

T.C.

DÜZCE ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

KLASİK TÜRK EDEBİYATI KAYNAKLARINDAN ŞİİR MECMÛALARI

MECMÛA-I EŞ'ÂR: SK. HACI MAHMUD EFENDİ, 5214

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ayşe GİRAY

Danışman: Prof. Dr. Metin AKKUŞ

Düzce

Mart, 2018

Ayşe Giray
Düzce Üniversitesi, ŞBE
Yüksek Lisans Tezi
Mart, 2018

KLASİK TÜRK EDEBİYATINDA KAYNAKLAR: ŞİİR MECMUALARI
MECMUA-I EŞ'ÂR: SK. HACI MAHMUD EFENDİ, 5214

T.C.
DÜZCE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

KLASİK TÜRK EDEBİYATI KAYNAKLARINDAN ŞİİR MECMÛALARI

MECMÛA-I EŞ'ÂR: SK. HACI MAHMUD EFENDİ, 5214

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ayşe GİRAY

Danışman: Prof. Dr. Metin AKKUŞ

Düzce

Mart, 2018

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Bu çalışma jürimiz tarafından..... Anabilim Dalında oy birliği/
oy çokluğu ile YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan Akademik Unvanı, Adı- Soyadı

Üye Akademik Unvanı, Adı- Soyadı

Üye Akademik Unvanı, Adı- Soyadı

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

../../2018

(İmza Yeri)
Akademik Unvanı, Adı- Soyadı
Enstitü Müdürü
Doç. Dr. Ali Ertuğrul

ÖNSÖZ

Edebiyat tarihimizin kaynakları arasında mecmûaların yeri ve önemi büyüktür. *Toplanmış, biriktirilmiş, tertip edilmiş, seçilmiş yazılardan meydana getirilen yazma kitap* olarak tanımlanan mecmûa; sadece edebiyat alanının kaynağı değil; diğer bilim dallarının da yararlanabileceği, bir ya da birden fazla şair veya yazara ait çeşitli şekilde ve hacimde olabilen, birçok alanla ilgili bilgi içeren derleme kitaplardır. Sosyoloji, tarih, felsefe, dinler tarihi gibi edebiyatın yan dalları olan bilimsel çalışmalara da katkı sağlar. Mecmûalar; yazıldıkları dönemin sosyal yaşantısını yansıtmaları ve dönemin estetik zevkini şairlerin eserlerinde görebilmemiz açısından tarihe ve edebiyata ışık tutar. Şairlerin edebi kişiliğine ve hayatlarına ulaşabildiğimiz için ve bunun yanında dönemde tanınmamış, tezkirelerde adı geçmeyen şairlerin şiirlerinin bulunması ve o şairlere ait bilgilerin ortaya çıkması sebebiyle belge niteliği taşırlar. Son zamanlarda mecmûalarla ilgili çalışmalarda önemli artışlar görülmektedir. MESTAP Projesi bu çalışmalara ışık tutar. Bu proje ile şiir mecmûaları ve cönklerin ilavesiyle bütün mecmûaların ayrıntılı tasnifleri yapılmış ve Eski Türk Edebiyatı alanı çalışanlarına kolaylık sağlanmıştır. Bu çalışmaların çoğu ise tezlerden oluşmaktadır.

Çalışılan tez konusu Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Mahmud Efendi Koleksiyonu 5214 numaralı bir şiir mecmûasıdır. Mecmûanın ilk 10 varacağı Galata Mevlevîhanesi, Yenikapı Mevlevîhânesi, Kasımpaşa Mevlevîhânesi, Beşiktaş Mevlevîhânesi, Üsküdar Tekkesindeki Mevlevî şeyhlerin kayıtlarının olduğu bölümden oluşmaktadır. Zahriye kısmında “Meşâyih-ı Mevleviyyeyi Beyân ve Diğer Mecmûa” kaydı bulunmaktadır. Yanında ise 1259/ 1843-1844 tarihi ile “Ahmed Eflâkî El Mevlevî” mührü yer almaktadır. Mecmûayı derleyen ve ne zaman derlendiğine dair bir kayıt bulunmamaktadır. Şiirlerin başladığı bölümde müellifin kendisinin numaralandırdığı varaklar gelmektedir. Bu sebeple mecmûa iki kısım olarak değerlendirilmiştir. Çalışma asıl şiirlerin yer aldığı ikinci kısımdan oluşmaktadır. Şiirlerin geneline bakıldığında Klasik Türk Edebiyatı ve Tekke Edebiyatı dönemlerine ait oldukları görülmektedir. Şiir mecmûalarının seçiminde ise “nazire geleneği” ön planda tutulmuştur. Klasik edebiyatın hemen her yüzyılından derlenmiş şiir örnekleri mevcuttur. Bunun yanında şairlerin divanlarında yer almamış şiirler de görülmektedir.

Günümüz çalışmalarında editörlüğünü Bayram Ali Kaya'nın yapmış olduğu “*Dem ile Semâ Arasında Galata Mevlevîhânesi Koleksiyonu'ndaki Şiir Mecmûalarının Sistematik Tasnifi*” adlı bir proje kitabı mecmûa çalışmaları arasında önemli bir kaynak olarak bulunmaktadır. Bu projenin özelliği Galata Mevlevîhânesinde bulunan mecmûaların proje konusu seçilmesidir.

İncelenen mecmûanın içeriğinde de İstanbul'daki Mevlevîhanelerde yer alan şeyhlerin isimleri zikredilmiştir. Bu tür projeler mecmûa alanında yapılan

çalışmaların gelişmesine ışık tutacak ve çalışılan mecmûaların içeriklerinin özelliklerine göre sınıflandırılmasına katkı sağlayacaktır.

Çalışma üç bölümden oluşmaktadır. *Birinci Bölüm*'de Klasik Türk Edebiyatı kaynaklarından biri olan mecmûalar ve Türk Edebiyatındaki gelişimiyle ilgili bilgiler yer almaktadır. *İkinci Bölüm*'de mecmûanın nüsha tavsifi ve muhteva yapısı, mecmûanın imlâ özellikleri ve izlenilen yöntem incelenmiştir. İncelenen muhteva tablo halinde sunulup şairlerin biyografik bilgileri verilmiştir. Mecmûada 85 şair bulunmaktadır ve şiirlerin geneli nazire geleneği içerisinde tertip edildiği için şairlerin kimlikleri, yüzyıllara, şiirlerde bulunan atıflara ve nazirelere göre tespit edilmiştir. Mecmûada hemen her dönemden şiirler mevcut olması farklı dönemlerde aynı isimde birden çok şair bulunması nedeniyle şairlerin hangi dönemde yaşadığı konusunda başarısız olduğumuz durumlar da vardır. Bu nedenden dolayı aynı isimdeki şairler dönemlerine göre art arda sıralanmıştır. Tezin *Üçüncü Bölümü*'nde metin ortaya konulmuş, *Sonuç, Kaynakça* çeşitli tabloların yer aldığı *Ekler*'in ardından metnin *Tıpkıbasım*'ına yer verilmiştir. Mecmûa içeriğinde aradığımızı kolay bulabilmek ve mecmûanın kendi düzenindeki şiirleri göstermek amacıyla ekler tablosu oluşturulmuştur. Ekler tablosunda ikinci bölümde yer alan bütün tablolar alfabetik harf sistemine göre tekrardan düzenlenmiştir.

Çalışmamın sürecinde bana yardım ve desteklerini esirgemeyen kıymetli hocam Prof. Dr. Metin Akkuş'a teşekkür ederim. Bu mecmûanın tanıtımı daha önce Ozan Yılmaz tarafından yapılmıştır. Yazarın makalesinden yararlanma ve konuyu çalışmama devam konusunda gösterdiği ilgi ve anlayışı için ayrıca teşekkür ederim.

Ayşe Giray

Düzce, Mart, 2018

ÖZET

KLASİK TÜRK EDEBİYATI KAYNAKLARINDAN ŞİİR MECMÛALARI

MECMÛA-I EŞ'ÂR: SK. HACI MAHMUD EFENDİ, 5214

GİRAY, Ayşe

Yüksek Lisans, Türk Dili Ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Metin AKKUŞ

Mart, 2018, 339 sayfa

Çalışma konusu Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Mahmud Efendi Koleksiyonu'nda bulunan 5214 numaralı bir şiir mecmûasıdır. Karşılaştırmalı yöntemle incelediğimiz mecmûanın özelliği nazire mecmûası olmasıdır. Şiir ve nazire mecmûaları edebiyat tarihine kaynaklık ederek şairlerin estetik zevk anlayışlarını ve dönemde rağbet gören şairlerin arasındaki bağlarla şiir geleneğini anlamamıza katkı sağlar.

Mecmûanın toplamı 53 varaktan oluşmaktadır. Şiirlerin bulunduğu kısım ise 43 varaktır. 1b-42a arasındaki varakların transkripsiyonlu metni verilmiş ve mecmûada yer alan şairlerin şiirlerinin neşredilmiş divanları ve diğer eserleriyle karşılaştırılması yapıp dipnotta belirtilmiştir. Bu şekilde divanlarda bulunamayan şiirler ile tezkirelerde adı geçmeyen şairler tespit edilmiştir. Mecmûa değerlendirilirken şiirlerin muhtevaları ve çeşitli nazım şekilleriyle yazılmış olan nazirelerin ve şiirlerin matla' beyitleri tablo halinde verilip buradaki verilerden yararlanılarak dönem şairlerine daha kolay ulaşabilmek ve okuyucuya kolaylık sağlamak için bazı bilgiler grafiklerde de gösterilmiştir. Mecmûada mahlası olmayan şairlerle birlikte 85 şaire ait 204 gazel, 2 müseddes, 2 murabba, 4 muhammes, 24 kıt'a, 15 rubâi, 30 müfret, 18 beyit, ve 4 tarih bulunmaktadır. Mecmûanın müellifi belli değildir. Şiirlerin tertibi ve müellifin imlâlarına bakılınca 19. yüzyılda tertip edildiği anlaşılmakla birlikte mecmûa temiz bir nüsha ve el yazmasından oluşmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Nazire Mecmûası, Mecmûa, Klasik Türk Edebiyatı Kaynakları

ABSTRACT

POERTY JOURNALS FROM CLASSICAL TURKISH LITERATURE SOURCES

MECMÛA-I EŞ'ÂR: SK. HACI MAHMUD EFENDİ, 5214

GİRAY, Ayşe

Post Graduate, Turkish Language and Literature

Thesis Advisor: Prof. Dr. Metin Akkuş

March, 2018, 339 page

The subject of this study is 5214 numbered poetry mecmua in the collection of Hacı Mahmut Efendi in the library of Süleymaniye. The characteristic of the mecmua we have examined with comparative method is being a nazire journal. Poetry and nazire mecmuas are resource for the history of literature and contribute to the understanding of the aesthetic pleasures of the poets also the tradition of poetry with the bonds between poets who are in demand in the period.

This journal consists of 53 page. The part where the poems are found is 43 page. Transcribed version of the pages between 1b to 42a was given and the version compared to the emitted ottoman poems divan and other works of the mentioned poets in this journal and remarked in the footnote. In this way poems not found in divans and poets who are not mentioned in tezkires have been identified. Some information is also shown on the graphs to make it easier for the readers accessing the poets. Graphical data were obtained from the table is about the contents of the poems and various formed poems and nazires. There are 204 gazel, 2 müseddes, 2 murabba, 4 muhammes, 24 kita, 15 rubai, 30 müfret, 18 beyit,, and 4 tarih in the journal of 85 poets. The author of the journal is uncertain. Considering the arrangement of the poems and orthography of the editor, it is understood that the magazine was arranged in the 19th century and the journal is composed of a clean copy and a manuscript.

Keywords: Nazire Journal, Journal, Classical Turkish Literature Source

İÇİNDEKİLER

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI.....	
ÖNSÖZ.....	i
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
KISALTMALAR	vii
TABLolar LİSTESİ.....	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xii

I. BÖLÜM

GİRİŞ:	1
MECMÛANIN TANIMI TÜRK EDEBİYATINDA YERİ VE ÖNEMİ.....	2
KLASİK TÜRK EDEBİYATINDA ŞİİR MECMÛALARININ SINIFLANDIRILMASI.....	2-5

II. BÖLÜM

SK. HACI MAHMUD EFENDİ, 5214 NO'LU MECMÛANIN DEĞERLENDİRİLMESİ	
a) Nüsha Tavsifi.....	6
b) Muhtevası.....	6-43
c) Metinde Yer Alan Şairlerin Biyografisi.....	43-63
d) Metnin İncelenmesi ve İzlenilen Yöntem.....	64-65
e) Metinde Tespit Edilen Unsurlar.....	65
1) Nazire Olarak Yazılan Şiirler.....	65-75
2) Metinde İmlâ Özellikleri.....	75-76

3) Noktalama ve Yazım Hataları.....	76-77
4) Uygulama Kriterleri.....	77-78

III. BÖLÜM

METİN: MECMÛA-I EŞ'ÂR.....	80-240
SONUÇ.....	241-248
KAYNAKÇA.....	245-249
EKLER.....	250-277
a) Mecmuanın Sütun Görüntü Örnekleri.....	278-285
TIPKIBASIM.....	286-339

KISALTMALAR

Age.	: Adı Geçen Eser
Agm.	: Adı Geçen Metin
Bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
D.	: Divan
DİA	: Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
G.	: Gazel
Haz.	: Hazırlayan
KTB	: Kültür ve Turizm Bakanlığı
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
Nu.	: Numara
s.	: Sayfa
Say.	: Sayı
TDK	: Türk Dil Kurumu
TDV	: Türk Diyanet Vakfı
TEİS	: Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü
TGDEİS	: Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü
TYEK	: Türk Yazma Eserler Kurumu
Üni.	: Üniversite
vb.	: ve benzeri
vd.	: ve diğerleri
Yay.	: Yayınları
yy.	: yüzyıl

Metin Karşılaştırmasında Kullanılan Kaynakların Kısaltmaları

- ASD : Kutlar, Fatma Sabiha (1996) *Arpaemîni-zâde Sâmî: Tenkitli Metin-İnceleme-Özel Adlar Dizini I-II Doktora Tezi*", Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- BD : Küçük, Sabahattin (1994), *Bâki Dîvânı*, TDK Yay. Ankara.
- Bh. D : Aydemir, Yaşar (2000), *Behîştî Dîvânı*, MEB, Ankara.
- CD : Okuyucu, Cihan (1994), *Cinânî, Hayatı Eserleri Dîvânının Tenkitli Metni*, TDK Yay. Ankara.
- ED : Horata, Osman (1998), *Esrar Dede Hayatı Eserleri Şiir Dünyası ve Divanı*, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara.
- FD : Akyüz, Kenan, Beken, Süheyl, Yüksel, Sedit ve Cumbur, Müjgân (2000), *Fuzûlî Divanı*, Akçağ Yay. Ankara.
- FD.ab : Gölpınarlı, Abdülbaki (2016), *Fuzûlî Dîvânı*, İnkılâp Yay. İstanbul.
- FDŞ : Tarlan, Ali Nihad (2009), *Fuzûlî Divanı Şerhi*, 6.Baskı, Akçağ Yay, İstanbul.
- GDD : Kılıç, İhsan (2010)“*Gümülcineli Dürri Divanı*”, Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili Ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Danışman: Prof. Dr.Muhsin Macit, Van.
- HD : Tarlan, Ali Nihad (1992), *Hayâlî Bey Divanı*, Akçağ Yay. Ankara.
- HHD : Ekinci, Ramazan, Donuk, Suat (2011), *Hayrabolulu Hasîb Dîvânı*, Serüven Kitabevi. Ordu.
- Hr.D : Çavuşoğlu, Mehmed, Tanyeri, M.Ali (1981), *Hayretî Dîvânı*, Tenkidli Basım, İstanbul.
- Ht.D : Arslanoğlu, İbrahim (1992), *Şah İsmail Hatayî ve Anadolu Hatayileri*, Der Yay.İstanbul.
- KD : Yazar, İlyas (2010), *Kânî Dîvânı, Tenkitli Metin Ve Tahlil*, Libra Kitapçılık ve Yayıncılık, İstanbul.

- MD : Kırkkılıç, H. Ahmet (2015), *Murâdî Divanı Sultan III. Murad*, Yay. TYEK.
- ND : Bilkan, Ali Fuat (2011), *Nâbî Divanı*, C I-II, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Nd. D : Gölpınarlı, Abdülbaki (1951), *Nedîm Divanı*, İnşilâp Kitabevi, İstanbul.
- Nf.D : Akkuş, Metin (1993), *Nefî Divanı*, Ankara, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Ny.D : Kılıç, Atabey (1994), *Ahmed Neylî Divanı*, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Danışman: Prof. Dr. Tunca Kortantamer, İzmir.
- RD : Ak, Coşkun (2001), *Bağdatlı Rûhî Divânı*, 2. Cilt, Uludağ Üniversitesi Yay. Bursa.
- Rev.D : Avşar, Ziya (2017), *Revânî Divanı*, Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü, <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/TR,196374/revanidivani.htm>
- Rş.D : Uluocak, Mustafa (1998), *Çeşmî-zâde Reşîd Dîvânı İnceleme ve Tenkitli Metin*, Uludağ üniversitesi, Sosyal bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. Coşkun Ak, Bursa.
- Rz.D : Aydemir, Yaşar (2016), *Remzî ve Dîvânı*, Türkiyat Mecmûsı, C. 26/2.
- SD : Kazan, Şevkiye (2003), *Üsküdarlı Sırrî Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği Divan'ı (Tenkitli Metin İnceleme ve Şerhu Medhi'n- Nebî) Doktora Tezi*, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili Ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Danışman: Prof. Dr. Abdülkerim Abdulkadiroğlu, Ankara.
- SGD : Kemikli, Bilâl (2000), *Sun'ullâh-ı Ğaybî Divânı (İnceleme-Metin)*, MEB. Yay. İstanbul.
- SND : Söylemez, İdris (2013), *Seyfullâh Nizâmoğlu Dîvânı (İnceleme- Tenkitli Metin)*, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili Ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Malatya.
- SVD : Dikmen, Hamit (1991), *Seyyid Vehbi ve Divanının Karşılaştırılmalı Metni Doktora Tezi*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Tez Yöneteni Hasibe Mazıoğlu, Ankara.

- ŞD : Karaveliođlu, Murat Ali, *On Altıncı Yüzyıl Şairlerinden Prizrenli Şemî'nin Divanı'nın Edisyon Kritiđi ve İncelenmesi*, Kùltür ve Turizm Bakanlığı Kùtùphaneler ve Yayınlar Genel Mùdùrlùđù, Kùltür Eserleri 421.
- UD : Çetin, İsmail (1993) *Derzi-zâde Ulvî (Hayatı, Edebî Şahsiyeti ve Divanının Tenkidli Metni)*, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Us. D : İsen, Mustafa (1990), *Usûlî Divanı*, Akçağ Yay. İstanbul.
- VD : Atik, Gürbüz, İncinur (2011), *Vasık İlahizâde Mehmed Emin Divanı*, Grafiker Yayınları, Ankara.
- Vs. D : Taş, Hakan (2010), *Vusûlî Dîvânı (İnceleme-Metin- Çeviri-Açıklamalar-Dizin)* TDK Yay. Ankara.

KÜMELENDİRME TABLOLARI

Tablo 1 : Mecmûada Yer Alan Şairler ve Nazım Şekilleri

Tablo 2: Mecmuadaki Şiirlerin Muhteva Tablosu

Tablo 3 : Gazel Nazireleri Matla' Düzenine Göre Şiirlerin Dizilişi

Tablo 4: Beyit Nazireleri Düzenine Göre Şiirlerin Dizilişi

Tablo 5: Kıt'a Nazireleri Düzenine Göre Şiirlerin Dizilişi

Tablo 6 : Gazel Nazirelerinin Yüzyıllara Göre Dağılımı

Tablo 7: Beyit Nazirelerinin Yüzyıllara Göre Dağılımı

Tablo 8 : Kıt'a Nazirelerinin Yüzyıllara Göre Dağılımı

Tablo 9: Karşılaştırma Sonucu Neşredilen Eserlerde Bulunamayan Şiirler

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. : Nazım Şekillerine Göre Şiir Sayıları

Şekil 2. : Gazellerin Şairlere Göre Dağılımı

Şekil 3. : Şairlerin Yüzyıllara Göre Dağılımı

Şekil 4. : Edebiyat Sahalarına Göre Şair Dağılımı

I. BÖLÜM

GİRİŞ:

MECMÛANIN TANIMI, TÜRK EDEBİYATINDAKİ YERİ VE ÖNEMİ

Mecmû'a, Arapça *cem'* kökünden gelmektedir. *Toplanmış, biriktirilmiş, tertip ve tanzîm edilmiş şeylerin hepsi, seçilmiş yazılardan meydana getirilen yazma kitap şeklinde tanımlanmıştır.*¹ Cem' kelimesinin mef'ûl bâbında müennes bir biçimdir. Mecmûalar genelde bir veya daha fazla yazar yahut şaire ait çeşitli şekil ve hacimlerdeki dinî, din dışı nesir ya da şiirlerden oluşan derleme kitaplardır. Bunlar başlangıçta bir çok bakımdan benzedikleri cönk gibi âyetler, hadisler, fetvâlar, dualar, hutbeler şiirler, ilâhiler, şarkılar, mektuplar, latîfeler, lugaz ve muammalarla ilâç tariflerinin ve faydalı bilgilerin (fevâid), notların, tarihi belge ve kayıtların (tevârih) derlendiği bir not defteri halinde ortaya çıkmış, zamanla gelişip düzenli bir tertip ve şekle kavuşarak türlerine göre bazı farklılıklar gösteren bir kitap veya telif çeşidi özelliği kazanmıştır.² Klasik kültürde edebiyat terimi olarak da defter, türlü konuların bir araya getirildiği yazıları içine alan kitap, şiir defteri anlamlarında kullanılmıştır.³ Mecmûaların içeriğini farklı konularda yazılmış manzum veya mensûr edebi eserler oluşturduğu gibi tek bir konu üzerine yazılmış derleme metinler de doldurabilir.

Anadolu sahasında ilk örneklerine XV. yüzyılın başlarında rastlanan şiir mecmûaları beğenilen, tanzîr edilen manzûmeleri, çeşitli sebeplerle dîvânlara alınmamış şiirleri de barındırması yönüyle son derece önemli kaynaklardır. Bu kaynaklar vasıtasıyla kendi döneminde veya daha sonraki dönemlerde öne çıkan şiirleri tespit etmek ve bu vesileyle devrin edebî yapısını değerlendiren somut veriler elde etmek mümkün olabilmektedir.⁴ Mecmûalar yazıldığı dönemin estetik zevkini, dönemin dil ve gramer kurallarını, şairlerin edebi kişiliğini, dönemin edebî anlayışının belirlenmesine yardımcı olmaktadır. Yaşar Aydemir "Alî Şîr Nevâyî'nin şiirleri XV. yüzyıldan XX. yüzyıla kadar mecmûalarda yer alıyorsa bu durum hem okuyucu zevkini hem de şairin uzun süreli etkisini gösterir" şeklinde tanımlamıştır.⁵

Bu gelenek içerisinde üretilmiş eserlerin en belirgin özelliği ve ortak noktası "derleme" faaliyetiyle oluşturulmuş olmalarıdır. Bu derleme faaliyetleri,

¹ Ferit Devellioğlu (2010), Osmanlıca- Türkçe Ansiklopedik Lügat, Aydın Kitabevi, 26. Baskı

² Mustafa Uzun (2007) "Mecmua" Türkiye Diyânet Vakfı İslâm Ansiklopedisi (TDVİA), C. 28, s. 265-268

³ Aydemir Yaşar, *Metin Neşrinde Mecmuaların Rolü ve Karşılaşılan Problemler*, Turkish Studies/ Türkoloji Araştırmaları Volume 2/3 Summer 7

⁴ Ahmet Tanyıldız (2012), "Şiir Mecmûalarının Neşri Hakkında", Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Bahar, C. 5, S. 21, s. 224

⁵ Aydemir, Age, s. 123-137

“mürettip” (derleyici/derleyen) tarafından ya tek bir alanda gerçekleştirilir veya birbirinden çok farklı bilim sanat dalları ya da ilgi alanlarına ait sözlü yazılı gelenekte dolaşımda olan birikim içerisinde yürütülür.⁶

KLASİK TÜRK EDEBİYATINDA ŞİİR MECMÛALARININ SINIFLANDIRILMASI

XVI. asırda bir moda haline gelerek pek çok örneği verilen şiir mecmûalarının her dönemde rağbet görmesi ve bu ilgi sebebiyle çok sayıda örneğinin meydana getirilmesi, mecmûa oluşturma geleneği içerisinde şiir mecmûalarını farklı bir noktaya taşımıştır. Zaman bakımından yapılacak bir sınıflandırmada geleneğin süreç içerisindeki değişimi belirleyici olacaktır. Buna göre mecmûalar üzerine yapılacak bir tasnif denemesinde, bu türden eserlerin adlandırmasını yapan ve adlandırmayla birlikte amaç, yöntem ve işlev gibi mecmûanın ne olduğuna ilişkin temel unsurları belirleyen Dîvân edebiyatı geleneğinin varoluş süreci sınırlayıcı olmalıdır.⁷

Mecmûalar üzerine araştırmacılar tarafından çeşitli tasnifler yapılmıştır. Ağâh Sırrı Levend mecmûaları “içerik” özelliklerine göre sınıflandırmıştır:

- Nazîreler mecmuaları
- Meraklılarca toplanmış, birer antoloji niteliğinde seçme şiirler mecmuaları
- Türü konulardaki risalelerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmualar
- Aynı konudaki eserlerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmualar
- Tanınmış kişilerce hazırlanmış, birçok yararlı bilgileri, fıkraları ve özel mektupları kapsayan mecmualar⁸.

Günay Kut da mecmûaları:

- Nazîre mecmuaları
- Seçme şiir mecmuaları
- Aynı konu ile ilgili eserlerin bir araya getirilmesiyle oluşan mecmualar, karışık mecmûalar, tanınmış kişilerce veya derleyeni belli kişilerce hazırlanmış mecmualar olarak sınıflandırmıştır.⁹

Mehmet Gürbüz’e göre; mecmûalarla ilgili yapılacak sınıflandırmada mürettibin eser karşısındaki tavrı göz önünde bulundurularak gerçekleştirdiği derleme faaliyetini yönlendiren etkilerin belirlenmesi ve eldeki malzemelerin de

⁶ Mehmet Gürbüz (2012), “Şiir Mecmûaları Üzerine Bir Tasnif Denemesi” Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı: Haz.Hatice Aynur ve öte. İstanbul: Turkuaz Yay. Nisan , s. 97-112. İstanbul.

⁷ Gürbüz, Age, s. 97-112.

⁸ Ağâh Sırrı Levend (2014),Türk Edebiyatı Tarihi, Dergâh Yayınları, İstanbul, s. 166-167.

⁹ Günay Kut, “Mecmûalar”, Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, C.6, İstanbul Dergâh Yayınları.

bu etkenler üzerinden sınıflandırılması doğru olacaktır. Mecmûa örnekleri ortaklıkları bakımından değerlendirildiğinde, kendi zevkine göre örneklerinin en güzellerini seçme iddiasında olan mürettibin tema, şekil ve şairin kimliği gibi sınırlayıcı faktörlerin daralttığı belirli bir alan üzerinden seçkisini gerçekleştirdiği görülür.¹⁰ Şiir mecmûalarını şu başlıklar altında sınıflandırmıştır:

1. Şiirlerin şekil özelliklerine göre oluşturulan şiir mecmuaları
 - a) Gazel mecmuaları
 - b) Kaside mecmuaları
 - c) Müstezad mecmuaları
 - d) Matla mecmuaları
 - e) Beyit mecmuaları
 - d) Mısra mecmuaları
 - e) Farklı nazım şekilleriyle yazılmış şiirlerden oluşan mecmualar
2. Şiirlerin konularına göre oluşturulan (tematik) şiir mecmuaları
 - a) Tarih mecmuaları
 - b) Na't mecmuaları
 - c) Mu'ammâ mecmuaları
 - d) Lügaz mecmuaları
 - e) Medhiye mecmuaları
3. Nazire mecmuaları
4. Şairlerin aidiyeti/ mensubiyeti esasına göre hazırlanan mecmualar
 - a) Aynı zümreye (tasavvufî oluşum, meslek grubu vb.) mensup şairlerin şiirlerini toplayan mecmualar
 - Mevlevî şairlerin şiirlerini toplayan mecmualar
 - Hurûfî-Bektaşî şairlerin şiirlerini toplayan mecmualar
 - b) Aynı coğrafyada ya da aynı şehirde yetişmiş veya aynı milliyete mensup şairlerin şiirlerini toplayan mecmualar

¹⁰ Gürbüz, Age, s. 97-112

5. Bir mensûbiyet ilişkisi gözetmeksizin belirli şairlerin dîvânlarını, şiirlerini bir araya getirmeyi amaçlayan mecmûalar¹¹

Mecmûalar çeşitli konuların derlemesinden oluştukları için edebiyat tarihimizdeki yeri büyüktür. Her mecmûa müstensihin dönemine ışık tutar ve bu nedenle sadece dönemin edebiyatını değil sosyal yapısını, tarihini, felsefesini, coğrafi koşulları gibi birçok alanı ilgilendiren bir belgedir. Mecmûalar edebiyat tarihinde büyük bir boşluğu doldurur. Bazen edebiyat tarihlerinin asıl kaynaklarına yardımcı olur, bazen yegâne kaynak olarak işlev üstlenir.¹²

Mecmûaların edebiyatımız için öneminden ilk bahsedenlerden biri Ali Cânib (Yöntem)dir. Ali Canîb mecmûaların araştırmacıları acele, şahsî hükümler vermekten menettiğini, mecmûalarda bir eserin en eski metnine ulaşabildiği için bu eserlerin önemli olduğunu belirtir. Derleyeni ve yılı tam olarak bilinmese de bir mecmûanın derleniş tarihi, içindeki metinlerden yaklaşık olarak tespit edilebildiği için, döneminin şiir zevkini, beğenilen şiirlerini belirleme imkânı verir.¹³

Şiir mecmûalarına ilk yazıldıkları yüzyıldan itibaren toplum tarafından önem verilmiştir. Bilinen şairlerin bilinmeyen şiirlerini mecmûalarda bulduğumuz gibi dîvânı olmayıp, dönemde konuşulmayan, tezkirelerde yer almayan şairlerin şiirlerini de bu mecmûalar içerisinde görebiliriz. Bu yüzden mecmûalar, edebiyat tarihi kaynakları içerisinde büyük öneme sahiptir. Bu önemi edebiyat tarihi araştırmacılarının çalışmaları ile maddelendireceğiz:

Köksal, mecmûanın önemini ve edebiyata tarihi kaynakları açısından değerlerini maddeler halinde sıralamıştır:¹⁴

- Kaynaklarda adı geçmeyen, unutulmuş şairlerin şiirlerine mecmûalarda rastlamak mümkündür.
- Bilinen şairlerin bilinmeyen dîvânlarındaki şiirlerinin farklı şekillerine (fazla veya eksik beyitler, nüsha farkları vs.) tesadüf edebiliriz.
- Mecmûalar arasında bilinmeyen, varlığı bilindiği halde nüshası tespit edilemeyen eserlerle de karşılaşılır. Özellikle kırk hadis, mi'raciye, yüz hadis, mevlid, şehengiz, biladiye, hasb-i hâl, kimi mektup ve münşeâta dair risaleler vb. daha fazla uzun olmayan türlerin çoğu bu mecmûaların arasında gizlidir.

¹¹ Gürbüz, Age, s. 97-112

¹² Aydemir, Age, s. 123-137

¹³ Kamil Ali Gıynaş, (2011) “Şiir Mecmûaları Hakkında Yapılan Çalışmalar Bibliyografyası”, Selçuk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Dergisi, S. 25, s. 245-260

¹⁴ Fatih Köksal, “Şiir Mecmûalarının Önemi ve Mecmûaların Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP)” Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmûa, Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı. Haz. Hatice Aynur ve öte. İstanbul: Turkuaz Yayınları, s. 409-431

- Mecmûalarda, zaman zaman şairlerin hayatıyla ilgili önemli bilgileri de yakalama imkânı vardır. Bu, ölüm tarihi bilinmeyen bir şairin ölümü için düşülmüş bir tarih manzumesi şeklinde olabileceği gibi, araştırmacılar için çok önemli olabilecek derkenara düşülmüş bir bilgi notu veya şiir başlığı şeklinde de olabilir.
- Bazı şiir mecmûalarında, başka şairlerin de şiirleri bulunmakla beraber, özellikle bir şairin şiirlerinin yoğun olduğu görülür.
- Derleyeni belli kişiler tarafından toplanan mecmûalarda o şahsın, şairin zevklerini fark ederken, dönemin genel beğenisiyle ilgili önemli ipuçları da yakalamak mümkündür.
- Şiir mecmûalarında genel olarak dönemin zevklerini, edebi tercihlerini vs. anlamak kabil olduğu gibi ferdî temayüllerin de izini sürmek mümkündür. Nazire mecmûası olmasa da kimi mecmûalarda nazire şiirler de bulunduğundan şairler arasındaki etkileşimi, teselsül bağlarını takip etmek de mümkündür.
- Mecmûalar dışındaki eserlerin fevayid ve vikaye yapraklarında da zaman zaman rastlamak mümkünse de özellikle mecmûalarda çok sık rastladığımız edebiyat dışı kimi konular da ayrıca ele alınması gereken önemli noktalaradır.

Yaşar Aydemir ise; mecmûaların edebiyat araştırmacısına, şairin şiir meşkinde takip ettiği yolu ve beğendiği ustalara ait ipuçları vereceğini söylemiştir. Mecmûaların önemli işlevlerinden birisi de gerek nüsha eksikliğinden gerekse başka nedenlerle divan metnine girmemiş şiirleri içermesidir. Bu açıdan tenkitli metin neşirlerinde mecmûaların metne önemli ölçüde katkısı vardır.¹⁵

¹⁵ Aydemir, Age, s. 123-137

II. BÖLÜM

SK. HACI MAHMUD EFENDİ 5214 NO'LU MECMÛANIN DEĞERLENDİRİLMESİ

a) Nüsha Tavsifi

Eser Bilgileri: Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Mahmud Efendi Koleksiyonun'da bulunan 5214 numaralı şiir mecmuasında; 16., 17., 18. yüzyıla ait şairler ve şiirleri bulunmaktadır. Mecmûa 53 varaktır ve 2 kısımdan oluşmaktadır. Zahriye kısmında “Meşâyih-ı Mevleviyyeyi Beyân ve Diğer Mecmua” kaydı bulunmaktadır. Kaydın hemen altında 1259 tarihi ve “Ahmet Eflâkî el-Mevlevî” mührü vardır. Mecmûanın ilk sayfası kopmuştur; bu sebepten dolayı varaklar karışmıştır. Eserin her varağı eski harflerle numaralandırılmıştır. İlk 10 varakta İstanbul'daki Mevlevihanelerde görev yapan şeyhler ve görev yaptıkları seneler not düşülmüştür. Müstensih, bu şeyhlerin isimlerini ve görev yapılan yılları cetvel içinde yazarak göstermiştir. Eserin 6 ve 7. sahifeleri boştur. “8a” varağında Süleymaniye Kütüphanesi'nin basmış olduğu kaşe bulunmaktadır. 9 ve 10. varakta Keçecizâde İzzet Molla'ya ait 51 beyitlik manzume bulunmaktadır. Müstensih 10. varaktan sonra mecmûayı baştan numaralandırmış ve bu numaralandırma ile Klasik şairlerin şiirlerinin bulunduğu asıl bölüme geçilmiştir.

Mecmûanın özelliğı olarak müstensih devamlı olmasa da çoban kaydı tutmuştur. Gazellerin bitiminde temmet kaydını belirten yazı ya da “م” harfi bulunmaktadır. Kimi zaman da “ا” harfi ile göstermiştir. Bu kaydı da her gazelin bitiminde göstermemiştir. Yazmanın kağıdı aharlıdır. Yazılar siyah mürekkep kullanılarak yazılmıştır. İlk 10 varakta bulunan dervişlerin bulunduğu Galata Mevlevîhane'sindeki kayıt başlıklarında ve 2. kısımdaki mecmûa sonlarında bulunan müfret, beyit, kıt'a, rubai başlıkları ve şairlerin isimleri ise surh kullanılarak yazılmıştır. Gazellerin başında mahlaslar bulunmakla birlikte, gazellerin matla' bölümünde yer alan mahlasları belirtmek amacıyla da şair isimlerinin üzeri çizilmiştir. Aharlanmış düz kağıda gazeller düzgün bir şekilde yazılmıştır. Bir varaktan diğer varağı geçişte eğer ki gazel bitmemişse “velehu” kaydı ile devam ettiği belirtilmektedir. Birkaç varakta sayfanın kenarına yazılmış beyitler bulunmaktadır. Müstensih yanlış yazdığı kelimelerin üzerini çizmiştir.

Müstensihin 19. yüzyılda yaşamış olma ihtimali vardır. Kimi gazelerde bildirme eklerinin düz şeklini vererek yazmıştır. “-dır, -dir” şeklinde okunması için “-ı,-i” harfini “ی” harfi ile göstermiştir. Mecmûada noktalama işareti hataları ve vezin kusurları mevcuttur.

Nesih yazı kullanılarak yazılan mecmûa, temiz ve okunaklıdır. Mecmûadaki şiirlerin çoğı gazel nazım şekliyle yazılmıştır. Mecmûanın bir özelliğı ise nazire

oluşudur. Şairlerin birbirlerine yazmış oldukları nazireler düzenli ve art arda toplanmıştır. Gazeller bir varakta 2 sütun halinde yazılmıştır. Hayâlî bir cetvel düşünülürse varak iki sütuna ayrılmıştır. Sütunlarda genellikle 18 satır bulunmasıyla birlikte toplam sütun sayısı 36 olmaktadır.

Mecmuanın “35b” varağına kadar gazel nazım şekliyle yazılmış şiirler bulunmaktadır. Daha sonraki varaklarda beyit, müfred, kıt’a, rubai nazım şekilleri kullanılarak yazılmış şiirler görülür. 39b-43a varağına kadar Fuzûlî’nin eseri olan *Leylâ vü Mecnûn* mesnevisinden seçilmiş şiirler yer almaktadır.

b) Mecmûanın Muhtevası: Eser içerdiği şiirler itibariyle bir *nazire mecmûasıdır*. Mecmûada genel olarak gazel nazım şekliyle yazılmış şiirler yer almaktadır. Şairlerin birbirlerine nazire amaçlı yazmış olduğu şiirler, kafiye ve redif dizilişine göre art arda belli bir düzen içinde sıralanmıştır. Klasik şiirlerin yer aldığı varaklara müstensih kendi el yazısıyla numaralar vermiştir. Mecmûanın kapsadığı şiirler 16., 17., 18. yüzyıla aittir. Gazeller genellikle âşikâne, rindâne tarzında yazılmıştır. İlk 2 varakta Tekke Edebiyatı’na ait çeşitli nazım şekilleriyle yazılmış şiirler bulunurken, diğer varaklarda Klasik Edebiyat’a ait şiirler mevcuttur.

Eserde 85 şaire ait 204 gazel, 2 müessedes, 2 murabba, 4 muhammes, 24 kıt’a, 15 rubai, 30 müfred, 18 beyit ve 4 tarih bulunmaktadır. Mahlası bulunmayan nazım şekilleri ise 1 gazel, 1 beyit, 9 müfred, 6 kıt’a ve 1 tarihtir.

Mecmûayı oluşturan asıl şiirlere geçmeden önce mecmûanın 1. kısmında Galata Mevlevîhânesi, Yenikapı Mevlevîhânesi, Kasım Paşa Mevlevîhânesi, Beşiktaş Mevlevîhânesi ve Üsküdar Tekkesindeki Mevlevî şeyhleri, isimleri ve orada buldukları tarihler ile zikredilmiştir. İlk sayfanın kopukluğundan dolayı iki varak karışmıştır. Müstensih numaraları kendi vermiştir bu numaralar takip edilerek;¹⁶

2. Sahifede “Meşâyih-ı Mevlevîhâne Ğalața Kulle Kıpası binâ-i İskender Pâşâ”,

3. Sahifede “Meşâyih-ı Mevlevîhâne-i Bâb-ı Cedîd bânî-i merhûm Yeniçeri Efendisi Mehmed Efendi târih-i binâsı”,

4. Sahifede “Meşâyih-ı Mevlevîhâne-i Kısım Pâşâ binâ-i kerîme-i Kâdı ‘Ömer Efendi evâhîr-i Sulţân Ahmed Hân-ı evvel”

5. Sahifede “Meşâyih-ı Mevlevîhâne-i Beşiktaş binâ-i Hüseyin Pâşâ”

¹⁶ Bkz. Ozan Yılmaz (2008), *Metin Te’sisinde Şiir Mecmualarının Katkısına Bir Örnek: Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Mahmud Efendi Koleksiyonu 5214 Numaralı Mecmua ve Muhtevası, Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi* 1, İstanbul, 255-280

5. Sahifede “Meşâyih-ı Mevleviyân der-zâviye-i Üsküdâr binâ-i Nu'mân Beg Hânım Sultânzâde bed-i muķâbele-i Şerîf sene 1211” başlıkları surh kullanılarak verilmiştir. Bu başlıkların altına cetvel çizilerek adları geçen mevlevîhânedeki görev yapan şeyhler ve orada buldukları tarihler verilmiştir.

6. ve 7. sayfeler boştur. 8. sayfede sadece kütüphane tarafından basılan kaşe bulunmaktadır.

9. varakta “Meşâyih-ı Mevlevihâne-i Ğalaťa Ğaddesallâhu Esrâruhum başlığı altında, Keçecizâde İzzet Molla'ya ait (ö.1259) 51 beyitlik bir manzûme bulunmaktadır. İçeriğinde ise Galata Mevlevihânesi'nde bulunan şeyhlerin isimleri zikredilmiştir.

Birinci kısım burada tamamlanıp asıl bölüme geçilmiştir. İlk varakın numarası 1'dir. Biz de şiirlerin varak numaralarının rahat bulabilmek için harf usûlü ile sayfaları numaralandırdık. Şiirlerin başladığı ilk yaprak 1b varakı olarak transkripsiyonlu metinde yer almıştır.

Mecmûada yer alan şiirler ve şairlerin özet bilgileri aşağıdaki tabloda şu şekildedir:

Tablo-1: Mecmûada Yer Alan Şairler ve Nazım Şekilleri

ŞAIR	GAZEL	MURABBA	MUHAMMES	MÜSEDES	KIT'A	BEYİT	MÜFRED	RUBAİ	TARİH
GAYBÎ	1								
İBRAHİM	1								
RÛHÎ	3		1(5 bend)						
USÛLÎ	1			1(5 bend)					
HATÂYÎ		1(6bend)							
SEYFULLÂH		1(15Bend)							
BÂKÎ	34					1			
MAKÂLÎ	1								
ULVÎ	6								
REMZÎ	1								
REŞİD	1								
SÂLİM EFENDİ	2								
SİRRÎ	4								
SABRÎ	1								
FASÎH	1								
HASÎB	1								
EMİN	2								
NÂBÎ	51							14	3
TİGÎ	1								
BEZMÎ	1								
ESRÂR	3								
NÛRÎ	1								
VEHBÎ (SEYYİD)	20								1
FUZÛLÎ	24				2				
VÂSİK EFENDİ	1				1				
ŞEM'Î	1								
BEHİŞTÎ	3		2(5 bend)						
SÂBÎT	1								
KÂNÎ	1								
LÂTİFÎ			1 (5bend)						
GUBÂRÎ	8					2			
HAYÂLÎ	2						2		
NEF'Î	6								
HAYRETÎ	2						2		
SULTÂN MURÂD	3								
ÂZİZÎ	1								
ZİHNÎ	1								
MEYLÎ	1								
MUHYÎ	2								
ABDÎ	1								
ÂLÎ	2								
RİNDÎ	1								
CİNÂNÎ	1								
NEDİM	1								
?	1								
ŞEYDÂ	1								
YAHYÂ	1				1				
SEHER ÂBDÂL				1 (5bend)					
?						1			
İZÂRÎ						1			
AGEHÎ						1			

LEVHÎ						1			
SAFÂYÎ						1			
REF'Î						1			
MÎSÂLÎ						3			
SELMÂN						1			
HÛSREV						1			
RAHMÎ						1			
DÂNÎ						1			
NECÂTÎ						2			
REVÂNÎ						1			
RE'YÎ						2			
?							9		
ZÂTÎ							6		
HÂLÎLÎ							1		
DÛRRÎ							1		
DERÛNÎ							1		
HUSREV- RÛMÎ							1		
NEYLÎ							1		
HAYRETÎ							2		
BEZMÎ AYYAŞ							1		
NAZÎFÎ							1		
NİKÂBÎ							1		
ŞÛKRÎ							1		
ŞEMSÎ							1		
SÂMÎ							2		
?					6				
BÂLÎ EFENDÎ						2			
ZAHİRÎ						3			
LUTFÎ						1			
FEHMÎ						1			
REMZÎ						1			
ELİFÎ						2			
FÂHİM						1			
ZÛHDÎ						1			
FAZLÎ						1			
?								1	

Mecmûada en çok gazeli bulunan şair Nâbî'dir. Toplamda 51 gazel ve 4 kıt'ası bulunmaktadır. Daha sonra 34 gazeli ile Bâkî, 24 gazeli ile Fuzûlî, 20 gazeli ile Seyyîd Vehbî mecmûada en çok gazeli bulunan şairler arasındadır. Mecmûada, nazım şekli olarak gazel ağırlıklı şiirlerin toplanmasının yanında; Klasik Edebiyat şairlerinin kıt'a, rubaî, murabba, muhammes, müseddes, müfret nazım şekilleriyle yazılmış şiirleri de mevcuttur.

Şairler ve yazmış oldukları şiirlerinin nazım şekilleri tablosuyla mecmûa içeriğini daha rahat gözlemleyebilmekteyiz. Tablo aracılığıyla ortaya çıkan dökümanlar, tezkirelerde yer alan veya adı geçmeyen şairleri kolaylıkla görebilmemizi sağlar. Karşılaştırma metodu yoluyla da daha önceki çalışmalarda incelenen şiirlerle mecmûa içeriğindeki şiirlerin karşılaştırıp eksik yönlerini tamamlayabilir, önceki çalışmalarda bulunmayan şiirleri ortaya çıkarabiliriz.

İçeriğe ait tablo incelendiğinde; Klasik Edebiyat şairlerinin dışında, Tekke ve Halk edebiyatı şairlerini de görebilmekteyiz. Klasik Edebiyatın her yüzyılında

örneği bulunan nazireler çoğu zaman mecmûalarda derlenmiştir. İncelenen bu mecmûada Tekke ve Halk edebiyatı şairleriyle, Klasik edebiyata ait şairlerin birbirlerine nazire yazdıkları görölmektedir. şiirlerin geneli âşikâne bir üslûpla yazılmıştır. İlk varakta Tekke ve Halk edebiyatına ait şiirler mevcuttur. Mecmûanın son varaklarına doğru bu alandaki şairlerin nazire şiirleri bulunmaktadır.

Mecmûada yer alan şiirlerin muhteva tablosu makta' beyitleriyle aşağıda verilmiştir:

20	6a	Bakî	<p>---/..-/..-/..-</p> <p>Ġazelleründe lebi vaşf eyle ey Bākî Şekerle olsa bilirsin olur hoş-âb lezîz</p>	Gazel 5 beyit
21	6b	Nâbî	<p>---/..-/..-/..-</p> <p>Nihâdî pāk olan erbâb-ı tab'ıñ ey Nâbî Gelür mezâkına eş'âr-ı âbdâr lezîz</p>	Gazel 5 beyit
22	6b	Nâbî	<p>--/..-/..-/..-</p> <p>Râziyuz eger olsa da her şehrde Nâbî Bir kes ki ola feryâd-ı gedâdan mütelezziz</p>	Gazel 5 beyit
23	6b	Tîġî	<p>--/..-/..-/..-</p> <p>Tîġîyi şorarsa eger ol gözleri fettân Ġamzeñ görelî Seyf du'âsını oġurdu</p>	Gazel 5 beyit
24	6b-7a	Bezmî	<p>--/..-/..-/..-</p> <p>Bezmîyi su'âl eyler ise bezm-i şafâda Cânâne du'â-yı kadehî sâķî oġurdu</p>	Gazel 5 beyit
25	7a	Rûhî	<p>---/..-/..-/..-</p> <p>Bilmedi bu ma'nâ-yı Rûhî şü kim taşdıķ yok Ĥaķķı bilmekdür Ĥaķîķat 'ilm-i esmâdan ġarâz</p>	Gazel 5 beyit
26	7a	Esrâr	<p>..-/..-/..-/..-</p> <p>Fehm ü 'irfânî kemâlinedür Esrâr o mehûñ Nâr-ı Ĥasretle ciger daġladığıñ bilmez mi</p>	Gazel 5 beyit
27	7a	Esrâr	<p>--/..-/..-/..-</p> <p>Naķl-i sırr-ı meclis dükenince bu şeb Esrâr Her câmda bir sîb-i zenaĤdânımı öpdüm</p>	Gazel 5 beyit
28	7a-7b	Esrâr	<p>--/..-/..-/..-</p> <p>Şâhım senüñ Esrâr şadâķatlü kuluñdur Luţf eyle o dervîş-i perîşâne toķunma</p>	Gazel 5 beyit
29	7b	Nûrî	<p>-./..-/..-/..-</p> <p>Şâf eyler gönül âyinesin Nûrî gördün Sâf olmaya çün âyine-i dîdâr ele girmez</p>	Gazel 5 beyit
30	7b	Sâlim	<p>---/..-/..-/..-</p> <p>Büs-i la'l-i sâķî-i meh-peyker için Sâlimâ Ayaġı yer başmayup şevķ ile raķşândur kadeĤ</p>	Gazel 6 beyit

31	7b-8a	Rûhî	--/--/--/-- Rûhîyâ sermest-i şahbâ-yı leb-i dildâr olup Bir ayâğ üzre döner meclisde raqşândur kadeh	Gazel 6 beyit
32	8a	Nâbî	--/--/--/-- Olmış bir âfetüñ o da meftûñi Nâbiyâ Hüsn ile kendi fitne-i âhîr zamân iken	Gazel 11 beyit
33	8a-8b	Seyyid Vehbî	--/--/--/-- Meftûñi olmuş ol dağı Vehbî bir âfetüñ Âşub-ı dehr-i fitne-i âhîr-i zemân iken	Gazel 9 beyit
34	8b	Nâbî	--/--/--/-- İtmem kumâş-ı tâzemi isrâf Nâbiyâ Mahrûsa-i suhanda dükkânım mı var benüm	Gazel 6 beyit
35	8b-9a	Nâbî	--/--/--/-- Ğam zür ile çeker götürür Nâbiyâ beni Dergâh-ı pîr-i deyri penâh itmeyem disem	Gazel 11 beyit
36	9a	Nâbî	--/--/--/-- Nâbiyâ memnûn olurum bu zemîn-i tâze de Olsa pey-rev şâ'ir-i zür-ı erhâlardan biri	Gazel 6 beyit
37	9a	Nâbî	--/--/--/-- Çâre-ly' âhâne kime zârum açsam Nâbî O da benden dağı ser-geşte-i bî-çâre çıkar	Gazel 5 beyit
38	9b	Nâbî	--/--/--/-- İstemez cenneti rindân-ı kadeh-keş Nâbî Cilve-i keşti ile seyr-i hîşâr olmayıcağ	Gazel 5 beyit
39	9b	Nâbî	--/--/--/-- Nesi var cümbüş-i kânûn-ı cihânuñ Nâbî Bî-nemek zemzeme-i perde-i bîrûndan ğayrı	Gazel 5 beyit
40	9b	Nâbî	--/--/--/-- Sâha-ı endîşedür sük-ı teşâvir-i bihişt Her ne gice hâtırımdan Nâbiyâ mevcûd olur	Gazel 8 beyit
41	10a	Nâbî	--/--/--/-- Nâbî eşer zühûri olur mürîş-i kemâl Âhîr kenâr-ı kâsedeki mü şikâf olur	Gazel 6 beyit

42	10a	Nâbî	-. - / - . - / - . - / - . - 'İllet-i ğa'iyeyüz ma'nen taqaddüm bizdedür Âdemüz 'âlemden ey Nâbî mu'ahhar gelmişüz	Gazel 7 beyit
43	10a	Nâbî	. - . / . - . / . - . / . - . Cevâhir sulhanuñ dürcin açma ey Nâbî Bu çā[r]süda h̄arîdâr-ı ma'rifet yokdur	Gazel 5 beyit
44	10a	Nâbî	- . - / - . - / . - . / - . - Bî dest-gîr eylemez h̄âme-veş kıyâm Nâbî bu na-tüvâna 'inâyet zamâmidur	Gazel 10 beyit
45	10b	Nâbî	. - . / - . - / . - . - / . - . - Beni ebnâr-ı dehrüñ şoĥbetünden itdi müstaġnî Dil-i ğam-h̄'âr dirler Nâbiyâ bir hem-nişîn buldum	Gazel 5 beyit
46	10b-11a	Nâbî	. - . / . - . / . - . / . - . Ne bizümdür ne degildür görineñ cünbişler Nâbiyâ şüret-i muhtâre-i maĥbûrız biz	Gazel 5 beyit
47	11a	Nâbî	. - . / . - . / . - . - / . - . Muķîm-i zîr-i livâyî tevekkelüz Nâbî Ķurâ-yı nâĥiye-i ğaybdür ze'âmettimüz	Gazel 5 beyit
48	11a	Nâbî	. - . / . - . / . - . / . - / . - 'Aceb mi mültefit-i şüret olmasak Nâbî Bizüm kalem ü ma'nâyadur nezâretümüz	Gazel 5 beyit
49	11a	Nâbî	. - . / - . - / . - . - / . - . - Gelür h̄übân-şifat reftâra pây-ı h̄âme-i Nâbî Bu ğüne 'aşîkâna nâ-ġüşâde bir zemîn olsa	Gazel 7 beyit
50	11b	Nâbî	. - . / . - . / . - . - / . - . Esâs 'âlem-i terkîb ey[leme] Nâbî teĥâlüfdür Ne mümkin 'ömr[i] ġiçmek her zamân 'ıyş u şarablarla	Gazel 5 beyit
51	11b	Nâbî	. - . / - . - / . - . - / . - . - Kendi şavrında meges ednâ degül şävüsdan Añla Ĥaķķuñ Nâbiyâ Ķur'ânda temsil itdüġin	Gazel 6 beyit
52	11b	Nâbî	- . - / . - . / . - . - / . - . Nâbî bilür dakîķa-şinâsân-ı vaz'-ı yâr Ķîn-i cebîn 'alâyim-i hicrândan olduġım	Gazel 5 beyit
53	11b-12a	Nâbî	. - . / - . - / . - . - / . - . - Meblâġ-ı h̄âme ile ĥikmet-h̄âne-i eş'ârda Nâbiyâ çok ĥasteye dârü-yı şîĥĥat virmişüz	Gazel 9 beyit

65	13b-14a	Nâbî	..-/..-/..-/..- Ėamzesinden dökilür nükte-i ser-tîz-i sitem Nâbiyâ fitnede ol çeşm-i suğan-gü ne imiş	Gazel 5 beyit
66	14a	Nâbî	..-/..-/..-/..- Gerçi mağhür olur ammâ ki bulur soñra kemâl Nâbiyâ şehre gelen her ne ise şahrâdan	Gazel 8 beyit
67	14a	Nâbî	..-/..-/..-/..- Niçün ey nazm-ı Nâbî tâze tâze cilve itmezsün Ėalemden şafĖaya bu ser-fürûlar hep senüñçündür	Gazel 7 beyit
68	14a-14b	Nâbî	..-/..-/..-/..- Hüner arâyiş-i güş-ı kabûl itmekdür ey Nâbî Bu vâdide bu tâze şîrden a'lâ ne söylersin	Gazel 7 beyit
69	14b	Nâbî	..-/..-/..-/..- Nâbî ola fazl-ı ĖaĖka mevkûf çü cennet Çokdur güneh üzre bu mübâhâtı şevâbuñ	Gazel 5 beyit
70	14b-15a	Nâbî	..-/..-/..-/..- Nâbiyâ kimler bulur genc-i ma'anâya vuşul Tab'ı bilmem ki nice rağbet ider iksire	Gazel 9 beyit
71	15a	Nâbî	..-/..-/..-/..- 'Adüyı Nâbî'âsâ 'âşık u şâdık Ėayâl itmiş Çoculmuş zür ile yoğdur mecâl inkâra besbelli	Gazel 5 beyit
72	15a	Nâbî	..-/..-/..-/..- Bir körpe güzâr eyler ise bir tarafından Ol semti eyler alçağa mânende-i mîzân	Gazel 8 beyit
73	15a-15b	Nâbî	..-/..-/..-/..- 'Âşık âyineye bakmak nice mümkün Nâbî 'Aks-i çâk-ı dil[i] âyineyi şad-çâk eyler	Gazel 7 beyit
74	15b	Nâbî	..-/..-/..-/..- Nağd-i sühânım râyic olursa n'ola Nâbî Hiç kâleb-i fersüdeye mesbûk degildür	Gazel 5 beyit
75	15b	Nâbî	..-/..-/..-/..- Nâbiyâ cehldür âläyiş-i çirk-âb-ı zünün Ma'rifet Ėavta-Ėor-ı baĖr-ı yakîn olmadadır	Gazel 5 beyit
76	15b-16a	Nâbî	..-/..-/..-/..- N'ola küstâğ olursa pîş-i güilde bülbül ey Nâbî Mürâ'ât-ı edeb dest [ü] dil-i mestâneden gelmez	Gazel 5 beyit

1	18a	Behiştî	..-/.-/.-/.- Gerçi 'Adn itdi Behiştî ye cemâl bâğını gül Ravz'da Kevşer'e ragbet komadı kâse-i mül	Muhammes 5 bend
89	18a	Behiştî	.-./.-/.-/.- Deñiz mevcî gibi her biri kenâra kendüñ atmazduñ Behiştî olmasa deryâleyüñ başuñda bir sevdâ	Gazel 5 beyit
90	18a-18b	Behiştî	.-./.-/.-/.- İçüp zehrini bu dehrüñ uşandum şatlu cânumdan Behiştî yem velî gülzâr-ı Rıdvân'dan dağı geçdüm	Gazel 5 beyit
2	18b	Behiştî	.-./.-/.-/.- Behiştî ey güneş yüzlü nice incinmesün ebre İkide bir ser-i küyuña geldikçe hemân inler	Muhammes 5 bend
91	18b-19a	Behiştî	.-./.-/.-/.- Ey Behiştî hisse-dâr olsun deyü erbâb-ı 'ışk Kıssa- hün olup rakîb ile cüdâlum söylerem	Gazel 5 beyit
92	19a	Sabit	.-./.-/.-/.- Sâbit gibi evvel alup eşkümlü vuzû'yı Şoñra öperek Muşşâf-ı ruhsâra yapışdum	Gazel 6 beyit
93	19a	Kânî	.-./.-/.-/.- Kânî meye sen tövbelisin şahidüz ammâ Zinhâr anı sen şahid-i ibrâma tıyurma	Gazel 5 beyit
94	19a-19b	Bâkî	.-./.-/.-/.- Bâkî niçe bir fahte-veş bâğ-ı belâda Nâlân olam ol serv-i hürâmânuñ elinden	Gazel 7 beyit
95	19b	Bakî	.-./.-/.-/.- Metâ'-ı dehri bir yıldür aqar şu 'ömr-i müsta'cel Anuñçün Bakî yâ esbâbdan emlâkden geçdüm	Gazel 6 beyit
3	19b-20a	Latîf	.-./.-/.-/.- Latîf yoluña cânâ verirdü şıdğ ile cânı Terahhüm eyleyüp geçsün eger bü bî- vefâlığdan	Muhammes 5 bend
96	20a	Bakî	.-./.-/.-/.- Dehre meftûn olma ey Bakî felek râm oldı tüt Bî-vefâ dünyâ hele ben bildüğüm dünyâ midur	Gazel 5 beyit

97	20a	Gubârî	<p>---/--/--/--</p> <p>Çuluñdur derdmendüñdür Gubârî mestmendüñdür Çapuñda tâ ölüñce boynı bağlu bendedür bende</p>	Gazel 5 beyit
98	20a	Gubârî	<p>---/--/--/--</p> <p>Gubârîyem benümle münis olmuş Ĥamdülillâh kim Ĝam-ı 'ıřkuñ gibi bir yâr-ı ĝarum hem-demüm vardur</p>	Gazel 5 beyit
99	20b	Gubârî	<p>---/--/--/--</p> <p>Mestmendüñdür Gubârî bendeñe eyle nazâr Ey serîr-i mülk-i ĥüsne şâh Sultânım Murâd</p>	Gazel 5 beyit
100	20b	Gubârî	<p>---/--/--/--</p> <p>Ağlar gice gündüz ĝam-ı 'ıřkuñla Gubârî Raĥm it aña ey pîr olası tâze cevânum</p>	Gazel 5 beyit
101	20b	Gubârî	<p>---/--/--/--</p> <p>İtdi 'ıřkuñ Gubârî[yi] bîmâr Çıl devâ ey tabîb ĥaste dilân</p>	Gazel 5 beyit
102	20b-21a	Gubârî	<p>---/--/--/--</p> <p>Gubârînün reh-i küyunda mestâne gelüp cânâ İşitmiş pâyuña yüz sürdüĝin ağyâr incinmiş</p>	Gazel 5 beyit
103	21a	Gubârî	<p>---/--/--/--</p> <p>Döne döne söyledüp erbâb-ı 'ışkı diñledüm Ey Gubârî hep şikâyet çarĥ-ı nâ-hemvârdan</p>	Gazel 5 beyit
104	21a	Hayâlî	<p>---/--/--/--</p> <p>Fakr-ı küym devlet-i dehre Ĥayâlî vermedi Böyle kullannaĥ gerek 'âlemde istiĝnâ yüzün</p>	Gazel 5 beyit
105	21a	Hayâlî	<p>---/--/--/--</p> <p>Beyt-i ocağına şu çoyan cümle sâlimün Cânâ Ĥayâlî'nün ĝazel-i âbdârıdur</p>	Gazel 5 beyit
106	21b	(Seyyid)Vehbî	<p>---/--/--/--</p> <p>Deşt-i nâzımda kendine bulduĥça hemsitân Vehbî semend-i şab' hemân bâd-bâlanur</p>	Gazel 6 beyit
107	21b	(Seyyid)Vehbî	<p>---/--/--/--</p> <p>İrâd idicek vaşf-ı şeker-ĥande-i yâri Vehbî ĝazeli ĥayli zârifâne dışşürdüm</p>	Gazel 7 beyit

108	21b	(Seyyid)Vehbî	<p>---/..-/-.../..-/-</p> <p>'Aceb olsa gönül düşmen-i şulh-ı Vehbî Kemâl-i devlet-i faqr-ı liyâkatümdendür</p>	Gazel 5 beyit
109	22a	(Seyyid)Vehbî	<p>..-/-.../..-/-...-</p> <p>Gönülçün Vehbîyâ mihr-i cemâl-i yâre ma'lu'dur Şeb-i hicrânda qalmaz şubh ile pür-nür olur elbet</p>	Gazel 7 beyit
110	22a	(Seyyid)Vehbî	<p>..-/-.../..-/-...-</p> <p>Vehbî bu nev-zemîni bir ihyâ ğaraz hemân Yolhsa bu nazm-ı sâdede ğınâ ne var ne yok</p>	Gazel 7 beyit
111	22a-22b	(Seyyid)Vehbî	<p>..-/-.../..-/-...-</p> <p>Râh-ı töre Ka'be-i 'işkum mücerred Vehbiyâ Püşüşüm bir köhne ihrâm olsa da mâni' degül</p>	Gazel 5 beyit
112	22b	(Seyyid)Vehbî	<p>..-/-.../..-/-...-</p> <p>'Aceb eyler mi bir kerre nigâh-ı iltifât-âmîz Bu şî'rî Vehbiyâ üstâd-ı feyz-âşâra göstersek</p>	Gazel 6 beyit
113	22b	(Seyyid)Vehbî	<p>..-/-.../..-/-...-</p> <p>Vehbî bu şî'r-i tâzeye olmak nazîre-cüy Yârân-ı nazma kayd virür pîç[û] tâba qor</p>	Gazel 7 beyit
114	22b-23a	(Seyyid)Vehbî	<p>..-/-.../..-/-...-</p> <p>Ney-i hâme nev-yı nazma âĝâz eylesün bârî Ki hep meclis-nişinân-ı sühân Vehbî hamûş olmış</p>	Gazel 5 beyit
115	23a	(Seyyid)Vehbî	<p>..-/-.../..-/-...-</p> <p>Bir kadehle soram 'aqlımı ben Vehbî-veş Sen hemân sâķî baña çâre-i def-i ğamı gör</p>	Gazel 8 beyit
116	23a	(Seyyid)Vehbî	<p>..-/-.../..-/-...-</p> <p>İbrîk-dâr-ı meclîsidür dîde Vehbîyâ <şimdi> Mey dökse dâmenine bir hâdde o yâr uyur</p>	Gazel 10 beyit
117	23b	(Seyyid)Vehbî	<p>..-/-.../..-/-...-</p> <p>Vehbî yetîm-i nazmını merhûm Vâşîķ'uhn Tercih-sâz-ı gevher-i ğaltân olur gören</p>	Gazel 10 beyit
118	23b	(Seyyid)Vehbî	<p>..-/-.../..-/-...-</p> <p>Ser-nüviştîm ideyüm sa'ır-ı nuhust-ı nâme Vehbiyâ yâre ğam-ı 'işkumı icmâl ideyüm</p>	Gazel 9 beyit

119	24a	(Seyyid)Vehbî	<p>---/---/---/---</p> <p>Çalem isrâf-sâz-ı genc-i ma'nâ olmaz ey Vehbî</p> <p>Nişâr-ı efser-i destür-ı nîkû-nâm için şaklar</p>	Gazel 11 beyit
120	24a	(Seyyid)Vehbî	<p>---/---/---/---</p> <p>Nefes te'siridür [kim] kîse-i nuçkunda Vehbînün</p> <p>Bu deñlü bezl ile naqd-i edâsı artar eksilmez</p>	Gazel 9 beyit
121	24b	(Seyyid)Vehbî	<p>---/---/---/---</p> <p>Siyeh-mağzum n'ola 'aks-ı sevâd-ı çeşm-i hayretle</p> <p>Olursa jeng-beste Vehbîya mir'ât -ı zânular</p>	Gazel 5 beyit
122	24b	(Seyyid)Vehbî	<p>..-/..-/..-/..- - -/..-</p> <p>Tîg-i der-dest ü nîgeh mest degül[i]se <işkeste> [şikeste]</p> <p>Vehbîyâ kaçdı dil-i zâra degüldür de nedür</p>	Gazel 5 beyit
123	24b	(Seyyid)Vehbî	<p>..-/..-/..-/..-</p> <p>Pür -tanîn eylerdi çarhı Vehbî ammâ neylesün</p> <p>Püst-i dest-i hayret-i sedd-i reh-i âvâzedür</p>	Gazel 5 beyit
124	24b-25a	(Seyyid)Vehbî	<p>..-/..-/..-/..- - -/..-</p> <p>Fülk-i dil-i bahr-ı siyâh âha ğarğ olsa n'ola</p> <p>Vehbîyâ cüş eyleyüp mevcin nümâyân itdi haññ</p>	Gazel 5 beyit
125	25a	Bâkî	<p>---/---/---/---</p> <p>Bu Bâkî bendeni şâhım bu dört nesneden esirge</p> <p>Biri hasret biri fırkat biri ğurbet biri hicrân</p>	Gazel 5 beyit
126	25a	Bâkî	<p>..-/..-/..-/..-</p> <p>Meddâh olalı çeşm-i ğazâlâneñe Bâkî</p> <p>Öğrendi gazel tarzını Rûmun şu'arâsı</p>	Gazel 7 beyit
127	25a-25b	Bâkî	<p>..-/..-/..-/..- - -/..-</p> <p>Terk iderdi mey ü mañbûb hevâsın Bâkî</p> <p>Cânda şabr u dil-i âvâreye ârâm olsa</p>	Gazel 5 beyit
128	25b	Bâkî	<p>---/---/---/---</p> <p>Sözüm añla muğannî nağmesin ğüş eyle ey Bâkî</p> <p>Ĝarâz saña naşîhatdür kulağ dut kavlı üstâde</p>	Gazel 5 beyit
129	25b	Bâkî	<p>---/---/---/---</p> <p>Çadeh fıskıyye mey<i> şu halka-i rindân anuñ havzı</p> <p>Sâray-ı 'işrete şâ<z>dirvandur Bâkîya meclis</p>	Gazel 5 beyit

130	25b	Bâkî	..-/.-/.-/.- Mededüñ kalmadı feryâd u figân eylemege Saña kimden ire ey Bâkî -yi bî-çäre meded	Gazel 5 beyit
131	26a	Bâkî	.-./.-/.-/.- Ol âhû-yı saña şayd olsa şanma iltiyâmından Önüñce kaçar ammâ Bâkî yâ âhır şikâr olmaz	Gazel 5 beyit
132	26a	Bâkî	..-/.-/.-/.- -.-/.- Ten-i Bâkî yi ser-â-pâ kılıcuñ pärelese Şöyle Va'llâhi begüm cânına minnetler idi	Gazel 5 beyit
133	26a	Bâkî	..-/.-/.-/.- -.-/.- Bâkî 'ya kañğı gönül mülkiñe gelse şeh-i 'ışk Bile endüh-ı belâ hâyl ü haşem gibi gelür	Gazel 5 beyit
134	26a-26b	Bâkî	.-./.-/.-/.- Bâkî -i haste-i hâtırı inietme dostum Maqbül olur du'âsı şağın mübtelâlaruñ	Gazel 6 beyit
135	26b	Bâkî	.-./.-/.-/.- Sâkîya Bâkî ye ferağ vir ki fenâ bula terağ Şol mey-i şun ki bir kadeğ pîr içe nev-cevân ola	Gazel 5 beyit
136	26b	Bâkî	.-./.-/.-/.- Vaşşâfısın o serv-ğaddüñ râstı bu kim Tab'-ı bülend- çarzuña ahsent Bâkî yâ	Gazel 5 beyit
137	26b	Bâkî	.-./.-/.-/.- Nâz u istignâ ile Bâkî ye dokunmaz geçer Râst gelse yolda ol serv ü revân bilmezlenür	Gazel 5 beyit
138	27a	Bâkî	.-./.-/.-/.- Yanup yaqılmaz ister kimse yoğ yanuñca ey Bâkî Hadîş-i 'ışk-ı 'âlem süz-ı yâri ya ne söylersin	Gazel 5 beyit
139	27a	Bâkî	.-./.-/.-/.- Sâkî mey Bâkî getirüp bezme ziyâ vir Çün kâr-ı cihân 'âkıbetü'l-emr fenâdur	Gazel 6 beyit
140	27a	Bâkî	.-./.-/.-/.- Murâdı sîne ol serv-i sim-endâmı çekmekdür Semend-i tab'-ı Bâkî bir gümişden sîne-bend ister	Gazel 5 beyit

152	29a	Bâkî	-.--/-.--/-.--/-.-- Silk-i gevher ma'nâ-yı bârik ü nazm-ı ter yiter Bâkiyâ çekmez gönül dürr-i şemîniñ minnetin	Gazel 6 beyit
153	29a	Bâkî	-.--/-.--/-.--/-.-- Bâkiyâ bir murğ-ı zâr oldı giriftâr-ı kafes Kûy-ı yârî aña kaç uçmak diler cânım benüm	Gazel 5 beyit
154	29a	Bâkî	..-/..-/..-/..- -.-/..- Bâkiyâ dîn-i Muḥammed ḥaḳ için âlemde Dem-i cân-baḥş ile nazm içre bu gün 'İsâyem	Gazel 4 beyit
155	29b	Nefî	..-/..-/..-/..- Dese Nefî bu zemînde n'ola tekrâr gazel Ṭarḥ-ı vâdisini çün ḥaylî pesend itdi şabâ	Gazel 5 beyit
156	29b	Nefî	..-/..-/..-/..- Saña Nefî gibi icmâl ideyin evşâfuñ Şâh-ı devrânsın dilber-i ra'nâsın	Gazel 5 beyit
157	29b	Nefî	..-/..-/..-/..- Dil verdi ise ğamze-i ḥün-rîziñe Nefî Bî-çâre hemân ḥançer-i bürrânîña düşsün	Gazel 5 beyit
158	29b-30a	Nefî	..-/..-/..-/..- Dil-i Nefî gibi geçmezse bu sevdâdan eger Her ser-i müyî aña bir ejder-i bî-cân olsun	Gazel 5 beyit
159	30a	Nefî	-.--/-.--/-.--/-.-- Esîr oldı gönül çâh-ı zenaḥdânında ey Nefî Degildir zülf-i ânuñ dūd-ı pîç-â pîç-i âhıdır	Gazel 7 beyit
160	30a	Nefî	-.--/-.--/-.--/-.-- Taḥammül hiç mümkün mi ğam-ı hicrâna ey Nefî Muḥabbet ğâlib-i muṭlaḳ dil ise nâ-şikîbâdur	Gazel 6 beyit
161	30a-30b	Ḥayretî	-.--/-.--/-.--/-.-- Bi-ḥamdillâh hele ey Ḥayretî bed-nâm-ı 'âlemsün Nesi ḳalır şoñunda kişiniñ bir nâmdan ğayrı	Gazel 5 beyit
162	30b	Ḥayretî	..-/..-/..-/..- Ḳoyalum lâf u güzâfî gelüñ inşâf idelüm Ḥayretî nünñ ḳatı mestâne degül mi ğazeli	Gazel 5 beyit

163	30b	Gubârî	<p>---/---/---/---</p> <p>Ġubârî bâde-veş nüş itmeyince qahve-i nâbın Bilinmez neydügi keyfiyyet-i esrârî Maḥmûduñ</p>	Gazel 5 beyit
164	30b	Vechî	<p>---/---/---/---</p> <p>Çün oldı burc-ı hüsniñ şimdilik mihr-i dıraḥşanı Ölürsem n'ola Vechî 'aşıkı dîdârî Maḥmûduñ</p>	Gazel 5 beyit
165	31a	Sultân Murâd	<p>---/---/---/---</p> <p>Murâdî üstine gel säye şalgıl ey hümâ-säye Firâkı bârını çekmekde olmuşdur zebâb-âsâ</p>	Gazel 7 beyit
166	31a	Gubârî	<p>---/---/---/---</p> <p>Ġubârîyem elim al dest-i lütfuñla beni qaldır Meded kıl pây-mâl oldum ayaklarda türâb-âsâ</p>	Gazel 7 beyit
167	31a-31b	Azîzî	<p>---/---/---/---</p> <p>'Azîzî bezm-i ğamda 'ışkuñ eyle ey perî her dem Fiġân u zâr ile âh eyleyüp inler rübâb-âsâ</p>	Gazel 5 beyit
168	31b	Sultân Murâd	<p>---/---/---/---</p> <p>Deryâ-yı 'ışk içinde geşte-i dil gezerken Ġam dirler ey Murâdî ol bir diyâra düşmüş</p>	Gazel 5 beyit
169	31b	Bâkî	<p>---/---/---/---</p> <p>Ķismetde tîr-i 'ışkuñ Bâkîye oldı rûzı Hem sa'âdet ol gün ol kâm-käre düşmüş</p>	Gazel 7 beyit
170	31b	Zihnî	<p>---/---/---/---</p> <p>Devir tâb-ı tecellâ-yı cemâl-i yâre dil Zihnî Ne deñlü yaqsa şem'ün şu'lesi pervâne incinmez</p>	Gazel 5 beyit
171	32a	Meylî	<p>---/---/---/---</p> <p>Ne ğam Meylî gül-âb-ı küy-ı dilber çekse dâmânım Olur olmaz çekişmekden kişi yârâne incinmez</p>	Gazel 7 beyit
172	32a	Vuşûlî	<p>---/---/---/---</p> <p>Vuşûlî derd-i 'ışk-ı yâr ile bîmâr olan 'aşık Vişâl-i yâr ile ḥandân olup hicrâna incinmez</p>	Gazel 5 beyit
173	32a	Murâdî	<p>---/---/---/---</p> <p>Seni taşlarlar ise küyuna urduqça incinme Murâdî kim qadîm râha başar merdâne incinmez</p>	Gazel 5 beyit

174	32a-32b	Muhyî	<p>---/---/---/---</p> <p>Bu tarzı sâlik-i râh-ı haķıķat Hâzret-i Muhyî 'Aceb mi itse ihyâ kutb-ı devrûn ıhtırâ'îdür</p>	Gazel 6 beyit
175	32b	Abdî	<p>---/---/---/---</p> <p>Nihâni âstânında şehâ bir 'Abdî maķbûldür Yiridür eylese iskender [û] Dârâ'ya istignâ</p>	Gazel 5 beyit
176	32b	Muhyî	<p>---/---/---/---</p> <p>Şehâ Muhyî gibi bir 'âşık-ı şürîde-hâlûn yok Kerem kıl eyleme ol bülbül-i nâlâna istignâ</p>	Gazel 5 beyit
177	32b-33a	Ulvi	<p>..-/..-/..-/...- -./.-</p> <p>'Ulviyâ şî'rûne beñzer kanı bir nazm-ı laţîf Çeşminûnîñ gâyet[i] yok çeşme-i hayvân bir olur</p>	Gazel 5 beyit
178	33a	Ulvi	<p>---/---/---/---</p> <p>Hâzân olur bahârından humâr olur şarâbında[n] Geçilmez 'Ulviyâ dehrûnîñ gülünden hem mülünden hem</p>	Gazel 5 beyit
179	33a	Ulvi	<p>---/---/---/---</p> <p>'Ulvi kuluñı hısm ile redd eyledi dirler Ol şâh-ı keremden bu cefâ hiç umulmaz<lar></p>	Gazel 5 beyit
180	33a	Ulvi	<p>---/---/---/---</p> <p>'Ulvi kulumuñ deftere yaz âhını didüm Biñ nâz ile ol serv-i hırâmân güleyazdı</p>	Gazel 5 beyit
181	33a-33b	' Ulvi	<p>---/---/---/---</p> <p>'Ulvi gice âh [ile] añup leyle-i zülfüñ Mecnûn [gibi] 'âlemlere destân olayazdı</p>	Gazel 5 beyit
182	33b	Âlî	<p>---/---/---/---</p> <p>Olurdum 'Âliyâ erbâb-ı nazmuñ beyt-i ma'mûrî 'îmâret kılsa gönüm şehrinî bir şeh-r-yâr olsa</p>	Gazel 5 beyit
183	33b	Rindî	<p>---/---/---/---</p> <p>Çü gördüm bezm-i devrânûñ beķası yok bir el Ayaķ ayaķ 'adem ıķlîmine Rindî kadem çekdüm</p>	Gazel 5 beyit
184	33b-34a	Cinânî	<p>---/---/---/---</p> <p>Cinânî mezra'-ı şab'olmasa ser-sezb-i ter düşme Ki toħm-ı ma'rîfet bir huşk-i sâl emâme düşmüşdür</p>	Gazel 5 beyit

185	34a	Nedîm	---/--/--/-- Bu gün pek ser-ferâz-ı şâdmân gördüm Nedîmâ 'nı Meger kim meclis-i maḥzûm-ı bî-hemtâya girmişdür	Gazel 5 beyit
186	34a	Esîrî	---/--/--/-- Kirişmelerle niğâh idicek o şehir- âşüb Çalır mı Esîrî dil k'olmaya ḥarâb u yebâb	Gazel 5 beyit
187	34a	Şeydâî	---/--/--/-- Fakîrûn derd-mendûndür dil-i Şeydâî sultânüm Ne var bir güşe-i çeşm ile görse ol da iḥsânûn	Gazel 5 beyit
188	34a-34b	Yahyâ	---/--/--/-- Öldüğünden soñra Yahyâ 'ya ço sögsün ol niğâr Geçmiş îmân ehline niçün du'âlar kılmason	Gazel 5 beyit
189	34b	Çâker Âlî	---/--/--/-- ' Alî Çâker kapısûnda gerek dünyâ gerek 'uqbâ Virüpdür kısmeti rahmân 'Alîden ğayrı n'em vardur	Gazel 7 beyit
4	34b-35b	Rûhî	---/--/--/-- Rûhîyâ her nesnenûn aşlı biziz sett-i cihât Tâ ezelden hem biziz olduk zerrâta zevât	Muhammes 12 bend
2	35b	Seher Abdâl	---/--/--/-- Seher Abdâl yâ Ḥaḳ deyüp hem-demde imiş Derd ile miḥnet ile yâr ile yazarda imiş	Müseddes 5 bend
1	36a	îzârî	---/--/--/-- Ḥâşılı şâh-ı velâyetden gelür şefkat bize Açılır bâb-ı 'Alî'den Ka'be-yi ḥâcet bize	Beyit
2	36a	îzârî	---/--/--/-- Açdı kapuyı görüp ben nâ-tüvânı nâzdan Yapdı dîvâr eyledi şan görmedi açmazdan	Beyit
3	36a	Agehî	---/--/--/-- Gâh açıldı gonce ki döndi yüzünü nâzdan 'Arz-ı dîdâr itdi ya'ni bülbüle açmazdan	Beyit
4	36a	Levhî	---/--/--/-- Geh çıkarır geh giyer destârın ol meh nâzdan Kâkülün seyretdürür 'uşşâkına açmazdan	Beyit

5	36a	Bâkî	-.--/-.--/-.--/-.-- Ellerin dilber yüzine tıtdı şanman nâzdan 'Âşıka bu vech[i]le yüz gösterir açmazdan	Beyit
6	36a	Safâyî	-.--/-.--/-.--/-.-- Hoşka-yı la'lin tebessüm itdi şanmañ nâzdan Dürr-i dendânuñ baña seyr itdürür açmazdan	Beyit
7	36a	Refî	-.--/-.--/-.--/-.-- Dügmeler şanma beni gördükçe göğsin nâzdan Sînesini gösterür baña o meh açmazdan	Beyit
8	36a	Misâlî	-.--/-.--/-.--/-.-- Güşe-i ebrüsını zîr-i nişkâb-ı nâzdan Gösterüp ol meh vefâlar eyledi açmazdan	Beyit
9	36a	Misâlî	-.--/-.--/-.--/-.-- Ğusl iderken seyrider 'azâsım ol meh nâzdan Gül-gonce-i sîmîni seyretdürür açmazdan	Beyit
10	36a	Misâlî	-.--/-.--/-.--/-.-- Şem'i fânüs [a] girüp gizlendi şanma nâzdan Sen meh-i tâbânı seyritmek diler açmazdan	Beyit
11	36a	Selmân	-.--/-.--/-.--/-.-- Yüzine burka' urundi şanma 'izz ü nâzdan Yâr[ı] seyritmek diler 'âşıkların açmazdan	Beyit
12	36a	Husrev	-.--/-.--/-.--/-.-- Haste çeşmin bağlamışdur şanman ol meh nâzdan Uğrın uğrın seyr ider 'uşşâkı açmazdan	Beyit
13	36a	Rahmî	-.--/-.--/-.--/-.-- Serv-ğaddin gösterir şalar miyânuñ nâzdan Şanmañuz rahm ider ânı sihr ider açmazdan	Beyit
14	36a	Dânî	-.--/-.--/-.--/-.-- Çeşm-i hun-rîzin göreñ hançer taķınmuş nâzdan Katli-i 'uşşâķ itmek için ol perî açmazdan	Beyit
15	36a	Necâtî	-.--/-.--/-.--/-.-- Herkesin üzre çeküp taraf-ı külâhsın nâzdan Güşe-i çeşm ile baķdı hâlîme açmazdan	Beyit
16	36a	Necâtî	-.--/-.--/-.--/-.-- Key saķın manşube-I eflâke lu'bet-bâzdan Mât ider bir gün seni ruğ gösterir açmazdan	Beyit

17	36a	Revânî	<p>---/--/--/--</p> <p>ılca göstermez belin 'uşşaa ol meh nzdan Cme üstünden oar nı kemer amazdan</p>	Beyit
18	36a	Rey'	<p>---/--/--/--</p> <p>Dersin oursın apar ghı kitbın nzdan Ezber eyler şive-bzu'n var ise amazdan</p>	Beyit
19	36a	Rey'	<p>---/--/--/--</p> <p>Geh zer geh bend ider şalvarı'n ol meh nzdan Gle-i sm[ni] ni seyretdrr amazdan</p>	Beyit
1	36a	?	<p>---/--/--/--</p> <p>Cihn bgında sylerler meşeldir bu szi gerek Ne yr ile şaflar sr ne şonu'nda elemler ek</p>	Mfred
2	36a	?	<p>---/--/--/--</p> <p>Her maarrat kim gelr 'lemede childen gelr Her mrvvet kim gelr 'lemede bilden gelr</p>	Mfred
3	36a	?	<p>---/--/--/--</p> <p>Mişnet-i gm şive ile za'f itdi teni Yek ulu'n ardına snsem gremez kimse beni</p>	Mfred
4	36a	?	<p>---/--/--/--</p> <p>Tenimi mişnet-i gm şyle za'f eyledi kim Bir sinek anadını eynme on diksem olur</p>	Mfred
5	36a	?	<p>---/--/--/--</p> <p>Siy oldur adeh ol mehlin'n 'ışına Zehirse<de> nş idelm ol b-vefn'n 'ışına</p>	Mfred
6	36a	?	<p>---/--/--/--</p> <p>Bilrm addm degldr hem-nişn olma sa'na Gz ucuyla yilz merabya dostum [sa'na]</p>	Mfred
7	36a	?	<p>---/--/--/--</p> <p>lrse cnı tenden dil-i yek cnne i'ncinmez Muabbet ehli degme derd ile yrne i'ncinmez</p>	Mfred
8	36a	?	<p>---/--/--/--</p> <p>Cnımı cnn eger isterse minnet cnıma Cn nedr kim anı urbn itmeyim cnnıma</p>	Mfred

20	36b	Derûnî	<p>---/--/--/--</p> <p>Çut idinmişdür bizi mür-ı ecel erzâk gibi Kim taşır zîr-i zemîne dâne-i hârmân gibi</p>	Müfred
21	36b	Husrev	<p>..--/--/--</p> <p>Mısr hüsnuñde ki güm kıldı gönül cân u seri Şâm-ı zülfünde imiş aldı lebünden haberi</p>	Müfred
22	36b	Neylî	<p>..--/--/--</p> <p>Pertevinden yüzüne kimse nigâh eyleyemez Nazara ol eşer-i mihr ile mâh eyleyemez</p>	Müfred
23	36b	Neylî	<p>..--/--/--</p> <p>Ruğlarıñ reşki gülün yirini hâr eylediler Külehin gönelerün başına tar eylediler</p>	Müfred
24	36b	Hayretî	<p>..--/--/--</p> <p>Dil-i âşüfte benim zülf-i girih-gîr senün Ya'ni dîvâne benim bend[i]le zencîr senün</p>	Müfred
25	36b	Hayretî	<p>..--/--/--</p> <p>Vaşıl-ı cân olmak isterseñ bedenden geç gönül Gel şehîd-i 'ışk-ı cânân ol kefenden geç gönül</p>	Müfred
26	36b	Bezmî Ayyaş	<p>---/--/--</p> <p>Çismet olıcağ 'ârif-i rind-i mey ü şahid Tebîh ile seccâde virilmiş saña zâhid</p>	Müfred
27	36b	Nazîfî	<p>---/--/--</p> <p>Tirüñi cândan n'ola ister söz[i] ey gamze-gâr Döñme gez dünyâda zîrâ kim bulunmaz toğrı yâr</p>	Müfred
28	36b	Nikâbî	<p>---/--/--</p> <p>Büseñ->e dil kâni' olmaz vaşılınun şeydâsıdır Döstum ma'zür tut dünyâ tama' dünyâsıdır</p>	Müfred
29	36b	Şükri	<p>---/--/--</p> <p>Ağlamağdan gözlerüm yaşını pür-hün eyledün Birini 'ayn-ı eres birini ceyhün eyledün</p>	Müfred
30	36b	Şemsî	<p>---/--/--</p> <p>Var[i]ken gülzâr-ı hüsnün gülsitâna bakmazam Mehr-i ruhsârûñ turur[ben] âsmâna bakmazam</p>	Müfred

1	36b	Sâmî	..-/.---/..- Meclis-i dehr içinde surh u sefid devr iden cāmı şanma şems ü kamer Rind-i 'ışkuñ iki piyālesidür birin aḥşām içer birini seher	Kıt'a
2	37a	Sâmî	..-/.---/..- Keşti-yi baḥr-ı nılḡün içre bildüñüz mi nedür bu şems ü kamer İki zerrin bād-bānidur birin aḥşām içer birini seher	Kıt'a
3	37a	?	..-/.---/..- Ġaraz-ı belli çarḡı bildüñ mi aşmadañ dü çerāġ şems ü kamer Türbe-i Muştafāyı ta'zimen birin aḥşām yaḡar birini seher	Kıt'a
4	37a	?	..-/.---/..- Hoḡḡa-ı lāciverd-i çerḡ içre bildüñüz mi nedür bu şems ü kamer Pīr-i dehrün iki ġidāsıdur birin aḥşām yudar birini seher	Kıt'a
5	37a	Fuzûlî	..-/.---/..- Tekye-i lāciverd-i çerḡ içre bildüñüz mi nedür bu şems ü kamer İki zerrin çerāġıdur dehrün birin aḥşām yaḡar birini seher	Kıt'a
6	37a	Fuzûlî	..-/.---/..- Ḥacle-ġāh-ı kebūd-ı çerḡ içre bildüñüz mi nedür bu şems ü kamer Pīr-i dehrün iki 'arūsıdur birin aḥşām çoçar birini seher	Kıt'a
7	37a	Bâlî Efendi	..-/.---/..- Püster-i lāciverd-i çerḡ içre bildüñüz mi nedür bu şems ü kamer Pīr-i dehrün iki cevānidur birin aḥşām çoçar birini seher	Kıt'a
8	37a	Yahyâ Efendi	..-/.---/..- Zāl-i dehrün burüc-ı eflāka dizdigi tōpidur bu şems ü kamer Bozmaḡ için niḡām-ı dünyâyı birin aḥşām iter birini seher	Kıt'a
9	37a	Zâhîrî	..-/.---/..- Şanma bezm-i sipihrine tıbkı devr iden rüz [u] şebde şems ü kamer Sâḡı-yi dehrün iki cāmıdur birin aḥşām şunar birini seher	Kıt'a
10	37a	Zâhîrî	..-/.---/..- Sufre-i lāciverd-i çerḡ içre bildüñüz mi nedür şems ü kamer Rind-i dehrün iki piyālesidür birin aḥşām çeker birini seher	Kıt'a
11	37a	Zâhîrî	..-/.---/..- Meclis-i lāciverd-i çerḡ içre bildüñüz mi nedür şems ü kamer İki kâse şarābidur dehrün birin aḥşām içer birini seher	Kıt'a

12	37a	Lutfî	..-/.--/..- Şişegâh-ı kebûd-ı çerh içre bildüñiz mi nedür şems ü kamer İki mirâtıdır zen-i dehrüñ birin aḥşâm baḡar birini seḡer	Kıt'a
13	37a	Fehmî	..-/.--/..- Ṭavîle-i satıl[ı] çerh içre bildüñiz mi nedür şems ü kamer Tös dehrüñ iki satılıdır birin aḥşâm içer birini seḡer	Kıt'a
14	37a	Remzî	..-/.--/..- Taht-gâh[ı] bilinür çerh üzre bildüñiz mi nedür şems ü kamer İki zer tâcıdır şeh-i dehrüñ birin aḥşâm giyer birini seḡer	Kıt'a
15	37a	Elifî	..-/.--/..- Şiše-i ser-bülend-i çerh içre bildüñiz mi nedür şems ü kamer Defter-i 'ömrüñ iki misbâḡıdır birini aḥşâm yaḡar birini seḡer	Kıt'a
16	37a	Elifî	..-/.--/..- Āşiyân-ı 'adem-i çerh üzre fâhimâ bildüñ[jiz] mi ne[dür] şems ü kamer Zen-i dehrüñ çeşm-i firengisidür birin aḥşâm baḡar birini seḡer	Kıt'a
17	37a	Fahmî	..-/.--/..- Tekye-i dehr Felâtün içre bildüñ Elifî ne imiş şems ü kamer Zâl-i dehrüñ iki güşvâresidür birin aḥşâm taḡar birini seḡer	Kıt'a
1	137b-38a	Nâbî Efendî	--./.-./.-./.- --./.-./.-./.- Remmâl-i ḡazâ sipihre döñdükçe nuḡat Zinhâr dime ḡükmine bu kec bu ḡalaḡ Var ise sebebi çeşm-i ḡalaḡ bîñüñdür Yohsa ne revâ nüşḡa-ı ḡikmette ḡalaḡ	Rubâ'î
2	38a	Nâbî Efendî	--./.-./.-./.- --./.-./.-./.- Çeş<mî>me görinür raḡîbüñ eṭvârî ḡalîz Reftârî ḡalîz ḡarf ü ḡüftârî ḡalîz Terkîb-i vücûdı ser-te-ser ḡılzetdür Çeşm ü leb ü güş [u] serv ü destârî ḡalîz	Rubâ'î

3	38a	Nâbî Efendî	<p>--./--./--./-- --./--./--./-- --./--./--./--</p> <p>Ben eylemeden dâ'iyе-i vaşla şürû' Fî'l-ḥâl bulur pîş-i rakîbânda şüyû' Mey çıktuğı dem kapandı bâb-ı tevbe Çün ğarb-ı çemende aftâb itdi tülû'</p>	Rubâ'î
4	38a	Nâbî Efendî	<p>--./--./--./-- --./--./--./-- --./--./--./--</p> <p>Olsa ne kadar ehl-i dil efsürde-dimâğ Dilden alamaz cemâle destür-ı ferâğ Pür-çîn cebine bîñ cefâdan soñra Yokdur kütüb-i şer'-i maḥabbetde mesâğ</p>	Rubâ'î
5	38a	Nâbî Efendî	<p>--./--./--./-- --./--./--./-- --./--./--./--</p> <p>Her kim ki bulur faẓl [u] ma'ârifle şeref Eyler anı çerḫ tîr-i endûha hedef Eyler sitem erre girîbânımı çâk Rüşen-dil [ü] dūr-perver iken ṭab'-ı şadaḫ</p>	Rubâ'î
6	38a	Nâbî Efendî	<p>--./--./--./-- --./--./--./-- --./--./--./--</p> <p>Girmez ele kâm-ı nâ-ümîd olmayıcaḫ Esbâb-ı ümîd-i nâ-bedîd olmayıcaḫ Gelmez gibi nev'arûs-ı kâm-ı âğüşa Ben çeşm-i sefid o mü-sefid olmayıcaḫ</p>	Rubâ'î
7	38a	Nâbî Efendî	<p>--./--./--./-- --./--./--./-- --./--./--./--</p> <p>Ey nüşḫa-i ḫüsn ser-i cândur süḫanuñ Terkîb-i cevâhir-i cihândur bedenüñ Dü fetḫe-i serḫden dü leb tenvîndür Tenvîndeki nuñ-ı niḫân[ı]dur dehenüñ</p>	Rubâ'î

8	38a	Nâbî Efendî	<p>--./--./--./-</p> <p>--./--./--./-</p> <p>--./--./--./-</p> <p>İşkuñla idüp sîneyi pür şerha ezel Dîbâce-i arzûya çekdüm cedvel Zülfünde iken itilmişdi dil kâkülüne Ser-menzile çıkdı rismân-bâz-ı emel</p>	Rubâî
9	38a	Nâbî Efendî	<p>--./--./--./-</p> <p>--./--./--./-</p> <p>--./--./--./-</p> <p>--./--./--./-</p> <p>Ol kim rûh-ı yâre çeşm ü ebrû virmiş Dest-i nazâr-ı 'işka terâzû virmiş Bir cânibi nev-bahâr u bir semti hâzân Bu bağçe-i şun'a 'aceb şu virmiş</p>	Rubâî
10	38a	Nâbî Efendî	<p>--./--./--./-</p> <p>--./--./--./-</p> <p>Geh dîdelerim<her> hecr ile hûn eylersin Geh sağâr-ı ümmîdi nigûn eylersin Her câyılığa koydı ol âfet-i ketebe Sen Nâbî dahı meşk-i cünûn eylersin</p>	Rubâî
11	38a	Nâbî Efendî	<p>--./--./--./-</p> <p>Hurşîd-i ziyâ cû dil-i pür tâbımdan Hem hîmmet umar câm-ı mey-i nâbımdan Ol bañr-ı belâyum ki ider istîğfâr Hızr itse güzer güşe-i girdâbumdan</p>	Rubâî
12	38a	Nâbî Efendî	<p>--./--./--./-</p> <p>--./--./--./-</p> <p>--./--./--./-</p> <p>Eylerse de 'âşık âb-ı rû ile vüzû['] Alınmaz imiş naqd-ı icâbetden bu Oldı hele rûtbe-i muhâbbet ma'lûm Bu tecrübe-i sâz ile müy be-mü</p>	Rubâî

13	38a	Nâbî Efendî	<p>---/---/---/--- ---/---/---/--- ---/---/---/--- İtdi beni dehr ol kadar fersüde Kim nevk-i hilâli eyledim âsüde Pîr oldum o deñlü kim girih elde alur Nek-şüde olan nâhün ile nek-şüde</p>	Rubâî
14	38a	Nâbî Efendî	<p>---/---/---/--- ---/---/---/--- ---/---/---/--- Oldusa[da] n'ola pest mişâl-i sâye Şad şükür ki hürşid ileyüz hem-sâye İllâ gibi harf-i sine-i çâküz ammâ Bel bağlamazız meger ki müsteşnâye</p>	Rubâî
1	38a	Nâbî	<p>Hâtif-i Ğaybî vefâtında didi târîh Eyledi Nâbî Efendî aşr-ı Firdevsî mekân</p>	Trih-i Vefât-ı Nâbî-i Merhûm 1164
2	38a	Nâbî	<p>..-//..-//..-//..- 'Âşık efnâyı vücüd eylemeden derdi budur İstemez kimseye yâr olduğımı tâbutuñ</p>	Tarih
3	38a	?	<p>..-//..-//..-//..- Şad olup ehl-i hired didi anuñ târîhiñi Çıkd[ı] simünuñ elinden al'a-i gevher-nigîn</p>	Tarih 995
4	38a	Vehbî	<p>..-//..-//..-//..- Ziyâde bir güzel târîh taħrîr eyle ey Vehbî Şoyın buldı Çubuqlı devr-i İbrâhim Pâşâda</p>	Tarih 1134
18	39a	?	<p>..-//..-//..-//..- Açılsa bâb-ı Kerem zâhir olsa taħikât Müyesser olsa saña cümleñüñ müşâhedesi</p>	Kıt'â
19	39a	?	<p>..-//..-//..-//..- Nedür ol bâğı kim anda dehensüz meyveler yerler Ne yerlerdür ol yerler kim aña 'âşıkdur dirler</p>	Kıt'â

20	39a	Zühdî	<p>---/---/---/---</p> <p>Cihānda güft [ü] gūyî şî'r-i nazmımdan murād ancak alup mecmū'alarda bā'is-i ayrı du'ā olsun</p>	Kıt'ā
21	39a	Vāsık	<p>..-/..-/..-/..-</p> <p>abbezā cāy-ı neāt efzā makām-ı dil-güşā ıt' a-i cennet dinürse aa layıdur şehā</p>	Kıt'ā
1	39a	?	<p>..-/..-/..-/..-</p> <p>Hamel(1) ü sevr (2) ile cevzā(3)de iriür tāze bahār Seretān(4) u esed (5) ü sünbüle(6)dür yāyamedār utdı güz falını mizān(7) ile 'aqreb (8) daı kavs(9) Cedy(10) ü delv (11) ile üt (12)oldı begüm kıa arār</p>	Rübā'î (Esāmî-yi Buru)
2	39a	?	<p>Äzer (1) u Nisān(2) ayār(3)da iriür o bahār Oldı azirān (4) Temmüz (5) ile (? Austos) yāya medār Fasl-ı güz Eylöl ile belki dü terindür Daı dü kånün (10-11) ubāt (12)eyledi kıda arār</p>	Kıt'ā (uhūr-ı Rummiyye)
22	39a	?	<p>---/---/---/---</p> <p>Beden mihrin semā' ehli niin tahrik ider gāı Meger tende o cān fıflı aup alardı Allāı</p>	Kıt'ā
23	39a	Fazlı	<p>Fazlı Rabbî Zül'-Celāl oldu bize Mū astî ū astî kemāl oldu bize</p>	Kıt'ā
190	39b	Fuzûlî	<p>---/---/---/---</p> <p>Fuzûlî 'ālem-i uretden ser-gerdān geze[r] zāhid Zihî gāfıl bu sevdānu ser-encāmu ayāl itmez</p>	Gazel 5 beyit
191	39b	Fuzûlî	<p>---/---/---/---</p> <p>Esir-i nefsdür ehl-i cihān bilmez fenā adrin Fuzûlî terk ü tevfii saa ancak müsellemdür</p>	Gazel 7 beyit
192	39b	Fuzûlî	<p>---/---/---/---</p> <p>Äh feryādun Fuzûlî incidüpdür 'ālemi Ger belā-yı 'ı ile onüd ise gāvā nedür</p>	Gazel 6 beyit
193	40a	Fuzûlî	<p>---/---/---/---</p> <p>Ol perî mutlā beni rüsvāya kılmaz iltifāt Ey Fuzûlî bilmezem cürm ü ben[i] rüsvā nedür</p>	Gazel 5 beyit

194	40a	Fuzûlî	-. - / - . - / - . - / - . - Ayrulmuşsın Fuzûlî mescîdi mey-hâneden Sehv imiş ol kim seni biz ehl-i 'irfân bilmişüz	Gazel 5 beyit
195	40a	Fuzûlî	-. - / - . - / - . - / - . - Sırrı 'aşkın itmedi ancak Fuzûlî âşikâr Bu mübârek işi her kim itdi pinhân itmedi	Gazel 5 beyit
196	40a-40b	Fuzûlî	-. - / - . - / - . - / - . - Işık sevdâsında sūd itdüm metâ'-ı vaşla dost Ey Fuzûlî cân viren cânâne noğşân itmedi	Gazel 9 beyit
197	40b	Fuzûlî	-. - / - . - / - . - / - . - Dil-berüñ cân[a] imiş [kâsıd] Fuzûlî gel kim Cân virüp dil-ber[e] minnet kılalum cânumuza	Gazel 7 beyit
198	40b-41a	Fuzûlî	.. - / .. - / .. - / .. - / .. - / .. - / .. - / .. - Ğam-ı eyyâm-ı Fuzûlî bize bî-dâd itdi Gelmişüz 'aciz ile dâr itmege sulţânumuza	Gazel 7 beyit
199	41a	Fuzûlî	.. - / .. - / .. - / .. - / .. - / .. - / .. - / .. - Ger dirse Fuzûlî ki güzellerde vefâ var Aldanma kim şâ'ir sözi elbette yalândur	Gazel 6 beyit
200	41a	Fuzûlî	.. - / .. - / .. - / .. - / .. - / .. - / .. - / .. - Fâkr u fenâ sa'âdeti virdüñ Fuzûlî Anda olan sa'âdet-i fâkr u fenâ hâkı	Gazel 7 beyit
201	41a-41b	Fuzûlî	.. - / .. - / .. - / .. - / .. - / .. - / .. - / .. - İhlâşum it du'âya Fuzûlî gibi dürtüst Der-gâhda icâbete lâyıq du'â hâkı	Gazel 7 beyit
202	41b	Fuzûlî	.. - / .. - / .. - / .. - / .. - / .. - / .. - / .. - Ey Fuzûlî ğam-ı hecr ile perîşândur hâl Kimse âğâh degül hâl-i perîşânumdan	Gazel 7 beyit
203	41b-42a	Fuzûlî	.. - / .. - / .. - / .. - / .. - / .. - / .. - / .. - Naıhvî kılup naışib-i Fuzûlî gibi baña Yâ Rabb muqâyed eyleme muıtlak baña beni	Gazel 9 beyit
204	42a	Fuzûlî	.. - / .. - / .. - / .. - / .. - / .. - / .. - / .. - Fuzûlî 'ayb kılma yüz çevirsem ehl-i ilimden Neden kim her kime yüz tutdum andan yüz belâ gördüm	Gazel 8 beyit

Çalışmanın bu kısmında mecmûada yer alan şiirler, şairlerin mahlaslarına, şiir varak numaralarına, derlenen şiirlerin nazım şekillerine ve son beyitlerine göre tasnif edilmiştir. Kıt'a, rübâî ve müfret tarzında yazılan şiirler ilk beyitleriyle verilmiştir. İlk ve son beyitleri ile verilen şiirlerin muhteva konuları hemen hemen anlaşılmaktadır.

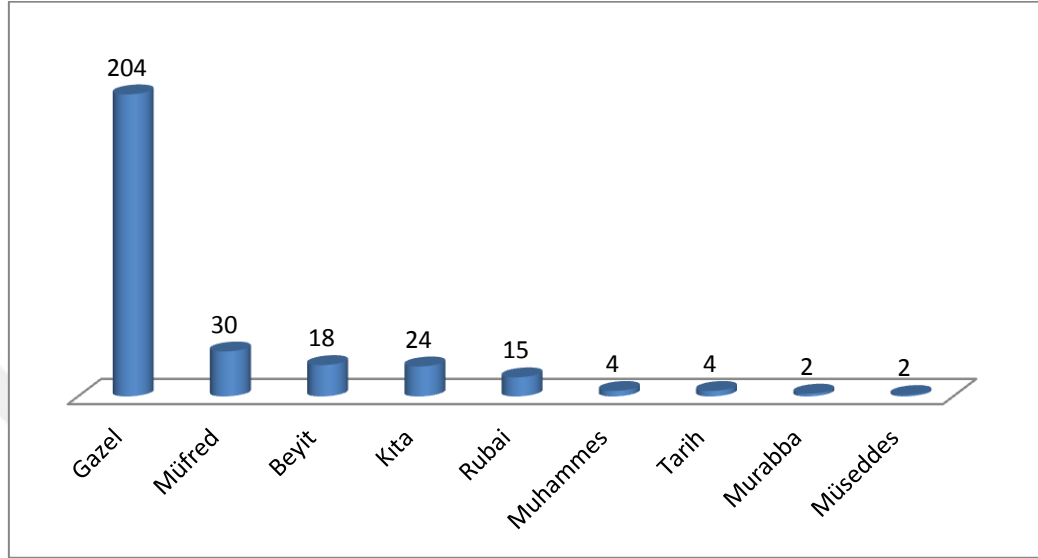
Şiirlerin konuları bize şairin o şiiri hangi amaçla yazdığını da göstermektedir. Mecmûada derlenen şiirler muhteva bakımından tasavvufî tarzda mı yoksa âşıkâne ve rindâne bir üslûpla mı yazıldığı konusunda bizlere kaynaklık etmektedir. Mecmûalar; amaçları bakımından farklı tarikatların müntesipleri tarafından tarikat mensuplarının ihtiyaçları gözetilerek hazırlanan mecmûalar, geniş halk kitlelerine hitap eden mecmûalar, belli bir standardın üzerinde estetik zevki bulunan kimseler için hazırlanmış mecmûalar, mürettibinin şiir zevki için hazırlanmış mecmûalar, sipariş üzerine hazırlanmış mecmûalar, tematik mecmûalar vb. şeklinde de tasnif edilebilir.¹⁷

Mecmûalar hakkında yapılan çalışmalar dikkate alınca çalışılan mecmûanın hangi tür gruplamaya dahil edilmiş olduğu bilgisine ulaşılmış ve mecmûanın hangi dönemde ve niçin yazıldığını belirlemek için çeşitli sorular sorulmuştur. İlk olarak "mürettib mecmûayı niçin tertip etmiş olabilir?" sorusu mecmûanın yazılış amacı ve içerik düzeni gibi belirli hususlara değinmemize yol açmaktadır. Geniş halk kitlelerine hitap etmek için mi, belli dönemlerde yaşamış şairlerin estetik zevk anlayışlarını belirlemek için mi, mecmûa tertip edildi? gibi sorular şiirlerin içerik ve üslûp özelliklerine göre geniş bir yelpazede değerlendirilebilir. Mecmûadaki şiirlerin içeriğine geçmeden önce dış yapısını oluşturan unsurları incelemek gerekmektedir. Bu dış iskelet yapısını şairler, yaşadıkları dönemler, dönemlerdeki şiir estetiği oluşturmaktadır. Mecmûada adı geçen şairler ve şiirlerini bu çerçevede incelersek hem mürettibin şiir zevkini belirlemiş olur hem de bu şiirlerin halka mı hitap ettiği yoksa belirli bir zümre için mi yazıldığı gibi soruların cevabını bulabiliriz. Mecmûayı derleyen mürettibin belli bir düzen içerisinde şiirleri yüzyıllara göre seçip derlediği, hazırlanan tablo ve şekiller listesine bakılınca, şiirlerin geniş halk kitlelerine hitap ettiği ve padişahların da dinlemekten memnun olduğu şiirlerin seçildiği söylenilebilir. Bunun yanında yine tablodan yola çıkılarak ilk ve son beyitlerde ve şairler listesine bakılınca da mürettibin, genellikle şiirlerini edebi bir zevk gözeterek yazan döneminde tanınmış, çoğu padişah ve paşaların koruması altında olan, şiirlerinde *aşk*, *sevgili*, *ayrılık*, *hasret* konularını muhteva edinen şairleri seçtiği görülmektedir. Mürettibin mecmûayı belirlerken ölçü olarak aldığı ikinci şey ise, mecmûanın nazirelerle dolu olmasıdır. Nazire olan şiirler yapı ve konu bakımından incelendiğinde şairlerin dostluk ve arkadaşlık ilişkilerine de ulaşılabilen ve böylelikle şairlerin hangi dönemlerde yaşadığı bilgisine varılabilmektedir.

¹⁷ Kurnaz, Aydemir, Age, s. 53

Mürettibin mecmûa içerisine aldığı şairlerin yaşadığı dönem belirlendikten sonra şairlerin dönemindeki padişahlar belirlenip zamanın siyasi, sosyal, edebi zevk anlayışı tespit edilebilmektedir. Bu yüzden mecmûalar antoloji özelliği göstermektedirler.

Aşağıdaki grafikte nazım şekillerine göre şiir sayıları gösterilmiştir:

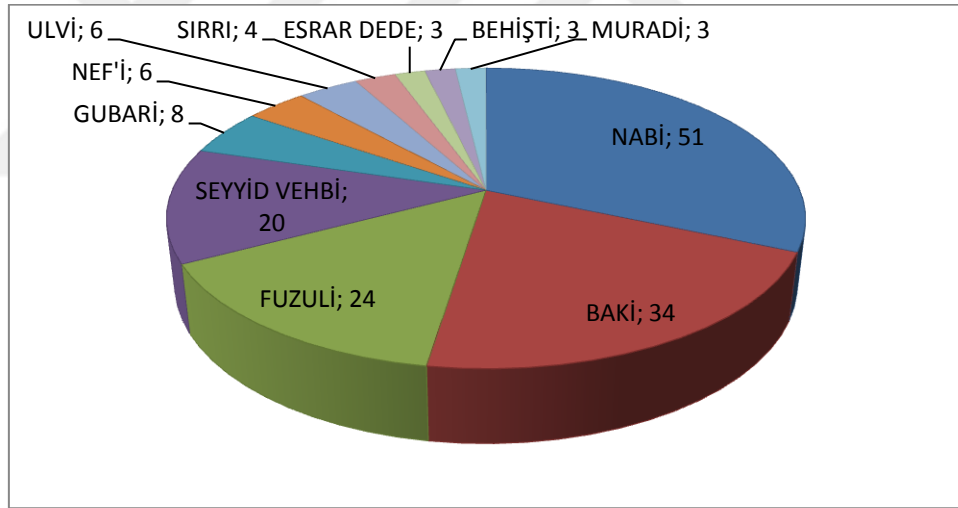
Şekil 1. Nazım Şekillerine Göre Şiir Sayıları

En çok kullanılan nazım şekli gazel olmakla birlikte musammat , kıt'a, rubai, tarih, müfred ve beyitlere de yer verilmiştir. Mecmûa toplamında 303 şiir bulunmaktadır. 204 gazelden 37 tanesi nazire olarak yazılan gazeldir. Beyitlerin ve kıt'aların 17 tanesi nazirelerden oluşmaktadır. Mecmûaya alınan şiirlerin konularının ortak olabileceği yargısına önceki tabloda dikkat çekilmiştir. Bu grafikte ise mecmûadaki şiirlerin nazım şekillerinin böyle bir oranda olması tesadüfi olmamalıdır. Mecmûayı düzenleyen mürettib döneminin sosyal çevresine vâkıf, edebi zevk anlayışa sahip biri olarak görülmektedir. Mecmûada gazelin ağırlıklı olması, mecmûanın tertip edildiği dönemle ilgi olabilmesi fikrini akla getirmekle birlikte divan şiirinin özü olması, beyitlerin zarif bir şekilde sıralanıp dönem şairlerinin şairlik gücünü ispatlayıp kendilerini ifade ettikleri; bunu da en çok gazelle uyguladıkları için okunurluğu ve dinletisi fazla olduğundan tercih edilmiş olabilir.

Mecmûadaki şiirler 16., 17., ve 18. yüzyıl ağırlıklı olarak seçilmiştir. Genellikle mecmûada; padişahlar tarafından koruma altına alınmış, meclislerde aranan seçkin şairlerin dillere pelesenk olmuş şiirlerine yer verilmiştir. Fuzûlî, Bâkî Nâbî gibi dönemlerinde şöhret kazanmış şairlerin şiirlerine mecmûada sıklıkla yer verilmiştir.

16. yüzyılın büyük şairlerinden Fuzûlî şiir üzerine görüşlerini Divan mukaddimesinde gazele ayrıca bir manzûme ayırmıştır. Gazelin insan ruhunu ifadeye en açık, şairin şiirdeki sanat derece ve kabiliyetini ortaya koyan, şöhretini yükselten bir şiir vadişi olduğunu kabul eder. 17. yüzyılda hikemî üslûbu ile tanınan Nâbî ise; gazelin duygulara tesir ediciliği, söylenip okunduğu meclislerde nasıl bir zevk uyandırdığı üzerine durarak psikolojik yönden bir değerlendirmesini yapar.¹⁸ Döneminde şöhret kazanmış şairlerin gazel hakkındaki düşünceleri insan ve toplum ilişkisi bağlamındadır. Şairler tab' aynalarındaki duygu ve görüşlerini, şiirlerinde en güzel mazmunları kullanarak mânâlar oluşturur ve mecliste yansıtırlar. Şairlerden divan şiirinin bütün mazmunlarını, her çeşit sanatı şiirlere yerleştirmeleri, okuyan ve dinleyende zevk yaratıcı bir tesirde bulunması beklenir. Bu tesirin oluşması için de dil; zarif kelimelerle, zengin mazmunlarla bir nakışa inci dizer gibi gazele ve diğer nazım şekillerine işlenir.

Aşağıdaki grafikte mecmûda yer alan gazellerin şairlere göre dağılımı verilmiştir:

Şekil 2. Gazellerin Şairlere Göre Dağılımı

Bu tabloda mecmûada en çok gazelleri yer alan şairler belirtilmiştir. Mecmûada en çok gazeli olan şair 51 gazeli ile Nâbîdir. Nâbî'nin gazel haricinde 14 rubaîsi bulunmaktadır. 34 gazel ile Bâkî ikinci sırada yer alırken Fuzûlî'nin ise 24 gazeli vardır. Bu gazellerden 18 tanesi "*Leyla vü Mecnûn*" eserinden derlenmekle birlikte 2 tane de kıt'ası bulunmaktadır. Seyyid Vehbî'nin 20 gazeli ile 1 tane tarihi bulunmaktadır. Gubari'ye ait 8 gazel ve 2 beyit, Ulvi ve Nef'inin ise 6 gazeli yer almaktadır. Sırrî mecmûada Emîn ve Sâlim Efendi ile yazdığı 4 gazel naziresiyle adından söz ettirmektedir. Esrâr Dede, Muradî ve Behiştî'nin 3 gazeline yer

¹⁸ Ömer Faruk Akün, *Divan Edebiyatı*, İsam Yay. s.90

verilmiştir. Behiştî'nin gazelleri yanında 2 muhammesi de bulunmaktadır. Grafikte olmayan şairlerin 1'er gazelleri, gazeli olmayan şairlere ait ise müfred, beyit, kıt'a ve çeşitli musammatlarla yazılmış şiirler mecmûada mevcuttur.

c) Metinde Yer Alan Şairlerin Biyografisi

ABDÎ (ö.1122/1710): 18. yüzyıl şairidir. İstanbul'da doğdu. Asıl adı Abdullah olup Bayramiye şeyhi Himmet Efendi'nin oğlu olduğundan Himmet-zâde sanıyla tanındı. Babasının yerine Şehremini'ne şeyh oldu. İstanbul'da öldü. Mezarı Üsküdar'dadır. Divan'ı vardır.¹⁹

ABDÎ (ö.943/1536): 16. yüzyıl şairidir. Bursalı'dır. Asıl adı Abdulvahhab olup İsmail Abdi sanıyla tanındı. Ayrı bir mahlas kullanmadı. Kadirî Efendi'den mülâzım oldu. Bursa'da Hamza Bey medresesine yirmi akça ile müderris tayin edildi. Ebussuud Efendi'ye İstanbul kadılığı sırasında naiblik yaptı. Yetmiş akçe ile Menemen kadılığına atandı. Zevk ehli, rind, ayyaş ve güzeller peşinde koşan birisiydi. Bursa'da sultan vakıflarını denetlerken öldü. Lâmî Çelebi ile çağdaş olup, birbirlerine karşılıklı latifeleri ve hicivleri vardır. Şiirleri sadedir.²⁰

ÂGEHÎ (ö.985/1577): 16. yüzyıl şairidir. Vardar Yenicesi'nde doğdu. Asıl adı Mansur'dur. Hoca kayını Mehmed Efendi'den mülâzım oldu. Müderrislik ve kadılık yaptı. Kaptan Piyâle Paşa ile donanmada bulunmuş ve gemici terimleriyle bir kaside yazmıştır. Âgehî bu şiirleriyle edebi çevrelerde dikkat çekti ve nazire ile tahmisler yazdı. Şiirlerinin en bariz özelliği lirik ve rindce olmasıdır.²¹

AZÎZÎ (ö 993/1585.): 16. yüzyıl şairidir. İstanbullu'dur. Kaynaklar, adının Mustafa olduğunu belirtmekte, Âşık Çelebi ise Mehmet olarak vermektedir. Yedikule dizdarına kethüda oldu. Beyânî'ye göre 992/1584'te; Fâizi'ye göre 993/1585'te öldü. Azîzî'den bahseden tezkireler şiirlerinin mânâ ifade yönünden orijinal olduğunu söylerler. “Şehrengiz”i özellikle üzerinde durulan şiiridir.²²

BÂKÎ (ö.1008/1600): 16. yüzyıl. İstanbul'da doğdu. Asıl adı Abdulbâkî'dir. Karga-zâde diye tanındı. Saraçlık yaptı. Şeyhülislam Ebussud Efendi'den mülâzım oldu. Silivri, Murat Paşa ve Sultan Selim medreselerinde müderrislik yaptı ve Mekke'de kadılık yaptı. Anadolu ve Rumeli kazaskeri oldu. Dört padişahın iltifatına mazhar oldu. Özellikle Kanûnî'den çok yardım gördü. Şeyhülislamlık beklerken öldü.²³ Şöhret ve tesiri asırlarca devam eden klasik Osmanlı şiirine söyleyiş gücü kazandıran ve “Sultânü'ş-şuâra” diye anılmış büyük divan şairidir.

¹⁹ Age, “ Abdî”, s. 2

²⁰ Age, “Abdî”, s. 1

²¹ Age, “Âgehî”, s. 13

²² Age, “Azîzî”, s.60

²³ Age, “Bâkî” s. 66

BÂLÎ EFENDÎ (ö.960/1553): 16. yüzyıl şairidir. Darü'l-hadis medresesine mütevellî oldu. Uzun süre bu görevde kaldı. Çok şiir yazmış olmasına rağmen şiirleri değerli değildir. Divanı vardır.²⁴

BEHİŞTÎ (ö.979/1571): 16. yüzyıl şairidir. Asıl adı Ramazan'dır. Vize'de doğdu. Abdulmuhsin'in oğludur. Sâdi Efendi'nin hizmetinde iken ayrılıp Şeyh Merkez Efendi'ye bağlandı. Pekçok konuda bilgisi olan biriydi. Daha sonra Çorlu'ya yerleşerek orada hatiplik ve kâtiplik yaptı. Hoş sohbet, kaside ve mesnevîde usta birisi olarak tanımlanır.²⁵

BEZMÎ (ö.1127/1715): 18. yüzyıl şairidir. İstanbul'da doğdu. Asıl adı Halil olup İmam Bezmî lakâbıyla tanındı. İsa Halife adlı birinin oğludur. Devletin ileri gelenlerine imamlık yaptı. Yeniçeri kalemine girdi. Sakız adası Halveti şeyhi İlyas Efendi'ye bağlandı.²⁶

BEZMÎ (ö.1149/1736): 18. yüzyıl şairidir. Tekfurdağlı'dır. Şairdir.²⁷

BEZMÎ [AYYAŞ] (ö. 988/1580-81): 16. yüzyıl şairidir. Filibe'de doğdu. Kadı Derviş Çelebi'nin oğlu olup asıl adı Abdullah'tır. Ayağı sakat olduğu için Topal Kadı sanıyla tanındı. Dinç, içkiye düşkün birisi olduğu için şiirlerinde dile getirilen konular da bu çerçevededir.²⁸

ÇAKERÎ (ö.1160/1747): 18. yüzyıl şairidir. Asıl adı Seyyid Ali'dir. Geçimini çiftçilik yaparak sağladı. Bu yüzden Mücellid Seyyid Çakerî olarak anıldı. 1160 yılları sonunda (1747) vefat etti.²⁹

CİNÂNÎ (ö.1004/1595): 16. yüzyıl şairidir. Mustafa Cinânî Bursa'da dünyaya gelmiştir. O, gerek nazm ve nesirdeki kabiliyeti, gerekse latifeleri ve devlet adamları ile olan münasebetleri ile devrinde oldukça alaka görmüş ve edebî kaynaklara mevzû teşkil etmiştir. Cinânî hocası olan Muallimzade'nin Anadolu Kazaskerliği esnasında onun husûsi kalem kâtibi olmuştur. Onun bir ara Karesi'de kassam olarak vazife yaptığı bu şehirle ilgili hicviyesinden anlaşılıyor. Cinânî'nin eserleri incelendiğinde, "dünya fânîdir, bir geçiş yeridir." fikri çıkmaktadır. Bu düşünce ise divân şâirlerinde; dünyadan kâm almak gerek olarak yorumlanabilmektedir.³⁰

DERÛNÎ (ö.950/1543): 16. yüzyıl şairidir. İznik'te doğdu. Gençliğinde terzilikle uğraştı. Sonra öğrenim görmeye karar verdi. Leys-zâde'nin danışmendi

²⁴ Age, "Bâlî", s. 68

²⁵ Age, "Behiştî", s. 71-72

²⁶ Age, "Bezmî", s. 78

²⁷ Mehmet Süreyya, *Sicill-i Osmanî, Osmanlı Ünlüleri*, C.2, s.372

²⁸ Age, "Bezmî", s. 78

²⁹ Beyhan Kesik, "Çakerî Seyyid Alî Efendi", (TEİS), Madde No: 7328

³⁰ Cihan Okuyucu (1994), *Cinânî, Hayatı Eserleri Divânının Tenkitli Metni*, Yay. TDK: 570, Ankara.

iken öldü. Afyon ve esrar düşkünü biridir. Yavuz Sultan Selim'in savaşlarını anlatan bir mesnevisi vardır.³¹

DÜRRÎ (ö.1137/1724-25): 18. yüzyıl şairidir. Van'da doğdu. Asıl adı Ahmet olup, *Dürr-i yek-çeşm* sanıyla tanındı. Divan kâtipliği yaptı. İran şahına elçi olarak gönderildi. Tarih düşürmede, Farsça bilmede ve hüsn-i hatta mahir birisiydi. "Divan"ı ve "Sıhhat-nâme" adlı eseri vardır.³²

DÜRRÎ (ö.1098/1686)³³: 17. yüzyıl şairidir. Bolulu'dur. IV. Mehmed'in vezirlerinden musahip Mustafa Paşa'nın akrabasındandır. Bu yüzden sarayda yetişti. Müderrislik yaptı. İstanbul Eyüp'te öldü. Şiiri, inşâsı ve latifeleriyle tanınır.

ELİFÎ (ö.1186/1772): 18. yüzyıl şairidir. Kadızâde Musafa Ağa'nın oğludur. Rumeli kasabalarında kadılık yaptı.³⁴

EMÎN (ö. 1209/1794-95): 18. yüzyıl şairlerindedir. Yenişehir'de doğdu. Asıl adı Mehmed'dir. Yenişehirli Bakkal İsmail Paşa'nın oğlu olduğundan Bakkal İsmail Paşa-zâde Mehmed Emin Bey olarak tanındı. Müderrislik yaptı. 1189/1776 yılında Bosna kadılığına getirildi. Bilinen tek eseri *Dîvân*'ıdır.³⁵

ESÎRÎ (ö.1000/1591/92) : 16. yüzyıl şairidir. Kaynaklar yer belirtmeksizin Anadolu kasabalarının birinden olduğunu zikrederler. Uzun bir süre düşman elinde esir kaldığı için Esîrî mahlâsını kullandı. Kurtulduktan sonra Eğriboz civarındaki Kızılhisar kasabasına yerleşti. Esirken başından geçenleri şiirlerinde anlattı.³⁶

ESRÂR (ö.1211/1796): 18. yüzyıl şairidir. Mevlevî şairler arasında önemli bir şöhrete sahiptir. Asıl adı Mehmed'dir ve İstanbul'da doğmuştur. Ailesi ve yetiştiği muhit hakkında etraflı bilgi yoktur. Küçük yaştan itibaren tasavuf muhitinde bulundu. Mevlevî tarikatına girdi. Galata Mevlevihanesi'nde Şeyh Gâlib'in yakın dostu oldu. Esrâr Dede, bin bir gün süren çilesinden sonra "dede" ünvanını alarak hücrede oturmak hakkını kazandı; fakat o gece vefat etti. Genç denilecek bir yaşta ölümü üzerine Gâlib onun için ünlü mersiyesini yazdı. Esrâr'ın Mevlevîlik yolunda şeyhi Galîb olmuştur. Divanı ve Mevlevî şairlerini içine alan "*Tezkire-i Şuarâyı Mevleviyye*" adlı bir tezkiresi vardır.³⁷

³¹ Age, "Derûnî", s. 98

³² Age, "Dürrî", s. 102-103

³³ İhsan Kılıç (2010), "*Gümülcineli Dürri Divanı*", Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili Ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Van, Danışman: Prof.Dr. Muhsin Macit, Yüksek Lisans Tezi ile metindeki Dürri'ye ait şiirler karşılaştırılmış ve bulunamamıştır.

³⁴ Age, "Elifi", s. 108

³⁵ Beyhan Kesik, "Emîn, Bakkal İsmail Paşazâde Emîn Bey"(Teis) Madde No: 765

³⁶ Age, "Esîrî", s. 118

³⁷ Age, "Esrâr Dede"s. 118

FAHÎM (ö.?): Turnacıbaşı Kahraman Ağa'nın oğludur. Yeniçeri ocağında başkâtip oldu. Şiirleriyle tanındı.³⁸

FASÎH (ö.1111/1699): 17.yüzyıl. Ahmet Fasîh Dede. İstanbul'da doğdu. *Dukakinzâde* lakabıyla tanındı. Divan kâtipliği yaptı. Köprülü Fazıl Ahmet Paşa'ya intisap etti. İltifat ve himayesini kazandı. Tasavvufa meyledip Galata Mevlevihanesi'ne girdi. Mevlevi oldu. Derviş Ahmet sanıyla tanındı. Mürettep divanı vardır.³⁹ "Has Ayaz Sergüzeşti", "Gül ü Mül", "Dâsitân-ı Husrev ü Şîrîn" başlıca eserleridir.

FAZLÎ (ö.982/1574-75): 16. yüzyıl. "Tevarih-i Âl-i Osman" yazarı İdris Bitlisî'nin oğludur Ebulfazl Çelebi'dir. Öğrenimini tamamladıktan sonra Bursa Sultaniye medresesinde Kadı Bağdadî'ye mürid oldu. Müeyyed-zâde'den mülazım olduktan sonra kadı, Müeyyed-zâde'nin kazaskerliği sırasında Anadolu, ardından da Rumeli defterdarı olarak atandı. Azledilince Tophane'de güzel bir bahçe içinde ev, mektep ve cami yaptırdı. Burada dönemin ileri gelenleri ile sohbetler düzenledi. Hacca giderken yolda öldü. Fazlî'nin üç dilde şiirleri vardır.⁴⁰

FEHMÎ (ö.1004/1596): 16. yüzyıl şairidir. Kınalı-zâde'nin büyük oğlu olup, asıl adı Mehmet'tir. Babasının Şam kadılığı sırasında bu şehirde doğdu. İyi bir öğrenim gördü. Çivi-zâde'den mülazım olduktan sonra müderris oldu. İstanbul'da öldü. Şiiri ve muammasıyla dikkat çekti.⁴¹

FUZÛLÎ (ö.963/1556): 16. yüzyıl şairidir. Bağdat'ta doğdu. Kanuni Bağdat'agelince kasideler sundu. Nevaî tarzında bedî bir üslubu vardır. Tarzında tektir. Şiirleri sağlam, nazik ve renklidir. Türk diliyel yazılmış hamsesi vardır. Özellikle "Leylâ vü Mecnûn" adlı mesnevisi çok tanınmıştır. Hüseyin Vaiz'in "Ravzatü's-Şüheda'sını çevirip "Hadikatü's-Süedâ" adını vermiştir.⁴²Güzellik ve aşk anlayışıyla birlikte devrinin ruh ve bedenle ilgili düşüncelerini Sıhhat u Maraz'da, tasavvufî nitelikte nasihatçiliğini Rind ü Zâhid'de, tasavvuf felsefesiyle dünya ve hayat görüşünü ise bunun yanında başta Leylâ vü Mecnûn mesnevisi olmak üzere divanlarındaki çeşitli şiirlerde ortaya koymuştur.⁴³

GUBÂRÎ (ö.982/1574-75): 16. yüzyıl şairidir. Âşık Çelebi, Hasan Çelebi, Beyanî, Riyazî'ye göre Akşehir'de; Latifî'ye göre Larende'de doğdu. "Künhü'l-ahbar" Hamidli olduğunu söyler. Asıl adı Abdurrahman'dır. Kınalı-zâdelere bağlandı ve Ali Çelebi'den mülazım oldu. Müderrislik yaptı. Sürre tayin edilip 944/1537-38 yılında Mekke'ye gitti. Orada bir süre mücavir olarak kaldı. Şehzade hocası olan Surûrî'yi

³⁸ Age, "Fahîm", s. 120

³⁹ Age, "Fasîh", s. 129

⁴⁰ Age, "Fazlî", syf. 131

⁴¹ Age, "Fehmî", s. 135

⁴² Age, "Fuzûlî", s. 152

⁴³ Abdülkadir, Karahan (1996), "Fuzûlî", DİA, C.13, s. 240-246

ayıplamasına rağmen Şehzade Bayezid'in oğlu Orhan'a hoca oldu. Şehzadeler olayından sonra hapsedildi. Bağışlanıp kadı tayin edildi.⁴⁴

HALİLÎ (ö.890/1485): 15. yüzyıl şairidir. Diyarbakır'da doğdu. Fatih Sultan Mehmed zamanında İznik'e geldi ve orada öldü. "Firkatnâme" adlı eseri burada yazdı. Kaynaklar bu eseri bir güzele âşık olması üzerine kaleme aldığını belirtir.⁴⁵

HASİB (ö.1199/1784/85): 18. yüzyıl şairidir. Doğum yeri tam olarak bilinmese de nisbesinden bugün itibariyle Tekirdağ'a bağlı Hayrabolu'da doğduğu düşünülmektedir. Asıl adı Mehmed olup Seyyid Mehmet Dede sanıyla tanındı. Hüseyin Vassaf'ın onu âlim, fâzıl ve kerem sahibi bir velî olarak göstermesinden hareketle zâhîri ve bâtinî ilimleri tahsîl eylediği söylenilebilir. Şairin divanı incelendiğinde devrindeki birçok devlet adamı, şair ve ayan sınıfına mensup kimselerle sıkı münasebetler tesis ettiği görülmektedir. Hasîb'in yaşadığı sosyal çevrede hayat sürmüş olan şairlerin şiirlerine yazdığı nazireler görülmektedir. Şairin en fazla nazire yazdığı şairlerden Kömürkayazâde Fennî'nin divanının sonunda Hasîb'in başta fennî olmak üzere Edirneli Seyyid Mehmed Kesbî'nin birbirleriyle müşaare eyledikleri kayıtlıdır. Şair hicrî 1199, milâdî 1784-85 yılında 75 yaşında iken vefat etmiştir.⁴⁶

HATÂYÎ (ö.930/1524): 16. yüzyıl. Safevi hükümdarı Şah İsmail'in mahlasıdır. Tezkirelerimiz içinde yalnız Faizî'de kayıtlı bu şair hakkında verilen bilgi ölümüne düşürülen tarihten ibarettir.⁴⁷

HAYRETÎ (ö.941/1535): 16. yüzyıl şairidir. Vardar Yenicesi'nde doğdu. Tanınmış Mevlevî şeyhi Yusuf-ı Sîne-çâk 'ın kardeşidir. Kasideleri ile vezir İbrahim Paşa'nın dikkatini çekti ve Paşa ona ihsanda bulunmak istedi. Ancak hemşehrisi Hayâlî tarafından tokgözlü ve kimseye baş eğmeyen birisi olarak tanımlanınca kendisine küçük bir tımar verdi. Bunun üzerine Hayretî "Dil-i bîmâr bu denli merhemle tîmâr olmaz" diyerek İstanbul'dan ayrıldı. Akıncı beyleri Yahyalı ve Mihailli beylerin yanına giderek himayelerine girdi. Ömrünün sonuna kör oldu. Vardar'da öldü. Hayretî, açık, sade ve lirik şiirleriyle divan edebiyatının önde gelen isimlerinden biridir. Divanı halk arasında fal açmada kullanılırdı.⁴⁸

HÜSREV (ö.1004/1595-96): 16. yüzyıl şairidir. Asıl adı Mehmed'dir. "Deli" ya da "Dîvâne Hüsrev" lakapları yanında "Hırkalı Hınzır" lakabıyla da tanındı. Kâmûsü'l- A'lâm'da yer alan bilgiye göre yeniçeri bölüğünde müstahdemdi. Bir süre uzlete çekildi daha sonra sarhoş Balî Efendi'ye intisap etti. Onun ölümünden sonra

⁴⁴ Age, "Gubârî", s.162

⁴⁵ Age, "Halîlî", s. 546-547

⁴⁶ Ramazan, Ekinci, Suat, Donuk (2015), *Hayrabolulu Hasîb Dîvânı*, Yay. Kitap Cafe Serüven.

⁴⁷ Age; "TGDEİS, "Hatayî", s. 192

⁴⁸ Age, "Hayretî", s. 200

Bektaşî tarikatına girdi, sonrasında Haydarî ve Kalenderî dervişleri arasına katıldı. Bu şekilde değişik tasavvufî akımlara girip Deli/ Divâne lakaplarıyla anıldı.⁴⁹

İBRAHİM (ö.1065/1655): 17. yüzyıl Bayramî Melâmî tarikatı şeyhlerinden biri olan mutasavvıfın asıl adı İbrahim'dir. Eserlerinde İbrahim, Şeyh İbrahim şeklinde bizzat kendi ismini mahlas olarak kullanmıştır. Müstakimzâde Süleyman Sadeddîn'e göre İbrahim Efendi, Aksaray'da seccâde-nişîn olduğu zaman zarfında daha çok gençlere yönelik ilmî faaliyetlerde bulunduğu için gençlerin şeyhi anlamında "Oğlanlar Şeyhi" diye anılmıştır. Kosova vilâyetinin Üsküp sancağına bağlı Eğridere'de 1591 yılında dünyaya gelmiştir. Halifesi Sun'ullah Gaybî "Sohbetnâme" adlı eserinde doğum tarihi ile ilgili bilgi vermektedir: "Doğduğu bin târihidir. Hazret-i İbrâhîmin /İntikâl etti cihândan bil o gün kutb-ı zamân". Küçük yaşlardan itibaren tasavvufî bir muhît içinde bulunmuş, tasavvufla ilgili ilk eğitimini ceddini dediği Melâmî Şeyhi Tabtab Şah Alî'den almıştır. İstanbul'a gelerek Seyyid Seyfullah Efendi'nin halîfesi Hakîki-zâde Osman Efendi'ye intisab etmiştir. Yedi yıl sıkı riyazetlere tekmil-i tarik ettikten sonra kendisine Aksaray'daki Yakub Ağa tarafından yaptırılmış olan Gavsî Tekkesi'nde irşad hizmeti ile görevlendirilmiştir. Eserlerinde şeriat, tarikat, hakikat, âdâb, sohbet ve hizmet gibi bazı tasavvufî konulara yer vermekle birlikte vahdet-i vücûd, insan-ı kâmil, devir ve velâyet gibi birtakım tartışmalı meseleler üzerinde durmuştur.⁵⁰

İZÂRÎ (ö.?): Konya Ereğli'sindedir. Kâtiplik görevinde bulunmuştur. On iki kalemde mahir bir sanatçıdır. Şiirleri genellikle devrin güzelleri ve âşıkların hasbihali konusundadır.⁵¹

KÂNÎ (ö.1206/1791): 18. yüzyıl şairidir. Ebûbekir Kânî Efendi'nin hayatına dair bilinenler çok değildir. Tokat'ta dünyaya gelmiştir. Kânî daha gençlik yıllarında içkiye meyilli olduğundan ayyaş bir yaşam sürmeye başlamışsa da durum fazla uzun sürmemiştir. Gençlik yıllarında, iç dünyasındaki bunalım ve arayışların devam ettiği bir dönemde, Mevlevî şeyhi Abdülahad Dede ile karşılaşmıştır. Kânî 39-40 yaşlarına kadar Tokat Mevlevihanesi'ne devam etmiştir. Şairliğinden ziyade nesirleriyle tanınmış bir kişidir. Onun edebi yönüyle ilgili yapılan değerlendirmeler döneminin mizah, hiciv konusunda en güçlü kalemi olması yönüyledir. Kânî'nin edebi kişiliği açısından ifade edilen görüşler mizah ve hezle olan meylini ortaya koymaktadır. Gözlem yeteneği yüksek, hayata mizah penceresinden bakan ve gördüklerini ironik bir üslupla ifade eden bir şairdir.⁵²

LATİFÎ (ö.990/1582): 16. yüzyıl tezkire yazarıdır. Asıl adı Abdüllatif'tir. Öğrenim gördükten sonra kâtip ve mahasip oldu. Bazı imaretlerde görev yaptı. III.

⁴⁹ İncinur Atik Gürbüz, "Husrev", (TEİS), Madde No:9361

⁵⁰ Mehmet, Ünal, "İbrahim Efendi, Oğlanlar Şeyhi", Teis, Madde No: 9414

⁵¹ İsmail Hakkı Aksoyak, "İzârî", (TEİS), Madde No: 25922

⁵² İlyas Yazar (2010), *Kânî Dîvânı, Tenkitli Metin Ve Tahlil*, Libra Kitapçılık ve Yayıncılık, İstanbul.

Murat devri başlarında Mısır'da öldü. Latifî, Anadolu sahasının ikinci örneği olan şairler tezkiresini yazdı.⁵³

LEVHÎ (ö.1595-1603sonrası): 16. yüzyıl şairidir. Piriştine'de doğdu. Öğrenimini tamamlayıp Malûl- Emir Efendi'den mülazım olduktan sonra tasavvufa yöneldi. Merkez Efendi'ye bağlandı. Şair Azmî ve Nuhî'nin kardeşidir.⁵⁴

LUTFÎ (ö. 1155/1712): 18. yüzyıl şairidir. Lutfî hakkında ilk ve tek bilgi, Nail Tuman'ın "*Tuhfe-i Nâilî*" adlı eserinde yer almaktadır. Nail Tuman'ın şairin İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi Nu: 1028'de kayıtlı *Dîvân*'ından alarak oluşturduğu biyografiye göre, Lutfî'nin asıl adı Ahmed'dir. Bu sebeple Ahmed Lutfî olarak bilinen şair Tekirdağ'lıdır. Hatip olarak görev yapmış, 1155/1712'de vefat etmiştir.⁵⁵

LUTFÎ (ö.1325/1907): 19. yüzyıl. Asıl adı Ahmed Lutfî Efendi'dir. 1817 yılında İstanbul'da doğdu. Öğrenimini tamamladıktan sonra çeşitli görevlerde bulundu. Hâcegân rütbesine erişti.⁵⁶

LUTFÎ (ö. ?): Farsça ve Türkçe söylemede eşi yoktur. Daha çok Türkçe şiirleriyle tanındı. *Türkçe Divanı* tanınmıştır. Mevlana Lutfî'nin "Zafernâme" tercümesinden 120000 beyitten fazla mesnevisi vardır. Müsvette halinde kaldığı için tamamlanamamıştır. Farsça şiirleri de güzeldir. 99 yaşında öldü.⁵⁷

LUTFÎ (ö. 1078/1667): 17. yüzyıl şairidir. İstanbul'da doğdu. Asıl adı Safayî'ye göre Abdullah, Belig'de göre Abdullatif, Yümnî'ye göre Lutfullah'tır. Tezkire yazarı Riyazî'nin oğludur. Bostanzâde'den mülâzım olduktan sonra müderrislik ve kadılık yaptı. Filibe, Galata ve Üsküdar kadılıklarında bulundu. *Divan*'ı vardır.

MAKÂLÎ (ö. 997/1589): 16. yüzyıl. Aydın'a bağlı Alaşehir'de doğdu. Asıl adı Mustafa'dır. İstanbul'da öldü. Edirnekapısı dışına gömüldü. Divanı vardır.⁵⁸

MAKÂLÎ (ö.992/1584): 16. yüzyıl. Mehmet Çelebi. Kaynaklar Aydın iline bağlı Alaşehir'de "Künhü'l-ahbar"ise Akşehir'de doğduğunu belirtir. Hamamcı-zade sanıyla tanındı. Arap-zâde'den mülâzım oldu. Kadılık yaptı. Kanûnî ve II. Selim dönemi şairlerindendi. Üsküdar'da öldü. Renkli latifeleri vardır. Kasideleri beğenilir. Şiirleri muhayyel ve atasözü karakteri taşır.

MEYLÎ (ö.1001/1593): 16. yüzyıl şairidir. Ankara'da doğdu. Asıl adı Zekeriya'dır. Öğrenim gördükten sonra Malûl Emir Efendi'den mülâzım oldu. Atik Ali Paşa ve Edirne'de Üç Şerefeli Medreselerinde müderrislik yaptı. Halep ve

⁵³ Age, "Latifî", s. 261

⁵⁴ Age, "Levhî", s. 265

⁵⁵ İsmail Hakkı Aksoyak, "Lutfî", (TEİS), Madde No: 10272

⁵⁶ Age, "Lutfî", s. 269-270

⁵⁷ Age, "Lutfî", s. 267-269

⁵⁸ Age, "Makâlî", s. 274-275

Medine kadısı oldu. Daha sonra Mısır kadılığına atandı. Buradan Bursa'ya kadı ve hâkim oldu. Bu görevden azledildikten sonra İstanbul kadılığına getirildi. Şeyhülislam oldu, bu görevde iken öldü. Bilgisiyle tanındı. “Hidaye”ye şerh, ayrıca “Şerhü'l- Miftah” ve “Şerhü'l- Mevâfık”a talikat yazdı. Arapça, Farsça ve Türkçe şiirleri vardır.

MEYLÎ (ö.1021/1611): 17. yüzyıl şairidir. Kayseri'de doğdu. Asıl adı Mustafa'dır. Şeyhülislam Ebussuut Efendi'den mülâzım oldu. Müderrislik yaptı. Kayseri'ye müftü oldu. Burada öldü. Ölüm tarihi Fâizî'ye göre 1021/1612'dir. Şiirleri âşikânedir.⁵⁹

MİSALÎ (ö.1016/1607): 17. yüzyıl şairidir. Edirne'de doğdu. Asıl adı Hasan Çelebi'dir. Geçimini esnaflıkla sağladı. İstanbul'da öldü. Yenikapı Mevlevîhane'si bahçesine gömüldü. Şiirleri döneminde çok tanınmıştı.⁶⁰

MUHYÎ (ö.954/1547): 16. yüzyıl şairidir. Rumeli'de doğdu. Molla Fenari'nin ailesindedir. Şah Çelebi'nin küçük kardeşi, Ali Çelebi'nin oğludur. Öğrenim gördükten sonra müderrislik ve Kanuni döneminde kazaskerlik yaptı. Şeyhülislam oldu. Şiir, İnşâ ve muammada ustaydı. Cami ve Selman'a nazireler dedi. Mürettep ve mükemmel bir divanı vardır.⁶¹

MURÂDÎ (ö.1003/1595): 16. yüzyıl padişahıdır. Babası II. Selim'in, annesi Haseki Afife Nurbanu Sultan'dır. Manisa'da doğmuştur. Saltanat süresi yirmi bir yıldır. Üçüncü Murad'ın ahlaklı, salah ve takva sahibi, kuvvetli bir tasavvuf kültürü almış, ruhen maneviyata çok bağlı bir şahıs olduğu pek çok eserde tekrarlanmıştır. Kelimelerin ruh ve anlamlarını, bütün inceliklerini bilecek kadar uyanık ve bilgili insan olarak yetişmiştir. Arapça ve Farsça'yı bu dillerde şiir söyleyecek kadar bilgisi vardır.

NÂBÎ (ö.1124/1712): 17. yüzyıl şairidir. 1642 yılında eski adı Ruha olan Urfa'da dünyaya gelmiştir. Asıl adı Yûsuf'tur. Nâbî, Musahib Mustafa Paşa'nın Dîvân Kâtibi olma arzusundadır. Sultan IV. Mehmet devrinde İstanbul'a gelip vezir musahip Mustafa Paşa'ya divan kâtibi ve musahip oldu. Hacca gitti. Uzun bir süre Halep'te yaşadı. Baltacı Mehmet Paşa Halep valisiyken ona nedim oldu. Yeniden İstanbul'a davet ederek baş muhasebeci tayin edildi. İstanbul'da öldü.⁶²

⁵⁹ Age, “Meylî”, s. 287-288

⁶⁰ Age, “Misalî”, s. 293

⁶¹ Age, “Muhyî”, s. 299

⁶² Age, “Nâbî”, s. 310-311

NAZÎFÎ (ö.?): 16. yüzyıl şairidir. Rumelidendir. Tezkireci Latîfî'nin muasırı olan Nazîfî Çelebi'nin adı *Tuhfe-i Nâîlî*'de Nazîf olarak geçmektedir. İshak Çelebi'nin danışmendidir.⁶³

NEDİM (ö.1143/1730) : 18. yüzyıl şairidir. İstanbul' da doğdu. Asıl adı Ahmet'tir. Mülakkab-zade diye anıldı. Sultan İbrahim devrinde Rumeli Kazaskeri olan Mustafa Efendi'nin oğludur. Öğrenimini tamamlayıp Ebezade'den mülazım ve müderris oldu. Divan şiirinin büyük isimlerinden olan Nedim Lale Devrini anlatan şiirleri özellikle şuh mizacına uygun bir tarz olan şarkıları ile tanındı. Divanı vardır.⁶⁴

NEF'Î (ö.1044/1635): 17. yüzyıl, hiciv ve kasideleriyle ünlü divan şairidir. Erzurum'da doğdu. Asıl adı Ömer'dir. Olağanüstü güzel kasideleri, büyüleyici gazelleri ve orjinal mazmunlarıyla dikkati çekti. Özellikle hicve yatkın bir mizacı vardı. Padişahın gazabın üzre İstanbul'da denize atıldı. *Divan'ı* ve *Sihâm-ı Kazâ'sı* vardır.⁶⁵

NEYLÎ (ö. 997/1588-89): 16. yüzyıl şairidir. Asıl adı Mehmed'dir. Lütfi Beyzâde sanıyla tanındı. Sinan Efendi'den mülazım oldu. Bursa, İznik ve İstanbul'da müderrislik yaptı. İzmir'e kadı oldu. Şiirleri güzel ve muhayyeldir.⁶⁶

NEYLÎ (ö.1084/1673-74)⁶⁷: 17. yüzyıl şairidir. İstanbul'da doğdu. Asıl adı Ahmet'tir. Mirza-zade Mehmet Efendi'nin küçük oğludur. Mülazımlık, müderrislik ve kadılık yaptı. Şiir ve inşâda ustadır. Divanı vardır.

NİKÂBÎ (ö.947/1540): 16. yüzyıl şairidir. İznik'te doğdu. Asıl adı Mehmet'tir. Peygamber soyuna mensup bir ailedendi. Muhyiddin Efendi'den mülazım oldu. Keşan'a kadı olarak atandı. Keşan'a giderken eşkıya tarafından öldürüldü. Şiirleri güzel, muhayyel ve atasözü niteliği taşır.⁶⁸

NÛRÎ (ö.1201/1798-99): 18. yüzyıl şairidir. Karahisar'da doğdu. Asıl adı Ahmet'tir. Konya'ya gelip Kara Halil Efendi'den ders aldı. Esrar Dede ile tanıştı. Şiirleri âşıkâne ve ârifânedir.⁶⁹

olup 1125/1810-11 tarihini gösterir. Remzî'nin bu tarihlerde en azından manzûm tarih yazabilecek bir yaşa ve edebî olgunluğa erişmiş olması gerekir. Buradan hareketle şairin en geç 18. yüzyılın sonlarında doğduğunu söylemek mümkündür. Tarih manzumelerinden hareketle en geç 18. yüzyılın sonlarında Kalkandelen

⁶³ Hüseyin, Gönel, "Nazî, Nazîfî Çelebi", (TEİS), Madde No: 11230

⁶⁴ Age, "Nedim", s.332

⁶⁵ Age, "Nef'î", s. 333

⁶⁶ Age, "Neylî", s. 338

⁶⁷ Atabey, Kılıç (1994), Ahmed Neylî Divanı, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Danışman: Prof. Dr. Tunca Kortantamer, İzmir 1994 yılında yapılan çalışma ile mecmûa içeriğindeki şiirler karşılaştırılmış ve şiirler bulunamamıştır.

⁶⁸ Age, "Nikâbî", s. 342-343

⁶⁹ Age, "Nûrî", s. 350

havalesinde doğup büyüdüğü ve ömrünü büyük ölçüde buralarda geçirdiği çıkarımı yapılabilir. Şiirlerinden yola çıkılarak Bektaşî muhitinde kendisine yer bulmuş ve bu muhitin önde gelen isimleriyle dostluklar kurmuştur. Muhtemelen Bektaşî dergâhı çevresinde eğitimini tamamlamış klasik tarzda şiir yazacak düzeyde birikim sahibi olmuştur. Arapça- Farsça mülemmâ tarzında yazdığı bir beyitten ve tasavvuf çevrelerinin çokça itibar ettiği özellikle Arapça terkip ve telmihleri kullanması, Remzî'nin belli düzeyde Arapça ve Farsça bilgisi olduğu kanısını uyandırmaktadır.⁷⁰

RAHMÎ (ö. 975/1568): 16. yüzyıl şairidir. Bursa'da doğdu. Asıl adı Pir Mehmet olup Nakkaş Bali'nin oğludur. Şair olarak çok genç yaşta üne kavuştu. Sadrazam İbrahim Paşa'nın ve Şehzade Mustafa'nın himayelerini kazandı. Onların öldürülmesi üzerine elinden tutan olamadı. Âli onu Bursa şairlerinin en iyisi kabul eder.⁷¹

REFÎ (ö. 983/1575-76): 16. yüzyıl şairidir. Refî Çelebi, Refî Leng, Topal Refî gibi isimlerle tanındı. Çorlu'da dünyaya geldi. Anadolu Kazaskeri Pervîz Efendi'den mülazım olup çeşitli yerlerde kadılık ve naiblik görevlerinde bulundu. Behiştî ile arkadaşlık kurup onun edebi ciheti haiz kişilerin uğrak yeri olan meclisinde bulunması şiir ve edebiyatla olan ilişkisini etkiledi.⁷²

REMZÎ (ö. ?)⁷³: 19. yüzyıl. Edebiyat tarihi kaynaklarımız içerisinde bulunan tezkirelere girememiş şairimizdir. Doğum tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Hayatı ve edebî kişiliğine dair bilgiler divanı içerisindeki verilerden hareketledir. Remzî'nin divanında 19 tarih manzumesi vardır. Bunların en eski tarihlisi Recep Paşa'nın Sersem Ali Baba Meydanı Kubbesini tamir ettirmesi üzerine yazılmış tarih manzumesidir.

Gedâyam derd-mendem Remzîyâ böyle didüm târîh

Bu vakfa cehd iden cânâ cefâ gösterme yâ Yezdân

olup 1125/1810-11 tarihini gösterir.

Şiirlerinden yola çıkılarak Bektaşî muhitinde kendisine yer bulmuş ve bu muhitin önde gelen isimleriyle dostluklar kurmuştur. Muhtemelen Bektaşî dergâhı çevresinde eğitimini tamamlamış klasik tarzda şiir yazacak düzeyde birikim sahibi olmuştur. Arapça- Farsça mülemmâ tarzında yazdığı bir beyitten ve tasavvuf

⁷⁰ Yaşar Aydemir'in incelemiş olduğu Remzî divanı ile metindeki şiir karşılaştırılmıştır ve şiir divanda bulunamamıştır. Metinde 4a-4b varakları arasındaki nazireler Makalî, Ulvî, Bâkî ve Remzî'ye aittir. Makalî, Ulvî, Bâkî 16. yüzyıl şairleriyken, karşılaştırılın eserdeki Remzî 19. yüzyıl şairidir. Hem eserde şiirin bulunamaması hem de dönem farkı nedeniyle metinde mahlası geçen şairin bu çalışmadaki şair olmaması ihtimali yüksektir.

⁷¹ Age, "Rahmî", s. 362

⁷² Donuk, Suat, "Refî", (TEİS), Madde NO: 22777

⁷³ Yaşar, Aydemir, *Remzî ve Dîvânı*, Türkiyat Mecmûası, C. 26/2, Yıl: 2016, 11-34

çevrelerinin çokça itibar ettiği özellikle Arapça terkip ve telmihleri kullanması, Remzî'nin belli düzeyde Arapça ve Farsça bilgisi olduğu kanısını uyandırmaktadır.⁷⁴

REMZÎ (ö.953/1546-47): 16. yüzyıl. Bursa'da doğdu. Asıl adı Mustafa'dır. Zengin bir tüccarın oğludur. Öğrenimini tamamlayıp Seyyid Ali-zâde'den mülazım oldu. Hasan Çelebi ve Âşık Çelebi ölüm yerini Sivas olarak gösterir. Türkçe, Arapça, Farsça şiirleri vardır. Özellikle Arapça tanınmış kasidelere yazdığı nazireler dikkat çeker.⁷⁵

REMZÎ (ö.956/1549): 16. yüzyıl şairidir. Bursa'da doğdu. Asıl adı Mustafa'dır. Zengin bir tüccarın oğludur. Öğrenimini tamamlayıp Seyyid Ali-zâde'den mülazım, müderris ve kadı oldu. Mardin kadısı iken öldü. Türkçe, Arapça, Farsça şiirleri vardır. Özellikle Arapça tanınmış kasidelere yazdığı nazireler ve âşıkâne gazelleriyle dikkat çeker.⁷⁶

REŞİD (ö.1146/1733-34): 18. yüzyıl şairidir. İstanbul Üsküdar'da doğdu. Asıl adı Mehmed olup, İbrahim Sırrı'nın akrabalarındandır. Saray-ı atik'te teberdar, ardından mütevellî oldu. Divan tarihçisi tayin edildi. Tasavvufa yönelik A'rec Hasan Efendi'ye bağlandı. Lügazda meşhurdur.⁷⁷

REŞİD (ö.1255/1839): 19. yüzyıl şairidir. Anadolu kazaskerlerinden Tatarcık-zâde Abdullah Efendi'nin oğludur. 10 Zilhicce 1175/3 Temmuz 1762 günü doğdu. Medrese eğitimini tamamladıktan sonra 1216/1801'de Kudüs, 1222/1807'de Mısır mollası oldu. 1128/1813'te Mekke, 1231/1816'da İstanbul, 1224/1809'da Anadolu pâyesini aldı. 1246/ 1830-31'de nakiplikten azl edildi ve 1255/1839'da vefat etti. Eğrikapı'da medfundur. Âlim ve fazıl bir kimse olan Ahmed Reşid Efendi'nin Reşîd mahlasıyla yazdığı şiirlerinin bir *Dîvânçe* oluşturacak miktarda olduğu kaynaklarda bildirilmektedir.⁷⁸

REŞİD (ö.1153/1740)⁷⁹: 18. yüzyıl şairidir. Çeşmî-zâde Mustafa Reşîd İstanbul'da dünyaya gelmiştir. Doğum tarihi bilinmemektedir. Sultan IV. Murad

⁷⁴ Yaşar Aydemir'in incelediği Remzî divanı ile metindeki şiir karşılaştırılmıştır ve şiir divanda bulunamamıştır. Metinde 4a-4b varakları arasındaki nazireler Makalî, Ulvî, Bâkî ve Remzî'ye aittir. Makalî, Ulvî, Bâkî 16. yüzyıl şairleriyken, karşılaştırılan eserdeki Remzî 19. yüzyıl şairidir. Hem eserde şiirin bulunamaması hem de dönem farkı nedeniyle metinde mahlası geçen şairin bu çalışmadaki şair olmaması ihtimali yüksektir.

⁷⁵ Mehmet Fatih, Köksal, "Remzî", (TEİS), No: 23066

⁷⁶ Age, "Remzî", s. 378

⁷⁷ Age, "Reşîd", s. 381

⁷⁸ Mehmet Fatih, Köksal, "Reşîd, Ahmed Reşîd Efendi", (TEİS), Madde Nu: 12142

⁷⁹ Mustafa, Uluocak (1998), *Çeşmî-zâde Reşîd Dîvânı İnceleme ve Tenkitli Metin*, Uludağ üniversitesi, Sosyal bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. Coşkun Ak, Bursa.

devrinde Rumeli kazaskeri olan Mehmed Salih Efendi'nin soyundan gelmektedir. Vak'anüvislik yaptı. Süleymaniye darü'l-hadis medresesinde müderrisen öldü.⁸⁰

REVÂNÎ (ö.930/1524): 16. yüzyıl şairidir. Edirne'de doğdu. Asıl adı Hasan Çelebi'de Şücâ; Âşık Çelebi'de Riyâzî, Enis'te İlyas'tır. Evi Tunca kenarında olduğu için akan suya telmihen bu mahlası kullandı. Yavuz Sultan Selim'in yanına, Trabzon'a gitti, Matbah emini oldu. Şiiri genellikle içkiye dairdir.⁸¹

REY'Î (ö.981/1573-74): 16. yüzyıl şairidir. İstanbul'da doğdu. Asıl adı Mustafa'dır. Derzi-zâde Mustafa Re'yi Efendi olarak tanındı. Şair Ulvi'nin kardeşidir. Medrese öğrenimi gördü. Kınalızade Hasan Çelebi tarafından korundu ve ondan mülazım oldu. Ali Çelebi Bursa kadısı iken ona danışmend oldu. Farsça ve Türkçe şiirleri vardır.⁸²

RİNDÎ (ö. 973/1566): 16. yüzyıl şairidir. Üsküp' te doğdu. Asıl adı Mehmet olan şair yeni mahlasını kullandı. Alaşehirli şair Veysi Celebi' nin babasıdır.⁸³

RİNDÎ (ö.993/1585) : 16. yüzyıl şairidir. Bağdat' da doğdu. Tezkire yazarı Ahdî'nin amcasının oğludur. Genç şairlerdendi. Kaside ve muammada tanındı. Divanı vardır.⁸⁴

RÛHÎ (ö.1014/1605): 16. yüzyıl şairidir. Bağdat'ta doğdu. Asıl adı Osman olup Kanunî Sultan Süleyman döneminde Bağdat Beylerbeyi olan Ayas Paşa'nın kullarından birinin oğludur. Ömrü seyahatlerde geçti. Şam'da öldü. Riyazi, onu "mânâ ruhuna vasil olmuş" bir şair olarak tanımlar. Şiirlerinde el değmemiş mazmunlar çoktur. Divanı vardır. Esrar Dede Mevlevi olduğunu ve Galata, Konya mevlevî dergâhlarında bulunduğunu söyler.⁸⁵

SABÎT (ö.1124/1712): 18. yüzyıl şairidir. Bosna vilâyetine bağlı Öziçe kasabasında dünyaya gelen şairin kesin olmamakla birlikte 1060/1650 civarında doğmuş olabileceği düşünülmektedir. Asıl adı Alâeddin olup Vuslatî Ali Bey'in akrabasıdır. Öğrenim group Çatalca Ali Efendi'den mülazım, müderris, kadı oldu. Şiirlerinde Ataî'yi izledi. Divanı, Hamsesi, "Edhem ü Hüma" mesnevisi ve "Gaza-name"si vardır.⁸⁶

SABRÎ (ö. 999/1590): 16. yüzyıl şairidir. İstanbul'da doğdu. Fatih Camiinde kütüphaneci olan Molla Arab'ın oğludur. Asıl Hasan Çelebi ve Ahdî'de Abdurrahman, Âşık Çelebi'de Abdulkerim olup Arap-zâde adıyla tanındı. Hayatının büyük bir bölümünü hazine kâtibi olarak Bağdat'ta geçirdi. Ve orada öldü. Farsça

⁸⁰ Age, "Reşîd", s. 382

⁸¹ Age, "Revânî", s. 384

⁸² Beyhan, Kesik, "Terzi-zâde Mustafa Re'yi Efendi", (TEİS), Madde No: 12167

⁸³ Şerife, Ördek, "Rindî, Mehmet Rindî Efendi," (TEİS), Madde No: 12277

⁸⁴ Age, "Rindî", s. 390

⁸⁵ Age; "TGDEİS," "Rûhî", s. 392

⁸⁶ Age, "Sâbit", s. 399-400

şairleri İranlılarınkinden ayrı edilmeyecek kadar başarılıydı. İnşada ve muammada yeteneği vardı. Nazire mecmûası tertip etti.⁸⁷

SABRÎ (ö. 999/1591): 16. yüzyıl şairidir. İstanbul Galata'da doğdu. Ebulfazıl Efendi'ye öğrenci oldu. Yazısı çok güzel olduğundan kâtiplik mesleğine girdi. Divana kâtip oldu.

SAFÂYÎ (ö.940/1534): 16. yüzyıl şairidir. Sinop'ta doğdu. Öğrenimini tamamladıktan sonra İskender Paşa'ya bağlandı. Paşa'nın Galata'da veya Riyâzî'nin belirttiğine göre Atçılar'da yaptırdığı tekkeye şeyh oldu. Gemicilik ve harita konularıda geniş bilgisi olduğundan döneminde bütün gemicilerin şeyhi sayıldı. O dönemde tekkeler sanat erbabının sohbet yerleri olduğundan Safâyî'nin tekkesi de pek çok kişinin uğrak yeri idi. Esrâr Dede, Safâyî'yi Sultan Divanî'nin halifesi sayar.⁸⁸

SÂLİM EFENDİ (ö.1156/1743): 18. Yüzyıl şairidir. Asıl adı Mehmed olup Şeyhülislam Mirza Mustafa Efendi'nin oğludur. Öğrenimini tamamlayıp müderris oldu. Selânik, Mekke, Galata ve İstanbul kadılıklarında bulundu. Şairler Tezkiresi, Divanı, "Mahiyetü'l- Âşık" adlı tasavvufi bir eseri, Tahtavî'nin Akaid çevirisi, Grasça-Türkçe lugatı vardır.⁸⁹

SÂLİM EFENDİ (ö.1157/1746): 18. yüzyıl şairlerindedir. Trabzon'da Defterdar Kethüdası Hasan Efendi'nin oğlu olarak dünyaya gelen Sâlim'in asıl adı Mehmed'dir. Öğrenimini tamamladıktan sonra Kapudan Mustafa Paşa'nın mektupçusu oldu. Daha sonra Divan efendiliği ve büyük ruznamecilik görevlerinde bulundu. Elçi olarak Hindistan'a gönderildi.⁹⁰

SÂMÎ (ö.1055/1645-46):⁹¹ 17. yüzyıl şairidir. İstanbul'da doğdu. Asıl adı Mustafa'dır. Babası Kılıç Ali Paşa tarafından öldürülen bir deniz beyiydi. Babasının ölümü üzerine saraya alındı. Sipahi oldu. Kimya ile çok uğraştı. Bu uğurda da çok para harcadı. Kimya ile çok uğraştı. Bu uğurda da çok para harcadı. Sonra bu işin boş olduğunu anlayıp konuya ilgilenecekleri uyarmak için bir kitap yazdı. Divanı vardır.

SÂMÎ (ö.1078/1667-68): 17. yüzyıl şairidir. Tezkireci Asım'ın üstadıdır. Divan'ı vardır.

SÂMÎ (ö.1145/1732-33): 18. yüzyıl şairidir. İstanbul'da doğdu. Asıl adı Mustafa olup, Arpa Emîni Osman Efendi'nin oğludur. Bu yüzden Arpa Emîni-zâde

⁸⁷ Age, "Sabrî", s. 400

⁸⁸ Age, "Safâyî", s. 408

⁸⁹ Age, "Sâlim", s.422; Adnan İnce'nin hazırlamış olduğu *Mirza-zâde Sâlim Dîvânı* ile mecmûadaki şiirlerin karşılaştırılması yapılmış ve şiirler bulunamamıştır.

⁹⁰ Age, "Sâlim", s.423

⁹¹ Fatma Sabiha Kutlar (1996), *Arpaemîni-zâde Sâmi: Tenkitli Metin-İnceleme-Özel Adlar Dizini I- II Doktora Tezi*, Hacettepe Üniversitesi, Ankara; 1996 yılında yapılmış çalışma ile mecmûdaki Sâmi'ye ait şiirler karşılaştırılmış ve divanda bulunamamıştır.

saniyle tanındı. Öğrenim görüp arpa kâtibi, küçük evkaf muhasebecisi, şehremini oldu. 1143/1730 yılında Çelebi-zâde Efendi yerine Vak'anüvis tayin edildi. Divanı vardır. İnşâsı ve yazısı da güzeldi.⁹²

SEHER ABDÂL (ö. ?): 16. yüzyıl şairidir. Bir kadın şair olup Bektaşî tarikatına bağlıdır. Sadettin Nüzhet Ergun şairin, *Helvâ vü Nân* mesnevisinden yola çıkarak Battal Gazi'yi pir olarak kabul eden Rum abdallarından olduğunu belirtmektedir. Bu sebeple şairin Eskişehir dolaylarında yaşamış olabileceği ileri sürülmektedir.⁹³

SELMÂN (ö. 979/1571-72): 16. yüzyıl şairidir. Vardar Yenice'sinde doğdu. Saçlı Emir Efendi'den mülazım oldu. Hasan bey tarafından yetiştirildi. Kanûnî dönemi şairlerindedir. Şiir ve inşâsıyla tanındı. Şiirleri nazikânedir. Muamma söylemekte ve çözmekte ustaydı. Kaside alanında Rum Selmanı diye tanınır.⁹⁴

ŞEM'Î (ö.936/1530): 16. yüzyıl şairidir. Pirizren'de doğdu. Şairin asıl adı bilinmemektedir. Ancak bazı şiir mecmualarında "Şem'ullah" ismine rastlanmaktadır. Rind ve kalender meşrepli bir şair olan Şem'î'nin şairlikten başka bir mesleği yoktur. Mevlevî tarikatına girdi. İstanbul'da Şeyh Vefâ Tekkesi'ne yerleşti. Burada öldü. Kanuni dönemi şairlerindedir.⁹⁵

ŞEMSÎ (ö.988/1580): 16. yüzyıl şairidir. Rumeli'de doğdu. Asıl adı Ahmet olup, Halit b. Velit neslindedir. Kanûnî'nin gözdesi oldu. Şam, Anadolu ve Rumeli'de Beylerbeyilik yaptı. Kanunî ölünce uzlete çekildi. II. Selim ve III. Murad'ın meclislerine katıldı. Fâizî 988/1580 yılında öldüğünü söyler. *Dîvân'ı* vardır.⁹⁶

ŞEYDÂ (ö.936/1530): 16. yüzyıl şairidir. Karahisar'da doğdu. Asıl adı Mehmet'tir. Şeyh divanı halifelerinden olup, Farsça şiirlerinde Şeydâ Türkçe şiirlerinde Şeydâyî mahlasını kullandı.⁹⁷

SEYFULLÂH (ö.1010/1601): 16.yüzyıl başlarında İstanbul'da dünyaya gelmiştir. Asıl adı Seyfullah Kasım'dır. 1568 tarihinde babası Nizamüddîn tarafından manevî eğitimi için Halvetîyye'ye bağlı Sinaniye şubesinin kurucusu İbrâm Ümmî Sinan'a teslim edilen Seyyid Seyfullah burada uzun yıllar kalmış; hatta daha sonra aynı şahsın halifeliğini de yapmıştır. İstanbul'da 1010 yılında vefat etmiştir.⁹⁸

⁹² Age, "Sâmî", s. 424-425

⁹³ Bünyamin Tan, "Seher Abdal", (TEİS), Madde No: 16739

⁹⁴ Age, "Selmân", s. 435

⁹⁵ Age, "Şem'î", s. 474

⁹⁶ Age, "Şemsî", s. 475

⁹⁷ Age, "Şeydâ", s. 481

⁹⁸ İdris Söylemez, *Seyfullâh Nizâmoğlu Dîvânı, (İnceleme- Tenkitli Metin)*, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili Ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Malatya 2013

SEYYİD VEHBÎ (ö.1149/1736): 18.yüzyıl şairidir. Yenişehir Fener kazasından, ma'zulen ölen imam-zade Mehmed Efendi'nin kethüdası Hacı Ahmed adıyla tanınan bir kişinin oğludur. *Hüsamî* mahlasını kullanmıştır. Salim'in fikrine göre önce *Hüsamî* mahlasını kullanan şair kendisine bu şairlik yeteneğini veren Allah'ın lütfuna karşı şükürünü eda edebilmenin nasıl mümkün olacağını düşünüp hayal ederken, Ahmed Neyli bu önemli konuyu öğrenmiş ona *Vehbî* mahlasını vermiştir. Devrine göre iyi bir eğitim görmüş zamanın şöhretli bilginlerinden Mirza-zade Şeyh Mehmed Efendi'den ders almıştır. Vehbî'nin kendi şiirlerinden anlaşıldığına göre o uzunca bir süre müderris kalmış ve bu durumdan sıkılmıştır. Şair bir zaman azle uğramıştır M. 1734-35 yılında hacca gitmiştir. 1736 tarihinde vefat etmiştir.⁹⁹

SIRRÎ (ö.1111/1699): 17. yüzyıl şairidir. İstanbul'da doğdu. Üsküdar'da oturdu. Asıl adı İbrahim'dir. Maliye kâtiplerindendir. Girit defterdarı iken öldü. Şuh ve akıcı şiirleri vardır. Muamma ve lügazda ustadır. Divanı vardır.¹⁰⁰

SIRRÎ (ö.1263/1847): 19. yüzyıl şairidir. Selim Srrî Paşa, 1215/1800'de Yanya'da doğdu. Tepedenli Ali Paşa-zâde Veli Paşa'nın ortanca oğludur. Babasının öldürülmesinden sonra 1238/1822'de İstanbul'a geldi. Anadolu ve Rumeli taraflarında bir süre voyvodalık ve mütesellimlik gibi bazı memurluklarda bulunduktan sonra hâcegânlık rütbesi verilerek maliye tezkireciliğine, 1255/1839'da İzmir muhassılığına, sonra feshane nezaretine, 1261/1845'te yine maliye teşkilatının uygulanması amacıyla Erzurum eyalet defterdarlığına atandı. Defterdarlıktan ayrıldıktan sonra da maliye meclisi muhasebe görevi üyeliği ile İstanbul'a döndü. Fatîn Tezkiresi'nde : "*Haylıce eş'âr-ı güzîdesi vardır*" ve Lütîfî Tarihi'nde: "*Talikkü'l-lisân, şiir ve inşâyâ âşinâ, fatîn ve zeki bir zâtı mahbûbü'l -likâ idi*" denilmektedir.¹⁰¹

ŞÜKRÎ (ö.?): 16. yüzyıl şairidir. Doğu yöresinde doğdu. Sultan Selim dönemi başlarında İstanbul'a geldi. Kendisine Diyarbakır'da zeamet verildi. Şiirleri sade ve açıktır. Sultan Selim fetihlerini nazmetti.¹⁰²

Sultan III. Murad, tahta çıkınca Fatih Sultan Mehmed'in koyduğu kanun mucibince ileride kardeş kavgasına meydan vermemek için beş kardeşini boğurtmuştur.

⁹⁹ Hamit, Dikmen (1991) Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, *Seyyid Vehbi ve Divanının Karşılaştırılmalı Metni Doktora Tezi*, Tez Yöneteni Hasibe Mazıoğlu, Ankara.

¹⁰⁰ Age, "Sırrî", s.423; Şevkiye Kazancı " *Üsküdarlı Sırrî Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği* *Divan'ı(Tenkitli Metin İnceleme ve Şerhu Medhi'n- Nebî) Doktora Tezi*, ile mecmûadaki şiirler karşılaştırılmış ve *Sırrî Divanı*'nda bulunamamıştır. Mecmûada nazire şeklinde yazılan gazellerin makta' bölümlerinde şairler, birbirlerinin isimlerine atıfta bulunmuşlardır. *Salim Tezkiresi*'nde Reşîd hariç diğerleri bulunmaktadır. 18. yüzyılda yaşamış oldukları olasılığı yüksektir.

¹⁰¹ İsmail Hakkı, Aksoyak, "Selim Sırrî Paşa" (TEİS), Madde No: 13048

¹⁰² Age, "Şükrî", s. 492

Sultan Murad, şeyhler ve tarikat ehli ile mükatebe ve müşaverede bulunmuş, bu yüzden tasavvufa meyletmiştir. Bazen bu kişilere rüyalarını tabir ettirmiş, bazen de şiirlerini yazdırmıştır. Şiirlerinde “Murâdî” mahlasını kullanmıştır. Fakat bazen “Murâd” olarak da tahallüs etmiştir. Esas olarak şiirlerini Türkçe söylemiş ise de, divanda Arapça-Farsça-Türkçe Arapça-Türkçe, Arapça-Fasça mülemmalar bu dillerde de şiir söyleyecek derecede vâkif olduğunu göstermektedir. Şiirlerinde umûmiyetle kendisinin padişah olmasına rağmen Cenab-ı Hakk’ın âciz bir kulu olduğunu ifade etmiştir.¹⁰³

SUN’ULLAH GAYBÎ (ö.1087/1676): 17. yüzyıl şairidir. Kütahyalıdır. Tekke, Anadolu-Osmanlı Dönemi şairidir. *Sohbetnâme* adlı eserinde 1059’da (1649) İstanbul’a giderek Olanlar Şeyhi İbrahim Efendi’ye intisap ettiğini belirtir. Bu sırada yirmi-yirmi beş yaşları arasında olabileceği düşüncesinden hareketle 1034-1039 (1624-1629) yılları arasında doğduğu söylenilebilir. Sun’ullah Gaybî eserlerinde mensup olduğu iki ayrı tarikatın silsilesini kaydeder. Buna göre Olanlar Şeyhi İbrahim Efendi yoluyla Bayramî-Melâmî; Kütahya’daki Balıklı Tekkesi’nin kurucusu ve babasının pîrdaşı Muslihuddin Efendi yoluyla Halvetî tarikatına mensuptur. Türk tasavvuf şiirinin önemli temsilcilerinden biridir. M. Fuad Köprülü onu Yûnus Emre takipçileri arasında sayar.¹⁰⁴

TÎGÎ (ö.1027/1618): 17. yüzyıl şairidir. Riyazî’ye Üsküp’te, diğer kaynaklara göre Edirne’de doğdu. Asıl adı Mehmet’tir. Sarayda yetişmiş ve buradan sipahi olarak çıkmıştır. Daha sonra müteferrika oldu. “Divan” ve “Nigaristan” çevirisi vardır.¹⁰⁵

ULVÎ (ö. 986/1578-79): 16. yüzyıl. Sağır Ulvi, Za’ım Alî Çelebi. İstanbul’da doğdu. Asıl adı Ali olup, Sağır Ulvî sanıyla tanındı. Zeamet erbabındandır. Rumeli Beylerbeyi yanında defter eminiyken öldü.¹⁰⁶

ULVÎ (ö.983/1575): 16. yüzyıl şairidir. Asıl adı Mehmet’tir. Terzi-zâde lakabıyla tanınır. Şair Râyî’nin kardeşidir. Muallimzâde ‘ye Manisa müftülüğü sırasında danışment oldu. Bu yolla Celâl Bey ve Turak Çelebi ile tanışarak Şehzade II. Selim’in maiyetine katıldı. Onun padişahlığı sırasında emirle Molla Çelebi’den mülazım oldu. Divan’ı vardır.¹⁰⁷

USÛLÎ (ö:945/1538): 16. yüzyıl. Vardar Yenicesi’nde doğdu. Öğrenim gördükten sonra tasavvufa yöneldi. Mısır’a gidip İbrahîm Gülşenî’ye bağlandı.

¹⁰³ H. Ahme,t Kırkkılıç (2015), *Murâdî Divanı Sultan III. Murad*, Yay. TYEK

¹⁰⁴ Bilal, Kemikli (2009) Türk İslam Ansiklopedisi, “Sun’ullah Gaybî“, C. 37, s. 532-533

¹⁰⁵ Age, “Tîgî”, s. 506

¹⁰⁶ Age, “Ulvî”, s.509

¹⁰⁷ Age “Ulvî”, s.510

Şeyhi'nin ölümü üzerine geri döndü ve bazen Yenice'de bazen de Evrenos oğlu Abdi Bey'in yanında ömrünü geçirdi ve onun yanında öldü. Şiirleri tasavvufidir.¹⁰⁸

VASIK EFENDİ (ö.1164/1750): 18. yüzyıl şairidir. Mehmet Emin Vasık'ın hayatı hakkında tezkirelerde çok kısa bilgiler vardır. İlâhî-zâde'nin damadı Yusuf Efendi'nin oğludur. Öğrenimini tamamladıktan sonra müdrerris oldu.¹⁰⁹

VECHÎ (ö.?): 16. yüzyıl şairidir. Hakkında bilgi veren tek tezkire olan *Heşt Bihişt*'te Gelibolulu "hoş-tab' bir yiğit" olduğu ibaresi bulunmaktadır. Bu halde Sehi'nin tezkiresini yazdığı dönemde genç olan şairin Kanunî devri şairlerinden olduğunu söyleyebiliriz.¹¹⁰

VUSÛLÎ (ö.1000/1592): 16. yüzyıl şairidir. Üsküp'te doğdu. Asıl adı Mehmet'tir. Abdi Ağa'nın oğludur. Anadolu kazaskeri Mehmet Çelebi'den mülâzım oldu. İstanbul'da müderrislik yaptı. Sultan Selim şehzade iken yanından ayrılmadı ve hocası Şemsi Çelebi'ye damat edildi. Konya ve Kütahya'da kadılık yaptı. Sonra Bursa ve İstanbul kadılıklarına getirildi. Kazasker oldu. İstanbul'a üç kez hâkim ve vali oldu. İmam Tartuşi'nin "Siracü'l- Vehhac" adlı eserini çevirdi. Bu kitapta çok sanatkârane bir dil kullandı.¹¹¹ Adı Mehmed'dir. Şiirlerinde Vusûlî mahlasını kullanmıştır. Riyâzî [ö. 1644], Fâ'izî [1572-1622] ve Mehmed Süreyyâ [ö. 1908] şairin divan sahibi olduğunu söylerken Beyânî [ö. 1597] ve Ş. Sâmî [1850-1904] bu divanın mürettep, 'Âlî [1541-1600] mükemmel, Hasan Çelebî [1546-1603] ise hem mürettep hem mükemmel vasıflarını taşıdığını bildirmektedir. 17 'Âşık Çelebî [1520-1571]'de bu konu ile ilgili bir bilgi mevcut değildir.¹¹²

YAHYÂ (ö.990/1582): 16. yüzyıl şairidir. Arnavut asıllı olup, Taşlıcalı'dır. Acemi oğlanı, yeniçeri ve yayabaşı oldu. Bolayır ve Eyüp vakfına ardından da Bayezid Cami'ne müteveli oldu. Şehzade Mustafa için yazdığı cüretkâr mersiyesi üzerine Rüstem Paşa tarafından tevliyetten azledildi. Zeametle İzvornik'e sürüldü. Orada öldü. Yahya'nın, çağdaşı Halil Bey'le çekişmeleri meşhûrdur. Mesnevi ve gazelleriyle tanındı. Hamse sahibi şairlerden biridir. "Gencine-i Râz", "Şâh u Gedâ", "Gülşen-i Envâr", "Yusuf ü Züleyhâ", "Naz u Niyâz", "Usulnâme" ve "Divan"ı vardır.¹¹³

ZAHİRÎ (ö.940/1534): 16. yüzyıl şairidir. Bağdat Seferi'ne katılmış ve bu seferde vefat etmiştir. Derviş yaratılışlı, sade şiirler söyleyen biridir.¹¹⁴

¹⁰⁸ Age; "TGDEİS, "Usûlî", s. 510

¹⁰⁹ Age; "Vâsık", s. 523

¹¹⁰ Mehmet Fatih, Köksal, "Vechî", (TEİS), Madde No: 26011

¹¹¹ Age, "Vusûlî", s. 531

¹¹² Hakan, Taş (2010), *Vusûlî Dîvânı (İnceleme-Metin- Çeviri-Açıklamalar-Dizin)* Ankara

¹¹³ Age, "Yahya", s. 533

¹¹⁴ Age, "Zâhirî", s. 540

ZÂTÎ (ö.953/1546): 16. yüzyıl şairidir. Balıkesir’de doğdu. Asıl adı İvaz’dır. Bu kelime ebced hesabıyla doğum tarihini gösterir. Bir söylentiye göre ise Satılmış adı ile tanındı. Satılmış adı sonra kısaltılarak Satı olmuştur. Mahlası Zâtî kelimesi de Satı’dan gelmektedir. İlk zamanlar çizmecilik yapmış daha sonra İstanbul’a gelip Bayezid Camii avlusunda bir remilci dükkânı açmıştır. Bu dükkân dönemin ileri gelenlerinin toplandığı bir kültür yeri olmuştur. Sultan Bayezid ve Sultan Selim’e kasideler sunarak hediye aldı. Kanunî Sultan Süleyman zamanında pek iltifat görmedi. Bâkî’nin yetişmesinde ve tanınmasında önemli rol oynamıştır. 1700 gazeli ve 400’den fazla kasidesi vardır.¹¹⁵

ZİHNÎ (ö.1023/1614): 17. yüzyıl şairidir. İstanbul Galata’da doğdu. Asıl adı Bali’dir. Şehzadeliği sırasında II. Selim’e bağlandı. Tahta çıkması üzerine arpaemiri oldu. Diyarbakır, Kıbrıs ve Halep defterdarlıklarında bulundu. Şiir, inşâ ve muammadaki ustalığıyla tanındı.¹¹⁶

ZİHNÎ (ö.1023/1614): 17. yüzyıl şairidir. Bağdat’ta doğdu. Asıl adı Abdulkadir olup, Necef-zâde sanıyla tanındı. İskender Paşa oğlu Ahmet Paşa ile İstanbul’a geldi. Gazi Giray Han tarafından bazı görevlere tayin edildi. Esrar Dede, bir süre Konya’da kaldığını, Bağdat’a dönüp orada öldüğünü söyler. Ölüm tarihi Esrar Dede’de 1000/1591-92, Fâizî’de 1023/1614’tür. Türkçe, Farsça şiirleri, Riyâzî’ye göre “Yûsuf u Züleyhâ”sı vardır. Güzel yazısıyla ve mûsikîdeki mahareti ile tanındı.

ZİHNÎ (ö.1100/1688): 17. yüzyıl şairidir. Keşan’da doğdu. Asıl adı Seyyit Mehmet Sait’tir. “Divan”ı ve “Vasl-ı âbâd” adlı aşktan söz eden eseri vardır.¹¹⁷

ZÜHDÎ (ö.1087/1676-77): 17. yüzyıl şairidir. İstanbul’da doğdu. Asıl adı Ahmed’dır. Öğrenim gördükten sonra kadı ve mülazım oldu.¹¹⁸

Mecmûada adı geçen şairlerin hayatlarına dair bilgiler yukarıda verilmiştir. Kimi şairlerin hayatlarına neşredilmiş divan ve çalışmalardaki bilgilerden ulaşıldı. Metinde yer alan şiirlerle neşredilen divanlardaki şiirler karşılaştırılarak eksik bilgiler teyit edildi, tenkitli neşirlerde olmayan manzûmelerin varlığı ise ispatlanmış oldu. Bu karşılaştırma yöntemi ile de şairlerin kimlikleri daha rahat bir şekilde doğrulandı. Şairlerin biyografik bilgileri için genel olarak “*Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü*” ve “*Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*” ve internet aracılığıyla “*Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*” kaynak gösterildi. Çalışılan mecmûanın nazire mecmûası olması özelliği ile şairlerin kimlikleri, arkadaşlık ve dostluk ilişkileri, dönemlerin birbirlerine yakınlığı göz önünde bulundurularak tespit edilmeye çalışıldı. Kimi şairlerin kimliği ise netleştirilemedi. Kimliğin doğruluğundan emin olunamayan aynı dönemde ve aynı isimde olan şairlerin biyografik bilgileri alt alta verildi.

¹¹⁵ Age, “Zâtî”, s. 546-547

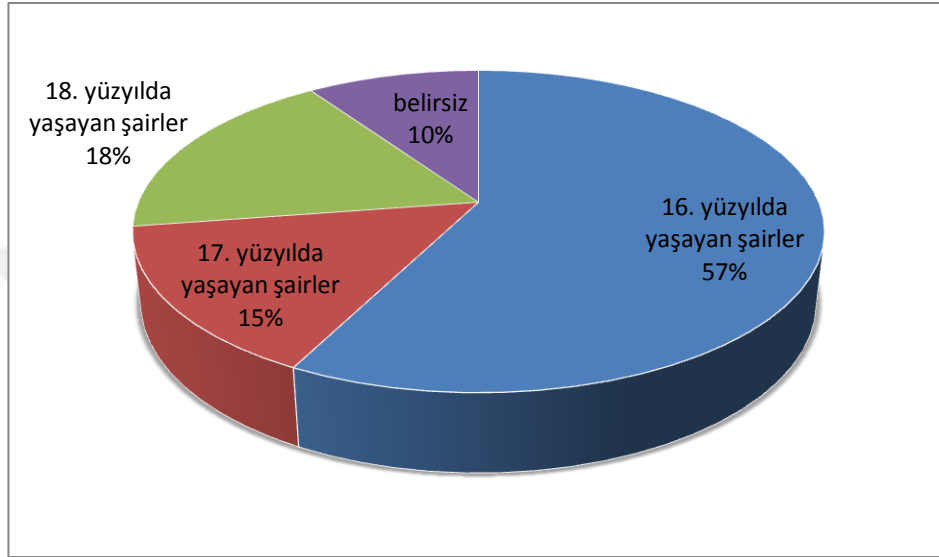
¹¹⁶ Age, “Zihnî”, s. 552-553

¹¹⁷ Age, “Zihnî”, s. 552

¹¹⁸ Age, “Zühdî”, syf. 557

Mecmûanın; Klasik Edebiyat şairlerine ait şiirlerin derlenmesiyle oluşturulduğu bilgisi daha evvelden verilmişti. Bunun yanında sayısı 4'ü geçmeyen Tekke ve Tasavvuf Edebiyatına ait şairlerin şiirlerine de yer verilmiştir. “Muradî” mahlasına sahip olan III. Murad’ın ise 3 şiiri bulunmaktadır.

Aşağıda mecmûada yer alan şairlerin dönemlerine göre dağılımı gösterilmiştir:

Şekil 3. Şairlerin Yüzyıllara Göre Dağılımı

Şekilde de görüldüğü üzere mecmûada en çok 16. yüzyılda yaşamış şairlerin şiirleri yer almaktadır. 17. ve 18. yüzyılda yaşamış şairlerin sayıları birbirlerine yakındır. 16. yüzyılda yaşayan şairlerin sayısı 42’dir. 17. yüzyılda yaşayanların 11, 18. yüzyılda yaşamış olanların ise 12’dir. Belirlenemeyen şairlerin yaşadıkları yüzyıl belirsiz olarak gösterilmiştir. Nazire olan şiirler ele alınca şairlerin aynı yüzyılda yaşamış olma ihtimali yüksektir. Buna ilaveten müstensih sıralamasında daha sonra gelen şair bir öncekine de nazire yazmış olabilir. Divanları tespit edilemeyen şairlerin biyografileri konusunda sıkıntı yaşanabilmektedir. Belirsiz olan kısım 19. yüzyılda yaşamış olan şairleri de içine alır. Aynı isimde olup farklı yüzyıllarda yaşamış şairler bulunmaktadır. 16, 17. ve 19. yüzyılda yaşamış olan kimliği kesin olarak tespit edilemeyen şairler bu belirsiz kısımda yer almaktadır.

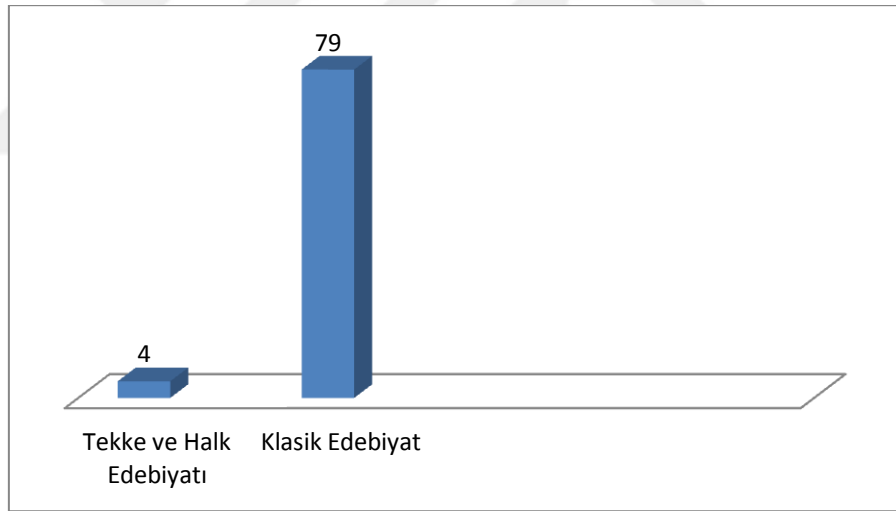
16. yüzyıl şairlerinin ağırlıklı olduğu şiir mecmûasında edebi zevkin yansımaları olarak aşk, şiirlerin konusunu oluşturmaktadır. Bu yüzyıl şiirinde aruzun ustalıklı kullanışı da dikkat çekmektedir. İran’dan mazmunlar alınmış, Arapça ve Farsçadan deyimler, uzun tamlamaların kullanılmaya başlanması ile mânâ derinliklerine inilmiş, anlam yoğunlaşmaya başlamıştır. Süslü, sanatlı vecizeler ile şiir incelik kazanmıştır. 16. yüzyılda Osmanlı Devleti siyasi olarak tarihin yükselme dönemini yaşamıştır. Dil, sanat, kültür anlamında da sosyal yaşam

gelişmiştir. Mecmûada 16. yüzyılda padişahlık yapmış olan III. Murad'ın şiirlerine de yer verilmiştir.

16. yüzyıl şairi olup mecmûada şiirlerine yer verilen şairlerden biri de Bâkî'dir. Mecmûada 34 gazeli bulunmaktadır. Kanûnî, Bâkî'deki şairlik yeteneğinin farkındadır. Nazireler yazması için ona gazellerini göndermektedir. Bakî de bir yandan sultana nazire ve tahmisler yazarken, bir yandan da kasidelerini takdim etmekte ve karşılığında hediyeler almaktadır. Bakî, Kanunî'nin isteği üzerine o zamana kadar yazdığı şiirleri bir araya toplamış ve divan tertip ederek padişaha sunmuştur. Bâkî gibi birçok şair de şairlik güçlerini ispatlamak için şiirlerini padişahlara sunmaktadır. Padişahlar ve şairler arasındaki bağa bakılarak dönemin siyasi, sosyal koşullarıyla şiirlerin edebi yönleri arasında bağlantı kurulabilmektedir.

Mecmûayı tasvif ederken Tekke ve Tasavvuf Edebiyatına ait şiirlerin olduğu bilgisi verilmiştir:

Aşağıdaki grafikte Tekke ve Tasavvuf Edebiyatına ve Klasik Edebiyat sahasına ait şairlerin listesi verilmiştir:

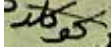
Şekil 4. Edebiyat Sahalarına Göre Şair Dağılımlar

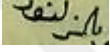
Tekke ve Halk edebiyatına ait 4 şair bulunmaktadır. Sun'ullah Gaybî, İbrahîm (Oğlanlar Şeyhi), Seyfullâh ve Muhyî'ye ait gazeller bulunmaktadır. Seyfullah Nizamoglu'na ait gazelinin yanında 1 murabbası da bulunmaktadır.

d) Metnin İncelenmesi ve İzlenilen Yöntem

Mecmûanın metni transkripsiyon alfabesiyle Latin harflerine aktarıldıktan sonra mecmûadaki şâirler ve şiirleri tespit edildi. Şiirler, nazım şekilleri, ilk (matla') beyitleri, varak numaralarına göre tablo haline getirildi. Böylelikle mecmûa tavsif tablosu oluştu ve mecmûanın genel muhteva bilgileri, mecmûadaki şairlerin listesi

daha belirgin hâle getirildi. Tablodan sonra mecmûanın genel özellikleri, şâir listeleriyle kaçıncı yüzyıla ait olduğu anlaşıldı. Mecmûa metni tamir edilirken karşılaştırmalı metin çalışması yöntemi uygulandı. Şâirlerin neşredilmiş divanları ve diğer eserlerindeki şiirlerle metindeki şiirlerin karşılaştırılması yapıldı. Mukâyese edilen bazı şiirler divanlarda bulunamadı ve dipnot olarak gösterildi. Örneğin; bu şiir –ND (Nâbî Dîvânî’nda yok) gibi. Metin okunurken müstensih dikkatsizliğinden dolayı yanlışlıkla yaptığı birtakım hatalar ortaya çıktı. Mecmûanın içeriğinde, dil-implâ ve noktalama işaretleri hususunda yazım hatalarına ulaşıldı. Bu yazım hataları dil ve implâ hususiyetleri başlığı altında incelendi. Kısaltmalar bölümünde yayımlanmış divanlar ve diğer eserlerin bibliyografyası verildi. Mecmûa metni tertip edilirken dipnot kısmında şiirlerin divanlarla mukâyese, bibliyografyanın kısaltmalı hâli ile bildirildi.

1. Müstensih tarafından unutulmuş bazı kelime, terkip ve ibâreler ulaştığımız divanlardan tespit edilerek tarafımızca sunulan köşeli parantez [] içinde gösterilmiştir. Örneğin; [her] seherde, ħâl[üz], hicr[ü] geh, fersûde-bâz[ü], çeşm-i [sitem gûne] gibi.
2. Müstensih dalgınlıkla veya yanlışlıkla fazla yazdığı ekler, kelimeler ve terkipler vezni bozduğu için < > çeltik işareti içine alınmıştır. tersâya<i>, ‘uyûn<uñ >, bâde<-i>gül-fâm, Behrâm-ı fitne<-i> bîm, var<i>se, <şimdi> gibi.
3. Mecmûada müstensih dikkatsizliğinden dolayı nazal n /ñ/ problemi mevcuttur. /ñ/ ekinden önce gelen ünlü harf yuvarlak olmalıdır. Şiirlerin bazılarında yuvarlak ünlü, düz ünlü olarak yazılmıştır. Metin okunurken düzenlenmiş hâli; yārīn>yarūñ, kirdārīn>kirdāruñ, ħūblārīn>ħūblāruñ gibidir.
4. Mecmûada noktalama işareti yazım yanlışları bulunmaktadır: “z<r”, “r>z”, “c<ħ” gibi. Metin okunurken, beyitin anlam bütünlüğüne uyacak doğru kelime yazılmıştır: tir>tiz, cūns>ħūsñ, bīgīn>tīgīn, ruz>ruy
5. Mecmûada fazla yazılan ek ve kelimelerin üzeri çizilmiştir. Metin terkip edilirken bu kısımlar kopya edilmemiştir: , ,
6. “ile” edatı metinde bazen birleşik bazen ayrı yazılmıştır. Vezne uyacak şekilde metne dahil edilmiştir.
7. Arapça ve Farsça ekler kısa çizgi “-” işareti koyularak okunmuştur. “dem-â-dem, ħam-der-ħam, bî-cân, ser-â-pâ.

8. VASF-ı terkihi olan kelimeler, ana kelimeye kısa çizgi “-“ işareti getirilerek yazılmıştır: kebâb-âsâ, bâde-nüş, bâde-veş, hüş-yâr
9. “Gonce” kelimesi “çim” harfi ile “gonçe” olarak yazılmıştır. Metinde “gonce” olarak okunmuştur.
10. “mihr-bân, âftâb, âsmân...vb.” kelimelerde meydana gelen ses türemeleri metinde yazılmamıştır.
11. -dikçe, -dükçe, ekleri mecmûada “cim” harfi ile yazılmıştır. Metin transkribinde “ç” harfi ile okunmuştur.
12. Bildirme eki ve geniş zaman eki mecmuanın genelinde düz şekli ile yazılmıştır. Fakat Bâkî'nin bir gazelinde yuvarlak ünlü olarak yazılmıştır. “bilmezlenür”

13. Müstensihin dalgınlığından kaynaklanan vezin kusurları düzeltilmeye çalışılmıştır. İlave edilmesi gereken ek ve kelimeler eklenmiş, fazla olanlar ise çıkartılmıştır. Tamir edilemeyenler dipnotta “vezin hatalıdır” şeklinde açıklanmıştır.
14. Metinde yer alan şiirlerin varak numaraları (1a), (1b) biçiminde verildikten sonra yanına şairin adı yazılmıştır.
15. Vezinler mahlasların ve gazel numaralarının altına italik şekilde yazılmıştır.
16. İsimsiz olan şiirler varak numaraları ile verilmiştir.
17. Arapça ve Farsça iktibaslar italik şekilde yazılmış ve dipnotta Türkçe karşılığı ile verilmiştir.

e) Metinde Tespit Edilen Unsurlar

1. Nazire Olarak Yazılan Şiirler

Nazire; eş ve benzer anlamındaki “nazîr” kökünden türetilmiş bir kelimedir. Bir şairin manzum bir eserine (çok zaman gazeline) başka bir şair tarafından aynı vezin ve kafiye de olmak üzere yapılan benzer anlamındadır.¹¹⁹ Şairler takdir ettikleri başka bir şairin şiirlerine vezin, kafiye, konu itibariyle benzer şiirler söylerler.

¹¹⁹ Ferit Devellioğlu (2010), *Osmanlıca Türkçe Lügat*, s. 952

Nazire yazmanın ve söylemenin amaçları vardır. İlk olarak şair kendini ispatlamak için nazire söyler. Kendi üslûbunu ortaya koyarak; söylenilmiş olan bir şiirin daha güzelini, aynı ses ve kafiyede farklı bir şekilde söylemeye çalışır. Nazireler aynı kafiye ve redifte olacağı ve şairlerin kendilerini ispatlamak amacıyla yazıldığı için öğreticidir. Nazire söyleyenden bir sonra gelen şair daha iyisini söylemek için kendinden önceki şairi örnek alır ve üzerine daha farklı ve özgün bir şeyler katarak nazire geleneğini ilerletir. Klasik Edebiyatta, iyi ve usta şairler bulunmaktadır. Klasik şiirlerin konuları geneldir. Bu sebeple şairler muhteva arama ihtiyacı hissetmezler mevcut olan gazeller üzerinde kendi üslûplarını ilave ederek söylemde yeni bir tarz oluştururlar. Bu durum da dönemle ilgili bilgiler edinmemizi sağlamaktadır. Nazire Mecmûaları edebiyat tarihimizin aydınlatılmasındaki katkıları dolayısıyla son derece önemli eserlerdir.

Ömer b. Mezîd'in *Mecmû'atü'n-Nezâir*'iyle başlayan, Eğridirli Hacı Kemâl'in *Câmi'ün-Nezâir*'iyle devam eden, Edirneli Nazmî'nin *Mecmâu'un-Nezâir*' ve Pervâne Bey'in *Mecmû'a-i Nezâir*'iyle olgun örneklerini veren nazire mecmuaları, Türk edebiyatının zengin kaynakları arasındadır.

Süleymaniye Kütüphanesi'nde bulunan Hacı Mahmud Efendi Koleksiyonundaki çalışmaya konu olan mecmuamızda, şairlerin birbirlerine yazdıkları nazireler mevcuttur. Müstensih mecmûayı istinsah ederken nazire olan bazı gazellerin başında nazire notunu düşmüştür. Bu mecmûada gazel, beyit ve kıt'a nazım şeklinde yazılmış nazireler bulunmaktadır. Birbirlerine nazire yazan şairler 16., 17., ve 18. yüzyıl şairleridir. Nazirelerin muhtevası; sevgili, güzellik, bahar ve aşk konularını içerir. Aşağıdaki nazire tablosunda da görüldüğü üzere nazire yazan şair, aynı konuyu farklı mazmunlarla ele almış ve muhteva çizgisinin dışına çıkmamıştır. Muhteva sevgilinin güzelliği ise; şairler teşbihlerinde kendilerini tekrarlamaktan kaçınarak sevgiliyi anlatmışlardır. Bir şair, sevgilinin yüzünü güle benzetirken diğer şair aynı vezin ve kafiyede sevgilinin yüzünü güneşe benzetmektedir. Nazire geleneği ile Klasik Türk şiirinin estetik unsurlarına ulaşmamız daha kolaydır. Tabiat ve doğa unsurları da şiirlerde motif olarak görülmektedir. Bülbül; sesinin güzelliği ile tanıdığımız bir kuş olarak bahar aylarında cemre düşmeye başladığında ötmeye başlar. Klasik Türk Edebiyatı geleneğinde; bülbül gülün hasretinden dolayı feryâd etmektedir. Doğaya ait bir özellik divan şiirine bu şekilde yansıtılmıştır. Nazireler ile bu özellikler daha süslü biçimde anlatılmaktadır. İncelenen mecmûada nazire olan şiirlerin muhteva tablosu aşağıda verilmiştir.

8a	Nâbî	... ân iken	--/---/---/--- Olmış esîr-i 'ışk o perî nev-cevân iken Yanmış firâk âteş-i şad-ñân mân iken	Gazel 11 beyit
8a-8b	Seyyîd Vehbî	... ân iken	--/---/---/--- Düşmüş muhabbete dahı nev-res cevân iken Olmış esîr-i pādşeh-ı hüsni ü ân iken	Gazel 9 beyit
30b	Gubârî	...ârı Maḥmuduñ	---/---/---/--- Açıldı bağ-ı hüsniinde gül-i ruhsârı Maḥmuduñ Çemende gonceyi lâl eyledi güftârı Maḥmuduñ	Gazel 5 beyit
30b	Vechî	...ârı Maḥmuduñ	---/---/---/--- Çemende bülbülü lâl eyleyen güftârı Maḥmuduñ Nihâl-i serv-i ayağda koyan reftârı Maḥmuduñ	Gazel 5 beyit
31a	Sultân Murâd	...âb-âsâ	---/---/---/--- Firâkından ciger yandı âyâ dilber kebâb-âsâ İki gözden akar yaşum benüm cânım şarâb-âsâ	Gazel 7 beyit
31a	Gubârî	...âb-âsâ	---/---/---/--- Döne döne yanar hecr âteşine dil kebâb-âsâ Dem- â-dem iki çeşmümden akar yaşum şarâb-âsâ	Gazel 7 beyit
31a-31b	Azîzî	...âb-âsâ	---/---/---/--- Yüzüm sürsem n'ola pâyına dildârıñ rikâb-âsâ Beni pâ-mâl idüpdür dâ'imâ ol meh türâb-âsâ	Gazel 5 beyit
31b	Sultân Murâd	...âra düşmüş	--/---/---/--- Âh ile şerha çekdüm sinemde yara düşmüş H'üb içre yârı bulmuş tâ ki uyara düşmüş	Gazel 5 beyit
31b	Bâkî	...âra düşmüş	--/---/---/--- Pâkize-dil safâda[n] ruhsâr-ı yâre düşmüş Bir kaçre şebnem olmuş bir lâlezâre düşmüş	Gazel 7 beyit
31b	Zihnî	...âna incinmez	---/---/---/--- Ne deñlü kim cefâ taşın urursuñ cânâ incinmez Elüñden her ne gelse 'aşık-ı divâne incinmez	Gazel 5 beyit
32a	Meylî	...âna incinmez	---/---/---/--- Gönül her şeb belâ vü guşsa-i cânâna incinmez Esîr-i şöbet-i yârân olan mihmâna incinmez	Gazel 7 beyit

32a	Vusûlî	...âna incinmez	.--/--/--/-- Tökunsa günde biñ kez tîr-i ğamzeñ cāna incinmez Hezârân zaḥm urarsasa bu ten-i 'uryāna incinmez	Gazel 5 beyit
32a	Murâdî	...âna incinmez	.--/--/--/-- Ne deñlü tîr-i cevruñ atılursa cāna incinmez Kaşı yayum saña toĝrı varan ḳurbāna incinmez	Gazel 5 beyit
32b	Abdî	...âya istignā	.--/--/--/-- N'ola itsem bugün ol yār-ı [bî] pervāya istignā Gedā ğāhı ider şāh-ı cihān-ārāya istignā	Gazel 5 beyit
32b	Muhyî	...āya istignā	.--/--/--/-- 'Aceb olmaz idersem sen şeh-i ḥübāna istignā Cihānda vaḳt olur eyler gedā sulṭāna istignā	Gazel 5 beyit

Tablo -4: Beyit Nazireleri Düzenine Göre Şiirlerin Dizilişi

Varak No	MAHLAS	KAFİYE-REDİF	MATLA'
36a	İzârî	...nâzdan ...açmazdan	--/--/--/-- Açdı ḳapuyı görüp ben nâ-tüvāmî nâzdan Yapdı dîvâr eyledi şan görmedi açmazdan
36a	Agehî	...nâzdan ...açmazdan	--/--/--/-- Ġāh açıldı gonce ki döndi yüzünü nâzdan 'Arz-ı dîdâr itdi ya'ni bülbüle açmazdan
36a	Levhî	...nâzdan ...açmazdan	--/--/--/-- Geh çıkarır geh gir destārın ol meh nâzdan Kâkülün seyretdürür 'uşşâḳına açmazdan
36a	Bâkî	...nâzdan ...açmazdan	--/--/--/-- Ellerin dilber yüzine tıtdı şanmAn nâzdan 'Āşıḳa bu vech[i]le yüz gösterir açmazdan
36a	Safâyî	...nâzdan ...açmazdan	--/--/--/-- Ḥoḳḳa-ı la'lin tebeşşüm itdi şanmañ nâzdan Dürr-i dendānuñ baña seyr itdürür açmazdan

36a	Refî	...nâzdan ...açmazdan	---/---/---/--- Dügmeler şanma beni gördükçe göğsin nâzdan Sînesini gösterür baña o meh açmazdan
36a	Misâlî	...nâzdan ...açmazdan	---/---/---/--- Güşe-i ebrûsını zîr-i niķâb-ı nâzdan Gösterüp ol meh vefâlar eyledi açmazdan
36a	Misâlî	...nâzdan ...açmazdan	---/---/---/--- Ėusl iderken seyri der 'azâsın ol nâzdan Gül-ğonce-i sîmîni seyretdürür açmazdan
36a	Misâlî	...nâzdan ...açmazdan	---/---/---/--- Şem'-i fânûs girüp gizlendi şanma nâzdan Sen meh-i tâbânı seyritmek diler açmazdan
36a	Selmân	...nâzdan ...açmazdan	---/---/---/--- Yüzine burķa' urundu şanma 'izz ü nâzdan Yâr seyritmek diler 'aşıkların açmazdan
36a	Hüsrev	...nâzdan ...açmazdan	---/---/---/--- Haste çeşmin bağlamışdur şanman ol meh nâzdan Uğrın uğrın seyrider 'uşşakını açmazdan
36a	Rahmî	...nâzdan ...açmazdan	---/---/---/--- Serv-ķaddin gösterir şalar miyânuñ nâzdan Şanmañuz rahm ider anı seher ider açmazdan
36a	Dânî	...nâzdan ...açmazdan	---/---/---/--- Çeşm-i hun-rîzin göreñ hançer taşınmuş nâzdan Ėatlı-i 'uşşak itmek için ol perî açmazdan
36a	Necâtî	...nâzdan ...açmazdan	---/---/---/--- Herkesin üzre çeküp taraf-ı külâhsın nâzdan Güşe-i çeşm ile bakdı hâlîme açmazdan
36a	Necâtî	...nâzdan ...açmazdan	---/---/---/--- Key saķın manşube-i eflâke lu'bet-nâzdan Mât ider bir gün seni ruķ göster açmazdan
36a	Revânî	...nâzdan ...açmazdan	---/---/---/--- Kılca göstermez belin 'uşşaka ol meh nâzdan Câme üstünden çoçar anı kemer açmazdan

36a	Re'yî	...nâzdan ...açmazdan	--/--/--/-- Dersin okursın çapar gâhî kitâbın nâzdan Ezber eyler şîve-bazuñ var ise açmazdan
36a	Re'yî	...nâzdan ...açmazdan	--/--/--/-- Geh çözer geh bend ider şalvarın ol meh nâzdan Gülçe-i sîmîni seyredtürür açmazdan

Tablo- 5: Kıt'a Nazireleri Düzenine Göre Şiirlerin Dizilişi

Varak No	Mahlas	Kafiye/Redif	İlk Beyit
37a	Sâmî	...kamer ...seher	--/--/--/-- Meclis-i dehr içinde surh u sefid/devr iden câmi şanma şems ü kamer Rind-i 'ışkuñ iki piyâlesidür/ birin aḥşâm içer birini seher
37a	Sâmî	...kamer ...seher	--/--/--/-- Keştî-yi baḥr-ı neyleyigün içre/ bildüñüz mi nedür bu şems ü kamer İki zerrin bâd-bânidur /birin aḥşâm içer birini seher
37a	?	...kamer ...seher	--/--/--/-- Çaraz-ı belli çarḥı bildüñ mi/ aşmaduñ dü çerâğ şems ü kamer Türbe-i Muştafâyı ta'zimen/ birin aḥşâm yaḳar birini seher
37a	?	...kamer ...seher	--/--/--/-- Ḥokka-ı lâciverd-i çarḥ içre /bildüñüz mi nedür bu şems ü kamer Pîr-i dehrüñ iki gıdâsıdur/birin aḥşâm yudar birini seher
37a	Fuzûlî	...kamer ...seher	--/--/--/-- Tekye-i lâciverd-i çarḥ içre/ bildüñüz mi nedür bu şems ü kamer İki zerrin çerâğıdur dehrüñ/ birin aḥşâm yaḳar birini seher
37a	Fuzûlî	...kamer ...seher	--/--/--/-- Ḥaclegâh-ı kebûd-ı çarḥ içre/bildüñüz mi nedür bu şems ü kamer Pîr-i dehrüñ iki 'arûsıdur /birin aḥşâm içer birini seher
37a	Bâlî Efendî	...kamer ...seher	--/--/--/-- Püster-i lâciverd-i çarḥ içre/ bildüñüz mi nedür bu şems ü kamer Pîr-i dehrüñ iki cevânıdur /birin aḥşâm çoçar birini seher
37a	Yahyâ Efendî	...kamer ...seher	--/--/--/-- Zâl-i dehrüñ burûc-ı eflâk/ dizdigi töpıdur bu şems ü kamer Bozmaḳ için niẓâm-ı dünyâyı/ birin aḥşâm iter birini seher

37a	Zahîrî	...kamer ...seher	<p>Şanma bezm-i siphrine tıbkı/ devr iden rûz [u] şebde şems ü kamer</p> <p>Sâkı-yi dehrûn iki câmıdur /birin aḥşâm şunar birini seher</p>
37a	Zahîrî	...kamer ...seher	<p>Sufre-i lâciverd-i çarḥ içre /bildüniz mi nedür şems ü kamer</p> <p>Rind-i dehrûn iki piyâlesidür/ birin aḥşâm çeker birini seher</p>
37a	Zahîrî	...kamer ...seher	<p>Meclis-i lâciverd-i çarḥ içre /bildüniz mi nedür şems ü kamer</p> <p>İki kâse şarâbıdur dehrûn/ birin aḥşâm içer birini seher</p>
37a	Lutfî	...kamer ...seher	<p>Şîşegâh-ı kebûd-ı çarḥ içre/ bildüniz mi nedür şems ü kamer</p> <p>İki mirâtıdur zen-i dehrûn/ birin aḥşâm baqar birini seher</p>
37a	Fehmî	...kamer ...seher	<p>Ṭavile-i satıl çarḥ içre /bildüniz mi nedür şems ü kamer</p> <p>Tös dehrûn iki satılıdır/ birin aḥşâm içer birini seher</p>
37a	Remzî	...kamer ...seher	<p>Taḥt-gâh bilinür çarḥ üzre /bildüniz mi nedür şems ü kamer</p> <p>İki zer tâcıdur şeh-i dehrûn /birin aḥşâm giyer birini seher</p>
37a	Elifî	...kamer ...seher	<p>Şîşe-i ser-bülend-i çarḥ içre /bildüniz mi nedür şems ü kamer</p> <p>Defter-i 'ömrün iki misbâhıdur/ birini aḥşâm yaqar birini seher</p>
37a	Elifî	...kamer ...seher	<p>Âşyâne 'adem-i çarḥ üzre fâhimâ /bildüniz mi ne[dür] şems ü kamer</p> <p>Zen-i dehrûn çeşm-i frengisidür /birin aḥşâm baqar birini seher</p>
37a	Fahîm	...kamer ...seher	<p>Tekye-i dehr Felâṭün içre bildün /Elifî ne imiş şems ü kamer</p> <p>Zâl-idehrûn iki güşvâresidür /birin aḥşâm taqar birini seher</p>

Nazire yazan şairlerin şiirlerinin redif ve kafiyelerine göre dizilişi şairlerin dönemleri ile birlikte başka bir tablo halinde de sunulmuştur. Nazire olan şiirler şairlerin dönemleriyle birlikte verilmesiyle, şairlerin yaşadığı dönemlerin birbirlerine yakınlığı, arkadaşlık ilişkileri daha kolay bir şekilde tespit edilebilmektedir.

Tablo -6: Gazel Nazirelerinin Yüzyıllara Göre Dağılımı

Redif: ...ār-ı görsünler	16. yüzyıl : Bâkî , Makâlî, Ulvî, Remzî
Redif: ...ānım gül zamanıdır	17. Yüzyıl : Lütfî 18. Yüzyıl: Reşîd, Sırrî, Sâlim Efendi
Redif: ...üñ kimdir	16. yüzyıl: Sabrî 17. yüzyıl: Fasîh
Redif: ...âş olur	18. Yüzyıl: Hasîb, Sırrî
Redif: ...ādân ayrıldım meded	18. yüzyıl: Emîn, Sırrî
Redif: ...ānumdan cüdâ düşdüm meded	18. Yüzyıl: Emîn, Sırrî
Redif: ... āb lezîz	16. yüzyıl: Bâkî 17. yüzyıl: Nâbî
Redif: ...okurdu	17. Yüzyıl: Tîgî 18. yüzyıl: Bezmî
Redif: ...āndur kadeh	16. yüzyıl: Rûhî 18. yüzyıl: Sâlim Efendî, Nâbî
Redif: ...ān iken	17. yüzyıl: Nâbî 18. Yüzyıl: Seyyîd Vehbî
Redif: ...ārı Mahmuduñ	16. yüzyıl: Gubârî, Vechî
Redif: ...āb-āsā	16. Yüzyıl: Gubârî, Azîzî, Sultan Murad
Redif: ...ara düşmüş	16. yüzyıl: Bâkî, Sultan Murad
Redif: ...āna incinmez	16. yüzyıl: Murâd, Vusûlî 17. yüzyıl: Meylî, Zihnî
Redif: ... āya istiğnā	16. yüzyıl: Abdî, Muhyî

Tablo -7: Beyit Nazirelerinin Yüzyıllara Göre Dağılımı

Redif: ...nâzdan/açmazdan	15. yüzyıl: Necâtî 16. yüzyıl: İzârî, Agehî, Levhî, Bâkî, Safayî, Refî, Selmân, Hüsrev, Rahmî, Dâhî, Revânî, Re'yî 17. yüzyıl: Misâlî
----------------------------------	--

Tablo- 8: Kıt'a Nazirelerinin Yüzyıllara Göre Dağılımı

Redif: ... kamer/seher	16. yüzyıl: Fuzûlî, Bâlî Efendi, Yahya Efendi, Zahirî, Fehmî, Remzî 17. yüzyıl: Sâhî, Lutfî 18. yüzyıl: Fahîm
-------------------------------	--

Yukarıdaki tablolarda birbirlerine nazire yazan şairlerin dönemleri ve nazım şekillerine göre yazmış oldukları nazirelerin kafiyeleri verilmiştir. Mecmûada en çok 16. yüzyıl devri şairlerinin nazirelerinin derlendiği görülmektedir. Şairlerin biyografik bilgilerinin ulaşılmasında nazireler yol gösterici olmuştur. Nazireler Klasik edebiyatın bir geleneğini oluşturması bakımından araştırmacıların kaynakları arasındadır.

Şairlerin en güzel şiiri sunmak için birbirleriyle yarışa girdiği ve bu süreçte kendi özgünlüklerini ortaya çıkardığı nazireler estetiklik ve realistik içermektedir. Divan Edebiyatının şiir anlayışı *aşk, sevgi, ayrılık, vuslat* temaları çerçevesinde kuruludur. Mazmunlar ile mananın derinliklerine ulaşılabilir. Yani bir mazmun başka bir mazmuna kapı aralayabilir, farklı anlamlar çıkarılabilir. Nazirelerde de en güzel mazmunlar kullanılarak şiirde verilmek istenen konu okuyucuya ve dinleyiciye ulaştırılır. Kimi zaman nazirelerde atışmalar da görülür. Mecmûanın 4b ve 5a varaklarında şairlerin nazirelerinde birbirlerine meydan okudukları görülmektedir:

Lütfî'nin gazel naziresinde:

Bu şi'r-i nev-zemînüm derd-i gül-zâr[a] belâğatdür

Nazîre eyle ey tûti-lisânım gül zamânıdur

*N'ola ağlarsa **Lutfî** bülbül-âsâ bâğ-ı mihnetde*

Hemân sen şâd ol <ey> rûh-ı revânım gül zamânıdur

Reşîd'in gazel naziresinde:

N'ola āġāz iderse tab'im ey dil ŧi'r-i Lutfi -veŧ

Reŧîd olur bahārda murġ-ı cānım gül zamānidur

Sâlîm Efendi'nin gazel naziresinde:

N'ola eylerse Lutfi 'āŧıġ-ı ŧeydāsına Sālîm

O gül-ruh bülbül-i eŧŧah zīmānım gül zamānidur

Reŧîdā büy-ı derd-i ŧi'riñ iŧiŧmām idüp Lutfi

Açıldı ġonce-i tab'ı a cānım gül zamānidur

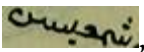

İlk “gül zamanıdır” redifli gazeli Lütfi yazacak olursa, Reşîd makta beyitinde Lütfi'ninki gibi şiirleri tab' aynasından meydana çıkaracağını dile getirmiştir. Sâlîm Efendi'de hem Reşîd'e hem de Lütfi'ye atıfta bulunarak şairlik gücünü ispatlamıştır. Nazireler ile şairler şiirlerinde sadece kendilerini yansıtmazlar aynı zamanda toplumu da yansıtır. Aynı ya da yakın dönemlerdeki şairlerin birbirleriyle olan dostluk ilişkilerini gazellerden örneklerle görebilmekteyiz. Bunun yanında şiirler, sosyal çevreye ve devir içinde yaşanan olayları belirlememizde ipucu özelliği taşımaktadır.

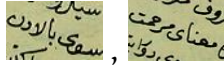
2) Mecmûada İmlâ Özellikleri

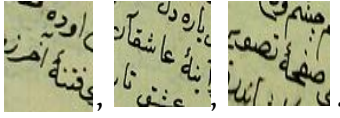
a) Müstensih istinsah ettiği mecmûada bir şairin art arda gelen gazellerinin başına ve bir varakta yarım kalan şiir sonraki varakta devam ediyorsa şiirin sonuna “velehu” kaydı düşmektedir. Velehu kaydı mecmuanın imlâ özelliklerinden birisidir.

b) Metin tertip edilirken müstensihin dikkatsizliğinden kaynaklı olduğunu düşündüğümüz yazım hataları görülmektedir. Mecmûada 16. 17. 18. yüzyıla ait şiirler bulunmaktadır, müstensihin kim olduğu bilinmemekle birlikte mecmûayı tertip ederken 19. yüzyıla ait imlâ kurallarıyla yazdığı anlaşılmaktadır. Şiirde birçok harf noktalarının unutulduğu (خ) yerine (ح) ya da (ج) yerine (ج) kullanıldığı görülmektedir. Nazal /ñ/ kullanımında hatalar vardır, bazı kısımlarda nazal

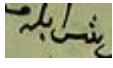
/ñ/'den önce gelen harf düz ünlü ile yazılmaktadır; , . Bazen de nazal /ñ/ ile yazılması gereken kelimelerin düz biçimde yazıldığı görülmektedir;

, . Bazı yerlerde kelimelerin yanlış ya da fazla yazımından dolayı müstensih tarafından üzeri çizilmiştir.

c) Mecmûada; vasf-ı terkebîlerde yer alan /-ı,-i/harfleri; akkuzatif eki olan /-ı,-i/harfinin yazımı ile belirtilmektedir. Terkib-i izâfî ekleri ise hemze

ile gösterilmektedir; .

d) Bazı kelimelerin yazımında tutarsızlıklar vardır. Şeddeli yazılması gerekirken vezne uyması bakımından şeddesiz yazılmaktadır. Kimi yerlerde ise aynı kelimenin şeddeli yazıldığı görülmektedir.

e) “İle” edatı yazımı vezne göre bitişik veya ayrı yazılmaktadır. hecrüîle kelimesi birleşik iken, nâz ile ayrı şarâbla birleşik yazılmaktadır.

f) Kelimelerin ve harflerin yanlış yazılımları Noktalama ve Yazım Hataları Kısmında örneklerle verilecektir.

3) Noktalama ve Yazım Hataları

Harf yazım hatalarından ve harflerin noktalarının eksik ya da yanlış yazımından kaynaklı hatalar mevcuttur. Mecmûa genelinde birkaç harfte bu hatalar sıklıkla tekrarlanmaktadır. (ج) harfi (ز) harfi ile; (ت) harfi (د) harfi ile; (س) harfi (س) harfi ile; (ذ) harfi (ذ) harfi ile çok sık karıştırılmış ve bu yanlış yazım anlam hatalarına sebep olmaktadır. Şeddeli kelimeler şeddesiz yazılmıştır. Aşağıdaki örnekler mecmûada noktalama ve yazım hatalarından sadece birkaçıdır.

Yâre kelimesi; (yâze) cân-fezâ kelimesi; (cân-ferâ)

Rûy kelimesi; (rûz) imtiḥânidır kelimesi; (imtinânıdır)

Zişt kelimesi; (dişt) ḥarfe kelimesi; (ḥarme)

4) Uygulama Kriterleri

Bu bölümde mecmûa değerlendirmesinde ve metin transkribinde uygun görülen kriterlerle ilgili bilgiler yer almaktadır.

1. Şairlerin biyografileri hazırlanırken gerekli olan özet bilgiler verilmiştir. Bu nedenle şairlerin eserleri tek tek incelenmemiştir.

2. Şairlerin biyografileri incelenirken genellikle “*Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü*”, “*Türk İslam Ansiklopedisi*” kitaplarından yararlanılmıştır. Bunun yanında internet aracılığı ile “*Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*” adlı bölümden faydalanılmıştır. Kitap eserlerinin kısaltılmış hali ve internet uzantısının kısaltılmış hali ile dipnot düşülmüştür.

3. İncelenen mecmûa iki bölümden oluşmaktadır. Transkribe edilen kısım ikinci bölümde yer alan Klasik Edebiyat’a ait şiirlerdir. Mürettib bu bölüme kendi el yazısıyla numara vermiştir. Şiirlerin başladığı ilk yaprak başlangıç kabul edilip “1b” olarak adlandırılmıştır. Mecmûa pdf metninde 1b olarak belirlediğimiz varak 12. sayfa olarak görülmektedir. Karmaşıklığı gidermek için [12] (1b), [30](20a) şeklinde bir çözüm üretilmiştir. [] içindeki rakam pdf metnindeki sayfa numarasını gösterir. () içersindeki numara ise müstensihin el yazısıyla yazdığı ve bizimde harflendirdiğimiz varak numaralarıdır.

4. Mecmûanın değerlendirilmesinde içerik bilgilerinin daha anlaşılır olması açısından tablolar ve grafikler oluşturulmuştur.

5. Metin transkribinde eksik görülen kısımlar, tarafımızca [] işareti içerisinde doldurularak teklife sunulmuştur.

6. Transkrip edilen metinde fazla görülen kısımlar ise < > işareti içerisinde belirtilmiştir.

7. Mecmûada okunmayan ek ve kelimelerin fotoğrafı transkribe metnin içerisine konulmuştur.

8. Metin incelemesinde daha nadir olan şiir gruplarına belirli başlıklar konulmuştur. Örneğin; Murabba, Muhammes gibi.

9. Mecmûada mahlası olmayan şairler “?” ile gösterilmiştir.

10. Karşılaştırılmalı yöntem çalışması ile metin, neşredilen eserlerle incelenmiştir. Karşılaştırma sonucu yayımlanan eserler içerisinde yer almayan şiirler “-“ işareti ile gösterilmiştir. Örneğin; -ND, -BD

11. Dîvân ve mesnevi isimleri kısaltmaları ile verilmiştir. Kaynakça bölümünde eserin künyesi bulunmaktadır.

12. Mecmûayı tertip eden müstensih kıt’a olan nazım şeklindeki şiirleri beyit halinde yazmıştır. Metin transkribe edilirken dörtlük hâlinde verilmiş ve dipnotta belirtilmiştir.

Örneğin;

Fe'îlâtün/Fâ'îlâtün Mefâ'ilün Fe'ilün/Fa'lün

Tekye-i lâciverd-i çerh içre

Bildüñiz mi nedür bu şems ü kamer

İki zerrîn çerâğıdur dehrüñ

Birin aḥşâm yakar birini seher

13. Kaynakça kısmından sonra *Ekler* tablosu oluşturulmuştur. Metin değerlendirilmesinde oluşturulan tablolar mecmûanın varak numaralarına göre sıralanmıştır. Ekler tablosundan alfabetik sıraya göre tablolar verilmiştir. Bu sayede şairlerin tüm şiirleri sayıları ve nazım şekilleriyle isimlerinin yanında verilecektir. Tezi inceleyen araştırmacılara kolaylık olması açısından tez içeriği ekler tablosuyla desteklenmiş olacaktır.

14. Mecmûada şiirlerin bittiğine dair “mim” kaydı bulunmaktadır. Transkribe edilirken Arapça “م” harfi ile şiirlerin sonunda belirtilmiştir.

III. BÖLÜM

METİN: MECMÛA-I EŞ'ÂR

[11] 1b

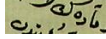
(1b) ĞAYBĪ

-1-

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Göñül tıflı dem-ā-dem ders okursa sırr-ı vaḥdetden
Olur lā-büdde¹²⁰ müstaḥrec bu esrār-ı hüviyyetden
- 2 Müderris 'ışk'dur 'ilm-i ledünni dersine ey cān
Mülāzım ol o dergāha ḥabīr[ol] bu ḥaḳıḳatden
- 3 Özüñ bilmege şarf eyle bu 'ömri şarf ele maḳşūd
Ḳo naḥv-ı maḥva cedd eyle ḥalāş ol ḳayd-ı keşretten
- 4 Me'ānī zevḳine sa'y it beyān eyle bedāyi'den
Me'ānidür murād ancaḳ bu elfāz-ı bu şüretten
- 5 Uşul ile furū' ise murāduñ ey ḳıb'a-ı¹²¹ cān
Uşul eyle yapış 'ışka ğaraz bu fer'-i ḥılḳatden
- 6 Kelām-ı mañḳıḳ istersen ḥabīr ol nuḳḳ-ı pāküñden
Şifāt [u] zātunı fehm it yeter hey'etle ḥikmetden
- 7 Muḥaddis olmaḳ istersen ḥadīs-i nefsinı añla
Ḥadīsüñ sırrını tıyan tıtar sırr-ı nübüvvetden
- 8 Kitābu'llāh-ı ekber hem kelāmu'llāh-ı nāḳsın
Müfessir olmaḳ istersen ḥaber-dār ol bu fıtratdan
- 9 Eger күñhi ile bilmek dilersen nefis ü derrāküñ¹²²
Mücellā eyle mir'āt-ı dili zeng-i күdüretten
- 10 Tecellā it sarā-yı ḥās olan ḳalbi күdüretten
Tecellā-yı Ḥudā şüfi olur ancaḳ bu vaḥdetden
- 11 Ḳamū eşyāda seyr eyle dilā gel şāni'uñ şun'un
Bu rü'yetdür ḥaḳıḳatde ğaraz mi'rāc-ı Ḥazretten

¹²⁰ lā-büdde: elbette SGD; S. 123, Kāfiyet'ül-Nun III. G. I/2¹²¹ ḳıb'a-yı cān: fākih-i cān¹²² derrāküñ: idrāküñ

- 12 Müşāhed olmadı olsa mücerred¹²³
Münezzehdür diyen maḥcüb olupdur Ḥaḳḳı rü'yetden
- 13 'Anāşırdan müşāheddür cemāl-i nūr-ı Yezdānı
Başiretle saña sen baḳ ḥabır ol 'ayn-ı vuşlatdan
- 15 Kemāl ile eger māhiyyetin idrāk ideydüñ sen
Feraḥdan cānuñı ihdā idersin sen bu lezzetden
- 16 Dü 'ālemde cemāl-i Bāriden maḥcüb olursın sen
Eger zevḳ almaz isen Ğaybiyā sırr-ı muḥabbetden

Temmet

[12]

(1b-2a) İBRĀHİM

-2-

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Dü 'ālem zāhir [ü] bāṭın ḥaḳīḳat bir işāretdür
Dil-i ādemde dum dum çalınan ṭabl-ı beşāretdür
- 2 Beden fer' oldı aşlı cāna 'ālem vech-i ādemdür
Zemīn [ü] āsmānuñ nūr-ı ādemden kitābetdür
- 3 Murādum vech-i ādemden benim nūr-ı Muḥammeddür
Oḳusan Raḥmeten-lil-ālemīni gör ne āyetdür
- 4 Şu cān kim ādemüñ 'ilmine ḳābil itmedi ḳalbin
O cān şüretde ādem olsa da kār-ı ḥasāretdür
- [12] 2a 5 Olupdur vech-i ādem nuṭḳ ile ḳalbiyle müsteşnā
Cihān ḳasr oldı leb-i ādem nuṭḳ-ı ḥaḳtan 'ināyetdür¹²⁴
- 6 Yüzüñe ḳarşu ṭutmuş yüzüni bi'l-cümle mevcūdāt
Ne 'izzetdür ne devletdür ne ḥikmetdür sa'ādetdür

¹²³ Age'de: Fotoğraf olan kısım "maddesiz Allah" diye geçmektedir.

¹²⁴ Vezin hatalıdır.

- 7 Nümūdāruñ durur ay [u] güneşle cümle yıldızlar
Senüñ zātuñdan oldı aşikāre gör ne hāletdür
- 8 Senüñ zātuñ şifātıdur bu mevcūdāt-ı meşhūdāt
Şifātuñda meşhūduñ ‘ayn-ı Zāt-ı cem’i vaḥdetdür
- 9 Yine kendi yüzündür gördüğüñ mir’āt-ı ‘ālemde
Başirisün yüzüñün ikiliksiz ‘ayn-ı rü’yetdür
- 10 O ādem kim özin Zātuñ şifātun eyledi idrāk
Görür kim ğayrı yok zāhir olan sırr-ı muḳayyetdür
- 11 Mā’il ol kim haber-dār olasun Zāt-ı şifātuñdur
Kişi Zāt-ı şifātuñ bilmemek aşl-ı ḍalāletdür
- 12 Kaçan Zātuñ şifātuñ varlığından varlığın alsa
Neden ayrıldığıñ ol dem bilürsin vaḳt-i ḥasretdür
- 13 Eğer Hızruñ cemālün görmege müştāk iseñ ‘āşık
Nazar kıl şüret-i İbrāhīme eyyām-ı fırşatdür

Temmet

[12]

(2a) RŪHĪ

-3-

Fā’ilātün /Fe’ilātün Fe’ilātün Fe’ilātün Fe’ilün/ Fa’lün

- 1 Şanma ey ḥvāce ki senden zer ü sīm isterler
“Yevme lā-yenfe’u”¹²⁵ da ḳalb-i selīm isterler
- 2 Berzah-ı ḥavf-ı recā [’]dan gicegör nā-kām ol
Dem-i āḥirde ne ümmīd ü ne bīm isterler
- 3 Unudup bildüğüñi ‘ārif iseñ nā-dān ol
Bezm-i vaḥdetde ne ‘ilm ü ne ‘alīm isterler
- 4 Dergeh-i faḳra varup dirlüğüñi ‘arz itme
Anda hergiz ne sipāhi ne za’īm isterler

¹²⁵ “Zannetme ki yarın kıyamet gününde senden altın ve gümüş isteyecekler; mal ve evlādın fayda vermediği o günde senden arınmış bir kalp isteyecekler.” Şuarā 88-89

- 5 Cürm-i ma'nāda bī-gāneye yol virmezler
Āşināyı ezel-i yār-ı qadīm isterler
- 6 Cürmüne mu'terif ol t̄ā'ata mağrūr olma
Ki şifāḥāne-i ḥikmetde saqīm isterler
- 7 'Ālem-i bī-meh u ḥūrşīd-i felekde hergiz
Ne müneccim ne mühendis ne ḥakīm isterler
- 8 Meclis-i keşf-i ma'ānīde çok esrār açılır
Varamaz nefis-i gazūb anda ḥalīm isterler
- 9 Kible-i ma'nāyı fehm eylemeyen kec-revler
Sehv ile secde idüp ecr-i 'azīm isterler
- 10 Ezber it kışşa-ı esrār-ı dili ey **Rūhī**
Ḥāzır ol bezm-i ilāhīde nedīm isterler

Temmet

[13]

(2b) UŞŪLİ [Müseddes]¹²⁶

-4-

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

1

Baña hicrān belāsı hep bu çarh-ı bī-vefānuñdur
Şefā'at merḥāmet şefkat Resūl-i kibriyānuñdur
'Aṭā vü luṭf u baḥş ol Ḥālīk-ı kevn-i mekānuñdur
Dilā bīhūde şanma kim bu söz bir nükte-dānuñdur

Erenlerden ümīdüñ kesme himmet evliyānuñdur
Tevekkül kıl vişāl-i yār için virmek Ḥudānuñdur

2

Belā vādīsiniñ mecnūn[ı] olmadı serv[i] bī-pā
Ricā-yı kaṭ' idüp hicrāndan itme kimseye şekvā
Ölürseñ cān ile ṭalib seni maḥrūm ide ḥāşā
Eger 'aḳluñ başında var ise ey 'āşık-ı şeydā

¹²⁶ - Us.D

Erenlerden ümīdüñ kesme himmet evliyānuñdur
Tevekkül kıl vişāl-i yār için virmek Hudānuñdur

3

Firākuñda şafā kesb eyle yāruñ olma bī-gāne
Derūnuñ sırrını cānında şakla açma nādāna
Çerāğ-ı 'ışkını yandır getir şevk ile meydāna
Göñül rah-ı muḥabbetde eger düştüyse hicrāna

Erenlerden ümīdüñ kesme himmet evliyānuñdur
Tevekkül kıl vişāl-i yār için virmek Hudānuñdur

4

Ġam u hicrān beni öldürdi gördüm ğayrı yok tedbīr
Varup ağlayup itdüm bir 'azīze ḥālimi taḫrīr
Firāk-ı eyyāmınuñ hep sergüzeştin söyledüm bir bir
Bu derde çāre olmaz mı didüm didi baña ol pīr

Erenlerden ümīdüñ kesme himmet evliyānuñdur
Tevekkül kıl vişāl-i yār için virmek Hudānuñdur

5

Yüri 'ālūde-dāmān ol muḥabbet ḥāk rāhında
Bilürsin çün vefā yok 'ākıbet devlet külāhında
Uşūlī aldanup ḫalma cihānuñ 'izz ü cāhında
Murāda irmek isterseñ bu 'ālem tekye-gāhında

Erenlerden ümīdüñ kesme himmet evliyānuñdur
Tevekkül kıl vişāl-i yār için virmek Hudānuñdur

Temmet

[13]

(2b-3a) ḤAṬĀYĪ [Murabba]¹²⁷

-5-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1

Bendeyim ben cān u dilden pād-şāhumdur 'Alī
Gözlerim nūrı cihānda bedr-i māhumdur 'Alī
Yoluna cānum fedādur¹²⁸ ṭoğrı rāhumdur 'Alī
Ḳible-gāhumdur Muḥammed secde-gāhumdur 'Alī

¹²⁷ Arslanoğulu, İbrahim, *Şah İsmâil Hatayî Külliyyatı ve Anadolu Hatayîleri (Divan, Dehnâme, Nasihatnâme ve Anadolu Hatayîleri)* Der Yay., 1982 neşrinde yer almaktadır.

¹²⁸ cānum fedādur: ḥāk olduğum hem; Ht. D, 320 G 148 M/1

2

Men Ḥasan ḥulḫ-ı Rızānuñ bir muḥibbī ‘ālīyem
Ḥamdülillāh ki ḥasedle kibr ü kinden ḥāliyem
Şāh Ḥüseyn-i Kerbelā’nuñ baş açık abdālıyam
Ḳıble-gāhumdur Muḥammed secde-gāhumdur ‘Alī

3

[13] 3a

Şāh Zeyn’el-‘Ābidīndür Bāķır ile Ca’ferī
Bunlara bende olandur dīn’ü-īmānuñ eri¹²⁹
Dā’imā söyle bu nuṭķı olmayasın serseri¹³⁰
Ḳıble-gāhumdur Muḥammed secde-gāhumdur ‘Alī

4

Mūsī-yi Kāzımı her kim bildi oldur eḥl-i Ḥaķ
Gel ŧehen-ŧāhı ‘Alī Mūsī-yi ra’nādan al sebaķ¹³¹

Ten gözüni gidüp cān göziyle bak¹³²
Ḳıble-gāhumdur Muḥammed secde-gāhumdur ‘Alī

5

Şāh Taķī vü bā-Naķīnūñ ķuli ol ey baḥtiyār
Bunları sevene raḥmet eyledi Perverd-gār
‘Ārif olanlar bu nuṭķı söyleŧirler āŧikār¹³³
Ḳıble-gāhumdur Muḥammed secde-gāhumdur ‘Alī

6

‘Askeri’ye ‘asker olmak diler isen ey benām
Ḳıl tevellā ḥānedān-ı Aḥmed ‘i bulġıl müdām¹³⁴
Ḥatmolusardır imāmet Mehdi’ye beyne’l-enām
Ḳıble-gāhumdur Muḥammed secde-gāhumdur ‘Alī

7

Ey **Ḥaṭāyī** ġāfil olma iŧ bu dūnyā fānīdur
Her ne kim geldi vücūda o ḥaķķuñ mihmānıdur
Bu kelāmı vīrd idinmek ‘ārifūñ erkānıdur
Ḳıble-gāhumdur Muḥammed secde-gāhumdur ‘Alī

Temmet

¹²⁹ Bunlara bende olandur dīn’[ü]l-īmānuñ eri: Bilmiŧüz anlar-dürür kim din ile imān eri; Ht. D, 320, G 148/2

¹³⁰ söyle bu nuṭķı olmayasın serseri: bu nuṭķı vird et kalmıyasın serseri; Ht. D, 320, G 148/3

¹³¹ Gel ŧehen-ŧāhı ‘Alī Mūsī-yi ra’nādan al sebaķ: Şāh Mūsī-i Rızā’dan aldın ise bir sebaķ; Ht. D, 320, G 148/4

¹³² Ten gözünü giderip bunlara can gözüyle bak; Ht. D, 320, G 148/4

¹³³ ‘Ārif olanlar bu nuṭķı söyleŧirler āŧikār: Mü’min olan bu kelāmı yād eder leyl ü nehār; Ht. D, 320, G 148, M/5

¹³⁴ müdām: temām; Ht. D, 320 G 148, M/6

[13-14]

(3a-3b) SEYFULLĀH [Murabba]

-6-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1

Ol zamān kim 'āleme kıldı nazar Perverd-gār
Nūr-ı Aḥmed'den 'Alī nūrı olupdur āşikār
Vird-i Cibrīl idi oldı çün cihāna yād-gār
Lā fetā illā 'Alī lā seyfe illā Zülfekār

2

Oldı çün nūr-ı Muḥammed maẓhar-ı nūr-ı Ḥudā
Murtaẓādur 'āleme hem muḳtedā hem müntehā
Men 'ulūmuñ şehriyem didi 'Aliyyü bā-behā
Lā fetā illā 'Alī lā seyfe illā Zülfekār

3

Ey münāfık oḳumaduñ mı nedür penc ü 'abā
Lahmüke lahmī degül midür 'Aliyye'l-Murtaẓā
Şānına nāzil degül mi āyet āyet Hel-etā
Lā fetā illā 'Alī lā seyfe illā Zülfekār

4

Şīr-i Ḥaḳḳdur Murtaẓā sırr-ı velāyetdür Ḥasan
Murtaẓāyı bilmeyüp sen ḥaricī olmaḳ neden
Sen Alī'yi bilmedüñ ey tengrisin bilmeyen
Lā fetā illā 'Alī lā seyfe illā Zülfekār

5

Şāh Ḥüseyn-i Kerbelā 'işḳıñda kim oldı şehid
Küşte-i 'işḳ-ı ilāhīdür ebed oldı sa'īd
La'netullah Yezīd oḒlına'alā-ḳavmin yezīd¹³⁵
Lā fetā illā 'Alī lā seyfe illā Zülfekār

6

[13] 3b

Gördiler kendi 'Alī'dür şāh-ı Zeyn'el-'Ābidīn
Ḥalk-ı 'ālem didiler oldur imāmül-mü'mīn
Şīr-i¹³⁶ Ḥaydar'dan görüñdi nūr-ı Rabbü'l-Ālemin
Lā fetā illā 'Alī lā seyfe illā Zülfekār

7

Bendesi olduñsa cān ile Muḥammed Bāḳıruñ
Zāhirüñ pür nūr olup ma'mūr olupdur bāḫınuñ
Zāhiründe bāḫınuñda Murtaẓādur ḥāzıruñ

¹³⁵ oḒlına'alā-ḳavmin yezīd: oḒlu daḫı ḳavm-i Yezīd, SND, pdf.392, M/5

¹³⁶ şīr: sırr; Sef. D, pdf. 392, M/6

Lā fetā illā ‘Alī lā seyfe illā Zülfekār

8

Ca‘ferī Şādık’dan aldı ehl-i imān mezhebi
Milleti oldu Hālil’ullāh Muḥammed meşrebi
Ḥaydar-ı kerrārdur ḥalk-ı cihānuñ maṭlabı
Lā fetā illā ‘Alī lā seyfe illā Zülfekār

9

Gör ki ne la’netler olsun ol Yezīd-i kāfirūñ
Mūsī-yi Kāzım degül mi nūr-ı sırr-ı Ḥaydaruñ
Mezheb [ü] imānına kā‘ıl degildür Ca‘ferūñ
Lā fetā illā ‘Alī lā seyfe illā Zülfekār

10

Sırr-ı Sultān-ı velāyetdür ‘Alī Mūsī-yi Rızā¹³⁷
Dīde-yi imāniyāna ḥāk-i pāy-ı tütīyā
Şāh-ı sālār-ı ‘Acem nūr-ı ‘Alīyye’l-Murtażā
Lā fetā illā ‘Alī lā seyfe illā Zülfekār

11

Sırr-ı nūr-ı pāk Aḥmeddür Muḥammedür Taḳī
Gel muḥibb ol āl-i evlāda şaḳī olma şaḳī
Ḥübb Ḥaydardur ‘ibādāt-ı Ḥudānuñ revnāḳı
Lā fetā illā ‘Alī lā seyfe illā Zülfekār

12

Al-i evlāduñ ‘adūsıdur¹³⁸ şaḳī ender şaḳī
Zāt-ı uḥrādur muḥabbet eylemek ey muttaḳī
Murtażānuñ nesl-i pākīdür ‘Alī vü bā Naḳī
Lā fetā illā ‘Alī lā seyfe illā Zülfekār

13

‘Askerī ilm-i Ḥasan İbn-i ‘Alī’dür sevdigüm
Āl-i Peygamber velī İbn-i velīdür sevdigüm
Dīnüm imānum Muḥammedür ‘Alīdür sevdigüm
Lā fetā illā ‘Alī lā seyfe illā Zülfekār

14

Nām-ı pākīdür Muḥammed ceddīdür ānuñ Resül
Mehdi-yi şāḳib-zamāna muntazır ol mü‘mīn ol
Ḥübb-i evlād-ı ‘Alī [vü] Aḥmede olmış<dur> uşul
Lā fetā illā ‘Alī lā seyfe illā Zülfekār

15

Bende-i āl-i ‘ābāyum ehl-i beytin kem-teri
Sevmezem āl-i Yezīdī Ca‘feriyem Ca‘ferī

¹³⁷ ‘Alī Mūsī-yi rızā: ‘Alī Mūsā’r-Rızā; SND, pdf. 393, M/10

¹³⁸ ‘adūsı: du‘ası, Sey. D, pdf. 393, M/12

Ben Nizāmīoğlıyum āl-i Resülūñ çākerī
Lā fetā illā 'Alī lā seyfe illā Zülfekār

[14]

(4a) BÂKĪ

-7-

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Açıl bağıñ gül [ü] nesrini ol ruhsarı görsünler
Şalın serv [ü] şanevber şive ü reftarı görsünler
- 2 Kapuñda hāşıl itdi bu devāsız derdi hep gönüm
Ne derde mübtelā oldı dil-i bīmārı görsünler
- 3 Açıldı dāğlar sīnemde çāk itdüm girībānum
Maḥabbet gülşeninde açılan ezhārı¹³⁹ görsünler
- 4 Ten-i zārumda pehlüm üstüh^v ānı şayılır bir bir
Beni seyr itmeyen aḥbāb huş-yārı¹⁴⁰ görsünler
- 5 Güzeller mihrībān olmaz demek yañlışdur ey **Bâkî**
Olur va'llāhī bi'llāhī hemān yalvarı görsünler

[14]

(4a) MAKĀLĪ

-8-

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Gidersün işveyi güller o gül-ruhsarı görsünler
Kosun feryadı bülbüller bu āh u zārı görsünler
- 2 Neden pür jengdür āyīne-i ḳalbūñ deyin āḥbāb
Senūñ levḥ-i ruḥuñda şol ḥaṭ-ı jengārı görsünler
- 3 Girībānum ḥalāş olsun diyenler dest-i cevdetden
Düşüp pāyına dāmānı gibi yalvarı görsünler
- 4 Şavulmaz bir ḳazādur nāvek-i tīr-i ciger-dūzı
Görünmez bir belādur ol perī-ruhsarı görsünler

¹³⁹ ezhār: gül-nār; BD, G 55

¹⁴⁰ huş-yār: musikār ; BD, G 55/4, pdf, 77

- 5 **Maḳālī** ey şanem 'işkuñla döndi bir heyūlāyā
Anı seyretmeyenler şūret-i dīvārı görsünler

[14]

(4a) GAZEL-İ 'ULVĪ

-9-

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Elüñde sāğar-ı gülgün ile dildārı görsünler
Cīnān bāğında açılmış gül-i bī-ḥārı görsünler
- 2 Cemālūñ āftābuñ 'arz idüp ref-i niḳāb eyle
Perī-peykerler ol āyīne-i ruḥsārı görsünler
- 3 Țutup nabzım benim bu derdime bir çāre bulsunlar
Eṭıbbāya ḥaber eyleñ dil-i bīmārı görsünler
- 4 Mezāristānda pür dendān ḳayālar Țurmayup söyler
Ecel muṭrıbları çaldığı mūsīkārı görsünler
- 5 Naẓīre söylesünler 'Ulvıyā bu nazm-ı cān-baḥşē
Dirilsünler cihān şā'ırleri eş'ārı görsünler

[14-15]

(4a-4b) GAZEL-İ REMZĪ

-10-

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

[15] 4b

- 1 Cemālūñ pertevīn 'arz it güneş-ruḥsārı görsünler
Şalın serv [ü] şanevber-veş bugün reftārı görsünler
- 2 Cefā vü derd-i hecrūñle dem-ā-dem pister-i ğamda
Neler çekdi benim 'ömrüm dil-i bīmārı görsünler
- 3 Leb-i la'lūñ ümīdiyle nice demler dūrür cānā
Ne ḳanlar ağladı bu çeşm gevher-<i>-bārı görsünler
- 4 Eğē 'ışḳ āteşūñ bilmek dilersen neydüğün 'uşşāḳ
Derūn-ı sīneden çıkan duḥān-ı nārı görsünler

- 5 Reh-i ışıkında nalān olan dilberler ey **Remzī**
Teraḥḥum itmemek olmaz hemān yalvārı görsünler

[15]

(4b) LUṬFĪ

-11-

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Şalın gülzāre ey serv-i revānım gül zamānıdır
Mişālī ḡonce ey tāze cevānım gül zamānıdır
- 2 Gülistāne açıl ey gül-'izārım ḡonce-leblerle
Tebessüm eyle ey şīrīn-zebānım gül zamānıdır
- 3 Çeküp rezduḥteriñ 'azm-i kenār idüp şafālar ḡıl<ar>
Ḳızarsun rüyūñ ey ḡonce-dehānım gül zamānıdır
- 4 Senüñ ṭab'uñ ki bāḡ-ı nev-bahār-ı feyz-i Bārīdür
Açıl güller gibi ey nükte-dānım gül zamānıdır
- 5 Bu şī'r-i nev-zemīnüm derd-i gül-zār[a]¹⁴¹ belāḡatdür
Naẓīre eyle ey ṭūṭī-lisānım gül zamānıdır
- 6 N'ola aḡlarsa **Luṭfi** bülbül-āsā bāḡ-ı miḡnetde
Hemān sen şād ol ey rūḡ-ı revānım gül zamānıdır

Temmet

[15]

(4b) REŞĪD

-12-

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Açıl gülzāre ey şīrīn-zebānım gül zamānıdır
Hemān ḡandān ol ey ḡonce-dehānım gül zamānıdır
- 2 İdüp yār ile şoḡbet hem şafālar eyle sulṭānım
Raḡībi ṭarḡ it ey şūḡ-ı cihānım gül zamānıdır

¹⁴¹ Hece eksikliḡinden dolayı vezin hatalıdır.

- 3 Şürāhīlerle 'azm-i gülsitāne 'ıyş [u] nūş eyle
Şāda-yı bülbüli gūş eyle cānım gül zamānidur
- 4 Küşād eyle girībānuñ cihān içre şalın bir kez
Gül- āsā sīne çāk ol gel cevānım gül zamānidur
- 5 N'ola āğāz iderse tab'im ey dil şî'r-i Lutfî -veş
Reşîd olur bahārda murğ-ı cānım gül zamānidur

[15]

(4b-5a) SĀLĪM EFENDĪ

-13-

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Gül-i gülzāre gel ey murğ-ı cānım gül zamānidur
Açıl ey gonce-fem tāze cevānım gül zamānidur
- 2 Çıkıp söyler gülistāne şalın gez gonce-femlerle
Cemāl 'arz eyle ey şāh-ı cihānım gül zamānidur
- 3 Kızarmış gül gül olmuş tāb-ı mihr-i nazradan rūyuñ
Teraḥḥum vaḳtidür ey nükte-dānım gül zamānidur
- 4 Yüzüñ 'aks eyledi cām-ı şafāda çün lebin gördi
Kızardı rüy-ı bāde cür'a-dānım gül zamānidur

[15] 5a

- 5 N'ola eyleser Lutfî 'āşık-ı şeydāsına **Sālīm**
O gül-ruḥ bülbül-i efşāḥ-zebānım gül zamānidur
- 6 Reşîdā bŷy-ı verd-i şî'riñ istişmām idüp Lutfî
Açıldı gonce-i tab'ı a cānım gül zamānidur

[15]

(5a) ĞAZEL-İ SIRRĪ

-14-

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Çıkup bāğa şafā kıl mihr-bānım gül zamānidur
Hırām it nāz ile serv-i revānım gül zamānidur
- 2 Çekil seyr-i kenār-ı gülşene cūlar gibi ṭurma
Şafā vaḳtidür ey nevres-cevānım gül zamānidur

- 3 Bezm gülşen adeḡ gül rengi mül muṭrib ise bülbül
Bulunmaz böyle dem 'ıyş eyle cānım gül zamānidur
- 4 Meşām-ı 'āşık-ı hecr-i fūrüz-ı hecrüñ it ta'tır
Gülāb-ı vaşl ile ey gül-feşānım gül zamānidur
- 5 Demidür ey gül-i nevreste bu ḡaste dile luṭf it¹⁴²
Ṭaleb itdükçe dirdüñ ṭur zamānım gül zamānidur
- 6 Mey ü maḡbūbdur revnākda gülşensüz ey dil
Anuñda mevsimi tāze fidānım gül zamānidur
- 7 'Aceb mi **Sırrıyā** gūyā olursa bülbül-i ṭa'bım
Açılmış gül-veş ol ḡonce-dehānım gül zamānidur

Temmet

[15]

(5a) ĞAZEL-İ ŞABRİ

-15-

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Ne bezmüñ şem'isin pervāne-i bī-ṭāḡatüñ kimdür
Ne burcuñ māhısın pertev-perest-i ṭal'atuñ kimdür
- 2 Kimüñle leb-be-leb zān-u-bezānūsun şafālarda
Sebū-veş hemnişinüñ cām-veş hem-şoḡbetüñ kimdür
- 3 Şikār-ı şaḡne-i hicrānuñ oldum ben hele şimdi
'Aceb āsūde sermest-i ḡurūr-ı vuşlatuñ kimdür
- 4 Öürken cāna resm-i dāḡ-ı minnet şundıḡuñ sāḡar
Senüñ ey çarḡ-ı dūn memnūn-ı cām-ı 'işretüñ kimdür
- 5 Maḡāmuñ bilseñ ehl-i şevḡden kim ṭutdı **Şabrī**nüñ
'Aceb şimdi terennüm-rīz-i bezm-i midḡatuñ kimdür

¹⁴² Vezin hatalıdır.

[15-16]

(5a-5b) ĞAZEL-İ FAŞİH

-16-

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Ne bāguñ verdisin bŷy āşinā-yı ūlfetüñ kimdür
Ne bezmüñ şem'isin sŷz-āzmā-yı şoĥbetüñ kimdür
- 2 Kimüñ gülzār-ı cismin cilvegāh itdüñ 'aceb bilsem
Mişāl-i sāye-i pā-māl nihāl-i kāmētüñ kimdür
- 3 Hele biz ĥāyli demdür kaṭ'-ı ümmīd eyledük şimdi
'Aceb nev-bāde-i çīn-i büstān-ı vuşlatuñ kimdür
- 4 'Aceb teşrīfüñe kimlerdür ey meh munṭazır her şeb
Henüz encüm şumār-ı şām-ı tār-ı ĥasretüñ kimdür

[16] 5b

- 5 **Faşih**-i zār olaldan dŷr ĥaylī rŷzgār oldı
'Aceb şimdi ğubār-ı āstān-ı devletüñ kimdür

[16]

(5b) ĞASİB

-17-

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Ruĥşārum ūzre dīdelerüm¹⁴³ kaṭre-pāş olur
Rāz-ı dilüm o vech ile dildāre fāş olur
- 2 Kim zikr-i la'l-i nābuñ ider tāze cān bulur
Kim fikr-i çeşmüñ itdi esīr-i firāş olur
- 3 Nessāc-ı 'ışk-ı cān u dili tār u pŷd iden
Añlar metā'-ı vaşlı ne ğüne kumāş olur
- 4 İrmez şafāya vāşıl-ı sırr-ı ma'ād olup
Bir dilde ki küdüret-i kayd-ı ma'āş olur
- 5 Bu¹⁴⁴ nev-zemīn vādiye meyl eyledüñ **Ğasīb**
Bilmem semend-i ṭa'buña kim rāhdaş olur

¹⁴³ dīdelerüm: çeşm-i terüm; HHD; s. 109 G 32/1¹⁴⁴ bu: bir; HHD, s. 110 32/5

[16]

(5b) SIRRĪ

-18-

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Añduqça la'l-i yāri gözüm kañlu yaş olur
Düşdükçe şekli hāṭıra bağrumda yaş olur
- 2 Gūş idüp āh u zārımı raḥm eylemez yine
Yā Rabb o āfetüñ ne 'aceb kalbi taş olur
- 3 Zencīr-i 'ışkı başıma bend-i belā iken
Gör kim hevā-yı zülfde başka telāş olur
- 4 Zāhid biz ol şarābla mestiz ki kaṭresin
Dānişverān-ı 'ālem içse bī-ma'āş olur
- 5 **Sirrī** zemīn-i tāzeñi bulduqda şā'irān
Tanzīr ile ṭaraf-be-ṭaraf lü'lü-pāş olur

[16]

(5b) EMĪN

-19-

Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilün

- 1 Şimdi ben bir kāmēt-i bālādan ayrıldum meded
Cevri az bir dilber-i ra'nādan ayrıldum meded
- 2 'Aql u fikrüm tār-mār oldu benim mecnūn gibi
Bir gözi āhū şacı Leylādan ayrıldum meded
- 3 Nār-ı hecr ile dilüm sūzāndur pervāne-veş
Āh kim ol şem'-i bezm-ārādan ayrıldum meded
- 4 'Andelīb-āsā figān ü nāledür kārüm müdām
Ruḥları şad berg-i gül zībādan ayrıldum meded
- 5 N'ola çeşmüm hūn olup sīnem olursa zaḥmnāk
Ey **Emīn** bir dilber-i ḥüsnādan ayrıldum meded

[16]

(5b-6a) SIRRĪ

-20-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Bir perī-peyker melek-sīmādan ayrıldum meded
Hüblara server şeh-i vālādan ayrıldum meded
- 2 'İşve-ger şūḥ-ı hüner-ver dil-nevāz u cilve-ger
Bir kerem-ver dilber-i ra'nādan ayrıldum meded

[16]

6a

- 3 Cünbiş ü reftārı 'uşşāka safā-güster idi
Böyle bir maḥbūb-ı müstesnādan ayrıldum meded
- 4 Firḫati bārına dilde ḳalmadı tāb ü tüvān
Nev-resīde yār-ı ḡam-fersādan ayrıldum meded
- 5 N'ola ḡavvāş-ı yem-i firḫāt olursam **Sırrīyā**
Zīrā ben bir gevher-i yektādan ayrıldum meded

[16]

(6a) EMĪN

-21-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Niçe demdür ol cevānumdan cüdā düşdüm meded
Ḳāmet-i serv-i revānumdan cüdā düşdüm meded
- 2 Gice gündüz gözlerüm yaş yerine ḳanlar döker
Şāh-ı ḥübān-ı cihānumdan cüdā düşdüm meded
- 3 Baña raḡm itsün o zālim söyleyüñ dostlar emān
Ol cefā-cū dil-sitānumdan cüdā düşdüm meded
- 4 Dūd-ı āhum göklere peyvend olur itdükçe āh
Bir siyeh perçemli cānumdan cüdā düşdüm meded
- 5 Gice gündüz āh u zār itsem 'aceb mi ey **Emīn**
Ben o şāh-ı dilberānumdan cüdā düşdüm meded

[16]

(6a) SIRRĪ

-22-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Hayf ol rūḥ-ı revānumdan cüdā düşdüm meded
Dil-nevāzum mihribānumdan cüdā düşdüm meded
- 2 Nālem efzūn olmada her dem hezār-ı zār-veş
Verd-i gülzār-ı cinānumdan cüdā düşdüm meded
- 3 Bir zamān bezm-i şafā bahşında hem şöḫbet idüm
Şimdi ol şirīn-zebānumdan cüdā düşdüm meded
- 4 Hār u dil-düz-ı firākıyla dilüm şad pāredür
La'l-i leb ḡonce-dehānumdan cüdā düşdüm meded
- 5 **Sirrīyā** tañ mı ten-i pür-sūzum olsa dāḡ dāḡ
Ben o şūḫ-ı nükte-dānumdan cüdā düşdüm meded

(6a) BĀĶĪ EFENDĪ

-23-

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün / Fa'lün

- 1 Riyāz-ı ḫūsnde olmuş o la'l-i nāb lezīz
Cihān içinde bilürsin olur şarāb lezīz
- 2 Dem-i vişālde ḫoşdur yüzüñ görüp ölmek
Bahār günleri olur seherde ḫ^v āb lezīz
- 3 Cefā-yı yār ile mu'tād oluncadur müşkil
'Azab 'azab olur āḫır gelür 'itāb lezīz
- 4 Nedeñlü şerbet ile yaraşursa her ni'met
Şarāb-ı telḫ ile olur begüm kebāb lezīz
- 5 Ġazellerüñde lebi vaşf eyle ey **Bāķī**
Şekerle olsa bilürsin olur ḫoş-āb lezīz

“ ”

[17]

(6b) NĀBĪ EFENDİ¹⁴⁵

-24-

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

- 1 Egerçi bī -şek olur zevk-i vaşl-ı yār lezīz
Velik baña gelür andan intizār lezīz
- 2 Dem-i vişāl girizān olursa yār ne ğam
Ne hoş meşeldür olur tu'me-i şikār lezīz
- 3 Şeb-i firākda feryād telhdür yoħsa
Olur mecālis-i vuşlatda āh u zār lezīz
- 4 Benüm mizācuma ma'cün-ı şabr nāf' dūr
Gelürse ğayre eger cām-ı hoş-ğuvār lezīz
- 5 Nihādı pāk olan erbāb-ı ũab'uñ ey Nābī
Gelür mezākına eş'ār-ı ābdār lezīz

[17]

(6b) NĀBĪ EFENDİ¹⁴⁶

-25-

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

- 1 Hübān-ı sitemkār cefādan mütelezziz
'Uşşāk-ı dil-figār rızādan mütelezziz
- 2 Esbāb-ı teħālüfle bulur ħalk tesellī
Her birisi bir gūne şafādan mütelezziz
- 3 Yek-laħt meğer ħalk-ı cihān ehl-i hevādur
Yok görmedigüm bād-ı hevādan mütelezziz
- 4 Dūr eylesün sāyesin erbāb-ı recādan
Her naħl ki ola neşv ü nemādan mütelezziz
- 5 Rāziyuz eger olsa da her şehrde Nābī
Bir kes ki ola feryād-ı gedādan mütelezziz

¹⁴⁵ ND C I, s. 499/56 'da 7 beyit olarak bulunmaktadır.¹⁴⁶ ND CI, s. 500 G 57'de 7 beyit olarak bulunmaktadır.

[17]

(6b) TİĞİ

-26-

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

- 1 Kaşuñ ki dil ü cānıma ğamzeñle oķ urdı
'Ālemde bugün mihr ü vefā yāyın o ķurdı
- 2 Olmasa eger yād-ı vişālüñ ile firāk
Destān-ı ğam u ğussa-ı işķuñ kim oķurdı
- 3 Gülşeñde eger meclis-i cānānı göreydi
Vā'iz koyup uçmağı bizi anda oķurdı
- 4 Aldanma eger dilkülenürse saña ađyār
Kim ķuzucāđum sen dağı bilmezsin o ķurdı
- 5 **Tİġİ**yi şorarsa eger ol gözleri fettān
Ĝamzeñ göreli Seyf du'āsını oķırdı

[17]

(6b-7a) BEZMİ

-27-

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

[17] 7a

- 1 Cān kaşdın idüp kaşlarınıñ yāyın o ķurdı
Virmedi amān ğamze-i cellādı oķ urdı
- 2 'İşk-ı hāletini bilmiş idim dest-i fenāda
Mecnūn henüz süre-i Velleyl oķırdı
- 3 Aldanma raķıb itüñ ile hem-dem olursa
Ķoynuña şaķın ķuzucađum ķoyma o ķurdı
- 4 Olmasa diken gözime yanuñda raķıbüñ
Dil murđı gülistānda dağı medħüñ oķırdı
- 5 **Bezmī**yi su'al eyler ise bezm-i şafāda
Cānāne du'ā-yı ķadeħi sāķı oķurdı

(7a) RŪḤĪ

-28-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Zāhidā dirseñ nedür mecnūn-ı ğarrādan ğaraż
Şun'-ı Hağ seyr itmedür her ħüsn-i zībādan ğaraż
- 2 Seyr-i maħbüb itmegi şanma hevā-yı nefis ol
Firğat-i Hağğa nazardur ol temāşādan ğaraż
- 3 'Āşıkuñ sevdāsını 'ālemde şanma serseri
Sırr-ı Hağğı bilmedür taħkik-i sevdādan ğaraż
- 4 Ehl-i zāhir 'ışk-ı dildārı mecāza ħaml ider
Ĥikmet-i Hağ görmedür 'ışk-ı dilārādan ğaraż
- 5 Bilmedi bu ma'nā-yı **Rūḥī** şu kim taşdığ yok
Hağğı bilmekdür ħağikat 'ilm-i esmādan ğaraż

[17]

(7a) ESRĀR¹⁴⁷

-29-

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Yār 'aceb şubħa degin ağladığum bilmez mi
Nār-ı ħasretle ciger dağladığum bilmez mi
- 2 Beni yād itmez imiş bād-ı şabā virdi ħaber
Zülfüñe 'ahd u amān bağladığum bilmez mi
- 3 'Aceb ağlar mı benim yād-ı vişālimle¹⁴⁸ dimiş
Gözlerim¹⁴⁹ ħün olup çağladığum bilmez mi
- 4 Şavdı mı yāresi görmeyeli yārın dir imiş
Yāreme zehr-i firāk bağladığum bilmez mi
- 5 Fehm ü 'irfānı kemālinedür **Esrār** o mehūñ¹⁵⁰
Nār-ı ħasretle ciger dağladığum bilmez mi

¹⁴⁷ ED, s. 548 G 239'da 6 beyittir.¹⁴⁸ vişāl : ħayāl; ED, s. 549 G 239 /3¹⁴⁹ gözlerim: kŭlzüm; ED, s.549 G 239/ 3¹⁵⁰ mehūñ: bütüñ; ED, s. 549, G 239/ 6

[17]

(7a) ESRĀR¹⁵¹

-30-

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

- 1 Mest iken o şūhuñ leb-i ḥandānını öpdüm
Bağdım ḥaberi olmadı her yanını öpdüm
- 2 Girdim ki şebistānına yatmış o siyeh-mest
'Aqlım dağılıp zülf-i perīşānını öpdüm
- 3 Mestāne nigāh itdi didi kim nedür 'āşık
İhsān dedim gūşe-i dāmānını öpdüm
- 4 İzn oldı henüz pūseye bā-ḥaṭṭ-ı hümāyūn
Şultān-ı cemālūñ ḥaṭ-ı fermānını öpdüm
- 5 Naql-i sırr-ı meclis dükenince bu şeb **Esrār**
Her cāmda bir sīb-i zenaḥdānını öpdüm

[17-18]

(7a-7b) ESRĀR¹⁵²

-31-

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

[18] 7b

- 1 Kāküllerine ol mehüñ ey şāne ṭoḫunma
Zencīri kırar bu dil-i dīvāne ṭoḫunma
- 2 Gül-ber[g] mişāli cigerim pāreliyorsun
Ey bād-ı seher ol gül-i ḥandāne ṭoḫunma
- 3 Bünyān-ı nizām-ı felek ol kūy-ı belādur
'Ālem yıkılır bir dil-i virāne ṭoḫunma
- 4 İçdükleri hep ḥūn-ı cigerdür fuḫarānuñ
Şeyḥim¹⁵³ kerem it ḥaṭır-ı rindāne ṭoḫunma
- 5 Şāhım senüñ **Esrār** şadāḳatlı ḫuluñdur
Luṭf eyle o dervīş-i perīşāne ṭoḫunma

¹⁵¹ ED, s. 481 G 180 'de bulunmaktadır.¹⁵² ED s. 533 G 226'da 7 beyittir.¹⁵³ şeyhā: şeyḥim; ED s.533 G 226/5

[18]

(7b) NŪRĪ

-32-

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

- 1 Ağyārı çü terk itmeyesin yār ele girmez
Yokluk yoluna gitmeyesin var ele girmez
- 2 Bir kâra irişmek dileyenler irer ikrār
İnkârı ço ĩnkâr ile ikrār ele girmez
- 3 Bir paçça dirilmek bulagör ölmeden evvel
Vaçti geçecek kendine tımār ele girmez
- 4 Pāzāra virüp cānuñı cānān ala gör
Rızkuñ tağıur bir dağı pāzār ele girmez
- 5 Şāf eyler gönül āyīnesin **NūrĪ** gördün
Şāf olmaya çün āyīne-i dīdār ele girmez

Temmet

[18]

(7b) SĀLĪM EFENDĪ

-33-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Hem-dem-i dīrīne-i erbāb-ı 'irfāndur çadeğ
Belki dürd-āşām olanlar cismine cāndur çadeğ
- 2 Bezm-i ğam oldu vücūdum nāleniyor dīl-kebāb
Eşk-i hūnīnim şarāb u çeşm-i giryāndur çadeğ
- 3 Bāde üzre cā-be-cā şanmañ görinenler ħabāb
Rüy-ı sākīye nice göz birle ħayrāndur çadeğ
- 4 Revnaç-ı faşl-ı dem-i 'işrete rüz-ı nevbahār
Dā'imā şād-beter bir verd-i ħandāndur çadeğ
- 5 Her gedā-meşreb olan bilmez bunuñ keyfiyyetüñ
Yādigār-ı meclis-i cemşīd-i devrāndur çadeğ

- 6 Būs-i la'l-i sākī-i meh-peyker için **Sālimā**
Ayağı yer başmayup şevk ile rakşāndur kadeh

[18]

(7b-8a) RŪḤĪ EFENDĪ

-34-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Eski yār-ı ğam-ğüsār-ı bezm-i rindāndur kadeh
Maḥrem-i rāz-ı derūn-ı bāde-nūşāndur kadeh
- 2 Bir müheyyā meclis-i cemdür ten 'ıyş-ı ülfetüm
Mey sirüşk ü cām çeşm ü dāğ sūzāndur kadeh
- 3 Lāledür gūyā şürāḥ-i şafḥa-ı taşvırde
Aña maḥlül-i ḥibāb ile gülistāndur kadeh
- [18] 8a 4 Zīnet-i bāğ-ı şafā gül-ğonce-i 'işret-nümā
Feyz-i cārī nūş-ı cān-ı ehl-i 'irfāndur kadeh
- 5 Her gedā-meşreb degil ḥikmet şinās-ı gerdişi
Şem'-i fānūs-ı ḥayāl-i bezm-i şāhāndur kadeh
- 6 **Rūḥiyā** sermest-i şahbā-yı leb-i dildār olup
Bir ayāğ üzre döner meclisde rakşāndur kadeh

[18]

(8a) ĞAZEL-İ NĀBĪ

-35-

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Olmuş esir-i 'ışk o perī nev-cevān iken
Yanmış firāk āteş-i şad-ḥānmān iken
- 2 Olmuş ḥayāl-i yāre dil-i şāfı cilvegāh
Kendi henüz āyīne-i 'aşıkān iken
- 3 Ārāmın eylemiş sipeh-i 'ışk tār-mār
'Uşşāk-ı zāre kendüsi ārām-ı cān iken
- 4 Olmuş zebūn-ı ğamze-i 'ayyārı bir bütüñ
Meydān-ı ḥüsn ü ānda şāḥib-ķırān iken

- 5 İtmekde şevk-i vişâle âh u figânları
Güşî memerr-i leşker-i âh u figân iken
- 6 Harf-i niyâz gird-i lebinden hurûş ider
Temkîn-i nâz-ı kendüye bend-i zebân iken
- 7 Şevk-i kudüm-ı yâr ile olmağda çâr-ı çeşm
Gayre nigâh-ı nâzı yine der-miyân iken
- 8 Cevrinden eylemekde şikâyet bir âfetüñ
Dillerde kendi cevrelere dâstân iken
- 9 Olmuş ziyân-ı¹⁵⁴ hüsnde ser-der- hevâ-yı 'ışk
Şahbâ-yı nâz ü naḥvet ile ser-girân iken
- 10 Olmuş sirişk-i fûrkât-ı cânâna nâvdân
Müjgân-ı nâzı nîze-zen-i ḳalb ü cân iken
- 11 Olmuş bir âfetüñ o da meftûmı **Nâbiyâ**
Hüsni ile kendi fitne-i âḫir¹⁵⁵ zamân iken

[18-19]

(8a-8b) VEHBÎ

-36-

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mef'û'lü Fâ'ilün

- 1 Düşmiş muḥabbete daḫı nev-res cevân iken
Olmış esîr-i pādşeh-i ḫüsni ü ân iken
- 2 Olmuş zülâl<e>-i la'line dil-teşne bir mehûñ¹⁵⁶
Ser çeşme-i leṭâfete âb-ı revân iken
- 3 Bir naḫl ile şarılmağ için girye-nâk imiş
Mânend-i tâk tâze yetişmiş fidân iken
- 4 Bir necm-i ḫüsni görmege olmuş raşad-nişîn
Dâğ-ı derûn-ı mihr ü meh[e] âsumân iken

¹⁵⁴ ziyân-ı ḫüsnde: zamân-ı ḫüsnde; ND, s. 900, G 584/9¹⁵⁵ âḫir: devr ; ND, C II, G 584/11¹⁵⁶ la'line dil-teşne: vuşlata leb-teşne; SVD, s. 625, Pdf 741, G 179/3

- [19] 8b 5 Pā-māl esb-i nahveti olmuş bir āfetüñ
Bir tıfl-ı ney süvār-ı muḥabbet na-dān iken
- 6 Ḥayretle eylemiş ser-i zānūsın āyīne
Olmış ḥamūş tūṭī-i şīrīn-zebān iken
- 7 Çarpılmış o da kendi gibi bir perī-veşe
Aldurmuş ‘aqlın ‘aql alıcı dil-sitān iken
- 8 ‘Uşşāḳ-ı zāra itdüğünü bulmuş ol perī
Pīr-i ḥamīde-ḳāmete dönmiş cevān iken
- 9 Meftūnı olmuş ol daḥı **Vehbī** bir āfetüñ
Āşub-ı dehr-i fitne-i āḫir-i zemān iken¹⁵⁷

[19]

(8b) NĀBĪ

-37-

Mef’ülü Fā’ilätü Mefā’ilü Fā’ilün

- 1 Takrīr-i rāz-ı ‘işḳa zebānum mı var benüm
Cānāneden şikāyete cānum mı var benüm
- 2 Ol şūḥdan niyāza kelām eyledi dedi
Īmā ile bu ḥarfe dehānum mı var benüm
- 3 Müjgānların şümārı mıdur fitne-i nigāh
Çeşmüñden olduğuna gümānum mı var benüm
- 4 Neylersen eyle eyleme maḥrūm-ı iltifāt
Bārī firāḳa tāb [ü] tūvānum mı var benüm
- 5 Mey^{158*} anberi sevād-ı suḥan eylemem ḳarār
Bilmem ki ḥāme-veş ḥafaḳānum mı var benüm
- 6 İtmem ḳumāş-ı tāzemi isrāf **Nābiyā**
Maḥrūsa-i suḥanda dükānum mı var benüm

¹⁵⁷ dehr-i fitne-yi āḫir-i zemān: āşub-ı şehr ü fitne-yi devr-i zemān; SVD, s. 626, G 179/ 9

¹⁵⁸ mey ‘anber-i sevād: bī- ‘anber-i sevdā; ND, C II, s. 838, G 498/5

[19]

(8b-9a) NĀBĪ¹⁵⁹

-38-

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Mümkün mi rüy-ı yāre nigāh itmeyem disem
Her bir nigāhda nāle¹⁶⁰ vü āh itmeyem disem
- 2 Olmaḵ sezā ṭab'unca kehrübāy-ı 'ışḵ¹⁶¹
Taḥşil-i reng-i çihre-i kāh itmeyem disem
- 3 Şevḵ-ı ümīd-i 'aḵd¹⁶² ḵomaz kendi ḥālüme
Ben her ne deñlü meyl-i günāh itmeyem disem
- 4 Çıḵmaz beyāza ma'nā-yı ḥalvet-nişīn-i ḡayb
Ruḥsāre-i ḥurūf [1] siyāh itmeyem disem
- 5 Gördüñ güler baña verirler mi gör hele
Ben zu'mum üzre raḡbet[i] çāh itmeyem disem
- 6 Bend-i¹⁶³ hilāl[i] taḥta-i ta'līm ider felek
Şevḵ-ı¹⁶⁴ kemāl[i] māh-be-māh itmeyem disem
- 7 Ğaltīdelikte şübhe mi var çāh-ı ḡaflete
Nūr-ı şu'ūr-ı meş'al-i āh itmeyem disem

[19] 9a

- 8 Ğam zūr ile çeker götürür Nābiyā beni
Dergāh-ı pīr-i deyri penāh itmeyem disem

(9a) NĀBĪ¹⁶⁵

-39-

Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilün

- 1 Girmedi āḡuş-ı vaşla dil-rübālardan biri
Düşmedi dil-ḥaste-i 'ışḵa devālardan biri

¹⁵⁹ ND'da bu mecmuanın 5. beyiti yoktur.

¹⁶⁰ nāle: derd; ND, C II, s. 853, G 519/1

¹⁶¹ olmaḵ sezā ṭabanca-ḥor-ı keh-rübāy-ı 'ışḵ; ND, C II s. 853, G 519/2

¹⁶² ümīd-i 'aḵd: ümīd-i 'afv; ND, C II s. 853, G. 519/3

¹⁶³ bend-i hilālī: bedr ü hilāl; ND, C II, s. 853, G 519/5

¹⁶⁴ şevḵ-ı: meşḵ-i; ND, C II S 853, G 519/5

¹⁶⁵ ND'da beyitlerin yeri deḡişmiştir.

- 2 Dursa dil-ḥ^vāh üzre ruḥsārın temāşā eylesek
Yolda bārī ‘arz-ḥāl itse gedālardan biri
- 3 Ğonce-i rengīni itmez nīm-mest-i iltifāt¹⁶⁶
Bülbülün bezl itdigi rengīn şafālardan¹⁶⁷ biri
- 4 Farḳ müşkīl zümre-i ehl-i hevesden ‘āşıkı
Olmayınca cānuña¹⁶⁸ darü’ş-şifālardan biri
- 5 Böyle güstāḥāne baḳma çok deyü āzār ider
Meclisinde gördüğüm zevḳ [ü] şafālardan biri
- 6 İtmesün rind-i ḳabāḥat fehme dūzaḥ meclis
Gelmesün bezme Ḥudā’ya ḥod-nümālardan biri
- 7 Zülf-i ma’nādan bu gūne eyleme ḥall-i girih
Görmesün dīvāne-i zincīre ḥālardan biri
- 8 El-ḥazer zühhād-ı nā-bīnānuñ olma peyrevi
Başuna doḳunmasun raḥm-ı ‘aşālardan biri
- 9 Sūk-ı hicrānda mezād olmaḳda beytü’l-māl-i ḡam
Var ise vāresde olmış mübtelālardan biri
- 10 Künc-i ḡurbet ḡuşe-i cennet ḳadar cān-baḥş ider¹⁶⁹
Rāh-ı¹⁷⁰ ḡurbetde bulunsa āşinālardan biri
- 11 **Nābiyā** memnūn olurdum bu zemīn-i tāze de
Olsa pey-rev şā’ir-i zūr-erḥālardan biri¹⁷¹

¹⁶⁶ mest: ḥand; ND, C II s. 1086, G. 836/3

¹⁶⁷ şafālardan: şaḳālardan; ND, C II s. 1086, G. 836 /3

¹⁶⁸ cānuña: cāygāh; ND, C II, 1086 G.836/5

¹⁶⁹ künc-i ḡurbet ḡuşe-yi cennet ḳadar cān-baḥş ider: künc-i ‘uzlet ḡülşen-i cennet ḳadar cān- baḥş olur; ND, C II, 1086 G. 836/11

¹⁷⁰ rāh-ı ḡurbet: dār-ı ḡurbet; ND, C II, 1086 G. 836/11

¹⁷¹ şā’ir-i zor erḥālardan biri: şā’ir-i siḥr-āzmālardan biri; ND, C II, 1086 G.836/7

[19]

(9a) NĀBĪ

-40-

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

- 1 Hişşeme kanda ki bir dilber-i meh-pāre çıkar
Ṭālî'ümdür yā sitemkäre yā āvāre çıkar
- 2 Kanda bir fitne-i düzdīde zuhūr eyler ise
Yine baķsañ bir ucı ğamze-i mekkäre çıkar
- 3 Gice kimlerle şarāb içdügin o[l] mest-i ğurūr
Evvel inkār ider ammā soñı ikrāre çıkar
- 4 Gelse mīzān-ı cemāl ortaya ey Yūsuf-ı hūsn
Kātı çok kimselerüñ ipligi pāzāre çıkar
- 5 Olma meftūn-ı riyākäre-i ehl-i tezvīr
Subhasınuñ bir ucı¹⁷² riştesi zünnāre çıkar
- 6 Çāre-ḥ^v āḥāne kime zārum[ı]¹⁷³ açsam **Nābī**
O da benden daḥı ser-geşte [vü] bī-çāre çıkar¹⁷⁴

Temmet

[20]

(9b) NĀBĪ EFENDİ

-41-

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

- 1 İstemem sāğarı zīb-i kef-i yār olmayıcaķ¹⁷⁵
Kim baķar āyīneye āyīnedār olmayıcaķ
- 2 Geçmedi ḥāne-i dildārı tolaşmaķdan bu dil
Ḥaṭ gelüp dāmen-i endişeye ḥār olmayıcaķ
- 3 'Ayş mümkin mi bu miḥnetkede-i 'ālemde
Kadeḥ-i bāde gibi elde müdār olmayıcaķ

¹⁷² bir ucı rişte: neseb-i rişte; ND, C I, 512 G. 72/5¹⁷³ zārum: derdümi; ND, C I, 512 G. 72/6¹⁷⁴ O da benden daḥı ser-geşte: benden efzün o da ser-geşte ; ND, C I, 512 G. 72/6¹⁷⁵ istemem: neyleyüm; ND, C II, 752 G.390/1

- 4 Ne çıkar kuyunu geşt eylemeden şām u seher
O kamer-ṭal'at ile yolda düçār olmayıcağ
- 5 İstemez cenneti rindān-ı kadeh-keş **Nābī**
Cilve-i keştī ile seyr-i hışār olmayıcağ

(9b) NĀBĪ EFENDİ¹⁷⁶

-42-

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Kim düşer dāmenüme kaṭre-i hūndan ğayrı
Kim öper pāyumı zencīr-i cūnūndan ğayrı
- 2 Hep şikāyetdeyüz ammā ki yine başumuza
Kimimiz var dönecek çerh-i nigūndan ğayrı
- 3 Ḥayf o bī-çāre-i ser-geşte<-i> dilūñ ḥālüne kim
Olmaya çāregerī baḥt-ı zebūndan ğayrı
- 4 Nice tefhīm ideyüm ḥālūmi çeşm-i yāre
Gördüğü bildüğü yoğ mekr [ü] füsūndan ğayrı
- 5 Nesi var cūnbüş-i kānūn-ı cihānuñ **Nābī**
Bī-nemek zemzeme-i perde-i bīrūndan ğayrı

[20]

(9b) NĀBĪ EFENDİ

-43-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Nāme yazsam yāre destümde kalem nā-būd olur
Ḥarf āteş ḥāme¹⁷⁷ ḥākister mürekkeb dūd olur
- 2 Eylesem dāğ-ı derūnum şerḥine vaż'-ı kalem
Sīne-i ḥarf üzre dāğ-ı noğta ḥūn-alūd olur

¹⁷⁶ ND C II, 1080 G 828'de bulunmaktadır.

¹⁷⁷ ḥāme: nāme ND I, 536, G 102/1

- 3 Kārgāh-ı tūtuşumda āteşlenür kālā-yı kām¹⁷⁸
Perde-i çeşmüm hiçāb-ı şāhid-i maķşūd olur
- 4 Olsa pīr-i deyrden yek-dem sebaķ-ı ħ^v ān-ı reşād
Naĥl-ı¹⁷⁹ nādān ħ^v āce-i ta'limgāh-ı cūd olur
- 5 Düşmen-i mağrūruñ olma saţvetinden tersnāk
Peşşe vīrān-sāz-ı mağz-ı kevn-i¹⁸⁰ Nemrūd olur
- 6 Reng-i ĥālūñ viridi germiyyet dil-i sūzānuma
Micmer-i endīşeme kāfūr döksem 'ūd olur
- 7 İ'timād itmem vefā-yı yāre 'ahd eylerse de
İltizām-ı vaz'-ı nā-ma'hūd iken ma'hūd olur
- 8 Sāha-i endīşedür sūķ-ı teşāvīr-i bihişt
Her ne gice¹⁸¹ ĥāţırundan **Nābiyā** mevcūd olur

Temmet

[20]

(10a) NĀBĪ EFENDĪ

-44-

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Naķş-ı zuhūr şanma ki bī-iĥtilāf olur
Cūy-ı vücūd geh bulanur gāh şāf olur
- 2 Çeşm-i şuhūd lāzım anuñ zevķin itmege
Eczā-yı 'ālem içre hezārān meşāf olur
- 3 Hep 'uķdedür esīr-i hiçāb eyleyen seni
Bir 'uķde mihre rābıta-i inkisāf olur

¹⁷⁸ tūtuşumda āteşlenür kālā-yı kām: tıynetümde işlenür kālā-yı şerm; ND I 536, G 102/3

¹⁷⁹ naĥl-ı nādān: buĥl-ı nādān ND, I, 536, G 102/4

¹⁸⁰ : "naĥvet" ND I, 536 G 102/5

¹⁸¹ gice: giçşe; ND I 536, G102/8

- 4 Dilber ki rāst söyleye ‘uşşākā itdügin
Būs eyleyem dehānımı dirsem hilāf olur
- 5 Mānend-i zühd olmaza sermāye-i gurūr
Bārī günāh vāsıta-i i‘tirāf olur
- 6 **Nābī** eṣer zuhūrı olur mūrış-i kemāl
Āḫir kenār-ı kāsedeki mū şikāf olur

[20]

(10a) NĀBĪ EFENDĪ¹⁸²

-45-

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Gerçi ḫayr u şer meyānında muḫayyer gelmişüz
Līk ma‘nen ḫük-m-i taḫdīre musaḫḫar gelmişüz
- 2 Seyl-veş bizde küdüret ḫākdandır yoḫsa biz
Sūy-ı bālādan bu ḫāke nā-mükedder gelmişüz
- 3 Murğ-ı ḫudsüz iktisāb-ı kuvvet-i pervāz için
Āşiyān-ı ‘āleme bī-bāl ü bī-per gelmişüz
- 4 Cehlden üftādeyüz ḫod-rāylik vādisine
Yoḫsa naḫşuz ma‘nā-yı naḫḫāşa maḫhar gelmişüz
- 5 İtdi ḫaṭṭ şeklinde mir‘āt-ı cemālünde zuhūr¹⁸³
ḫayf kim biz pīşgāh-ı yāre muḫber gelmişüz
- 6 ‘İllet-i ḡa‘iyyeyüz ma‘nen taḫaddüm bizdedür
Ādemüz ‘ālemden ey **Nābī** mu‘aḫḫar gelmişüz
- 7 ‘Ālem-i şuḡrāyuz ammā ‘ālem-i kübrā ile
Keffe-i mīzān-ı ḫikmetde berāber gelmişüz

¹⁸² ND’daki beyitlerle mecmuadaki beyitlerin yerleri farklıdır.¹⁸³ zuhūr: bizdedür ND, C II, 679 G 296/7

[20]

(10a) NĀBĪ EFENDĪ

-46-

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün/Fa'lün

- 1 Haṭ-ı lebinde ḥurūf-ı mülāyemet yokdur
O şāh-beytde ma'nā-yı merḥamet yokdur
- 2 Bülend ü pest-i bilād-ı vücūdı devr itdüm
Diyār-ı 'ışk kadar cāy-ı 'āfiyet yokdur
- 3 İderdi cūr'a-i yek-feyż ile beni¹⁸⁴ irşād
Velik pīr-i muğāna mürāca'at yokdur
- 4 Bu gūne çirk-i günāh ile kalduñ¹⁸⁵ ālūde
Elüñde ḥayf ki şābūn-ı mağfiret¹⁸⁶ yokdur
- 5 Cevāhir-i suḥānuñ¹⁸⁷ dürcin açma ey Nābī
Bu çā[r]sūda ḥarīdār-ı ma'rifet yokdur

Temmet

[21]

(10b) NĀBĪ EFENDĪ¹⁸⁸

-47-

Mef'ülü Fā'ilün Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Sīmīn-kemer ki zīver-i müy-ı miyānıdır
Çengelli belde sanki gümüş kārbanıdır
- 2 Olmuş ğarīk devlet-i būs-ı dehānına
Güyā ḥilāl-i yār hümā üstüḥ'ānıdır
- 3 Bī-şīşe vü piyāle görünmezdi bu neşāt
Ol iki kevkebūñ sīb-i¹⁸⁹ iktirānıdır

¹⁸⁴ beni: seni; ND, C I 599, G 185/3¹⁸⁵ kalduñ: oldun; ND, C I 599 G 185/4¹⁸⁶ şābūn-ı mağfiret: şābūn-ı ma'zeret; ND, C I 599 G 185/4¹⁸⁷ suḥān: hüner; ND, C I 600 G 185/5¹⁸⁸ ND, C I, 540 G 107'de beyitlerin yeri farklıdır.¹⁸⁹ sīb: eşer ND C I 541 G 107/8

- 4 Tefhīm için zebān-ı şürāhi vü mey-keşe¹⁹⁰
Peymāne-i şarāb arada tercümānidur
- 5 Çıkmaqla mīl-i sürme gözinden o[l] āfetüñ
Zindān-nişīn-i tengçe-i sürmedānidur
- 6 Āhum ki halka halka olur çerhe muttaşıl
Süz-ı dilüñ şikāyet için nerdübānidur
- 7 Hicrānını vişāle müreccaḥ o āfetüñ
Ağyārınuñ müsamaḥada imtiḥānidur
- 8 Vīrān-sarāy-ı ye'sdür ol dār-ı emn kim
Ḥ'āb-ı ferāğ meşgale-i pāsbanıdur
- 9 Kimdür ki olmaya leked-i çerhe pāy-māl
Güyā bu kār-ḥāne nemedger dükānidur
- 10 Bī-dest-gīr eyle[ye]mez ḥāme-veş kıyām
Nābī bu na-tüväna 'ināyet zamānidur

Temmet

[21]

(10b) NĀBĪ EFENDĪ¹⁹¹

-48-

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Ne dem bir şūḥı āğüş-ı ḥayālümde mekīn buldum
Ḥayālüm benden evvel leblerinden buse-çīn buldum
- 2 Olur ḥākisterüm rüşenger-i āyīne-i ḥürşid
Çerāğ-efrüz-ı süziş bir 'izār-ı āteşīn buldum
- 3 Nevāzişle leb-i yāḳūt-fāmın eyledüm ta'bīr
Bu şeb gencīne-i rü'yāda bir la'līn niğīn buldum
- 4 Kimi vāreste-i derd añladumsa bezm-i 'ālemde
Añı benden beter dil-rīşter endüh-gīn buldum

¹⁹⁰ şürāhi vü mey-keşe: şürāhiyi mey-keşe; ND, C II, 541 107/9

¹⁹¹ ND C II, 843 G 506'da bulunmaktadır.

- 5 Beni ebnār-ı¹⁹² dehrüñ şöhetinden itdi müstağnī
Dil-i gam-ı^vār dirler **Nābiyā** bir hem-nişīn buldum

[21]

(10b-11a) NĀBĪ EFENDĪ

-49-

Fe'ılātün Fe'ılātün Fe'ılātün Fe'ilün/Fa'lün

- 1 Lā'übālilik ile gerçi ki meşhūrız biz
Çāre ne terk-i riyā itmege me'mūrız biz
- 2 Gūşmāl itmese üstād bed-āheng oluruz
Meclis-i 'ālem-i nā-sāz<e>de ŧanbūrız biz
- 3 İtmezüz terk-i edeb her ne kadar mest olsağ
Gerçi terk-i edeb itsek dağı ma'zūrız biz
- 4 Tende sūrāğ-ı sitem lebde nevā-yı i'cāz
Perde-i¹⁹³ cehle meded-restlik için şūrız biz

[21]

11a

- 5 Ne bizümdür ne degüldür görineñ cünbişler
Nābiyā şüret-i muhtāre-i maḥbūrız biz¹⁹⁴

(11a) NĀBĪ EFENDĪ

-50-

Mefā'ilün Fe'ılātün Mefā'ilün Fe'ilün/Fa'lün

- 1 Ne deñlü olsa da ālüdelik 'alāmetümüz
Çabül ider yine aşḥāb-ı¹⁹⁵ 'özü imāmetümüz
- 2 Biraz da ḥākdeki ḥüsne nāzır olmağ için
Ḥam itdi terbiye-i çerh-i pīr¹⁹⁶ kāmētümüz
- 3 Nigīn- şıfat ne kadar kec-nü[mā] isek de yine
İder zuhūr maḥallinde istiḳāmetümüz

¹⁹² ebnār: ebnā; ND C II, 843 G 506/5

¹⁹³ perde-i: mürde-i; ND,C II, 694, G316/4

¹⁹⁴ muhtāre-yi maḥbūrız: muhtārda mecbūrız; ND, C II 694 G. 316/5

¹⁹⁵ aşḥāb: erbāb; ND C II, 656, G264/1

¹⁹⁶ çerh-i pīr: pīr-i çerh; ND 656, G 264/2

- 4 Bu kârgemde tehî-destlik ile hoş-ḥâl[üz]
‘Uluvv-ı rif’ate maḥsubdur selâmetümüz
- 5 Muḳîm-i zîr-i livâyı tevekkelüz **Nâbî**
Ḳurâ-yı nâḥiye-i ḡaybdür ze‘âmetümüz

[21]

(11a) NÂBÎ EFENDÎ

-51-

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün/ Fa‘lün

- 1 Zebân-ı ma‘nâ-yı maḳşüddür işâretümüz
Taḥallüf itdüğü yokdur bizüm [be]şâretümüz
- 2 Şaḳın görüp bizi âlûde düşme inkâra
Bizüm ḥarâbî-i źâhirdedür ‘imâretümüz
- 3 Çerâḡa mâye-i gül-ḡand sūziş-i dildür
Sirişküümüzle hem-âḡüşdur şetâretümüz
- 4 Nişestelikden olur nuḳl-ı sükkerî gendüm
Hemîşe źımn-ı ḥasâretdedür ticâretümüz
- 5 ‘Aceb mi mültefit-i şüret olmasaḳ **Nâbî**
Bizüm ḳalem ü ¹⁹⁷ma‘nâyadur nezâretümüz

[21]

(11a) NÂBÎ EFENDÎ

-52-

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

- 1 Şafâ-yâbum ne deñlü ḡamzesi pür-çeşm-i çîn¹⁹⁸ olsa
Dem-i sürdüm nesîm-i mevce-i çîn-i cebîn olsa
- 2 Olurdu ḡonce micmer verd manḳal bezm-i gülşende
Nesîm-i cân- fezâ miḡmân-ı zülf-i ‘anberîn olsa
- 3 Miyâniyle sürini fikridür hep söyleden ṭab‘î¹⁹⁹
Ta‘accüblenmeyin²⁰⁰ ger sözlerüm ḡaşş ü semîn olsa

¹⁹⁷ ḳalem ü ma‘nâyadur z: ḳalem-rev-i ma‘nâyadur; ND, C I, 648, G253/5¹⁹⁸ pür-çeşm-i çîn : pür-ḡışm ı kîn ; ND, C II, 1044 G778/1¹⁹⁹ ṭab‘î: yârüñ ND, C II 1044 G 778/ 3

- 4 Virür la'lüñdeki dendānlarınıñ hāletin cānā
Gül-i surh üstine üftāde berg-i yāsemīn olsa
- 5 Saña ber-ķā'ide aġyāre 'aķsiyle baķardum ben
Elümde hāme-i 'ibret-nümā bir dūr-bīn olsa
- 6 Metā' -1 şabrı tārāca olurdu ser-zede çoķdan
O şuhūñ ġayrı hūbān<ı> gibi haţtı der-kemīn olsa
- 7 Gelür hūbān-şifat reftāra pāy-ı hāme-i **Nābī**
Bu ġüne 'aşıķāna nā-ġüşāde bir zemīn olsa

Temmet

[22]

(11b) NĀBĪ EFENDĪ

-53-

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Esās urduķça bünyād-ı murādāta ta'ablarla
Gelür virān ider seyl-āb-ı istiġnā ġazablarla
- 2 Ķadeh-veş āb-ı rū dökmeķle ķanlar yutmaķ ister kim
Naşīb olsa saña leb-ber-leb olmaķ ġonce-leblerle
- 3 Müyesser olmadı āmīziş-i esbābdan ġayrī²⁰¹
Müsebbibden hicāba düşmedi ġayrī sebeblerle
- 4 Ne ṭālī'dür ki girdi dest-i şevk[e] dāmen-i ġayra²⁰²
O şāhuñ dāmenüñ būs itmek isterken edeblerle
- 5 Esās-ı 'ālem-i terkīb ey **Nābī** teħālüfdür
Ne mümkin 'ömr ġiçmek her zamān 'ıyş u ṭarablarla

²⁰⁰ ta'accüblenmeyin: ta'accüb eyleme; ND, C II 1044 G 778/3

²⁰¹ ġayrī: sūdum ND, C II, 963, G 669/3

²⁰² dāmen-i ġayra: dāmen-i çide ND, C II, 963 G669/4

[22]

(11b) NĀBĪ EFENDĪ²⁰³

-54-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Nokṭayı idrāk ider ḥarf üzre taḥmīl itdügin
Kātib-i şun'uñ bilen icmāli tafşıl itdügin
- 2 Tākden ḥumdan sebūdan kāsedan sāķī-yi bezm
Şarf ider ḥāk-i reh-i rindāna taḥşıl itdügin
- 3 Āftāb-ı ḥüsn dirlerse 'aceb mi Yūsuf 'a
Güş idenler delvden mīzāna taḥvīl itdügin
- 4 Ḍarb-ı sikkeyle olur [ve] zer nāmdār-ı iştihār
Müsta'idd-i 'izz ider üstād tezlīl itdügin
- 5 Olduğın añlar bu 'ālem bir mu'ammā-yı ğarīb
Fehm ider üstādınuñ terkīb [ü] taḥlīl itdügin
- 6 Kendi ṭavrında meges ednā degül ṭāvūsdan
Añla Ḥaḳḳuñ Nābiyā Ḳur'an'da temşīl itdügin

[22]

(11b) NĀBĪ EFENDĪ²⁰⁴

-55-

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 İnkār iderse ğamzesi düzdāndan olduğın
Ebrūları işāret ider andan olduğın
- 2 Bī-raḥmlikle ğamze-i kāfir-nihād-ı yār
Bildürdi ḥalḳa merḥamet imāndan olduğın
- 3 Tā olmayınca yār ile hem-meclis-i şarāb
Ben bilmedüm bu mertebe yārāndan olduğın
- 4 Būy-ı şarāb alan nefsumden yaķın ider
Göñlümde zaḥm-ı ğamze-i cānāndan olduğın

²⁰³ ND, C II 915, G 604 divanda 7 beyittir.

²⁰⁴ ND C II 917, G 606'da 7 beyittir.

- 5 **Nābī** bilür dakīka-şināsān-ı vaż'-ı yār²⁰⁵
Çīn-i cebīn 'alāyim-i hicrāndan olduĝın

[22]

(11b-12a) NĀBĪ EFENDĪ²⁰⁶

-56-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Gerçi biz rind [ü] kalenderlikle şöhret virmişüz
Halka der-güşuz 'ubūdiyyetle hüccet virmişüz
- 2 Koymadı 'arz itmege dildāra bir harf-i niyāz
Bülbüle sehv itmişüz feryāda ruḥşat virmişüz
- [22] 12a 3 Biz muḥīṭüz da'vā-yı feyz-i 'aṭā düşmez bize
Ebre bu da'vāyı icrāda vekālet virmişüz
- 4 Mūcib-i luṭf olmadı şad gün[i] ta'bīr-i niyāz
Ḥayf-ı harf-ı ḥ'āhişe bīhūde zaḥmet virmişüz
- 5 Şermesār[uz] naḳd-ı cān ile ḥarīdār olmadan
Biz metā'-ı vaşla nā-dāniste kıymet virmişüz
- 6 Şāhid midür merdüm-i 'ālem ki dest-i ḥālūne
Dildeki naḳş-ı süveydāyı emānet virmişüz
- 7 İtmışüz ğafletle naḳş-ı²⁰⁷ büt-peresti terbiye
Düşmen-i bed-ḥ'āhe bilmezlikle fırsat virmişüz
- 8 Seyr iden Mecnūn siyeh-Leyliden olur çeşm-bend
Ol kadar dūşize-i güftāra zīnet virmişüz
- 9 Meblāĝ-ı ḥāmeyle ḥikmet-ḥāne-i eş'ārda
Nābiyā çok ḥasteye dārū-yı şıḥḥat virmişüz

²⁰⁵ vaż'-ı yār: rüzgār; ND s. 917, G 606/7

²⁰⁶ ND C II, 677 294/6 : “Dilberānı hursumuzdur eyeleyen çevre dilir
Destine çok şeh-şüvār-ı ḥüsnün ālet virmişüz” olarak geçmektedir.

Mecmûadaki 8. beyit Divan'da bulunmamaktadır.

²⁰⁷ naḳş: nefis ND, s. 678, G 294/8

[22]

(12a) NĀBĪ EFENDĪ

-57-

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Dü mengüş[ın] kalender rüy-ı bed-fercāma uydurmuş
Şarābı şūfī engūrīden almış cāma uydurmuş
- 2 İdüp taqlīd haṭṭ-ı nīm-ḥām-ı dilbere düşmān
Lisān-ı yārdan bir nāme yazmış ḥāme uydurmuş
- 3 İdüp taşvīr-i rüy-ı ābdārın ḥāller ḳonmuş
Muşavver naḳş-ı yāre ḥüsn virmiş nāme uydurmuş²⁰⁸
- 4 Ḥilāf inhā raḳīb ol āfeti tenfīr için²⁰⁹ benden
O sengīn-dil müzevver mühr ḳazmış nāme uydurmuş
- 5 Çıḳup bāme Ḥaleb'de naḥline **Nābī** virüp cilve
Beni şayda açup çeşmin o Şehbā dāme uydurmuş

[22]

(12a) NĀBĪ

-58-

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Her bāğ-ı dil-güşāda ki nā-yāb ola ḡamuñ
Firdevs olursa başına teng olur 'ādemüñ
- 2 Künc-i ferāḳuñ añlamayanlar şafāsını
Devlet ḳomışlar adını ḡavḡa-yı 'ālemüñ
- 3 Her şūḥı gördüḡince olan dāğ-ı sūz-ı şevḳ
Hīç girmesün ḡünāhına bī-çāre merhemüñ
- 4 'Ālemde ḡayrı muḥteri'-i zevḳ yok mıdur
Tā key çekerler adını bir cām için Cem'üñ
- 5 'Īsā-mişāl olurdu hem āḡüş-ı āfetüñ²¹⁰
Nābī naḳīri olsa leṭāfetde şebnemüñ

²⁰⁸ naḳş-ı yāre ḥüsn virmiş nāme: naḳş virmiş rüy-ı yāre şāme; ND, C II 711 G 341/3

²⁰⁹ için: idüp ND C II 711 G341/4

²¹⁰ āfetüñ: aftāb ND, C II 760 G399/5

[22-23]

(12a-12b) NĀBĪ

-59-

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

1 N'ola āhumla çeksem tāk-ı 'arşa 'anberin perde
Beni leb-riz-i sevdā itdi bir şūh-ı siyeh-çerde

[23] 12b

2 Olurdum dāmgāh-ı fitneden bāzāra²¹¹-ser ammā
O şūh[un] zūlf-i 'anber-sāyınıñ sevdāsı var serde

3 Ben āgūşum güşād itmekde ammā dāye-i gerdün
İder tıfl-ı ümüdüm dāmen-i maşşerde perverde

4 O şāha nev-esirim²¹² bendegānından şümār itmez
Anuñçün halka-veş çeşm-i ümüdüm kaldı defterde

5 Bu deñlü Nābiyā itmezdi tıfl-ı²¹³ hod-pesendāne
Dağı sākī nümāyān olmasa mir'āt-ı sāğarda

[23]

(12b) NĀBĪ EFENDĪ

-60-

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

1 Hilāl-i ebr ver²¹⁴ kalmış bir gevher-bāruñ altında
Mişāl-i gūş-ı meh-rüyān ham-ı destāruñ altında

2 Görenler fehm ider zīr-i mūda olduğın şan'at
Bu deñlü fitneyi müjgān-ı müşgīn-tāruñ altında

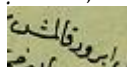
3 Selāmet-ḡāhlıkdur āsyādan dāne-i gendüm
Ümīd-i āfiyet gerdün-ı kec-reftāruñ altında

4 Halāşa himmet eyleñ duḡter-i rez kalmasın giryān
Hum-ı meyḡāne-veş bir zişt-i bed-kirdāruñ altında

²¹¹ bāzāra: āzāde ND, CII 1050 G787/2

²¹² nev esirim: nev-residem; ND, C II 1050 G 787/4

²¹³ tıfl: vaż; ND C II 1050, G787/5

²¹⁴ : Hilāl-i 'īd; ND C II 1010, G 734/1

- 5 Reh-i ğamda taḥammül üştür-i nālān[a] hoşterdür
Ceres feryāda imdād eylemekden bāruñ altında
- 6 Ne ğam erbāb-ı cürme tāb-ı hurşīd-i kıyāmetden
Ṭururken 'afv-ı bārī çetr-i istiġfāruñ altında
- 7 Olur mı gevher-i 'irfān müyesser herkese **Nābī**
Ne mümkindür k'ola gencīne her dīvāruñ altında

(12b) NĀBĪ EFENDĪ

-61-

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

- 1 Rāzdārın olsa rāzın söylemez cānānenüñ
Çıkmadı kendi dehānından ḥaber pervānenüñ
- 2 Ḥasret-i bādeyle āhum çerḥ[i] iñletse n'ola
Tīz olur elbette feryādı tehī peymānenüñ
- 3 Ḥüsñ²¹⁵ ḥaṭṭ ile bulduḡ bilmezüz evvellerin
Şorsalar biz ḥüsñ-i ḥālūñ söylerüz cānānenüñ
- 4 Ṭurre-i yāri ṭararken öpdi ruḥsāruñ meger
Lezzetinden çāk çāk oldu dehānı şānenüñ
- 5 Rūy-ı yāri gördi dil çıkdı derūn-ı sīneden
Faşl-ı güldür zevki çendān ḳalmadı kāşānenüñ
- 6 Söyler aḥvāl-i zevāl-i genc-i cemşīd'i saña
Söyledürseñ ḥāk-i dürd-ālūdesin meyḥānenüñ
- 7 Birbirin pā-māl idüp gelmekde **Nābī** ğam dile
Dür yārān hemān²¹⁶ zevḳin bizim ğamḥānenüñ²¹⁷

Temmet

²¹⁵ ḥüsñī: ḥüsñ ile; ND CII, 781 G 424/3

²¹⁶ dūr yārān hemān: tuydı yārān ğālībā; ND CII, 781 G 424/7

²¹⁷ ğamḥānenüñ: kāşānenüñ; ND C II 781, G 424/7

[23]

(13a) NĀBĪ EFENDĪ

-62-

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Bu Һasret böyle Һalmazdı dil-i endūhgīnümde
Dimāğ olsa eger Һarf-i niyāz[a] n<i>āzenīnümde²¹⁸
- 2 Һomaz mihmān kār-ı dīgere imkān-ı asāyiş²¹⁹
İdelden secde baş-ı būriyā naqş-ı Һazretde²²⁰
- 3 Gülüp açılmağa Һatırda yoqdur Һvāhişüm yoqsa
Benüm neşve nümā ser der-kemīndür āstīnümde
- 4 Hevāyīler gibi gerdūne ref'-i 'arz-ı Һāl itmem
İdüp himmetle²²¹ tūmār-ı ğam āh-ı āteşīnümde
- 5 Benüm ol ravza-i sīr-āb-ı cūy-ı istiķāmet kim
Nihālüm bīd-i mecnūn gibi kec bitmez zemīnümde
- 6 İder bālā-yı ye'se dūhte pīrāhen-i ümmīd
Benüm dükkançe-i Һayāt var Һalb-i Һazīnümde
- 7 Benüm²²² ol naħl-i vefā-bār-ı riyāz²²³-ı himmetüm Nābī
K' olur Һab'im²²⁴ şeker Һanzal mezāk-ı kıyd-çīnümde²²⁵

[23]

(13a) NĀBĪ EFENDĪ²²⁶

-63-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Pāy-ı yāre düşmege ağyārdan nevbet mi var
Sāyesinde naħl-i ümmīdüñ meger rāħat mı var

²¹⁸ niyāz niyāzenīnümde: niyāza nāzenīnümde; ND C II, 1014 739/1

²¹⁹ imkān-ı asāyiş: imkān-ı güncāyiş; ND C II 1014, G 739/2

²²⁰ naqş-ı Һazretüñ: Һaşr-ı cebīnümde; ND C II 1014, G 739/2.

²²¹ himmetle: pīçide; ND C II 1014, G 739/4.

²²² benüm: ben; ND C II, 1014 G 739/7

²²³ riyāz: riyāz-ı; ND C II, 1014 G 739/7

²²⁴ Һab'im: Һa'm-ı; ND C II, 1014 G 739/7

²²⁵ kıyd-çīnümde: mīve-çīnümde ND C II, 1014, G 739/7.

²²⁶ Bu gazel ND C I 622'de 6 beyitlidir. Asıl 6. beyit makta beyitidir.

- 2 Geh kemān-ı hicr [ü] geh zehr-i sitem geh bār-ı ğam
‘Aşık-ı fersüde-bāz[ü] çekmeden zahmet²²⁷ mi var
- 3 Cilve eyler cāme-i yek-reng ile bā’iş [ü] ümīd²²⁸
Ṭab[a] istilā-yı ḥayret gibi bir ni’met mi var
- 4 Vuslat maḫsūdumuz mecnūn-ı cānān olmadur²²⁹
Yohsa vaşla ‘ālem-i endīşede minnet mi var
- 5 Bir nefes kāşāne-i ḳalbimden olmazdı cüdā
Çoḳdan ey ğam **Nābī**-i nā-şāda²³⁰ ülfet mi var

[23]

(13a) NĀBĪ EFENDĪ

-64-

Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilün

- 1 Dāğsız bir sīne var mı şem’-i rüyuñdan senüñ
Dil-perişān olmaduḳ kim ḳaldı müyuñdan senüñ
- 2 Geh teġāfül geh sitem geh gāhī ğazab gāhī ‘itāb
Zaḫmsuz dönmeḳ naşīb olmadı küyuñdan senüñ
- 3 İki müjgān bir yire gelmekden oldı nā-ümmīd
Ġamze-i ḥāṭır-şikeste²³¹ güft-güyuñdan senüñ
- 4 Eşḳ [ü] āhın²³² eylemezdi zīr ü bālāya revān
Ḳalsa ‘uşşāḳuñda ṭāḳat cüst-cüyuñdan senüñ
- 5 Kimsede ḳalmadı şemm-i nāfe-i çīne dimāĝ
Ārzū-yı çīn-i zülf-i müşḳ-büyuñdan senüñ
- 6 ‘Ārz-ı ḥāl eylerdi **Nābī** mācerā-yı ḥasretüñ
Ḥāme sūzān olmasa te’şīr-i ḥyuñdan senüñ

Temmet

²²⁷ çekmeden zahmet: çekmedük miḥnet; ND CI, 622 G 216/2

²²⁸ bā’iş ümmīd: yesc ü ümīd” ND C I, 622, G 216/3

²²⁹ vuslat maḫsūdumuz mecnūn-ı: vaşldan maḫsūdumuz memnūn-ı” ND C I, 622 G 216/4

²³⁰ nā-şād: nā-şād ile; ND C I, 622 G 216/5

²³¹ ḥāṭır-şikeste: ḥāṭır-şikenle ND C I, 797 G 444/3

²³² eşḳ ü āhın: eşḳ ü āh; ND C II, 797 G 444/4

[24]

(13b) NĀBĪ EFENDĪ²³³

-65-

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Kıyās itme göñül kūyına bī-rehber gider cānā
Önüñce cūy-bār-ı eşk-i çeşm-i terk ider cānā
- 2 İden meyl-i dehānuñ ğamzeñi teslīm ider başa
'Adem mülkīne şimdi giden bī-ser gider cānā
- 3 Göñül sevdāyı çīn-i zülfüñ ile beñzer ol murġa
Ki meyl-i dāne itmez lānesin özler gider cānā
- 4 Ğubār-ı haţţ-ı la'lüñden şü deñlü haţţımız var kim
'Adū gitdi ki bezminden hele muġbir gider cānā
- 5 Zihī dehrüñ zebūnı olma erzānidür ey Nābī
Muġabbet 'ālemine erkān-ı dil er gider cānā

[24]

(13b) NĀBĪ EFENDĪ

-66-

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Nedür ey şūġ bu bīhūde ğāzab n'oldı saña
Meşrebüñ düşmene nāz itdi²³⁴ 'aceb n'oldı saña
- 2 Virmemişsin dutalum ruġşat-ı āġūş-ı vişāl
Varmaġa meclis-i āġyāra sebep n'oldı saña
- 3 Cāme-ġ^vāb içre biraġduñ beni ey mihr-i münīr
Durmaduñ çāk olıcaġ perde-i şeb n'oldı saña
- 4 Ne gidersün oraya nāz-ı nigāh itdükçe²³⁵
Ķanı ey eşk²³⁶ mürā'āt-ı edeb n'oldı saña
- 5 Olduñ ey ġāme-i Nābī katı çoġdan ġ^vāmūş
Ṭoldı ey zemezme-pīrāy-ı ṭarab n'oldı saña

²³³ -ND²³⁴ düşmene nāz itdi: düşmen-i nāz idi; ND, C I 456 G 5/1²³⁵ ne gidersin oraya nāz-ı nigāh: ne girersin araya yāre niyāz; ND, C I 457, G 5/4²³⁶ eşk-i mürā'āt: girye mürā'āt; ND C I, 457 G 5/4

(13b) NĀBĪ EFENDĪ

-67-

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

- 1 Engüşt-i nevāziş ki leb-i yāre yapışmış
Mikrāzdur ol şem'-i ziyādāra yapışmış
- 2 Dil ceybini çāk eyler iken pençe-i ğamdan
Yāri göricek dāmen-i inkāre yapışmış
- 3 Gördüm gül-i ter maḥkeme-i şaḥn-ı çemende
Dāmānumı çāk itdi diyü ḥāre yapışmış
- 4 Sīnemdeki dāğum ki nūmudār-ı ğamumdur
Bir yāftedür ḥişşe-i²³⁷ atṭāre yapışmış
- 5 **Nābī** hele uşlanmış olup 'ışkā giriftār
Terk eylemiş āvāreligi kāre yapışmış

[24]

(13b-14a) NĀBĪ EFENDĪ²³⁸

-68-

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Bir zamān ḥüsn ile ol āfet-i meh-rū ne imiş
Nāz u şīve ne imiş kāmēt-i dil-cū ne imiş
- 2 'Āşıkuñ mekr [ü] füsūniyle idermiş Mecnūn
Vādī-i mekrde ol ğamze-i cādū ne imiş
- 3 İtmege 'āşıka ta'līm-i perestişkārī
Hey'et-i ḥam-şude-i ṭāk-ı dü-ebrū ne imiş
- [24] 14a 4 Seyr idüñ kevkebe-i nīm-ğūzeşt-i ḥüsni
Devlet-i ḥüsni kemālinde iken bu ne imiş
- 5 Ğamzesinden dökilür nükte-i ser-tīz-i sitem
Nābiyā fitnede ol çeşm-i suḥan-ğū ne imiş

²³⁷ ḥişşe-i: ḥoḳḳa-i; ND, C II 717, G 349/4²³⁸ ND, C II 713, G 344'de bulunmaktadır.

(14a) NĀBĪ EFENDĪ²³⁹

-69-

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün/Fa'lün

- 1 Hişşe-yâb oldu[ñ] ise zā'îka-i ma'nādan
Secde-i dā'imenüñ lezzetin al Ṭübā'dan
- 2 Nağş-ı yārün dil-i 'āgyār<a>da yokdur farkı
Dāmen-i ṭās-ı nüḥāse ḳazınan imzādan
- 3 Südde-i meykededen ğayrıya vaż' itmez idük
Alabilek başumuz ğā'ile-i sevdādan
- 4 Mürde-i renc-i ḥumāra kefen eyle ey çerḥ
Atılan penbeyi cem' eyle ser-i mīnādan
- 5 Naḥl-i mercān gibi minnet-keş-i bārān degülüz
Zīrden feyz aluruz almaz isek bālādan
- 6 İntikāmuñ o da görmiş nice olur ḥāk sīyeh²⁴⁰
Mevc çıksun var ise cānı leb-i deryādan
- 7 Tīğ-i müjgān[ı] degül ḳābil-i vaşf itmeyicek
Ḥün-ı endīşe tereşşuḥ ciger-i ma'nādan
- 8 Gerçi maḳhūr olur ammā ki bulur şoñra kemāl
Nābiyā şehre gelen her ne ise şahrādan²⁴¹

[24]

(14a) NĀBĪ EFENDĪ

-70-

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Çemende cüy-veş bu cüst-cūlar hep senüñçündür
Miyān-ı bülbülānda güft-gūlar hep senüñçündür
- 2 Sen ey kişt-i emel neşv [ü] nemādan dürsun ammā
Şehābāsā dökülmek āb-rūlar hep senüñçündür

²³⁹ ND, C II , 896 G 578'de 8 beyitlidir.²⁴⁰ görmüş nice olur ḥāk sīyeh: görsin nice olur ḥāküñ; ND C II 897 G 578/7²⁴¹ şahrādan: deryādan; ND, C II, 896 G 578/8

- 3 Ne var bir kerre meyl itseñ kenāra ey dūr-i yektā
Hürüş-ı mevc-i [.....]²⁴² ārzūlar hep senüñçündür
- 4 Gel ey mest-i tegāfūl bir nigāh it hāl-i mestāne
Reh-i meyhānede bu hāy [u] hūlar hep senüñçündür
- 5 Sezādur sâ'id-i sīmīn[üñ] itseñ heykel-i gerden
Baña pür-çeşm²⁴³ ü kīn [olmağ]²⁴⁴ adūlar hep senüñçündür
- 6 Reg-i tāk-i hatādan cūş[a] gel ey bāde-i taḥḫīk
Ḳadeḫler şışeler ḫumlar sebūlar hep senüñçündür
- 7 Niçün ey nazm-ı **Nābī** tāze tāze cilve itmezsün
Ḳalem-den şafḫaya bu ser-fürūlar hep senüñçündür

[24-25]

(14a-14b) NĀBĪ EFENDĪ

-71-

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Yine²⁴⁵ sūz-ı dilüñ ol şem'[a] bī-pervā ne söylersin
Ṭabīb-i cān derdüñ söylemez de yā ne söylersin
- [25] 14b 2 Düşürdüñ yāre farzā fırsat-ı 'arz-ı niyāz ammā
Görince çehresinden²⁴⁶ çīn-i istignā ne söylersin
- 3 Yıḳup göñlüm yine va'd-i dūrüg-āmiz ile yandūñ²⁴⁷
Bugün virdün firīb ammā 'aceb ferdā ne söylersin
- 4 Ben ol āyīne-ruḫsārı görince bağlanur nuṭḫum
Baḳup āyīneye ey tūtī-i gūyā ne söylersin
- 5 Gel e hem-rāzlık da'vāsı ile şevḳ gösterme
Açılmaz sākī gel ey²⁴⁸ bülbul-i şeydā ne söylersin

²⁴² ND, C I 625, G 221/3; mevc mevc-i ārzūlar olarak geçmektedir.

²⁴³ çeşm: ḫışm; ND C. I, 626 G 221/5

²⁴⁴ pür-çeşmü kīn [olmağ]: pür-ḫışm u kīn olmağ; ND C I, 626, G 221/5

²⁴⁵ yine: dīme; ND, C II, 911 G 598/ 1

²⁴⁶ çehresinden: cebhesinden; ND, C II, 911 G 598/2

²⁴⁷ yandūñ: yapduñ; ND, C II 911 G 598/3

²⁴⁸ sākī gel: gül saña; ND, C II, 911 G 598/5

- 6 Pür itdün gūş-ı cāmı kulkul-ı şīşeñle meclisde
Cihānda şalduñ āteş bilmem ey şahbā ne söylersin
- 7 Hüner ārāyiş-i gūş-ı kabül itmekdür ey **Nābī**
Bu vādīde bu tāze şīrden a'lā ne söylersin

[25]

(14b) NĀBĪ EFENDĪ

-72-

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

- 1 Şarf eyler idüm vaşfına cām-ı mihr-bānuñ²⁴⁹
Haşiyetin inkāra mecāl olsa şarābuñ
- 2 Çok ni'metüñ haqqı var üstüñde bilürsün²⁵⁰
Ādāb ile baş pāyuñı rüyına türābuñ
- 3 Esrār-ı 'ulūma seni maḥrūm²⁵¹ mı şanursuñ
Ey bī-naẓar açıldığı yok saña kitābuñ
- 4 Çün şerbet vaşl olur bezme işāret²⁵²
Hicrāna çıkar 'ākıbeti bu şeker-ābuñ
- 5 **Nābī** ola fazl-ı Haḫka mevķūf çü cennet
Çoḫdur güneh üzre bu mübāhātı şevābuñ

[25]

(14b-15a) NĀBĪ EFENDĪ

-73-

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün/Fa'lün

- 1 Düşmeden şi'ri ğaraż dā'ire-i²⁵³ techīde
Ma'nī-yi vaḫşiyi bend eylemedür zencīre
- 2 Hāl-i 'ālemden olan ḫarf-tırāz-ı şevke
İ'tirāz eylemeden farkı nedür taḫdīre

²⁴⁹ şarf eyler idüm vaşfına cām-ı mihr-bānuñ: şarf itmez idüm vaşfına cām-ı mey-i ābuñ; ND, C II 775, G 417/1

²⁵⁰ bilürsin: hicāb it; ND, C II 775, G 417/2

²⁵¹ maḥrūm: maḥrem ND, C II 775, G 417/3

²⁵² şerbet-i vaşl olur :şerbet olur ḫatime-i; ND, C II 775, G 417/4

²⁵³ dā'ire: dā'ie; ND, C II, 1024, G 751/1

- 3 Ehl-i dünyā viremez şūret-i ḥāline niẓām
İlticā eylemese vāsīṭa-i²⁵⁴ teẓvīre
- 4 Şūḫ-ı gül-çihre-i pejmürde ḳabādur ma'nā
Eger olmazsa ḳarīn nāzikī-yi ta'bīre
- 5 Ṭurfadur meşrebi mi'mār-ı binā-yı suḫānuñ
Terk ider ḥāletī²⁵⁵ beytin ḳalışur ta'mīre
- 6 Şanma kim ḳābil-i tağyīr ola tertīb-i ḥikem
Düşme bīhūde yire dağdağa-i tedbīre
- 7 Nice insana ṭayanur ğamze-i fettānına kim
Bırağur şūr-ı nifāḳ encümen-i taşvīre
- [25] 15a 8 Her zamān atmada bir semte kemān-gīr-i ḳazā
Benüm ol ḫarf-i 'alāmet ki yazarlar tīre
- 9 **Nābiyā** kimler bulur genc-i ma'ānāya vuşul
Ṭab'ı bilmem ki nice rağbet ider iksīre

(15a) NĀBĪ EFENDĪ²⁵⁶

-74-

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Urulmuş²⁵⁷ ḫançer-i ser-tīz çeşm-i yāre besbelli
Dil-i mecrūḫ açılmaz bana ammā yāre besbelli
- 2 Kızarmış ruḫları mānend-i gül şeftālū virmekden
Bu gice nuḳl-i bezm itmiş²⁵⁸ gibi ağıyāre besbelli
- 3 Gögermiş ḫalḳa ḫalḳa çeşm-i mest-i fitne-engīzi
Kesel gelmiş²⁵⁹ cefādan ğamze-i ḫūn -ḫ^vāre besbelli

²⁵⁴ vāsīṭā: māsīṭa; ND, C II 1024 G 751/3

²⁵⁵ ḥāletī: ḫāneyi; ND, C II 1024 G 751/5

²⁵⁶ ND, C II, 1081 G 831'de beyitlerin yerleri farklıdır.

²⁵⁷ urulmuş: olurmuş; ND, C II 1081 G 830/1

²⁵⁸ itmiş: olmuş; ND, C II, 1082 G 830/4

²⁵⁹ gelmiş: irmiş; ND, C II, 1082, G 830/2

- 4 Alınmış reng-i rüy-i işveler olmuş perākende
Güşād itmiş²⁶⁰ muḥaṣṣal ‘uḳde-i ṣalvāra besbelli
- 5 ‘Adūyī **Nābīāsā** ‘āşık u şādık ḥayāl²⁶¹ itmiş
Ḳoculmuş zūr ile yoḳdur mecāl inkāra besbelli

[25]

(15a) **NĀBĪ EFENDĪ** ²⁶²

-75-

Mef’ülü Mefā’ülü Mefā’ülü Fe’ülün

- 1 Eyyām-ı zemistānda beni gerdiş-i devrān
Bir ḥāne-i virān-şude de eyledi mihmān
- 2 Mānend-i ḳafes raḥneleri ḥāric-i ta’ dād
Mānend-i felek şevḳī kevākible dıraḥşān
- 3 Ḥā’yil olmaz şevḳī temāşā-yı sipihre
Dīvārı degül rehğüzere ma’nā-yı seyrān
- 4 Baḥtum gibi şīre kef-i ümmīd gibi teng
Çeşmüm gibi pür-āb-ı derūnum gibi virān
- 5 Virāne iken böyle neden tār ola dersüñ
Küncā baş yoḳ pertev-i mihr ü mehe imkān
- 6 Ebruñ ne ḳadar ḳatre iḥsānuñ olursa
Hep bir bir ider ānı nişār seyr-i mihmān
- 7 Āb aḳmada mānend-i ḳafes raḥnelerinden
Şaḥnında göñül olmada bülbul gibi nālān
- 8 Bir körpe güzār eyler ise bir ṫarafından
Ol semti eyler alçağa mānende-i mīzān

²⁶⁰ itmiş: irmiş; ND, C II, 1082, G 830/3²⁶¹ ḥayāl: ḳiyās; ND, C II, 1082, G 830/5²⁶² -ND. Başında Nabî Efendi kaydı olduḡu halde mahlas bulunmamaktadır.

[25-26]

(15a-15b) NĀBĪ EFENDĪ

-76-

Fe'ilatün Fe'ilatün Fe'ilatün Fe'ilün

- 1 Bir zamān tohmı kazā pā-zede-i hāk eyler
Bir zamān zīb-i serā-perde-i eflāk eyler
- 2 Var țarāvet o kadar 'arız-ı cānānede kim
Āteş-i sīne-i endişeyi nemnāk eyler
- 3 İtdi zühhd ile sirāyet ki şüver naqqāşuñ
Eldeki hāme-i müyīnini misvāk eyler

[26] 15b

- 4 Kimi terkīye aşar bilsem o şayd-efken-i nāz
Ki āhū-yı çeşmin[i] hasret-keş-i firāk eyler
- 5 Rūzenüñ başt-ı²⁶³ şebāngāhı olunmaz inkār
Gerçi dest ü deheni rūzda imsāk eyler
- 6 Ehl-i 'ișyāna virür müjde-i raḥmet şābūn
Kemter[in] pāresi bir pīreheni pāk eyler
- 7 'Āşık āyīneye bakmağ nice mümkün **Nābī**
'Aks-i çāk-ı dil[i] āyīneyi şad-çāk eyler

[26]

(15b) NĀBĪ EFENDĪ²⁶⁴

-77-

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

- 1 Zann itme zer-i qalbūmi meškūk degüldür
Tuğrā-zededür sikkesi meškūk degüldür
- 2 Dil gördügi yok şüret-i āzādegī ammā
Bir țurfe ki bir kimseye memlūk degüldür
- 3 Maḥşūş degül resm-i cefā yāre ezelden
Āyīn-i vefā vādī-i meslūk degüldür

²⁶³ başt-ı: vaqt-ı; ND, C I 608, G 198/5²⁶⁴ ND, C I 542 G 109'da bulunmaktadır.

- 4 Haṭ ḥüccet-i āzādī-yi ‘uşşāk olur ancak
Bir vech ile dönmez²⁶⁵ aña maḥkūk degüldür
- 5 Naḡd-i süḥanum rāyic olursa n’ola **Nābī**
Hiç k̄aleb-i fersüdeye mesbūk degüldür

Temmet

[26]

(15b) NĀBĪ EFENDĪ²⁶⁶

-78-

Fe ‘ilātün Fe ‘ilātün Fe ‘ilātün Fe ‘ilün

- 1 Şanma āsāyīş-i dil zār u ḥazīn olmadadır
‘Ākıbet künc-i tevekkülde metīn²⁶⁷ olmadadır
- 2 Ne suḥan rif atine seng-i binānuñ ammā
Suḥan engüşter-i iḡbāle niğīn olmadadır
- 3 Ey iden da’ire-i cāhı[nı] tezyīne heves
Hüner erbāb-ı temennāya mu’īn olmadadır
- 4 Mü’мін eylerse bile rüy-ı zemīni pā-māl
Günde heştād ‘aded rüy-ı zemīn olmadadır²⁶⁸
- 5 **Nābiyā** cehldür ālāyīş-i çirk-āb-ı zünün
Ma’rifet gāvṭa-ḡor-ı baḡr-ı yaḡīn olmadadır

[26]

(15b-16a) NĀBĪ EFENDĪ²⁶⁹

-79-

Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün

- 1 Ḥayālünden gelür ḡam ḡaṭıra cānāneden gelmez
Sitem hep āşinālardan gelür bīḡāneden gelmez

²⁶⁵ dönmez: dinmez; ND, C I 542, G 109/4

²⁶⁶ ND, C I 554 G 126’da 9 beyitlidir.

²⁶⁷ metīn: tevekkülde mekin; ND, C I 554 G 126/1

²⁶⁸ rüy-ı zemīn: rü-be-zemīn; ND, C I 555, G 126/8

²⁶⁹ ND, CII 666 G 279’da bulunmaktadır.

- 2 Hased evkâtına ol 'ârif-i 'âlem-şinâsuñ kim
Elinden cām düşmez güşe-i meyhâneden gelmez
- 3 Umariseñ nevâziş açdığı biñ zaħm için ammâ
Bu insâniyyet ey dil ğamze-i cānâneden gelmez
- 4 Mişâl-i halka tutdum gūşımı ebvâb-ı âfâka
Şadâ-yı naĝme-i 'ayş u tarab her hâneden gelmez
- [26] 16a 5 N'ola küstâh olursa pîş-i gülde bülbül ey **Nâbî**
Mürâ'ât-ı edeb dest[û] dil-i mestâneden gelmez

(16a) NÂBÎ EFENDÎ

-80-

Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün

- 1 Evşâf-ı maħabbet dehen-i hâmeye şıĝmaz
Ta'bîr-i mezâyâ-yı nihân nâmeye şıĝmaz
- 2 Ol âfetüñ evzâ'ı degül kıabil-i taħrîr
Taşvîr-i ğam-ı 'ışk bu şeh-nâmeye şıĝmaz
- 3 Zevk ile temâşasına aç çeşm-i tevekkül
Bâzîçe-i endîşe bu hengâmeye şıĝmaz
- 4 Erbâb-ı fenâ pîrahen-i çarķı²⁷⁰ ider çâk
Mecnûn-ı melâmet-zededür câmeye şıĝmaz
- 5 Bir ğayrı murâda tolanur himmet-i **Nâbî**
Her kâm derûn-ı dil-i ğod-kâmeye şıĝmaz

[26]

(16a) NÂBÎ EFENDÎ

-81-

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Gâh nev-bâfte-i hüsn-i mezâd olmadadır
Gâh red-kerde-i engüşt kesâd olmadadır

²⁷⁰ pîrahen-i çarķı: pîrahen-i şabrı; ND, C II 687, G 307/4

- 2 Pāy-ı teşrîfüñi kaç' itme diyü gülşenden
Yer gelür ²⁷¹büse zen-i dāmen-i bād olmadadır
- 3 Hekes[üñ] rif'ati bir yüzden olur rif'at-yāb²⁷²
Haymenüñ bahtı nigünlukla güşād olmadadır
- 4 Hayme tā yanmayıcağ düdı kesilmez zīrā
Rū-sepīd olmağ ümīdiyle remād olmadadır
- 5 Şevk-i taḥrīr-i sevād-ı ḥaṭ-ı cānān iledür²⁷³
Nābiyā ḥāme meded-ḥ^vāh-ı midād olmadadır

[26]

(16a) NĀBĪ EFENDĪ²⁷⁴

-82-

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

- 1 Nikāt-ı nüṣḥa-i ḥüsne o kes ki vāḳıf olur
Edeble büse-zen-i dāmen-i meşāḥif olur
- 2 Olan sefine-nişin-i tevekkül ü teslīm
Ġarīḳ-i mevc-be-mevc-i yem-i 'avāṭıf olur
- 3 Bilā- ta'ab olur efrūḥte çerāğ-ı ümīd
Gehī düşer ki nefes vaḳtine müşādif olur
- 4 Olan nevāḥī-yi mıṣr-ı ḥaḳāyıḳa reh-yāb
Emīr rütbesi bulmazsa bārī kāşif olur
- 5 Ḳarār-dāde degül rüzgāruñ eṭvārı
Gehī muvāfiḳ olursa gehī muḥālif olur
- 6 O bezmde nice mümkin şafā-yı ḥāṭır kim
Nizāmı fırtına-i ḳulzum-ı meşārif olur

²⁷¹ yer gelür: bergler; ND, C II 542, G 110/2²⁷² rif'ati yāb: şüret-i yāb; ND, C II 542, G 110/3²⁷³ cānān iledür: cānāne ile; ND, C I, 543 G 110/5²⁷⁴ ND, C I 537 G 104'de bulunmaktadır.

- 7 Yerā'a-i şu'arādan degül dūrüg ba'īd
Seyāḥāt ehli birāz **Nābiyā** mūcāzif olur

Temmet

[27]

(16b) FUZŪLĪ

-83-

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Cānumuñ cevher[i] ol la'l-i güher-bāra fidā
'Ömrümüñ ḥāşılı ol şīve-i reftāra fidā
- 2 Derd çekmiş başum ol ḥāl-i siyeh ḳurbānı
Tāb görmüş tenüm ol ṭurre-i ṭarrāra fidā
- 3 Gözlerimden dökülen ḳaṭre-i eşküm güheri
Leblerinden saçılan lü'lü'-i şeh-vāra fidā
- 4 Çāk sīnemde olan ḳanlu ciger pāreleri
Mest-i çeşmünde olan ḡamze-i ḥün-ḥāre fidā
- 5 Pāre pāre dil-i mecrūḥ-ı perīşānumdan
Ser-i kūyunda gezen her āyīne²⁷⁵ bir pāre fidā
- 6 Cān u dil ḳaydını çekmekden²⁷⁶ özüm ḳurtardum
Cān-ı cānāneye virdüm dil-i dildāra fidā
- 7 Ey **Fuzūlī** n'ola ger şaḳlar iseñ cāh-ı ḡamı²⁷⁷
Vaḳt ola kim ola bir şūḥ-ı sitemkāra fidā

²⁷⁵ her āyīne: her ite; FDŞ, 65 G 15/5

²⁷⁶ çekmekden: çekmeden; FDŞ, 65 G 15/6

²⁷⁷ cāh-ı ḡamı: cānı azīz; FDŞ, 66 G 15/7

[27]

(16b) FUZŪLĪ²⁷⁸

-84-

Mefa'ılün Mefa'ılün Mefa'ılün Mefa'ılün

- 1 Hayāl ile tesellīdür göñül meyl-i vişāl itmez
Göñüldeñ taşra bir yār olduğın 'āşık hayāl itmez
- 2 Hākīkī 'ışk çün müstevcib-i noķşan degül muṭlak
Özin ehl-i hākīkat vāleh-i hūsn-i cemāl itmez
- 3 Kemāl-i 'ışka ṭālib muḥterīzdür hūsn-i şūretden
Ki kayd-ı hūsn-i şūret 'āşıkı şahīb-kemāl itmez
- 4 Delīl-i cehldür 'ışk ehline şūret-perest olmak
Ki 'ārif iftirākı ع²⁷⁹ ile ittişāl itmez
- 5 Göñülde dost temkīn bulsa olmaz gözde cevlanı
Maḥabbet şābit olsa özinde²⁸⁰[...] ²⁸¹ intikāl itmez
- 6 Sevā'-ı²⁸² māsivādan levḥ-ı dil ḥālī gerek dā'yim
Muvahḥid şafḥa-ı idrāk[e] naķş-ı ḥaṭṭ[u] ḥāl itmez
- 7 Hevāyı nefesdür kim hūblarıñ vaşlına ṭālibdür
Ve ger ne 'ışk-ı kāmīl firāk-ı hicrān vişāl itmez
- 8 İrādet zāyi' itmez ehl-i ma'nā şūrete hergiz
Hākīkat cevherin çihl-i²⁸³ mecāza pāy-māl itmez
- 9 Muḳayyed olmaz ehl-i şūretüñ rengine ḥāl ehlī
Fuzūlī kim muḳayyedür meger idrāk-i ḥāl itmez

²⁷⁸ Ayan, Hüseyin, *Leyla Vü Mecnun*, Dergah Yay. İstanbul 2016, syf. 321'de mevcuttur. Mecmûada bulunan 7. beyit neşredilen eserde yoktur.

²⁷⁹ age, LM; 'akıl iftirākı mümkün ne ittisāl itmez

²⁸⁰ özinde: öz yerinden; LM, 321, 5. beyit

²⁸¹ Eksik kelime vardır.

²⁸² sevā'-ı: sevādı; LM, 321, 6. beyit

²⁸³ çihl: vecd; LM, 321, 7. beyit

[27]

(16b-17a) FUZÜLİ

-85-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'lün

1 Ey mezāk-ı cānā cevriñ şehd [ü] sükker dek leziz
Dem-be-dem zehr-i ğamuñ khand-i mükerrer dek leziz

2 Āteş-i doprak firākuñ nār-ı düzāh ne elim²⁸⁴
Cür'a-i cām-ı vişālūñ āb-ı kevşer dek leziz

[27]

17a

3 Şerh-i aḥvālüm saña meste naşihat gibi²⁸⁵ telh
Telh-ı güftarıñ baña maḥmūra sāğar dek leziz

4 Derd-i 'ışkuñ dāğ[ı] zevk-i²⁸⁶ saltānatdur dil-pezir
Hāk-i kuyūñ seyr-i feth-i heft-i kişver dek leziz

5 N'ola bilsem zevk küydürdükce sinem²⁸⁷ üzre tığ
Ehl-i derde bāğ olur bī-derde ziver dek leziz

6 Tāze tāze dāğ-ı derdümden²⁸⁸ dil-i sūzānıma
F'l-meşel hırş ehline cem'ıyyet zer dek leziz

7 Ey **FUZÜLİ** 'ālemüñ gördüm kamū ni'metlerüñ
Hiç ni'met görmedüm dīdār-ı dilber dek leziz

[27]

(17a) FUZÜLİ

-86-

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün²⁸⁹

1 Pembe-i merhem-i dāğ içre nihāndur bedenüm
Diri olduqça libāsum budur ölsem kefenüm

2 Cān[ı] cānān dilemiş vermemek olmaz ey dil
Ne nizā' eyleyelüm ol ne senüñdür ne benüm

²⁸⁴ doprak firākuñ nār-ı düzāh ne elim: berk-i firākun nār-ı duzāh tek elim; FDŞ, 185, G 65/2, FD Ab; 41 -Z-, LXV

²⁸⁵ gibi: kimi; FDŞ, 185 G 65/3

²⁸⁶ derd-i 'ışkuñ dāğ-ı zevk-i: dāğ-ı 'ışkuñ derdi zevk-i; FDŞ, 186 G 65/4

²⁸⁷ sinem: göğsüm; FDŞ 186 G 65/5

²⁸⁸ derdümden: derdündür; FDŞ, 186 65/6

²⁸⁹ FDŞ, 457 G 183'de 7 beyittir.

- 3 Tavḳ-ı zencir-i cünün dā'ire-i devletdür
Ne revādur beni andan çıkarā za'f-ı tenüm²⁹⁰
- 4 İdemez terk **Fuzūlī** daḥı bīñ cān virse²⁹¹
Vaṭanumdur vaṭanumdur vaṭanumdur vaṭanum²⁹²

Temmet

[27]

(17a) FUZŪLĪ

-87-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Her kitāba kim leb-i la'lüñ ḥadisüñ yazalar
Rište-i cān birle 'ışḳ ehli anı şirāzeler
- 2 Bu ne sırdur sırr-ı 'ışḳuñ dimeden bir kimseye
Şehre düşmüş ben seni sevdüm deyü āvāzeler
- 3 Şimdi²⁹³ meyḥāneden yüz döndürürler mescide
Bī-ṭarīkatler[i] gör²⁹⁴ kim ṭoḡrı yoldan āzeler
- 4 Çāk gir sīnemde şanma ki açupdur tıḡ-ı 'ışḳ²⁹⁵
Göñlümüñ şehrine mihrüñ girmege dervāzeler
- 5 Ey **Fuzūli** yār eger cevri etse sen incinme kim²⁹⁶
Yār cevri-i 'āşıka her dem maḥabbet tāzeler

²⁹⁰ ne revādur beni: ne revā kim meni; FDŞ, 457, G183/4

²⁹¹ "İdemez terk Fuzūlī daḥı bīñ cān virse: edemem terk Fuzūlī ser-i kūyun yārun;
FDŞ, 458, G 183/7"

²⁹² vaṭanumdur vaṭanumdur vaṭanumdur vaṭanum: ne ḳadar zulm yeriye mānā ḥoşdur vaṭanum;
FDŞ, 458 G 183/7

²⁹³ şimdi: şeyhler FDŞ,252, G 94/3

²⁹⁴ gör kim doḡrı yoldan āzeler: gerek kim doḡrı yoldan azalar; FDŞ,
252, G 94/3

bi-ṭarīkatleri görkim doḡrı yoldan āzeler; FD Ab, 44 G LXXII/3

²⁹⁵ çāk gir sīnemde: çākler göḡsümde; FDŞ,252, G 94/4

²⁹⁶ sen incinme kim: andan incinme FDŞ,253, G 94/5

[27-28]

(17a-17b) FUZÜLİ²⁹⁷

-88-

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fe'ülün

- 1 Zülfi gibi²⁹⁸ ayāğın koymaz öpem nigārum
Yoğdur anuñ yanında bir ılca i'tibārum
- 2 İnşāf hoşdur ey 'ışk ancak beni zebūn it
Hā böyle miñnet ile geçsün mi rüzgārum
- 3 Bildi temām-ı 'ālem kim derd-mend-i 'ışkam
Yā Rab henüz hālim bilmez mi ola yārum
- 4 Vaşluñdan ayru n'ola kanum dökelse gül gül
Ben gülbün-i belāyem bu faşldur bahārum

[28] 17b

- 5 Taşvīr iden vücūdum yazmış elümde sāğār
Ref olmağa bu şüret yoğ elde ihtiyārum
- 6 Rüsvalarundan ol meh şaymaz beni **Fuzūlī**
Dīvāne olmayam mi 'ālemde yoğ mu 'ārum

[28]

(17b) FUZÜLİ²⁹⁹

-89-

Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilün

- 1 'ışk derd-i ey muā'lic kâbil-i dermān degül
Cevherinden eylemek cismi cüdā āsān degül
- 2 Devr-i cevrenden şikāyet edene 'āşık dimek
'ışk mesti vāķıf-ı keyfiyyet-i devrān degül
- 3 Şehrden sahrāya bir şevk³⁰⁰ olduğıñ her kim bilür
Bilmiş ol kim 'ışk sahrāsında sergerdān degül
- 4 Cān-ı cānān ittiḥād-ı fāriğ eyler cismden
Cismden āsān³⁰¹ olan cān vāşıl[ı] cānān³⁰²[degül]

²⁹⁷ FDŞ, 469 G 189'da 7 beyittir.²⁹⁸ zülfi gibi: zülfü kimi; FDŞ, 469, G 189/1²⁹⁹ LM, syf. 131'de mevcuttur.³⁰⁰ şevk: fark; LM, syf. 131

- 5 Der imiş düşmen ki hem-demdür **Fuzûlî** yâr ile
Her sözü bühtân ise hâşâ bu söz bühtân [degül]

[28]

(17b) VÂŞIK EFENDÎ

-90-

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Yine erbâb-ı 'işret geldiler meclis müheyyâdur
Getir sâkî mey-i gülgünü kim bir³⁰³ başka sevdâdur
- 2 Bize ta'n eyleyenler sâde-dillerdür bu vâdide
Rüsüm-ı fenn-i 'ışkı aňlamazlar bu³⁰⁴ mu'ammâdur
- 3 Bilür keyfiyyetün erbâb-ı 'ışkuñ yine sâlikler
Ne bilsün tâbiş-i mihri o kim taħkîk-i a'mâdur
- 4 Olupdur 'ışk ancağ ğam-güsâr-ı hâtır-ı nâ-şâd
Tabîb-i hâzîk-i nabz-âşinâ fenninde yektâdur
- 5 Yine bir 'âşıkâne vâdî ile tuħfe neşr itdün
Bu şî'rüñ **Vâşîk**'â erbâb-ı 'irfâna hedâyâdur

[28]

(17b) ŞEMT³⁰⁵

-91-

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Ne hünîdür gözüm sâkî ki bağrumdan kebâb ister
Döküp nâ-ħağ yere kanum gözüm yaşın şarâb ister
- 2 Düşüp meyhâne-i 'ışkâ gönül rüsvâ-yı 'âm olsa
Baña ne sâkî-yi bezm-i ezel mest-i ħarâb ister
- 3 Seni begler arasında aňunçün ihtiyâr itdüm
Çul olmaz degme bir şâha gönül âlî-cenâb ister

³⁰¹ âsân: agâh; LM, syf. 131, 5. beyit

³⁰² Vezin hatalıdır.

³⁰³ bir: bu; VD, 157 G32/1

³⁰⁴ bu: bir; VD, 157 G 32/2

³⁰⁵ ŞD, s. 61-62, Pdf. 66, G 42 ; bu gazel divanda 7 beyittir.

- 4 Güzellik āsmānunda melek-sīmā güzeller çok
Ayuñ oñ dördüne benzer gönül āftāb ister
- 5 Nice zühd ü nice taqvā ne dirsüñ bilmezem şüfī
Bahār eyyāmı gül devri benüm gönülüm şarāb ister
- 6 Şarāb-ı la'l-i dilberden içüp kıanmak diler her dem
Nice dīvānedür **Şem'ī** görün āteşden āb ister

Temmet

[28]

(18a) BEHİŞTĪ [Muhammes]

-92-

Fe'īlātün Fe'īlātün Fe'īlātün Fe'īlün

1

Şalınup nāz ile seyr itmege serv ü semeni
Kademüñ itse³⁰⁶ n'ola müşerref şahn-ı çemeni
Cilve eyyāmıdur ammā ki bu ğam aldı beni
Nice toyunca görem sen gül-i nāzük-bedeni
Kendü kirpigüm olupdur baña gözüm diken

2

Yürüyüp düd-ı dilüm olmasa ger pīrehenüm
Ser ü pāyum gibi kıalurdı bürehne bedenüm
Döndi hākistere ğam aħkeri üstinde tenüm
Çıkmasun āhum odı ağzumı açdurma benüm
Yaķmasun sūz-ı derūnum seni söyletme beni

3

Ey sehī-ķad kıuluñum nāmumı āzādā <o>ķoma³⁰⁷
Gözlerüm merdümünü lāle³⁰⁸ gibi kıana yuma
Yüz süregeldüm efendi kıapuña himmet uma
Dest-gīr ol beni sāyeñ gibi ayakda kıoma
Böyle hāk itme añında³⁰⁹ yoluña cān vireni

4

Olmaduñ rāzı ki kūyuñda şabā git³¹⁰ yelem
Bezm-i cān-baķşunā kimler gelür anları bilem

³⁰⁶ itse: kılsa; Bh.D, 170 Pdf 184, 8/1

³⁰⁷ pāyumı āzād oķuma: nāmumı āzāde kıoma; Bh.D, 170 Pdf. 184, 8/3

³⁰⁸ lāle gibi: hasret ile; Bh.D, 170 Pdf 184, 8/3

³⁰⁹ añında: efendi; Bh.D, 170 Pdf. 184, 8/3

³¹⁰ git: gibi; Bh.D, 170 Pdf. 184, 8/4

Åh idüp ağlayıcağ yaşumı luřfuñla silem
Ney gibi bağrumı deldüñ řomaduñ nāle kılam
Ne imişsin neye uğramışam ey vāy beni

5

Gerçi 'Adn itdi **Behişti**ye cemāl³¹¹ bāđını gül
Ravza'da Kevşer'e rağbet şomadı kāse-i mül
Derd [ü] ğām anlar ile def olunur nesne degül
şerbet-i vařluñ irişmezse olur şaste göñül
Döyemez cevruñe cānum seven ölsün mü seni

[28]

(18a) BEHİŐTİ³¹²

-93-

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Niçün böyle karar üzre degüldür hālün ey deryā
Senün hāletlerün her dem ider 'aşıkları řeydā
- 2 Senün bu deñlü çalkanmañ degüldür kendü re'yüñle
Ezelden kim bilür saña ne hālet virmiş ol Mevlā
- 3 Yanar bađrum ađar yařum senün cūř-ı huruřuñdan
Duyal'dan derdüñi cānum řuzūrum řalmadı ařlā
- 4 Cihān ırmađınıñ şuyın içersün dağı řanmazsuñ
Ne āteřdür ki olmuşdur vücuduñda senün peydā
- 5 Deñiz mevcī gibi her biri kenāra kendün atmazduñ
Behişti olmasa deryāleyün bařuñda bir sevdā

[28-29]

(18a-18b) BEHİŐTİ³¹³

-94-

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Cihāndan fāriğ olmuşdum dil [ü] cāndān dağı geçdüm
Vücüdum fikri şalmışdı bugün andan dağı geçdüm

³¹¹ cemāl: cinān; Bh.D, 170 Pdf. 184, 8/4

³¹² Bh.D , 186, Pdf 200 G 18'de 3 ve 4. beyit yer değiştirmiştir.

³¹³Bh.D , 379 Pdf 393 G 358'de bulunmaktadır.

- [29] 18b 2 Ferāgat eyledüm bülbül gibi ben nāle kılmakdan
Nice bülbül gibi nāl-i gülistāndan daḥı geçdüm
- 3 Beni koñ şoḥbet-i şahrāya da'vet eylemeñ kim ben
Çemenden bāğdan murğ-ı hoş-elḥāndan daḥı geçdüm
- 4 Varup bir şu kenārun bezm-gāh itmekden el yudum
Nice şu sāye-i serv ü ḥırāmandan daḥı geçdüm
- 5 İçüp zehrini bu dehrüñ uşandum tatlu cānumdan
Behiştī'yem velī gülzār-ı Rıdvān'dan daḥı geçdüm

(18b) BEHİŞTİ [Muhammes]

-95-

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

1

Yaşum deryāsı mevc urduḳca baḥr-ı bī-gerān iñler
Fiğānum 'ālemi tutdukça her kūh-ı girān iñler
Derūnum nāle peydā eyledükçe ins ü cān iñler
Kaçan kim zār [u] dil-ḥaste olup bir nā-tüvān iñler
Anuñ feryādına raḥm eyleyüp kevn ü mekān iñler

2

Olpdur nūr-ı 'ışık ile benüm göñlüm gözüm rüşen
Anuñçün [nice] esrār-ı nihāna vāḳıf oldum ben
Bu ma'nā-yı egerçi añlamazsın ey kemān-keş sen³¹⁴
Raḳībūñ bağrına toḳunmadı diyü te'essüfden
Ne meydānda bir oḳ atılsa ardınca kemān iñler

3

Ruḥ-ı yāri beḳā³¹⁵ deştinde bitmiş lāle mi şanduñ
Dil-i 'uşşāḳı bu ḥüsn [ü] mecāzī ala mı şanduñ
Fenā bezmi bu 'ālemde mü'ebbed ḳala mı şanduñ
Ney ü çeng ü rebābuñ sen fiğānuñ nāle mi şanduñ
Beni gör kim bir āḥ itsem zemīn ü āsmān iñler

4

Ḥarābāt ehli ol sürmek dilerseñ zevḳ-i devrānı³¹⁶
Ele al cāmı isterseñ fenā derdine dermānı
Şarāb-ı nāb ile 'ömrüñ olur biñ yılca bir ānı

³¹⁴ añlamazsın ey kemān keş sen: ey kemān ḳaş añlamazsın sen; Bh.D; 163 Pdf. 177, M 2/3

³¹⁵ beḳā: belā; Bh.D, 163 Pdf 177 M 2/3

³¹⁶ devrānı: erzānı; Bh.D, Pdf 177, G 163 M 2/4

‘Acebdür kim murādınca içerken āb-ı hayvānı
Niçün sākī za‘īf oldum deyü pīr ü muġān iñler

5

Maḥabbet ‘āşıkı rūbāh olursa dönderür bebre
Şeb-i³¹⁷ ġayretde qalmaz qudreti bir zerrece cebre
Raķībe³¹⁸ merḥamet itmez ider tersāye-<i>vü gebre
Behiştī ey güneş yüzlü nice³¹⁹ incinmesün ebre
İkide bir ser-i kūyuña geldikçe hemān iñler

[29]

(18b-19a) BEHİŞTĪ

-96-

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Mübtelā-yı derd [ü] ġam bulsam melālüm söylerem
Ehl-i hāle rāst gelsem ḥasb-i ḥālüm söylerem
- 2 Qanda bir divāne bulsam eylerem ‘arz-ı cünün
Hem-dem[üm] ehl-i kemāl olsa kemālüm söylerem
- [29] 19a 3 Ger şikār aḥvālün aña³²⁰ cem‘ olup şayyādlar
Şayda qabil olmayan vaḥşī ġazālum söylerem
- 4 İtmesün mi ol güneş benden felekde ‘ār kim
Bulduġum yerde heman başlar zevālüm söylerem
- 5 Ey **Behiştī** hisse-dār olsun deyü erbāb-ı ‘ışq
Qışşa- ḥ<ū>ān olup raķīb ile cüdālum³²¹ söylerem

[29]

(19a) ŞĀBĪT

-97-

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

- 1 Çekdüm yaqasun gerden-i aġyāre yapışdum
ġavġā büyüdü dāmen-i inkāre yapışdum

³¹⁷ şeb: dem; Bh.D, 164, Pdf 178, M 2/5

³¹⁸ raķībe: faķīre; Bh.D, 164, Pdf. 178, M 2/5

³¹⁹ nice: niçün; Bh.D, 164, Pdf. 178, M 2/5

³²⁰ aña: aña; Bh.D, 370 Pdf 384 G 342/3

³²¹ cüdālum: kıtālum; Beh.D, 370 Pdf 384 G 342/5

- 2 Muhtāc-ı hacāmat olıcağ mertebe idüm
Germiyyet ile şışe gibi yāre yapışdum
- 3 Ümmīd-i nigāhla geh tīr-keşçilik itdüm
Açıldı gözüm bir iki dīnāre yapışdum
- 4 Mestāne hırāmuñ göricek serv-i mişālī
Reftāra mecāl olmadı dīvāra yapışdum
- 5 Şerretle raķīb üstüme vāfir yalan itdi
Cürm ü günāhum perçem-i dildāra yapışdum
- 6 **Şābit** gibi evvel alup eşkümle vuzū'yı
Şoñra öperek Muşhāf-ı ruhsāra yapışdum³²²

Temmet

[29]

(19a) KĀNĪ

-98-

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

- 1 Nüş it³²³ mey-i gül-günü leb-i cāma tıyurma
Būs-ı leb-i yār it fem-i gül-fāma tıyurma
- 2 Nev-bāde hor-ı buse l'al-i leb-i yār ol
Nā-puhtelik eyle tama'-ı hāme tıyurma
- 3 'Azm-i harem-i Ka'be-i cān it teni boş ko
Taħrīr³²⁴ ise maķşad eger iħrāma tıyurma
- 4 Nā-ħaķ-zede-i dest-i kālem eyleme rāzuñ
Bu hālet-i sebbāba vü ibhā<rı>ma tıyurma
- 5 **Kānī** meye sen tövbelisin şāhidüz ammā
Zinhār anı sen şāhid-i ibrāma tıyurma

³²² Sabit'in bu gazelinde meslekler var, sosyal unsurlar belirtiyor.

³²³ nüş it: nüş-ı; KD, G 181/1

³²⁴ taħrīr: tecrīd; KD, G 181/3

[29-30]

(19a-19b) BĀĶĪ

-99-

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

- 1 Çak oldı yaşam cevr-i firāvānuñ elinden
Şad-pāre iken dāmen-i dil anuñ elinden
- 2 Qaddüm bükülüp derdüñle döndi kemāna
Qullāb-ı ser-i zülf-i perişānuñ elinden
- 3 İl bezm-i hāk³²⁵ içre şafalarda velī ben
Qanlar yudarım sāhiri³²⁶hicrānuñ elinden
- 4 La'l-i leb-i dildāra özin nisbet idelden
Āzürde-dilim pençe-i mercānuñ elinden

[30] 19b

- 5 Ey nice ser-ferāzlaruñ³²⁷ kellesi tōpı
Ĝaltān ola bu 'arşada çevgānuñ elinden
- 6 Fāş itmez idi rāz-ı dili Yusūf-ı Ken'an
Çāk olmasa dāmānı Züleyhā'nuñ elinden
- 7 **Bākī** niçe bir fahte-veş bāğ-ı belāda
Nālān olam ol serv-i hūrāmānuñ elinden

[30]

(19b) BĀĶĪ

-100-

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 İrişdüm bahre cūy-āsā basıṭ-i hākden geçdüm
Bisāṭ-ı kurbе irdüm çenber-i eflākdan geçdüm
- 2 Şarāb-ı la'l-i fām [u] zevrāk-ı zerrīni terk itdüm
Ben ol keştī ile ol āb-ı āteş-nākden geçdüm
- 3 Ĝamuñ afyonunu tiryāk diyü baña 'arz itme
Yüri şāğ ol benüm 'ömrüm ben ol tiryākden geçdüm

³²⁵ hāk: vefāñ; BD, 225, G 359/3³²⁶ sāhiri: sāķī; BD, 225, G 359/3³²⁷ ser-ferāz: ser-efrāz; BD, G 359/5

- 4 Beni ālūde-dāmān şanma şūfi³²⁸ mest gördüñse
Senüñ bezmüñ gibi ben nice hāk-pākden³²⁹ geçdüm
- 5 Muğaylān-ı belā tutmuş harīm-i³³⁰ Ka'be-i vaşluñ
Efendī ben o rāh-ı pür-ḥas u ḥāşākden geçdüm
- 6 Metā'-ı dehri bir yıldür³³¹ aḫar şu 'ömr-i müsta'cel
Anuñçün **Bākiyā** esbābdan emlākden geçdüm

[30]

(19b-20a) LAṬĪFĪ [Muhammes]

-101-

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

1

Münevver kıldı āfākı yüzüñ ey meh ziyālıkdan
Yaraşur Sidre ḳaddüne dem ursa müntehālıkdan
Ferāgat eyledi şandum seni ben pür-cefālıkdan
Gözüm yaşunu baḫr itdüñ firāḳuñla cüdālıkdan
Senüñle ḳanı a zālīm şu sızmazdı aralıkdan

2

Niyāz itmek düşer dā'im gül-i ra'nāya bülbülden
Niyāz itdükçe nāz itmek gerekdür bülbüle gülden
Beni şu gibi ey serv aḳıtdun cān ile tenden
Çevirdüñ yüzüñi āḫir alınca göñlümi benden
Ġaraz bu muydı a dilber bizimle āşinālıkdan

3

Cihān içre saña beñzer ḳanı bir dilber-i ra'nā
Ḥaṭı reyḫān-ı 'anber-mū yüzi gül ḳāmeti bālā
Ḳamer-şüret güneş-ṭal'at perī- sükker melek-sīmā
Bugün mülk-i melāḫatde bulunmaz ḫüsnüñe hem-tā
Verilmişdür saña şāhum güzellik şun'ı Ḥālıkdan

4

Dem-ā-dem dest-i cevruñle nigārā çāk olup yaḳa
Revā mı āteş-i hecrüñ beni hāk eyleyüp yaḳa
Terahḫum ḳılmayasun sen gözümden ḳanlı yaş aḳa
O olup ḫüsnüñe ḡarrā iken cevritme 'uşşāḳa
Ġurūr ile nice şaḫlar düşüvirür pād-şāḫluḳdan³³²

³²⁸ şūfi: vā'iz; BD, 199, G 316/4³²⁹ hāk-pāk: cāy-pāk; BD, 199, G 316/4³³⁰ harīm: tarīḳ; BD, 199, G 316/5³³¹ yıldür: puldur; BD, 199, G 316/6³³² Vezin aksamaktadır.

- [30] 20a 5
 Sipāhī goncalar içre görüpsün derd-i hāndānı
 Göñül derdi n'ola bülbül gibi eylelse efgānı
 Gözinüñ yaşı yemm oldı demidür kılsan İhsāmı
Laṭīfī yoluña cānā verirdü şıdķ ile cānı
 Terahḥum eyleyüp geçsün eger bū bī-vefālıķdan

(20a) BĀĶĪ

-102-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Şāh-ı gülde jāle düşmüş gonce-i ra'nā mıdur
 Şāh elinden ya muraşşa' sāgar-ı şahbā mıdur
- 2 Zīnet-i bāğ-ı bahār olmış dıraḥt-ı³³³ erguvān
 'İd-gehte şalınur maḥbūb-ı müsteşnā mıdur
- 3 Mevc urur bād-ı seḥerden sebze-i ter mi 'aceb
 Yā bisāt-ı bezm-i 'ayş olmış yeşil ḥārā mıdur
- 4 Şu gibi zencīrler tutmaz dil-i dīvāneyi
 Hāşılı āvāralıķ vaķti bahār eyyāmıdur
- 5 Dehre meftūn olma ey **Bāķī** felek rām oldı tut
 Bī-vefā dünyā hele ben bildüğüm dünyā mıdur

[30]

(20a) ĞUBĀRĪ

-103-

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Nihāl-i hoş-ḥırāmuñ seyr idenler şahn-ı gülşende
 Didilir serde cānuñ var ise reftāra gel sen de
- 2 Benüm tāze nihālüm şive-i reftarı dil-cūnuñ
 Ķodı ḥayretde servi kıldı tütīyi ser-efkeñde
- 3 Kerem kıl ey şabā zülfin perīşān itme cānānuñ
 İdersen ehl-i 'işķuñ 'aķlını başdan perākende

³³³ dıraḥt: nihāl BD, 101, G 123/2

- 4 Gel ey bülbül güle karşı yeter lāf [u] güzāf itdūñ
Senūñ gibi hezārān bāğ-ı dehre geldi güyende
- 5 uluñdur derdmendūñdūr Ğubārī mestmendūñdūr
apuñda tā ölünce boynı bađlu bendedūr bende

(20a) ĞUBĀRĪ

-104-

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Muşāhibdūr benümle künc-i firatde ęamum vardur
Beni bīĝāne şanma pād-şāhum hem-demüm vardur
- 2 N'ola dehr içre istignā idersem Ğüsrev-i Rūma
Elümde bāde-i nābiyle bir cām-ı cemüm vardur
- 3 Senūñ ey bülbül-i şeydā gülüñ var ise gülşende
Benüm de bir serv-add bir lāle-ad ęonce-femüm vardur
- 4 Öürsem ey abībüm zehr-i hecrūñle ne derdüm var
Leb-i lā l-i ayāt-efzāñ gibi em semüm vardur
- 5 Ğubārīyem benümle mūnis olmuş Ğamdülillāh kim
Ğam-ı 'ıřuñ gibi bir yār-ı ęārüm hem-demüm vardur

[31]

(20b) ĞUBĀRĪ

-105-

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Rūz [u] şeb ebrūñ [i]le ruhsāruñ eylerler murād
Anuñ için mihr [ü] meh bir yerde itmez ittiād
- 2 Sīneye tekrār irince tīr-i müjĝānuñ senūñ
İñleyüp göñlüm siper-veş didi kim zamā ziyād
- 3 Gün gibi eflāka peyveste olur adrüm benüm
Ol şeh-i Ğüsn-i melāāt ben ulun eylerse yād
- 4 Zārlıdan urtarup lütfuñla ābād eyleyüp
Yūsuf-ı göñlüm apusın eylesen n'ola küşād

- 5 Mestmendüñdür Ğubārī bendeñe eyle nazār
Ey serīr-i mülk-i ħüsne Şāh Sulţānım Murād

(20b) ĞUBĀRĪ

-106-

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

- 1 Pervāne degülmişse ruĥuñ şem'ine cānum
Çağ böyle yanar mıydı benüm rûĥ-ı revānum
- 2 Feryād-ı dilümdeñ ki idüp nālelerini
'Alemlere fāş itdi benüm rāz-ı nihānum
- 3 Bir derde şataşdım ki [.....]³³⁴Bārī te'ālī
Kāfirlere de virmesün ey şāh-ı cihānum
- 4 Zār itdi beni 'ışkuñ eyā ğonce-i ra'nā
Bülbül gibi artarsa n'ola āh[u] figānum
- 5 Ağlar gice gündüz ğam-ı 'ışkuñla Ğubārī
Raĥm it aña ey pīr olası tāze cevānum

[31]

(20b) ĞUBĀRĪ

-107-

Fā'ilātün /Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün/ Fa'lün

- 1 Ey melāĥatde Yūsuf-ı Ken'ān
Mışr-ı ħüsn içre yok saña aĥrān
- 2 Ğonce-i nev-şukuftedür dehenüñ
Didiler rūyuña gül-i ĥandān
- 3 Mey-i yāķūt-ı fāmı nüş itmez
Bāde-i la'l-i nābuñ umar cān
- 4 Serv-ķaddüñi ser-firāz itsün
Bāĝ-ı 'ālemde sen gülüñ Yezdān

³³⁴ Hece eksiğinden dolayı vezin hatalıdır.

- 5 İtdi 'ışkuñ Ğubārī [yi] bīmār
Kıl devā ey ṭabīb ḥaste dilān

[31]

(20b-21a) ĞUBĀRĪ

-108-

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Naẓar yok 'āşık-ı bī-dillere dil-dār incinmiş
Dirġġā ḳullarına ḥazret-i ḥünkār incinmiş
- 2 Gice kūyında feryād [u] figān itdüklerüm duymış
Bugün bakmaz yüzüme inlemiş bu yār incinmiş
- [31] 21a 3 Leṭāfet gülsitānunda sen ey ġonce-i ra'nā[yı]³³⁵
Görüp ḥār ile hem-dem 'andelīb-i zār incinmiş
- 4 Ḥazer kıl devr-i āhından gezer 'arş-ı mu'allādan
Yıkılmış ḥāṭır-ı bir 'āşık-ı dīdār incinmiş
- 5 Ğubārīnüñ reh-i kūyunda mestāne gelüp cānā
İşitmiş pāyuña yüz sürdüğün aġyār incinmiş

[31]

(21a) ĞUBĀRĪ

-109-

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün

- 1 Aġlamazdum 'andelīb-āsā figān[u] zārdan
N'eyleyim ol ġonce-i ra'nā kesilmez ḥārdan
- 2 Pāre pāre oldı cismi tıġ-ı hecr-i yār ile
Çāk çāk oldı derūnum ṭa'ne-i aġyārdan
- 3 Vāḳıf olsa ḥālūme bir Hüsrevi şīrīn-dehen
Alıvirse dadım dārım ol yār-ı şeker-ġüftārdan
- 4 Ne dilerse eylesün döndürmezem ḳaṭ'ā yüzüm
Dostlar kesmem ümīdüm ḥançer-i dildārdan

³³⁵ Vezin aksadıġı için ekleme yapıldı.

- 5 Döne döne söyledüp erbāb-ı 'ışk-ı dîñledüm
Ey Ğubārī hep şikāyet çarḫ-ı nā-hemvārdan

(21a) ḤAYĀLĪ

-110-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Her kaçan vaḫşī ğazālum geşt ide³³⁶ şahrā yüzün
Hāy [ü] hūyum āh kim ol dem tutar dünyā yüzün
- 2 Haftalarla gülmeyüp yıllarla ağlarsam n'ola
Ay olur göstermez ol mihr-i cihān-ārā yüzün
- 3 Āh-ı 'āşık her kaçan etse³³⁷ ḥazān bādı gibi
Döndürür berg-i ḥazāna 'āşık-ı şeydā yüzün
- 4 Ey şanem bir bir diyem bu resme kāfirliklerüñ
Rüz-ı maḫşerde görürsem Ḥazret-i 'İsā yüzün
- 5 Faḫr kūyın devlet-i dehre Ḥayālī vermedi
Böyle ḫullanmaḫ gerek 'ālemde istignā yüzün

[31]

(21a) ḤAYĀLĪ³³⁸

-111-

Mef'ülü Fā'ilātü Mef'ülü Fā'ilün

- 1 Başum diyār-ı ğamda belā kūhsāridur
İki gözüm bi-'ayn<e>[ihi] anuñ pıñaridur
- 2 Dīvār çekdi ḫatṭı ve top oldı [ġabġabı]³³⁹
Ruḫsār-ı yār şehr-i³⁴⁰ melāḫat ḫişāridur
- 3 Mecnūn alalı başına murġ āşiyānını
Dīvānelik vilāyetinüñ tācdāridur

³³⁶ geşt ide: seyr eder; HD, 325 G 55/1

³³⁷ etse: erse; HD, 325 G 55/2

³³⁸ HD'da 3. ve 4. beyitin yerleri deġişiktir.

³³⁹ Eksik kelimededen dolayı vezin hatalıdır. HD, Pdf 49, s.142 G 42/2 "ġabġabı" kelimesiyle tamamlanmıştır.

³⁴⁰ mülk-i yār: şehr-i yār; HD, Pdf 119, s. 142 G 42/2

- 4 Zünnār-ı 'ışkı belüñe kim bağıladı deseñ
Deyr-i cihānda bir şanemüñ yādgārıdur
- 5 Beyt-i ocağına şu koyan cümle şā'irüñ³⁴¹
Cānā **Hayālī'**nüñ ğazel-i ābdārıdur

Temmet

ĠAZELİYĀT-I VEHBĪ

[32]

(21b) VEHBĪ

-112-

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Yūsuf da görse ıal'ati[ni] bī-nevālanur
Erbāb-ı 'ışk [o] şāh da olsa gedālanur
- 2 O naḥl-i tāzenüñ çekeriz biz hele ğamuñ³⁴²
Ammā raḳıḳ mīve-i vaşluñ şafālanur
- 3 Kendüye cezb ider dil-i rindān-ı kāh-veş
Bu ḥāşiyetle sāĝar-ı mey kehrübālanur
- 4 Deryā-yı ğamda fülk-i nişībān-ı 'ışka dil
Ta'līm-i resm-i rah ider nā-Ḥudālanur
- 5 Olduqça dīdesi reme-i dil-berāna düş
Āvāre-dil mişāl-i kebüter hevālanur
- 6 Deşt-i nāzımda kendine bulduqça hem-sitān³⁴³
Vehbī semend-i ıab' hemān bād-bālanur

³⁴¹ sālīmüñ: şā'irin; HD, s. 142, Pdf 119, G 42/5

³⁴² biz hele ğamuñ : ğamın müdām; SVD, s. 547, Pdf 663 G 52/2

³⁴³ hem-sitān: hem-'inān; SVD, s.547, Pdf 663 G 52/6

[32]

(21b) VEHBİ³⁴⁴

-113-

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

- 1 Dil Yūsufını cāh-ı zenaḥdāna düşürdüm
Ol tıfl-ı 'azīzī yine zindāna düşürdüm
- 2 Giryān nazarum zülf-i perīşāna düşünce
Sermāye cem'iyetimi <yine>³⁴⁵ ummāna düşürdüm
- 3 Haṭṭuñ göricek oldı revān eşk-i te'essüf
Seyr-i çemen eyyāmını bārāna düşürdüm
- 4 Āğūşuñ açar ḥasret-i koķuñla nihāle
Murğ-ı hevesi kūşe-i büstāne düşürdüm
- 5 Şevķ-ı ruḥuña kendüni cān itdi bedenden
Pervānecigi āteş-i sūzāna düşürdüm
- 6 Ğarķ-ı yem-i eşk oldı ten-i zār dirīğā
Edhem gibi sudan çekem 'ummāna düşürdüm
- 7 İrād idicek vaşf-ı şeker-ḥande-i yāri
Vehbī ğazeli ḥayli zarīfāne düşürdüm

[32]

(21b) VEHBİ³⁴⁶

-114-

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün/ Fa'lün

- 1 Görüp sükūnumı zann itme rāḥatumdandur
Ğam ile 'arbedeye za'f-ı tākātümdendür
- 2 Yaķardum 'ālemi açsam dehān-ı şekvāyı
Ğarār gūşe-i ḥāmūş-ı şefkatümdendür
- 3 Felek yazar ki lisāna alup idem şekvā
Benüm nazlanmam ancaķ ṭabī'atümdendür

³⁴⁴ -SVD³⁴⁵ Hece fazlalığından dolayı vezin aksamaktadır.³⁴⁶ -SVD

- 4 Bu deñlü yār-ı girān muħsin taħammül idüp
Dü-tā degül ise ķaddüm ħamiyyetümdendür
- 5 ‘Aceb olsa göñül düşmen-i şulħ-ı **Vehbī**
Kemāl-i devlet-i faķr-ı liyāķatümdendür

Temmet

[32]

(22a) VEHBİ³⁴⁷

-115-

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Maħabbet ehl-i maħzün olsa da mesrūr olur elbet
Sarāy-ı şāh ķalamaz münhedim ma‘mūr olur elbet
- 2 Ne ğam-ı keyfiyyet-i ‘ışķ fütūr olursa aħyānā
Degildür teşne<i> bākī bāde-keş maħmūr olur elbet
- 3 Ĥayāl-i yāri maħv ider gehī ifrāķ ğam-ı dilden
Ziyā-yi mihr-tābān ebr<u> ile mestūr olur elbet
- 4 Aħīr-i fülk-i hecrüñ sīnesinde dāĝ lāzımdur
Menāşıb ehlinüñ ķoynında bir meş‘ūr olur elbet
- 5 Ĥaķ-ı dildārı geldi eşk-i ĥün-ālūda t‘an itmek
Bahār eyyāmı mecrāsı ‘uyūnuñ şūr olur elbet
- 6 Ne var dil-dāde-i çeşmüñ olursa vālih [ü] ĥayrān
Şehā sehħār ile ülfet iden meşĥūr olur elbet
- 7 Göñülķün **Vehbīyā** mihr-i cemāl-i yāre maṭla‘dur
Şeb-i hicrānda ķalmaz şubĥ ile pūr-nūr olur elbet

³⁴⁷ -SVD

[32]

(22a) VEHBİ³⁴⁸

-116-

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Virdüm ger şem-i şūhuñ cānā ne var ne yok
Cān tende sīnede dil-i şeydā ne var ne yok
- 2 Şabr u karar u tākāt u ārām-ı 'aql-ı hoş
Olduğda ebr-i 'işve ki cem'an ne var ne yok
- 3 Ğārāt-ı tāz u nehb-i hırāmuñ baqiyyesin
Tātār-ı ğamzeñ eyledi yağmā ne var ne yok
- 4 İsbāt ider vücūd-ı miyānuñ güher kemer
Ammā dehānuñ özge mu'ammā ne var ne yok
- 5 Her müy-ı zülfi şad dile kayd olmuş ol perī
Mest-i teğāfül öyle ki kūyı ne var ne yok
- 6 Bizde görürdüñ olsa mürüvvet zamānede
'Ankā vü kīmiya gibi ammā ne var ne yok
- 7 **Vehbī** bu nev-zemīni bir ihyā ğaraz hemān
Yohsa bu nazm-ı sādede ğinā ne var ne yok

[32-33]

(22a-22b) VEHBİ³⁴⁹

-117-

Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilün

- 1 Sākiyā şun bāde<-i>gül-fām olsa da māni' degül
Aña la'lüñ naql-i badem olsa da māni' degül
- 2 Hā'ıl olmaz pertev-i ruhsārına haţţ-ı siyāh
Māh-tāb olsun da ahşām olsa da māni' degül
- 3 Cām-ı vaşluñla humār-ı hecrīn oldum³⁵⁰ çāre kııl
Şoñra iş muhtāc-ı hammām olsa da māni' degül

³⁴⁸ -SVD³⁴⁹ SVD'da 8 beyitlikken mecmûada 5 beyittir.³⁵⁰ humār-ı hecrīn oldum : humār-ı hicre evvel; SVD, Pdf.723, s. 60 G 150/5

- 4 Hāl-i dilber yek be-cā olmazsa da maḳbūldür
‘Anber olsun da biraz ḥām olsa da māni’ degül
- [33] 22b 5 Rāh-ı töre Ka’be-i ‘ışķum mücerred **Vehbiyā**³⁵¹
Pūşışüm bir köhne iḥrām olsa da māni’ degül

[33] (22b) **VEHBİ**³⁵²

-118-

Mefā’ilün Mefā’ilün Mefā’ilün Mefā’ilün

- 1 Yine şemşir-i āhı ol büt-i ğaddāra göstersek
O şūḥ[ı] ya’ni taḥvīf eyleyüp ğaddāra göstersek
- 2 Ğamuñ vīrānesidür dil deyü dil-dāra ‘arz itsek
Yine ta’mir için ğam-ḥānemüz mi’māra göstersek
- 3 Rebāb-ı nāleyi ḳānūn-ı şevķe uydurup ey dil
Nevā-yı nağme-i ‘uşşāķı müsīķāra göstersek
- 4 Aķıt<ma>saķ ḥavz-ı dilden cūy-ı ḥūnı pāy-ı dil-dāra
Dü-çeşmüm aña ‘ayniyle iki fevvāre göstersek
- 5 Metā’-ı vuşlāt için sīm ü zer ‘arz eylesek ya’nī
Sirişķ-i çeşm ü rüy-ı zerdümüz dil-dāra göstersek
- 6 ‘Aceb eyler mi bir kerre nigāh-ı iltifāt-āmiz
Bu şī’rī **Vehbiyā** üstād-ı feyz-āşāra göstersek

[33] (22b) **VEHBİ**

-119-

Mef’ülü Fā’ilātü Mefā’ilü Fā’ilün/ Fa’lün

- 1 La’lün ki dil-rübā leb-i cām-ı şarāba ḳor
Bir neşukufte ğonce<i>yi güyā ki āba ḳor
- 2 Sihr ile imtizāc virür āb u āteşe
Sāķī ki bādeyi ḳadeḥ-i şu’le-tāba ḳor

³⁵¹ rah-ı töre Ka’be-i ‘ışķum mücerred Vehbiyā : reh-neverd-i Ka’be-i ‘aşķum mücerred Vehbiyā SVD, Pdf.723, s.607, G 150/7

³⁵² SVD’da Pdf 710, s. 594 G 131’de bulunmaktadır.

- 3 Hāncer be-kef çıkarsa kemīninden ol nigāh
Behrām-ı fitne<-i> bīm ile tīgın kırāba qor
- 4 Ey āftāb-ı yār ile da'vā-yı hüsni qo
Ref'-i niqāb idüp seni bir gün hiçāba qor
- 5 Olma kemāle ğurre ki dehr 'ākıbet seni
Gencīne-i hüner daħı olsañ türāba qor
- 6 Ma'nāyı lafz-ı zūr ile sencīde³⁵³ eylemek
Rūh-ı kelāmı cendere-i ızdırāba qor
- 7 **Vehbī** bu şı'r-i tāzeye olmağ nazīre-cüy
Yārān-ı nazma kayd virür pıç[ú] tāba qor

[33]

(22b-23a) VEHBİ

-120-

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Nigāh-ı mest-i bezm-i 'ışvede çün bāde-nüş olmış
Hum-ı mey-veş dil-i pür-ğün-ı 'aşığ pür-ğurüş olmış
- 2 Degül hāle<me> meh-i nūra neverd<ir>-i Ka'be-i küyuñ
Qabā-yı ebrden'uryān olup ihrām-püş olmış
- 3 Niyāz-ı vaşl-ı n'ola olsa mağbūlüñ ki kuyūñdan
Du'ā-yı 'aşığān āmīn-ferdā³⁵⁴-yı sürüş olmış
- 4 Nīm-i³⁵⁵āhdan şem'-i hayālūñ hıfz için cānā
Dil-i pür-dāğ bir fānūs-ı pür-zīb ü nuğüş olmış
- [33] 23a 5 Ney-i hāme nevā-yı nazma āğāz eylesün bārī
Ki hep meclis-nişīnān³⁵⁶-ı süħan **Vehbī** ħamüş olmış

³⁵³ sencīde: güncīde; SVD, Pdf.660, s. 544, G 4/6

³⁵⁴ āmīn-ferdā : āmīn-fermā; SVD, Pdf.697, s. 581, G 109/3

³⁵⁵ nīm: nesīm; SVD, Pdf.697,s. 581 G 109/4

³⁵⁶ nişīyān: nişīnān SVD, Pdf.697, s. 581,G 109/5

(23a) VEHBİ³⁵⁷

-121-

Fā'ilātün /Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün/Fa'lün

- 1 Ğarķ-ālūde ruķ-ı dilber-i mey-gūn ħamı gör
Gülşen-i ħüsnde gül-gonce-i pür-şebnemi gör
- 2 Gül ile sünbüli seyr eyle behem baķıside
Zır-füsün o siyeh-i kākül-i ħam-der ħamı gör
- 3 Görmedünse şeb-i Kıadr içre şüfi nūr-ı siyeh
O siyeh pūşī içinde o siyeh perçemi gör
- 4 Zekān [u] ħālüne baķ Ka'be-i ruķsārında
Ĥacer'ü'l-esvedi seyr eyle çeh-i zemzemi gör
- 5 O serin ile levendāne ħırāmın seyr it
Gürzin o Yezīde-i pest eylemiş ol Rüstemī gör
- 6 Zaĥmımı şorma řabībā bilürem derdimi ben
Ĥünerin var ise dermān olıcaķ merhemi gör
- 7 'Ālem-i āb gibi naķşber-āb istemezüz
Bize sen 'āleme sulřān olıcaķ 'ālemi gör
- 8 Bir kıadehle şoram 'aķlımı ben **Vehbī**-veş
Sen hemān sākī baña çāre-i def-i ğamı gör

Temmet

[33]

(23a) VEHBİ

-122-

Mef'ülü Fā'ilātü Mef'ülü Fā'ilün

- 1 Zühd ile 'ıřķ ülfet ider mi o kar o kıor
'Āşıķ çeker mi çille-i cevri o zār o zūr
- 2 Ğāfil raķīb ħalk ise kūyında cān-fürüş
Bāzārgāh-ı 'ıřķda rāyic o kār o kūr

- 3 Genc-i lebüñden cān-ı za'if itmiş āşiyān
Şehd-i lebüñ ya dāne-i hālūñ o mār o mūr
- 4 Ol çeşm-i mest pendümi efsāne zann ider
Uyma şağın rakıbe didükçe o yār uyur
- 5 Zāhid ko lāf-ı 'ışkı çerāgāh-ı cerre düş
Ey har-nihād anda boğazuñ otar otur
- 6 Hüm-ı şarāb-ı genc-i harabātta görüp³⁵⁸
Buldum zafer defıneye oldu o gar o gūr
- 7 Beñzer mi şem'-i hüsn-i bütān mihr rüyınā
Var farkı küfr dīn kadar ey dil o nār o nūr
- 8 Mey-keş tevāzu' itmede zühhād-ı ser-keş[ı]
Şer'-i maḥabbet üzre görirse o nār o nūr³⁵⁹
- 9 Gūş eyleyüp dilā kafes-i tende nālesin
Gördükçe murğ-ı cānı huzūr[um] uçar uçur
- 10 İbrık-dār-ı meclīsidür dīde **Vehbīyā** <şimdi>
Mey dökse dāmenine bir ḥadde³⁶⁰ o yār uyur

[34]

(23b) VEHBİ

-123-

Mef'ülü Fā'ilätü Mef'ülü Fā'ilün

- 1 Cām-ı şarāb-ı la'lüñi ḥandān olur gören
Esrār-ı ḥaṭṭ-ı sebzüñi ḥayrān olur gören
- 2 Giryeyle tev'<r>emolduğın aṭfāl-i 'ālemüñ
Dünyāya geldigüne peşimān olur gören
- 3 İtmiş şırayla raḥleler eṭfāl[i] der-kenār
Ḥayret-şī'ār-ı zevk-i [d]ebistān olur gören

³⁵⁸ görüp: gözleyüp; SVD, Pdf.643, s. 527, G 21/6³⁵⁹ o nār o nūr: o yār uyur; SVD, Pdf.643, s. 527, G 21/7³⁶⁰ ḥadda: bezimde; SVD, pdf.643, s. 527, G 21/10

- 4 Teşmîr-i sâ'id eylese 'ıyd-ı zebîhada
Şemşîr-i hun-feşânına kırbân olur gören
- 5 Ey mihr-i hüsn mah-ı nev ebrûvânuñı
Tercîh-sâz-ı mihr-i dıraşşân olur gören
- 6 Şemşîr-i meşk süde-i çeşm-i mükeşşalüñ
Behrâm[-ı Ğür]³⁶¹ olursa da bî-cân olur gören
- 7 Haţţına şâne bûse-zen olduĉa dilberüñ
Mânend-i târ zülf-i perişân olur gören
- 8 Peyĝamber-i cemâlinüñ i'câz-ı hüsnüni
Gök başlı kâfir [olsa]³⁶² müselmân olur gören
- 9 Gel pister-i vişâlde çokluk açılma kim
Serdî-yi hicri pây be-dâmân olur gören
- 10 **Vehbî** yetîm-i nazmını merhûm Vâşık'uß
Tercîh-sâz-ı gevher-i ğaltân olur gören

Temmet

[34]

(23b) VEHBÎ

-124-

Fâ'ilâtün/ Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün/ Fa'lün

- 1 Seni ey nâme der-i dil-bere irsâl ideyüm
Ya'nî pür-beste-i dâĝ-ı dil-i meyyâl ideyüm
- 2 Sürh-ı hun-âbe-i eşkümlle yazup her saşruñ
Âteşin lafzların şu'le-i cevval ideyüm
- 3 Hâme-i tîr ile levh-i dilüme vuşlat için
Nokta-ı dâĝ döküp şıdk ile bir fâl ideyüm

³⁶¹ SVD, pdf.739, s. 623,G 175/6 "Behrâm-ı Ğür" olarak geçmektedir.

³⁶² Eksik kelime var. SVD, pdf.739, s. 623, G 175/8 Gök başlu kâfir olsa müselmân olur

- 4 Surh[i]-i rüyını³⁶³ vaşf eyleyeyüm gülşende
Bülbüli dām ile şayd itmege bir āl ideyüm
- 5 Yāre kāğıd uçurup murğ-ı dil ü cān[um] ile
Ser-nüvişt-i dilüme vāqıf-ı aḥvāl ideyüm
- 6 Menzil-i 'ışkda baña dil uzadırsa ceres
Ḳāfile içre anı nāle ile lāl ideyüm
- 7 Şöyle efsāne-i hicrānı dırāz eyleyeyüm
Güş-darānı [ğam-ı] 'ışk ile imlāl ideyüm³⁶⁴
- 8 Ne öter bülbül 'aceb bildügümüz bir kuş iken
Bāğ-ı kuyūnda anı nālem ile lāl ideyüm
- 9 Ser-nüviştim ideyüm saṭr-ı nuḥust-ı nāme
Vehbiyā yāre ğam-ı 'ışkumı icmāl ideyüm

[34]

(24a) VEHBİ³⁶⁵

-125-

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Göñül kim naqd-ı cānı bir büt-i nā-rām için şaqlar
Şadefler gevherin ğavvāş-ı her şām³⁶⁶ için şaqlar
- 2 Virür bir cām ile tārāca sākī 'aql [ü] sāmānı
Nigāh-ı der kemīn[in] 'ārif-i³⁶⁷ islām için şaqlar
- 3 Hıkuḳ işbāt idüp vā'iz kibāra intisāb eyler
Kühen da'vāyı şerrir ülfet-i hükkām için şaqlar
- 4 O fettān³⁶⁸ şem'-i rüyın zīr-i dāmānında ğīsūnuñ
Dil-i nālān gibi murğ-ı şeb-hengām için şaqlar

³⁶³ rüy: rüz; SVD, pdf. 729, s. 614 G 161/7³⁶⁴ ğüş-darānı ğām-ı 'ışkla imlāl ideyüm: SVD, pdf, 730, s. 614 G 161/7³⁶⁵ SVD' de 12 beyittir.³⁶⁶ her- şam: baḥr-aşam; SVD, Pdf. 677, s. 561, G 78/1³⁶⁷ 'ārif: ğāret; SVD, Pdf. 677, s. 561, G 78/2³⁶⁸ o fettān: o āfet; SVD, Pdf. 678, s.562, G 78/4

- 5 Dem-i vuşlatda hūn-ı eşk çeşmüm ber-cüyüş eyler
Belī rengīn libāsı merdümān bayrām için şağlar
- 6 Şatar halka mürāyī zūhd-ı³⁶⁹ t̄ā'ati seherlerde
Metā'-ı şeb-pesend-i 'işreti aḥşām için şağlar
- 7 Niyaz-ı vaşla şarf itmez de 'āşık naqd-ı ibrāmı
'Aceb genc-i derūnında ne gūne kām için şağlar
- 8 Mūvaffaq³⁷⁰ Muştafā Paşa ki Mevlā gevher-i rāzīn³⁷¹
Nizām-ı silk-i devlet olacaḥ hengām için şağlar
- 9 Yir itmez hubb-ı dünyā hātırında itse de farzā
Maḥalliyle niyāz erbābına in'ām için şağlar
- 10 Dür-i nā-yāb zātın şağlasun dā'im ḥaṭālardan
O kim yāḳūt mūhri ḥātem-i eyyām için şağlar
- [34] 24a 11 Ḳalem isrāf-sāz-ı genc-i ma'nā olmaz ey **Veḥbī**
Nişār-ı efser-i destūr-ı nīkū-nām için şağlar

(24a) VEHBĪ

-126-

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Nihāl-i nāzenuñ neşv<e> [ü] nemāsı artar eksilmez
Dükenmez genc imiş naqd-ı cefāsı artar eksilmez
- 2 Gürisne çeşm-i devlet degme bir ni'metle sīr olmaz
Hücüm-ı imtilādan iştiḥāsı artar eksilmez
- 3 Gelince kārbān-ı ḥaṭṭ-ı bendergāh-ı ḡaybīden
Metā'-ı ḥüsn-i dildāruñ pahāsı artar eksilmez
- 4 Kemāle irmeden bulmaz zevālūñ ehl-i istidrāc
Ki tābdār olı<n>caḥ māhuñ ziyāsı artar eksilmez

³⁶⁹ mürāyī zūhd: mürāyī cins-i; SVD, Pdf. 678, s.562,G 78/ 6³⁷⁰ mūvaffaq: muvaḳḳa; SVD, Pdf. 678, s.562, G 78/ 8³⁷¹ gevher-i rāzīn: gevher-i reyin; SVD, Pdf. 678, s. 562,G 78/ 8

- 5 Olanlar mübtelā-yı keyf-i hālūñ arturur dāğın
Ki afyon-ħorlāruñ gün gün ğidāsı artar eksilmez
- 6 Ser-ferāz eyleyen ‘uşşāķı zaħm u giryedür gör kim
Biri de tāk-i giryānuñ nemāsı artar eksilmez
- 7 Tennevvür mevc-i tufān-ħīz-i çeşmüm böyle ħalursa
Sirişkümlle muħītūñ mācerāsı artar eksilmez
- 8 İder mihmānlaruñ emvāc-ı ikbāl ile istidrāc³⁷²
Dilūñ yemm gibi dā’im āşināsı artar eksilmez
- 9 Nefes te’sīridür [kim]³⁷³ kīse-i nuţķında **Vehbinūñ**
Bu deñlü bezl ile naķd-i edāsı artar eksilmez

Temmet

[35]

(24b) VEHBİ³⁷⁴

-127-

Mefā’ilün Mefā’ilün Mefā’ilün Mefā’ilün

- 1 Perīşāndur tecāvüz itmek ile ħadd[i] ğīsūlar
Nizām-ı şāneye ħācet degül müjġān [u] ebrūlar
- 2 Ķalem sırr-ı zamīrin tercemānı olduġın ħalkā
İder ħışm³⁷⁵ ile ĩma nāme üzre yazılan Hūlar
- 3 Ne mümkin olmamaķ dendān-ı hem-vārın görüp ħayrān
Nice ser-rişteye nazm oldı ol nā-süfte incūlar
- 4 Tıķundukça sūtüre rūy-ı yāre feyz-i ābından
Çü kiş-t-i āb-dāde zūd-res olmaķtadır mūlar
- 5 Siyeh-mağzum n’ola ‘aks-i sevād-ı çeşm-i ħayretle
Olursa jeng-beste **Vehbī**ya mir’āt -ı zānular

³⁷² istidrāc: istiķbālın;SVD, Pdf. 688, s. 572,G 95/ 8

³⁷³ kim; SVD, Pdf. 688, s. 572,G 95/9

³⁷⁴ SVD’da Pdf. 653, s. 537-538, G 36’da mevcuttur.

³⁷⁵ ħışm ile: çeşmiyle; SVD, pdf. 653, s.537,G 36/2

(24b) VEHBĪ

-128-

Fā'ilātün/ Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün /Fā'lün

- 1 Çeşm-i merdüm-keşi mey-ḥāra degüldür de nedür
Mest-i ḥün-ı dil-i bi-çāre degüldür de nedür
- 2 Dāne-i ḥālını 'arz eylemeden maqşūdı
Şayd-ı murğ-ı dil-i āvāre degüldür de nedür
- 3 Çeşm-i terde idicek cilve ḥayāl-i zekānuñ
Dir gören beyza-i fevvāre degüldür de nedür
- 4 Rūz [u] şeb çeşmine ḥ^v āb-āver iken çenber-i³⁷⁶ çarḥ
Kūdek-i baḥtına gehvāre degüldür de nedür
- 5 Tīg-i der-dest ü nigh mest degül[i]se <işkeste>³⁷⁷[şikeste]
Vehbiyā kaşdı dil-i zāra degüldür de nedür

[35]

(24b) VEHBĪ³⁷⁸

-129-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Ḥaṭṭ-ı pūşt-i leb nigīn-i la'lüne pervānedür
Tār-ı gīsū Muşḥāf-ı ruḥsāruñā şirāzedür
- 2 Ṭab'-ı erbāb-ı tecerrüd neylesün ārāyişi
Ḥüsn-i māder-zād müstağnī<yen>³⁷⁹ reng-i gāzedür
- 3 Tek hemān üsküfe-rīz-i ḥande olsun gāh gāh
Yār vaşlın istemem ol naḥl-i ḥüsnüm tāzedür
- 4 Bir zamān ser-germ-i şahbā-yı vişāl-i yār idüm
Şimdi āğūş-ı ḥayālim şüret-i ḥamyāzedür
- 5 Pür-ṭanīn eylerdi çarḥı **Vehbī** ammā neylesün
Püst-i dest-i ḥayret-i sedd-i reh-i āvāzedür

³⁷⁶ çenber: cünbiş; SVD, pdf. 676, . 560,G 76/4³⁷⁷ mest degülse işkest: mest ü küleh işkeste; SVD, pdf. 676, s. 560, G 76/5³⁷⁸ SVD, pdf 670, s.554, G 65³⁷⁹ Müstensih kelimenin sonuna tenvin işareti koymuştur.

[35]

(24b-25a) VEHBİ

-130-

Fā'ilātün / Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün/Fa'lün

- 1 Ebr-veş mihr-i ruḥ-ı dildārı pinhān itdi ḥaṭṭ
Rūz-ı 'uṣṣākı şeb-i tār ile yeksān itdi ḥaṭṭ
- 2 Men' idüp gül-būse-i çin<l>de nigāh-ı 'āşık[ı]
Ṭarf-ı gülzār-ı ruḥında ḥüsn nümāyān itdi ḥaṭṭ
- 3 Āteş-i ruḥsār-ı dildār[a] ḡubār efşān olup
Tābiş-i şem'-i ruḥ-ı yāri firāvān itdi ḥaṭṭ³⁸⁰

[35]

25a

- 4 Keştī-yi ne³⁸¹ bād-bān-ı çerḥ ḡarḫ olsa n'ola
Mevc urup baḥr-ı siyāh-ı āhı cūbān³⁸² itdi ḥaṭṭ
- 5 Pür-dür-i eşk olsa çeşmüm n'ola mānend-i şadef
Ebr-i Nisān[ın] bahār-āsā nümāyān itdi ḥaṭṭ
- 6 Leşkerin ebr-i siyeh gibi nümāyān eyleyüp
'Asker-i ḥüsnüñ tozıtdı hep gürizān itdi ḥaṭṭ
- 7 Fülk-i dil-i baḥr-ı siyāh āha ḡarḫ olsa n'ola
Vehbiyā cūş eyleyüp mevcin nümāyān itdi ḥaṭṭ

[35]

(25a) BĀKĪ³⁸³

-131-

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Şehā gördüm cemāline senüñ bu dört şehr'iyān
Biri Ay'dur biri Gün'dür biri Zühre biri Rıḍvān
- 2 Bu dört nesne<-i>yi <āy> beñzetedüm senüñ 'ālī cemāline
Biri güldür biri sünbül biri nergis biri reyḥān
- 3 Bu dört nesne saña Ḥaḫdan 'aṭādur gözlerim nūrı
Biri ḥüsnüñ biri ḥulḫun biri luṭfuñ biri iḥsān

³⁸⁰ yāri firāvān: yāri fūrūzān; SVD, pdf. 702, s.586,G 119/3³⁸¹ ne: nuh SVD, pdf. 702, s. 586,G 119/4³⁸² cūbān: cūsān; SVD, pdf. 702, s.586,G 119/4³⁸³ -BD

- 4 Saña yavuz saña ne uş bu dört nesne kâdîm olşun
Biri İncîl biri Tevrât biri Zebûr biri Qur'ân
- 5 Bu **Bâkı** bendeni şâhım bu dört nesneden esirge
Biri hasret biri firkat biri ğurbet biri hicrân

Temmet

[35]

(25a) **BĀKĪ**

-132-

Mef'ûlü Mef'â'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün

- 1 Hoş geldi baña mey-gedenüñ âb u hevâsı
Va'llâhi güzel yirde yapılmış yıķılası
- 2 Men' eyler imiş mes'ele-i 'ışķı müderris
Ey h'âce anuñ var ise yaklaştı kâzâsı
- 3 Gitmez o mehüñ râ gibi hañçer kemerinden
Üftâdelerin öldürür âh işte burası
- 4 Zîbâ yaraşur hil'at-i nâz ol boyı serde
İki kolumı itsem³⁸⁴ aña bil tölaması
- 5 Diķkatler ile seyr iderüz yâri ser-â-pâ
Görmez mi idük biz de eger olsa vefâsı
- 6 Dünyâ deger ol mâh-liķâ şüh-ı dilâra³⁸⁵
Yusûf da daķı yoķdur anuñ hüsni-i pahâsı
- 7 Meddâh olalı çeşm-i ğazâlâneñe **Bâkı**
Öğrendi gazel tarzını Rûmun şu'arâsı

³⁸⁴ itsem: kılsam; BD, pdf 318 G 508/4

³⁸⁵ şüh-ı dilâra: dil-ber-i garâ; BD, pdf 318, G 508/6

[35-36]

(25a-25b) BĀĶĪ

-133-

Fā'ilātün /Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün /Fa'lün

- 1 Sīneye çekmege bir serv-i dil-ārām olsa
Ser-keş olmasa iñen 'aşıkına rām olsa
- 2 Biz dağı kâ'ilüz inşāfa dilā pūse kenār
Her gün olmazsa hele bārī bir³⁸⁶ aḥşām olsa

[36] 25b

- 3 Mevsim-i gülden n'olur medrese<-i> vü mescidden
Leb-i cūy u leb-i cānān u leb-i cām olsa
- 4 Künc-i meyhāne ile gülşen-i meclis³⁸⁷ birdür
Sākī-yi lāle-'izār u mey-i gül-fām olsa
- 5 Terk iderdi mey ü maḥbūb hevāsın **BĀĶĪ**
Cānda şabr u dil-i āvāreye³⁸⁸ ārām olsa

[36]

(25b) BĀĶĪ³⁸⁹

-134-

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Dilā bülbül şanurdum ben hemān gülşende dil-dāde
Belā bu güllerüñ ruḥsārına şebnem de üftāde
- 2 Nümüne gonce-i gülşen leb-i rengīn-i şīrīne
Nişāne lāle-i şahrā dil-i ḥūnīn-ı Ferhāda
- 3 Disem bir būse vir cānā dir iḥsān itdi mi Leylā
Cemāli bāğınun şeftālūsından Ḳays-ı nā-şāda
- 4 İşitdük āḥiretde ḥūr-ı Kevşer var imiş ammā
Naḫīr olur mı hey ey sūfī mey [ü] maḥbūba dünyāda

³⁸⁶ bir: her; BD, pdf 272 G 435/2³⁸⁷ gülşen-i meclis: gūşe-i gül-şen; BD, pdf 273, G 435/5³⁸⁸ dil-i āvāreye: dil-i āvārede; BD, pdf 273, G 435/6³⁸⁹ BD, pdf 281, G 449'da bulunmaktadır.

- 5 Sözüml añla³⁹⁰ muğannī nağmesin gūş eyle ey **Bākī**
Ġaraż saña naşlhatdür kulağ dut kavlı-ı üstāde

[36]

(25b) BĀĶĪ

-135-

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Gel ey sākī bulunmaz böyle 'ālī dil-güşā meclis
Getür cām-ı muşaffāyı ki olsun pür-ziyā³⁹¹ meclis
- 2 Piyāle 'aks-i mir'āt-ı felekde āftāb olsun
Füruğ-ı sāğar-ı şaḥbādan olsun pür-ziyā meclis
- 3 Şarāb Āb-ı ḥayāt u cām-ı zerrīn āftāb olsun
Cinān içre gerekmez baña cānān olmasa meclis
- 4 Ķadeḥ ḳan ağlayup def sīne döker ney fiğān eyler
Meger derd ü ġam-ı 'ışḳa olupdur mübtelā meclis
- 5 Ķadeḥ fişḳıyye mey<i> şu ḥalka-i rindān anuñ ḥavzı
Sāray-ı 'işrete şā<z>dırvandur **Bākī**ya meclis³⁹²

(25b) ĠAZEL-İ BĀĶĪ³⁹³

-136-

Fā'ilātün /Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün/Fa'lün

- 1 Eylesün la'lini dermān dil-i bīmāra meded
Dostlar üşte ben öldüm baña bir çāre meded
- 2 Zaḥm-ı sīnemde³⁹⁴ oḳuñ pāreleriñ hep alma
Ṭursuñ Allāh'ı severseñ hele bir pāre meded
- 3 Güher-i cām yitürdük bizi ġam öldüriyor
Sākīya gel bulu vir ḳanda ise ara meded

³⁹⁰ añla: diñle; pdf 281, G 449/5

³⁹¹ pür-ziyā: pür-safā; BD, pdf 131, G208/1

³⁹² 'işrete şāz-ı revāndur: sevḳa şadırvan olupdur; BD, Pdf 132, G 208/5

³⁹³ BD, pdf 72, G 40'da mevcuttur.

³⁹⁴ Sīnemde: sīnemden; BD, pdf 72, G 40/2

- 4 İhtirāz itmedüñüz aldılar elden cāmı
Vākıf itmeñ şaķınıñ kimseyi esrāra meded
- 5 Mededüñ ҡalmadı feryād u fiğān eylemege
Saña kimden ire ey **Bākī**-yi bī-çāre meded

Temmet

[36]

(26a) **BĀĶĪ**³⁹⁵

-137-

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Dilā bezm-i cihānda kimse āhir pāy-dār olmaz
Müdām elden ҡoma ayāğı furşat ber-ķarār olmaz
- 2 Şaķın Mecnūn şanmañ ehl-i 'işkuñ ihtiyāridur
Güzel sevmekde zīrā kimseye hīç ihtiyār olmaz
- 3 Kenār itsem diyen ol gevheri ķa'r-ı yem-i ğamdan
Kenāra ıkımasun hergiz ki gevher der-kenār olmaz
- 4 Ne ҡanlar ağların hecrinde yāruñ derd-i fürķatden
'Aceb bir dem mi vardur çeşm-i pür-ħūn eşk-bār olmaz
- 5 Ol āhū-yı saña şayd olsa şanma iltiyāmından
Önünce ķaçar ammā **Bākīyā** āhır şikār olmaz

(26a) **BĀĶĪ**³⁹⁶

-138-

Fā'ilātün /Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün/ Fa'lün

- 1 'İşkinuñ zaħmeti ğod cānıma raħmetler idi
Dōstum cevr ü cefālar da ne zaħmetler idi
- 2 Kāşķī cān[1] şaçuñ dārına ber-dār itseñ
Ħākden ref' idi bī-çāreye rif atler idi

³⁹⁵ BD, pdf 127, G 195'de mevcuttur.

³⁹⁶ BD, pdf 314 G 502'de mevcuttur.

- 3 Āşinā olmasun aġyār [i]le dirdüm olduñ
Çekdügüm derd ü belālar hep o ġayretler idi
- 4 Gelse ol şūh-ı cefā-pīşe<-i> dil-i virānı
Tīşe-i cevr ile bir pāre meremmetler idi
- 5 Ten-i **Bākī**yi ser-ā-pā kılıcuñ pārelese
Şöyle Va'llāhi begüm cānına minnetler idi

[36]

(26a) BĀĶĪ

-139-

Fā'ilātün/Fe'ilātün Fe'itün Fe'ilātün Fe'ilün/Fa'lün

- 1 Yārdan cevr [ü] cefā luṭf u kerem gibi gelür
Ġayrdan mihr ü vefā derd [ü] elem gibi gelür
- 2 Fürkat-i yār kātı zār [u] zebün itdi beni
Döymeyem mihnet-i hicrāna ölem gibi gelür
- 3 İtdürüp³⁹⁷ leşger-i 'uşşākını ol şāh-ı cihān
Nāz [i]le şalını şalını 'alem gibi gelür
- 4 Dil-i pür-hün elem-i hecrüñ ile³⁹⁸ cūş ideli
Çeşme-i çeşmi aḳup³⁹⁹ şuları dem gibi gelür
- 5 **Bākī**'ya kaḅı göñül mülkiñe⁴⁰⁰ gelse şeh-i 'ışḅ
Bile endüh [u] belā ḥāyl u ḥaşem gibi gelür

[36-37]

(26a-26b) BĀĶĪ⁴⁰¹

-140-

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Gönder efendī sīneme tīr-i belālaruñ
Olsun siper belālaruña mübtelālaruñ

³⁹⁷ itdürüp: uydurup; BD, pdf 109, G 146/3³⁹⁸ hecrünile: 'ışḅünile; BD, pdf 109, G 146/4³⁹⁹ çeşmi aḳup: çeşmüñ aḳan; BD, pdf 109 G 146/4⁴⁰⁰ mülkine: şehrine; BD, pdf 109, G 146/5⁴⁰¹ BD, pdf 165 G 262'de mevcuttur.

- 2 Mihr ü vefâlar itmez iseñ dōstum n'ola
Mînnet degül mi cānuma cevri ü cefâlaruñ
- 3 Baş egmez oldu gūşe-i mihrāb-ı t̄ā'ate
Ebrūlarına secde kılan dil-rübālaruñ
- [37] 26b 4 Rez duhterini sīneye çeksem 'aceb midür
Cevrinden özge nesnesi yok bī-vefâlaruñ
- 5 Şehr içre halk bir birine gösterür beni
Mihrī hilāle beñzedeli meh-liqālarūn
- 6 **Bākī**-i haste-i hāṭırı⁴⁰² iñletme dōstum
Maqbūl olur du'ası şaḡın mübtelālaruñ

[37]

(26b) **BĀḲĪ**⁴⁰³

-141-

Müfte'ilün Mefā'ilün Müfte'ilün Mefā'ilün

- 1 Müşkil imiş ki dil-rübā ṭıfl ola dil-sitān ola
'Āşık-ı zār [u] mübtelā pīr ola nā-tevān ola
- 2 Yaşuma bakmaz ol perī bilmed[i] kadr-i gevheri
Ṭālib ola bu demleri bulmaya bir zamān ola
- 3 Gūş dutup münāfıka cevri ço yar-ı şādıka
Dilber odur 'āşıka müşfik [ü] mihrībān ola
- 4 Ḥayl-i şirār-ı nār-ı dil cünd-i nücüm[a] muttaşıl
Böyle qalursa şöyle bil gökte nice kıran ola
- 5 Sākīya **Bākī**ye feraḡ vir ki fenā bula teraḡ
Şol meyi şun ki bir qadeḡ pīr içe nev-cevān ola

⁴⁰² hāṭırı: ḡaṭın; BD, pdf 166, G 262/6⁴⁰³ BD, pdf 252, G 404'de mevcuttur.

[37]

(26b) BĀĪ⁴⁰⁴

-139-

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Cevr ü cefāña kâ'il olurdum velī şehā
Maḥşūs olaydı ol da cihānda hemān baña
- 2 Şabr u qarār u 'aql alıcı bir perī imiş
Ādem şanurdum ol şanemi gerçi şüretā
- 3 Bir kez tavāfuñ itmegi biñ 'ömre<ye> virmeziz
Ey ḥacī saña Ka'be baña kūy-ı dil-rübā
- 4 Evvel vefāya va'deler itmişken ey ḥüsnum⁴⁰⁵
Cevr itdüñ āhır eylemedüñ va'deye vefā
- 5 Vaşşāfısın o serv-ḳaddüñ rāstı bu kim
Ṭab'-ı bülend- ṭarzuña aḥsent Bākiyā

(26b) BĀĪ⁴⁰⁶

-143-

Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilün

- 1 Ḥadden efvün mihrüm ol nā-mihrban bilmezlenür
Hep bilür çok sevdüğüm ammā hemān bilmezlenür
- 2 Āşināluḳ virmeyüp bīgāne resmin ḳullanur
Nāz ider her gördüğince bir zamān bilmezlenür
- 3 İltifāt-ı ḥāl-i dervīşe 'ulüvv-i şān ḳomaz
Hep bilür ahvāli şāh-ı kām-rān bilmezlenür
- 4 Ğamzesi zaḥm urduğunca la'l-i dermān itmede
Gerçi kim dil derdüñ ol āşüb-ı cān bilmezlenür

⁴⁰⁴ BD, pdf 61, G 10'da mevcuttur.⁴⁰⁵ ḥüsnum: sānem; BD, pdf 61, G 10/4⁴⁰⁶ BD, pdf 84, G 73'de mevcuttur.

- 5 Nāz u istiğnā ile **Bākī**ye dokunmaz geçer
Rāst gelse yolda ol serv-i revān bilmezlenür

Temmet

[37]

(27a) **BĀKĪ**

-144-

Mefā'ülün Mefā'ülün Mefā'ülün Mefā'ülün

- 1 Tesellī virmez ey dil derdüñ ol cānāne söylersin
Açılmaz saña gūyā gonce-i ḥandāne söylersin
- 2 Varup Mecnūn gibi āhuñ kemendin şalma şahrāya
Ol āhū saña şayd olmaz 'aceb⁴⁰⁷ yābāne söylersin
- 3 Koyup tesbīḥ-i mercānı seni kim diñler ey vā'iz
Mufaşşal kışşa başlarsın garīb efsāne söylersin
- 4 Anuñçün gonce-i gül-rāzın açmaz saña ey bülbül
Hezārān hem-zebānuñ var çıkar yārāne söylersin
- 5 Yanup yakılmak ister kimse yok yanuñca ey **Bākī**
Ḥadīs-i 'ışk-ı 'ālem sūz-ı yāri ya ne söylersin

[37]

(27a) **BĀKĪ**⁴⁰⁸

-145-

Mef'ülü Mefā'ülü Mefā'ülü Fe'ülün

- 1 Cānāne cefā kılsa n'ola cāna şafādur
Agyār elemin çekdügümüz ya ne belādur
- 2 Her tāc olamaz faqr [u] fenā tācına⁴⁰⁹ ser-tāc
Terk ehlinüñ ey ḥ^v āce biraz başı kabadur
- 3 İzüñ tozına sürdi yüzün āyine-veş dil
Maşşūd benüm pad-şehüm kesb-i şafādur

⁴⁰⁷ 'aceb: 'abeş; BD, pdf 226 G 361/2

⁴⁰⁸ BD'da 7 beyittir.

⁴⁰⁹ tācına: şāhına; BD, pdf 95, G 106/2

- 4 'Işk ehline şol cāmı şunar sāki-i devrān⁴¹⁰
Kim 'aqla cilā ḳalbe şafā rūḫā ḡidādur
- 5 Va'llāhi ḡazel söylemeden çokdan uşandım
Maḳşūd hemān ḫāsīde bir pāre ezādur
- 6 Sāki mey-i **Bāḳī** getürüp bezme ziyā vir⁴¹¹
Çün kār-ı cihān 'āḳıbetü'l-emr fenādur

[37]

(27a) BĀḲĪ

-146-

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Göñül bir rind-i 'ālem-süz şūḫ-ı şeh-levend ister
Ki 'işk odına yakmaḡa dil ü cānın⁴¹² sipend ister
- 2 Belā-yı bend-i zülfüñden ḫalāş it cān-ı miskīni
Giriftār-ı ḡam-ı 'işkuñ⁴¹³ ne bend ü ne kemend ister
- 3 Karār itmez göñül murḡı bu bāḡuñ degme şāḫında
Nihāl-i ḳadd-i dilber gibi bir serv-i bülend ister
- 4 Mezāḳ[ın] zehr ü ḳahr-ı miḫnet-i eyyāmı telḡ itmiş
Lebüñden 'aşıḳ-ı bī-şabr u dil bir pāre ḳand ister
- 5 Murādı sīneye ol serv-i sīm-endāmı çekmekdür
Semend-i ḫab'-ı **Bāḳī** bir gümişden sīne-bend ister

[37-38]

(27a-27b) BĀḲĪ⁴¹⁴

-147-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Yār olup aḡyāra ādemler begenmez ol perī
Kendüye hem-rāz idindi ya'ni bizden yigleri

⁴¹⁰ devrān: lā'lüñ; BD, pdf 95, G 106/4

⁴¹¹ Bāḳī getürüp bezme ziyā vir: Bāḳīyi getür bezme şafā vir; BD, pdf.95, G 106/7

⁴¹² cānın: cāndān; BD, pdf.108, G 143/1

⁴¹³ giriftār-ı ḡam-ı 'işkuñ: esīr-i miḫnet-i 'aşkuñ; BD, pdf 108, G 143/2

⁴¹⁴ BD, pdf 323, G 515'de mevcuttur.

- 2 İtleriñden ğayriyi görmez raķıbuñ gözleri
Böyle ĥod-bın eyleyen hep sensin anı ey perī
- [38] 27b 3 Şām-ı ğamda meskenüm bir künc-i zulmetdür velī
Şu'le-i āhum yaķar her şubĥ şem'-i ĥāverī
- 4 Bezm-i meyde buse-i la'l-i nigāra ķasd ider
Gögsine ursa n'ola cāmuñ şurāĥı ĥānçeri
- 5 Almaz oldum **Bāķi**yā küĥl-i cilāyı 'aynuma
Tütüyā-yı çeşm idelden ĥāk-pāy-ı dilberi

[38]

(27b) BĀĶĪ

-148-

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 N'ola gelse dil-i mecrūha derd-i dil-rübādan ĥaz
İder haste ne deñlü nā-ümīd olsa devādan ĥaz
- 2 Ğam-ı 'ışķuñ cihān mülkinde buldum şād-mān oldum
Kişi ğurbet diyārında idermiş āşinādan ĥaz
- 3 Şafā-yı cām-ı la'lüñden ne ĥālet kesb ider şūfī
Ki ṭab'-ı bī-mezāk itmez şarāb-ı dil-ġüşādan ĥaz
- 4 Be-her taķdīr olur mā'il ġüzeller 'āşık-ı zāra
Ṭabīb olanlar elbette iderler mübtelādan ĥaz
- 5 Çerāġ-ı māh-ı ĥüsnüñ ķarşu ṭutma çeşm-i vefāna⁴¹⁵
Gözüm nūrı ne deñlü eyleye a'mā ziyādan ĥaz
- 6 İlāhī ṭab'-ı **Bāķi**den rüsüm-ı ğayrı mahv eyle
Ki hergiz⁴¹⁶ ķalmaya ķalbinde naķş-ı mā-sivādan ĥaz

Temmet

⁴¹⁵ ķadāna: āġyāra; BD, pdf 141, G 223/5⁴¹⁶ hergiz: 'aşķa; BD, pdf 141, G 223/6

[38]

(27b) BĀĶĪ

-149-

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Sākiyā kalmaz imiş çünki bu şöhet bākī
Mey-i gül-gün içelüm var ola elbet bākī⁴¹⁷
- 2 H^v ābda almış idim būs-ı leb-i cānānı
Cān dimağında daħı şimdi o lezzet bākī
- 3 Beni öldürdi firākuñ meded ey dōst yitiş
Hele bir pāre daħı tende ħarāret bākī
- 4 Ağlamazdum bu kadar zār-ı zebūn olduğuma
Kalsa bir pāre ğamuñ çekmege tākāt bākī
- 5 **Bākī** ölsün yoluña pad-şehüm sen şağ ol
Baht pāyende Ĥudā yār sa'adet bākī

[38]

(27b-28a) BĀĶĪ⁴¹⁸

-150-

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Her cefā kim eyledüñ geldi vefālar bilmiş ol
Rūħa rāħatdur ğamuñ cāna şafālar bilmiş ol
- 2 Gerçi ser-gerdān idüp şalduñ belā deryāsına⁴¹⁹
Yüz çevürmezler kādīmī āşinālar bilmiş ol
- 3 Yañuna kalur ne kılsañ pād-şehsin dōstum
Şānuna lāyık degül ammā cefālar bilmiş ol
- 4 Cūy-ı eşküm şöyle tuğyān itdi kim bir gün hemān
Āsmānuñ āsiyā-sengin yuvalar bilmiş ol

[38]

28a

- 5 İltifātuñ **Bākī**yi dünyāya maħsūd eyledi
Hep senüñdür çekdügi derd ü belālar bilmiş ol

⁴¹⁷ var ola elbet: bāde-i cennet; BD, pdf 328, G 525/1

⁴¹⁸ BD'da 8 beyitken mecmuada 5 beyittir. BD, pdf 187, G 297

⁴¹⁹ belā deryāsına: belā gird-ābına; BD, pdf 187, G 297/1

[38]

(28a) BĀĪ

-151-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Gül gibi olmak dilerseñ şād u hurrem ey göñül
Lāle-veş elden düşürme cāmı bir dem ey göñül
- 2 Devr elinden kāse kāse yuğduğum қanlardur ol
Қatre қatre тamlayan gözden dem-ā-dem ey göñül
- 3 Devlet-i dünyā için hergiz ne ğam-gīn ol ne şād
Ber-қarār olmaz bilürsin ҳāl-i 'ālem ey göñül
- 4 Gülşen-i kūyında me'vā bulsa bir hūrī-veşüñ
İhtiyār eyler mi bāğ-ı huld[i] ādem ey göñül
- 5 Devr ider **Bāķī**-şifat gerdün⁴²⁰ o māhuñ menzīlin
'İşķ ser-gerdānidur Allāhu 'ālem ey göñül

(28a) BĀĪ⁴²¹

-152-

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Müje haylin dizer ol ğamze-i fettān şaf şaf
Gūyiyā cenge tırur nīze-güzārān şaf şaf
- 2 Gökde efgān iderek şanma geçer hayl-i küleng
Çekülür kūyuna murġān u dil ü cān şaf şaf
- 3 Seni seyr itmek için reh-güzer-i gülşende
İki cānibde tırur serv-i hūrāman şaf şaf
- 4 Cāmi' içre göre tā kimlere hem-zānūsın<ı>
Şekl-i şakķada gezer dīde-i giryān şaf şaf
- 5 Қadrüñi seng-i muşallāda bilüp ey **Bāķī**
Tırup el baġlayalar қarşuña yārān şaf şaf

⁴²⁰ gerdün: hürşīd; BD, pdf 189, G 300/5⁴²¹ BD, pdf 146 G 229'da 10 beyitken mecmuada 5 beyittir.

[38]

(28a) BĀĪ⁴²²

-153-

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Göñül dāğ-ı ğamuñla sīnede bir şem' uyandırmış
Çerāğ-ı 'ışk[a] bir ğarrā kıvılcık altını yandırmış
- 2 Göñüller naqdīn almış yār girmiş halka-i zikre
Bir iki derd-mend āvāre[yi] varmış çözülmüş
- 3 Dimeñ Mecnūna gelmiş 'ākıbet Leylādan istignā
Belā-yı 'ışk o ser-gerdānı cānından uşandırmış
- 4 Bulup saqqā-yı hicrān teşne dil şahrāda Mecnūni
Ecel peymānesin şunmuş hayāt ābına kandırmış
- 5 Bugün Bākīye ol āfet vişālin va'deler kılmış
Yalanlar söylemiş miskīni gerçekden inandırmış

[38-39]

(28a-28b) BĀĪ⁴²³

-154-

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

[39]

28b

- 1 Mīhr-i ruḥuñla dilde kimüñ tāze dāğı var
Tāb-ı çerāğ-ı şems ü kamerden ferāğı var
- 2 Zülfüñ ḥamında ḥaddüñi ḥürşide virmez
Şem 'i n'ider şu kimse k' anuñ şeb-çerāğı var
- 3 Āh itme na'l-i esbi nişānın görüp dilā
Şāyed kimesne işide yirüñ kulağı var
- 4 Lāle çemende başı açık kıpkızıl deli
Sevdā-yı ḥāl-i yar ile muhtel dimağı var
- 5 Cām-ı şarāb-ı nāb gibi dil-rübā kanı
La'līn tuṭāğı dür dişi gül-gün yañağı var

⁴²² BD, pdf 139 G 129'da mevcuttur.⁴²³ BD, pdf 76 G 53'de mevcuttur.

- 6 **Bākī** gözinden eyle hâzer şorma leblerin
Zinhâr gâfil olma şarābuñ yasağı var

[39]

(28b) **BĀĶĪ**⁴²⁴

-155-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Çihresinden görinen sanmañ o hününün dehân
'Aşıkuñ kurbân iderken şıçramış bir kıatre kıan
- 2 Bāğa sen serv-i revānı bir kıadem bassun diyü
Hayli döküldi şaçıldı yoluña berg-i hâzân
- 3 Görinen encüm degül güyâ hâzân evrâkınuñ
'Aksidür āyine-i eflâke düşmişdü 'ayân
- 4 Al ele cām-ı şarābı la'l-fāmı lāle-var
Eylesün derd-i hâsed rüy-ı 'adüyı za'ferân
- 5 Gelmeye sen gül-'izārı vaşf ider bülbül-şıfat
Gülsitân-ı 'āleme **Bākī** gibi bir nükte-dân

Temmet

(28b) **BĀĶĪ**⁴²⁵

-156-

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün/Fa'lün

- 1 Şabr eyle dilâ derdüni cānâne tıyurma
Cân içinde tenhâ eyle dil [ü] cāna tıyurma⁴²⁶

⁴²⁴ feryād: kurbân, BD, pdf 233 G 373/1

⁴²⁵ BD; pdf. 253, G 405. Metinde bulunan; 4. ,5. ve 6. beyitler BD'da bulunmamaktadır. Ayrıca BD'da bulunan 3 ve 5.beyit DE mecmûada yer almamaktadır.

3. beyit; *Esrârını keşfeyleme tahşil-i mizâc it
Nüş eyle mey-i nâbi hakimâne tıyurma*

5. beyit; *Ya'küb-şıfat Bākîyi ol Yūsuf-ı sâni
Hüzn içre komaz kıssayı ihvâne tıyurma*

⁴²⁶ cân içinde tenhâ eyle dil-i: cân içre nihân eyle velî; BD, pdf 253 G 405/1

- 2 Zinhār şaķın mey yirine ķanuñ iķerler
Keyfinüñ⁴²⁷ ol gözleri mestāne tıyurma
- 3 Şüfî gelicek çıkma şaķın 'iřķ ĥaddinden⁴²⁸
Bilmezlik eyle⁴²⁹ sırrunı nā-dāna tıyurma
- 4 Ol Yusufıa vuşlata sen düşde görürsin
Erbāb-ı ĥasedden şaķın aĥvāna tıyurma
- 5 Ben böyle cānı nedīm-i rāhına ĉāre yoķ
Ey ĥūn açıl gül ele hem cāna tıyurma
- 6 Mey içme güzel sevmeye dimezler saña **Bākī**
Hemān o zevķ-i řafāyı nā-dāna tıyurma

[39]

(28b-29a) BĀĶĪ

-157-

Mef'ūlü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 İrdüm fiġān u zār ile ol āstāne ben
ıķdum fiġān-ı⁴³⁰ nāle ile āsmāne ben
- 2 Lü'lü diřüñ ġamıyla siriřķüm güherlerin
Dizdüm ümīd riştesine dāne dāne ben
- 3 Yār-ı lebüñle cām-ı mey la'l-fām içün
Kūy-ı muġānı ġeřt iderim ĥāne ĥāne ben
- [39] 29a 4 Şubĥ-ı viřālüñ irmedi pāyāne yitdi 'ömr-üm>
Şām-ı ġamuñda şem' gibi yana yana ben
- 5 Cevr-<i> [ü] cefāñı çekmege sevdi ġöñül seni
Derd ü belāya geldim efendi cihāne ben
- 6 **Bākī** musaĥĥar oldu baña kişver-i suĥan
Geçdüm serīr-i naźma bugün ĥusrevāne ben

⁴²⁷ keyfinüñ: keyfiyyetüñ; BD, Pdf 253 G 405/2⁴²⁸ Şüfî gelicek çıkma şaķın 'iřķ ĥaddinden: Şöfî gelicek āma şaķın 'ařķ ĥadisin; BD, pdf 253 G 405/4⁴²⁹ bilmezlik eyle: danā-dil isen; BD, pdf 253 G 405/4⁴³⁰ fiġān-ı: kemend-i; BD, pdf 224 G 357/1

[39]

(29a) BĀĶĪ⁴³¹

-158-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Dil çeker ol tār-ı mūy-ı 'anberīnūñ minnetin
İstemez 'ālemde zūlf-i ḥūr-ı 'īnūñ minnetin
- 2 Gerd-i rāhın çihre-i aḡyāra kondurmuş şabā
Yükledük ol käre⁴³² hep rūy-ı zemīnūñ minnetin
- 3 Dōstum her seng-dil bilmez dehānuñ kıymetin
Cāna baş ol [hātem] -i⁴³³ gevher-nigīnūñ minnetin
- 4 Ḥaņçer-i elmās-ı ḡamzeñ var iken ḥūnī gözüñ
Çekmesün 'ālemde tīḡ-ı āhenīnūñ minnetin
- 5 Ārzū-yı ḥāl-i müşḡīnūñ alurduḡ nāfeden
Dil götürmez ḥāşılı āhū-yı Çīnūñ minnetin
- 6 Silk-i gevher ma'nā-yı bārik ü naẓm-ı ter yiter
Bāḡiyā çekmez göñül dürr-i şemīnūñ minnetin

Temmet

(29a) BĀĶĪ

-159-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Bir ḥaber vir ey şabā n'oldı ḡülistānum benüm
Kimler ile seyr ider⁴³⁴ serv-i ḥırāmānum benüm
- 2 Bülbül-i müştāḡunuñ aḡladuḡın yār işidüp
Ḥārlarla mı açılır verd-i ḥandānum benüm
- 3 Hīç bilür mi mey yirine dem-be-dem ḡan yutduḡum
İşidür mi ney yirine āh u eḡḡānum benüm

⁴³¹ BD, pdf 239 G 383'de 7 beyittir.⁴³² käre: ḡāve; BD, pdf 239, G 383/2⁴³³ Eksik kelime vardır. Vezin hatalıdır.⁴³⁴ Seyr ider: salınur; BD, pdf. 216, G 345/1

- 4 Sebzeler dil uzadup toprağa sürerler yüzün
Kimseden incinmesün bu naḥl-ı büstānum benüm
- 5 **Bāḳiyā** bir murğ-ı zār oldı ⁴³⁵giriftār-ı ḳafes
Kūy-ı yāri anıcaḳ uçmaḳ diler cānum benüm

[39]

(29a) BĀḲĪ ⁴³⁶

-160-

Fā'ilātün /Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün/Fa'lün

- 1 N'ola dehr içre nişānum yoğ ise 'Anḳāyem
Ne 'aceb sel ⁴³⁷ gibi çaḡlamasam deryāyem
- 2 İltifāt eylemezem zerre ḳadar nā-dāne
Āsmān-ı hünere mihr-i cihān-ārāyem
- 3 Şüretā gerçi gedā şekli[n] büründüm ⁴³⁸ ammā
Mesned-i memleket-i ma'rīfete Dārāyem
- 4 **Bāḳiyā** dīn-i Muḥammed ḥaḳ için ālemde
Dem-i cān-baḥş ile nazm içre bu gün 'İsāyem

Temmet

[40]

(29b) NEFĪ ⁴³⁹

-161-

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 İki zülfin<i> birbirine bend itdi şabā
Dil-i Cibrīli giriftār-ı kemend itdi şabā
- 2 Tār-ı zülfünde ḳaṭar oldı o deñlü diller
Bir girihle nice biñ ḳāfile bend itdi şabā

⁴³⁵ murğ zār oldı: murğdur güyā; BD, Pdf 216 G 345/5⁴³⁶ BD pdf 198 G 315'de 5 beyittir.⁴³⁷ sel: seyl, BD, pdf 198 G 314/1⁴³⁸ büründüm: urundum; BD, pdf. 198, G 315/4⁴³⁹ Nf.D'da pdf 157, G 3'de mevcuttur.

- 3 İztırāb-ı dil-i 'uṣṣāk ile tırmaz hemvār
Şanma gīsūlarını pest ü bülend itdi şabā
- 4 Kesdi bīhūde fiğān eylemeden gülşende
Gūşmāl-i gül ile bülbüle bend itdi şabā
- 5 Dese **Nefī** bu zemīnde n'ola tekrār ğazel
Tırh-ı vādīsini çün haylī pesend itdi şabā

[40]

(29b) NEFĪ

-162-

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Gördüğün 'āşık ider bir büt-i ra'nāsın sen
Kātı üftādesi çok dilber-i zibāsın sen⁴⁴⁰
- 2 Devr-i hüsnünde n'ola olsa cihān pür ğavğā
Fitne-i devr-i zamān āfet-i dünyāsın sen
- 3 Zülfüñ āşüb-ı dil-i ğamzelerüñ āfet-i cān
'Aleme tırfa belā özge temāşāsın sen
- 4 Belki Yūsuf da seni görse olurdu 'āşık
Ol kadar hüsn ile mümtāz u dil-rübāsın⁴⁴¹ sen
- 5 Saña **Nefī** gibi icmāl ideyin evşāfuñ
Şāh-ı devrānsın⁴⁴² dilber-i ra'nāsın

[40]

(29b) NEFĪ

-163-

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

- 1 Diller nice bir çāh-ı zenaḥdānuña düşsün
Sāyeñ gibi zülfüñde ço dāmāniña düşsün
- 2 Çöz zülfüñi bārī bu bahāneyle dil-i zār
Geh gerdāniña ğāh girībāniña düşsün

⁴⁴⁰ kātı üftādesi çok dilber-i zibāsın: 'aceb üftādesi çok dilber-i yektāsın; Nf.D, pdf 189 G 98/1⁴⁴¹ dil-rübā: dil-ārā; Nf.D, pdf 189 G 98/4⁴⁴² devrānsın: devrāna sezā; Nf.D, pdf 189 G 98/5

- 3 Şāne ҡo ciger pārelesün sīne degül tek
Dil pāyuña yüz sürmek için pāyuña⁴⁴³ düşsün
- 4 Cānbāz gibi gör ne mu'allaklar atar dil
Bir kerre hele ıurra-i bī-cānına⁴⁴⁴ düşsün
- 5 Dil verdi ise ғamze-i hūn-rīziñe **Nefī**
Bī-çāre hemān hañçer-i bürrānıña düşsün

[40]

(29b-30a) NEFİ⁴⁴⁵

-164-

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Nice bir dil ғam-ı zülfüñle perīşān olsun
Göreyin zülfüñi kim hak ile yeksān olsun
- 2 Eylesün bād-ı şabā zülfüñi ҡo ham-der-ham
Dil-i dīvāneyi bend eylemek āsān olsun
- 3 Başlasun bend ile raқsa dil-i dīvāne dağı
Nice bir bād-ı şabā silsile-i cünbān olsun
- [40] 30a 4 Ne ıokunsun dil-i erbāb-ı ғama zülfüñde
Ne perīşān[ī]-i ne cem'iyet-i yārān olsun
- 5 Dil-i **Nefī** gibi geçmezse bu sevdādan eger
Her ser-i müyü aña bir ejder-i pīçān olsun

“ ”

⁴⁴³ pāyuña: yanına; Nf.D, pdf 188 G 94/3⁴⁴⁴ bī-cānına: piçānına; Nf.D, pdf 188 G 94/4⁴⁴⁵ Nf.D, pdf. 188, G 95'de mahlasın olduğı beyitten sonra 4 beyit daha bulunmaktadır.*Deste deste edip ol zülf-i dütāyı bārī**Hāk-rūb-ı der-i şāhenşeh-i devrān olsun**Hān Murād ol şeh-i zī ān ki Hudādan dilerin**Haşre dek devlet ile āleme sultān olsun**Ālemi kevkebe-i şevket ü şānı tutsun**Pādişāhan-ı cihān bende-i fermān olsun**Āb-ı adliyle cihān bāğ-ı bihişte dönsün**Büy-ı hulkiyle sabā micmere-gerdān olsun; mecmuada bu beyitler bulunmamaktadır.*

[40]

(30a) NEFİ⁴⁴⁶

-165-

Mef ā'ılün Mef ā'ılün Mef ā'ılün Mef ā'ılün

- 1 Degil haṭṭ-ı mu'anber sāye-i zülf-i siyāhıdır
Degil ebrū-yı pür-çin ğamzenüñ perr-i külāhıdır
- 2 Ne ğamze Ƙahramān-ı kişver-ārā-yı melāḥāt kim
Dizilmiş leşker-i müjgān anuñ şaf şaf sipāhıdır
- 3 İki şaf 'asker-i ḥün-ḥ^v ārdır güyā kim müjgānı
Girişme aña şaf-pīrā vü ser-'asker nigāhıdır
- 4 Nice ḥ^v āba varır ol ğamze-i 'ayyār kim çeşmi
Hezārān fitne-i mestānenin ārām-gāhıdır
- 5 Haṭ-ı nev-ḥīzi ancak bir belā oldu dile yoḥsa
Güzellik dil-rübālıķ şūḥluķ beline⁴⁴⁷ kemāhidir
- 6 Girişme dil-firībāna teġafüllerle nāzende
Nıgeh mestāne kıl bī-günāh⁴⁴⁸ ile mübāhidir
- 7 Esir oldu göñül çāh-ı zenaḥdānında ey Nefī
Degildir zülf-i ānuñ dūd-ı pīç-ā pīç-i āhidir

Temmet

⁴⁴⁶ Nf.D, pdf 167 G 31'de mahlastan sonra 3 beyit daha bulunmaktadır.

“Halās olmak ne mümkündür deme zinhār o mahbesden

Hemān mevkūf-ı hüsn-i iltifāt-ı pādişāhidir

O şāhenşāh-ı zīşān u bülend-ikbāl-i devrān kim

Cenābı pādişāhān-ı cihānın kible-gāhıdır

Şeh-i meh-kevekebe Sultān Murād-ı ma'delet-güster

Ki dünyāya vüçūdu rahmet-i mahz-ı ilāhidir”; mecmuada bu beyitler bulunmamaktadır.

⁴⁴⁷ beline: yine; Nf.D, pdf 167, G 31/6

⁴⁴⁸ kıl bī-günāh: katl-i bī-günāh; Nf.D, pdf 167 G 31/4

[40]

(30a) NEFİ⁴⁴⁹

-166-

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Nigāhı āfet-i dīn ğamzesi āşüb-ı dünyādur
Bu ğüne şūha dil virmek 'aceb derd özge sevdādur
- 2 Göñül āşüfte yār ālüfte çeşm-i baht ise hufte
'Aceb 'aşık 'aceb dilber 'aceb olmaz temennādur
- 3 Nice keşf eylesün dil-rāzını ol ğamze-i şūha
Ki kat kat perdede pinhān iken bu mest-i rüsvādur
- 4 Dimek güç şaklamak güç ğamzedden hāl-i dil-i zārı
Belā-yı ehl-i 'ışkı gör ne derd-i hayret-efzādur
- 5 Belā-ender-belādur dilde derd-i 'ışk-ı yār ammā
Yazıklar kimse⁴⁵⁰ kim bir böyle sevdādan müberrādır
- 6 Nihānī bir nigehte⁴⁵¹ çeşmi biñ fitne ider peydā
Anunçün şehir-i dārü'l-mülk-i dil pür-şür [u] ğavġādur
- 7 Taħammül hīç mümkün mi ğam-ı hicrāna ey Nefī
Muħabbet ğālib-i muṭlak dil ise nā-şikībādur

[40-41]

(30a-30b) HAYRETİ

-167-

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Lebüñden buse almadı kimesne cāmdan ğayrı
Şoyup koynuña koymadı seni ħammāmdan ğayrı
- 2 Sen ol şulṭān-ı ħübānsın ki öz kullaruña hergiz
Elüñ öpmek müyesser olmadı bayrāmdan ğayrı

[41]

(30b) 3

Lebüñden tatlu dil ğuş itmedüm düşnāmdan⁴⁵²
Elüñden yimedüm bir loḡma ni'met silleden ğayrı⁴⁵³

⁴⁴⁹ Nf.D'da 47. Kasidenin tegazzül bölümünde bulunmaktadır.

⁴⁵⁰ kimse: aña: Nf. D, pdf. 171, K 47

⁴⁵¹ nigehte: nigehle; Nf. D, pdf. 171, K 47

⁴⁵² düşnāmdan: düşnāmdan ğayrı ;Hr. D, pdf 287 G 431/3. beyitte 2. mısra 1. mısra verilmıştır.

- 4 Cihānda bulmadum yār-ı muvāfıķ ğamdan artıķ ben
Göñül eglencesi bilmem mey-i gülfāmdan ğayrı
- 5 Bi-ħamdillāh hele ey **Ĥayretī** bed-nām-ı 'ālemsün
Nesi ğalur Őoñunda kişinüñ bir nāmdan ğayrı

[41]

(30b) ĤAYRETİ

-168-

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Nev-bahār oldı göñül sev yine [bī] bedeli⁴⁵⁴
Eger uşlu isen 'ālemde deli ol be deli
- 2 Yine bir gözler[i] şāhīne şikār oldı göñül
Ĥaķınur başına pervāne güzel ĥurna teli
- 3 Ĥılıcına düşüben ölmege cānlar virilür
Ĥastalar Şöyle kırılmış [gibi] añlar⁴⁵⁵ eceli
- 4 Dilerem atı ayağına düşüp ĥak⁴⁵⁶ ola dil
Severem böyle levendāne olıcaķ güzeli
- 5 Ĥoyalum lāf u güzāfı gelüñ inşāf idelüm
Ĥayretīnüñ ĥatı mestāne degül mi ğazeli

[41]

(30b) ĞUBĀRİ

-169-

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Açıldı bāğ-ı ĥüsnünde gül-i ruĥsārı Maĥmüduñ
Ĥemende ğonceyi lāl eyledi ğüftārı Maĥmüduñ
- 2 Ĥırāmānı ĥırāmānı şayılıp şahn-ı gülşende
Ĥodı ĥayretde servi şive-i reftārı Maĥmüduñ

⁴⁵³ silleden ğayrı: silleden özge; Hr. D, pdf 287 G 431/3⁴⁵⁴ yezelī bedeli: Şol bī-bedeli; Hr.D, pdf 287 G 463/1⁴⁵⁵ kırılmış[gibi] añlar: kırılmış gibi ister; Hr.D, pdf 287 G 463/2⁴⁵⁶ atı ayağına düşüp ĥak: kim düşüben yolına pāmāl; Hr.D, pdf 287 G 463/4

- 3 Göñüller mülkini yağmāya verdi çeşm-i şāşārı
Periřān itdi 'aqlım turre-i tarrārı Maḥmūduñ
- 4 Bu ne ḥüsn-i melāḥatdür ne ḥāletdür ki āfākuñ
Ola mihr-i münīri 'āşık-ı dīdārı Maḥmūduñ
- 5 **Ġubārī** bāde-veş nüş itmeyince ḳahve-i nābın
Bilinmez neydügi keyfiyyet-i esrārı Maḥmūduñ

(30b) NAZİRE-İ VECHİ

-170-

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Çemende bülbüli lāl eyleyen güftārı Maḥmūduñ
Nihāl-i serv[i] ayakda ḳoyan reftārı Maḥmūduñ
- 2 Yine başdan tağıtdı 'aqlımı zülf-i periřānuñ
Beni āşüfte itdi turre-i tarrārı Maḥmūduñ
- 3 O gün üftādeler gelsün hemen ḳurbān idem dersin
Meded 'uşşāḳı öldürdi bugün inkārı Maḥmūduñ
- 4 Baḳılmaz mihr ü gönce ele alınmadan[...] ḳaldı⁴⁵⁷
Toğuncaḳ ebr-i zülfünden meh-i raḥşānı Maḥmūduñ
- 5 Çün oldı burc-ı ḥüsnüñ şimdilik mihr-i dıraḥşanı
Ölürsem n'ola **Vechī** 'āşıkı dīdārı Maḥmūduñ

Temmet

[41]

(31a) SULṬĀN MURĀD

-171-

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Firāḳuñdan ciger yandı eyā dilber kebāb-āsā
İki gözden aḳar yaşum benüm cānum⁴⁵⁸ şarāb-āsā

⁴⁵⁷ Eksik kelimededen dolayı vezin hatalıdır.

⁴⁵⁸ cānum: cām-ı; MD, s.106, G52/1

- 2 Fiğān-ı nāleme āheng ider gülşende bülbüller
İder sīnem benüm nağme begüm çeng [ü] rebāb-āsā
- 3 Terahhum kıl iki mızrāb-ı çeşmünden akan yaşa
Güzellik pāy-dār olmaz cihāndur āsyāb-āsā
- 4 Nazar kıl kīmiyāyı vaşl ile ben hāk bī-kaadre
Nice bir hāk zilletde olam yāra türāb-āsā
- 5 Şeb-i hicrānda nā-pāydāyem ey mihr ü 'ināyet kıl
Bu zerre kaadre pertev şal habībüm āftāb-āsā
- 6 Semend-i hüsnüñi sürdükçe meydān-ı zarāfetde
N'olaydı pāyına yüzüm süreydüm ben rikāb-āsā
- 7 **Murādī** üstine gel sāye şalgıl ey hümā-sāye
Fırākı bārını çekmekde olmuşdur zebāb-āsā

(31a) NAZİRE-İ ĞUBĀRİ ÇELEBİ

-172-

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Döne döne yanar hecr āteşine dil kebāb-āsā
Dem-ā-dem iki çeşmünden açar yaşum şarāb-āsā
- 2 'Irāk [u] İşfihānı geşt kıldum bulmadum cānā
Fiğān-ı nāleme āheng olur çün rübāb-āsā
- 3 Meh-i nev gibi āfāka ereydi başum ey meh-rū
Ayağun toprağına ger süreydim yüz rikāb-āsā
- 4 Du'a-yı Devlet-i Sultān-ı 'Āli Şānıdur yā dīl
Hulūş-ı kalb ile cārī ol şuya āb-āsā
- 5 Vücūduñ pertevi şāhā münevver kılsun eflākı
Ziyā-bağş olsun āfāka cemālūñ āftāb-āsā
- 6 Çekilsün tīg-ı āteş-tābuñ 'adā münhezim olsun
Atılsun tīrūñ ey şeh cünbiş eylese şihāb-āsā

- 7 **Ġubāriyem** elim al dest-i lütfuñla beni aldır
Meded ıl pāy-māl oldum ayaqlarda tūrāb-āsā

[41-42]

(31a-31b) 'AZİZİ

-173-

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Yüzüm sürsem n'ola pāyına dildāruñ rikāb-āsā
Beni pā-māl idüpdür dā'imā ol meh tūrāb-āsā
- 2 Vücūdum mülkini ğarķ itdi yaşı dīde-i pūr-nem
Olupdur gözlerüm bārān-ı eşķ içre ħabāb-āsā
- 3 Niķābuñ ref idüp dīdārını 'arz itse ol meh-rū
Münevver eyler ol demde cihānı āftāb-āsā
- 4 Firāķ-ı nār ile sūzān olupdur bezm-i 'işk içre
Dem-ā-dem sīķ-i hicrān[ın]da yāruñ dil kebāb-āsā
- [42] 31b 5 'Azīzī bezm-i ğamda 'iškuñ eyle ey perī her dem
Fiğān u zār ile āh eyleyüp iñler rübāb-āsā

[42]

(31b) SULṬĀN MURĀD⁴⁵⁹

-174-

Mef'ülü Fā'ilātün Mef'ülü Fā'ilātün

- 1 Āh ile Őerħa çekdüm sīnemde yara düşmüş
Ĥ'üb içre yārı bulmuş tā ki uyara düşmüş
- 2 ĤıŐm idüp ol Şeker leb söyledi acı sözler
alem mübārek oldu tā kim sitāre düşmüş
- 3 Bir nokta almadı yād bu ħaste nā-tüvānı
Dimedi ol Őabībüm gör kim ne kāre düşmüş
- 4 Bustān-ı dehre cānā uğradı āb u nārüm
Āhum cihānı yakdı başum bī-kāre düşmüş

⁴⁵⁹ -MD

- 5 Deryā-yı 'ışk içinde geşte-i dil gezerken
Ġam dirler ey **Murādī** ol bir diyāra düşmüş

[42]

(31b) BAĶĪ⁴⁶⁰

-175-

Mef'ülü Fā'ilātün Mef'ülü Fā'ilātün

- 1 Pākize-dil safāda[n] ruhsār-ı yāre düşmüş
Bir kaçre şebnem olmuş bir lāle-zāre düşmüş
- 2 Eşküm götürdi gitdi kūyna cism-i zāri⁴⁶¹
Berg-i hazāna beñzer bir cūy-bāre düşmüş
- 3 Būs [u] kenāru[n] özler 'ışkuñ gamında diller
Zevraqları bu baħruñ hep ol kenāre düşmüş
- 4 Hūn itdügüñ cigerler hep pāre pāre
Hāk-i harīm-i kūyuñ bir lāle-zāre düşmüş
- 5 Bundan ziyāde 'āşık ferħunde-fāl olur mı
Rüz-ı ezelde ħur'a naşş-ı nigāre düşmüş
- 6 Reşk eylesün zamāna Sulţān Murād Hāna
Hep pertev-i sa'ādet ol kām-kāre düşmüş
- 7 Ķısmetde tīr-i 'ışkuñ **Bāķi**ye oldu rüzı
Sehm-i sa'ādet ol gün ol kām-kāre⁴⁶² düşmüş

⁴⁶⁰ BD, Pdf 137 G 216'da 8 beyittir. Divanda mahlastan sonra beyit ilave edilmiştir. Divan ile karşılaştırıldığında; mecmuada 6. ve 7. beyitlerin yeri farklıdır. Divanda bulunan 8. beyit mecmuada mevcut değildir;

*"Farkında ol siyeh per zill-ı hümayā beñzer
Hakkā bu kim yaraşmış ol tāc-dāre düşmüş"*

4. beyit:

"Hāk-i harīm-i kūyun bir lāle-zāre dönmiş

Hūn itdügüñ cigerler hep pāre pāre düşmüş" bu şekildedir.

⁴⁶¹ Cism-i zāri: cism-i zerdüm; BD, pdf 137 G 216/2

⁴⁶² kām-kāre: dil-figār; BD, pdf 137 G 216/6

[42]

(31b) ZİHNİ

-176-

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Ne deñlü kim cefâ taşın urursuñ cāna incinmez
Elüñden her ne gelse 'aşık-ı divāne incinmez
- 2 Tārımız çeşm-i pür-ḥün keşret ḥaylī ḥayālūñden
Efendī merdüm olan ḥazḫ ider mihmāna incinmez
- 3 Belā-yı zülfüñ ile şöyle mu'tād oldı bu göñlüm
Bī-meclis rişte-i ğamla mişāli şāne incinmez
- 4 Teraḥḫum yokdur aşla çeşm-i cellāduña ey ḥūñī
Kırarsa 'ālemī ol ğamze-i mestāne incinmez
- 5 Devir tāb-ı tecellāyı cemāl-i yāre dil **ZİHNİ**
Ne deñlü yaḫsa şem'üñ şu'lesi pervāne incinmez

Temmet

(32a) MEYLİ

-177-

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Göñül her şeb belā vü ğuşşa-i cānāne incinmez
Esīr-i şoḫbet-i yārān olan mihmāna incinmez
- 2 Zekān cāhına şal zülfüñle bend it kılma tek mehcūr
Velī öldürme şāhım bendeler zindāna incinmez
- 3 Kayırmaz 'ışk-ı müşk eylerse şāne zülf-i dilberler
Melül olma dilā dervīş-i dervīşāne incinmez
- 4 Seni ey māh nuḫ-ı şeb şaḫınur dil ay ile günden
Ölürseñ rü-be-rü āyīne-i raḫşāne incinmez
- 5 Seni gül yaḫmadı bülbül nedür bu āh-ı sūzānuñ
Yaḫar bāl u perīn şem'e yine pervāne incinmez

- 6 Raķibe uyma gön̄lüm incinür ey Yūsuf-1 şānī
Varursuñ ehl-i dil aḥvān[i]le seyrāne incinmez
- 7 Ne ğam **Meylī** gül-āb-1 kūy-1 dilber çekse dāmānım
Olur olmaz çekişmekden kişi yārāne incinmez

[42]

(32a) VUŞŪLĪ⁴⁶³

-178-

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Țoķunsa günde biñ kez tīr-i ğamzeñ cāna incinmez
Hezārān zaḥm urursa bu ten-i 'uryāna incinmez
- 2 Dilā deryā-dil ol āzār-1 á dādan elem çekme
Ne deñlü dil virirler cūy ile 'ummāna incinmez
- 3 Gül-āb-1 kūy-1 dilberden cefā görse dil-i şeydā
Şafālar kesb ider anda kişi yārāne incinmez
- 4 Açılmaz ṭalı 'im naḥs olduğundan kevkeb-i iķbāl
Hudā ḥaķķı gön̄ül ol āfet-i devrāna incinmez
- 5 **VuşŪlī** derd-i 'işķ-1 yār ile bīmār olan 'āşık
Vişāl-i yār ile ḥandān olup hicrāna incinmez

[42]

(32a) MURĀDĪ⁴⁶⁴

-179-

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Ne deñlü tīr-i cevruñ atılursa cāna incinmez
Ķaşı yayım saña ṭoĝrı varan ḳurbāna incinmez
- 2 Şalup cāh-1 zenahdānuña bend itdüñ delī gön̄lüm
Mücerred bir fenā meşrebdür ol divāne incinmez
- 3 'Aceb mi tāb-1 nār-1 hecrüñe ṭākat getürdümse
Girerse ger sīnemdür āteş-i sūzāna incinmez

⁴⁶³ -Vs. D⁴⁶⁴ -MD

- 4 Kıramaz rüz [u] şeb ger eylediysem nâle vü efgāna
Gel uzun ötdügi murğ-ı seher efgāna incinmez
- 5 Seni taşlarlar ise küyuna urdukça incinme
Murādī kim qadīm rāha başar merdāne incinmez

[42-43]

(32a-32b) MUHYĪ

-180-

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Semā' u devre Mevlānāyı zāhid gör ki sâ'idür
Murādı döne döne halkuñ andan intifā'idür
- [43] 32b 2 Kıyās itme def ile nāyı üstünde anuñ ḥādīs
Ne demden vaz' olundu kim bilür anlar semā'idür
- 3 Mey bezm-i elest almış yitür ol Ḥazret-i 'Alī
Başın tā ḥaşr[e] dek kaldur mimānım aña dāi'dür
- 4 Ney ile devri üstünde görüp inkārı ço zāhid
Uyan qānūn u şer'-i şāfi'yye istimā'idür
- 5 Varan Tebzīrī'ye gām zūlmetin görmezse tañ mıdur
Ziyāya Ḥüsrevi bāiş çü şimşek irtifā'idür
- 6 Bu tarzı sālīk-i rāh-ı ḥaḳīḳat Ḥazret-i **Muhyī**
'Aceb mi itse ihyā kutb-ı devrūñ iḥtirā'idür

[43]

(32b) 'ABDĪ

-181-

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 N'ola itsem bugün ol yār-ı [bī] pervāya istiğnā
Gedā gāhı ider şāh-ı cihān-ārāya istiğnā
- 2 Şikārın aldı dil şehbāzı 'ālem şayd-gāhından
İder qāf-ı qana'ātde bugün 'Anqāya istiğna
- 3 Qapuñda kemterin bendüñ cihān şāhına baş egmez
Gedā-yı kuyūñ eyler cennet-i me'-vāya istiğnā

- 4 Metā'-ı faqr-ı fāḳ ile fenā pāzārgāhında
Geçüp dükkān-ı 'ıṣṣā dil şatar dünyāya istignā
- 5 Nihānī āstānında şehā bir 'Abdī maḳbūldür
Yüridür eylese iskender [ü] Dārā'ya istignā

(32b) MUHYĪ

-182-

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 'Aceb olmaz idersem sen şeh-i ḥübāna istignā
Cihānda vaḳt olur eyler gedā sulṭāna istignā
- 2 Bugün ey āftābum sensin ol şāh-ı felek-rif at
Ki ider ednā ḳuluñ Behrām ile Keyvāna istigna
- 3 İtüm dirmişsün aḡyāra bize ḥaylī ululandı
İdermiş devlete irse ḳişi aḳrāna istignā
- 4 Metā'-ı 'ıṣṣāñ aldum naḳd-ı eşḳ [u] rüy-ı zerdümle
Şatarsam vech-dārdur ḥ^v āce-yi devrāna istignā
- 5 Şāhā **Muhyī** gibi bir 'āşıḳ-ı şūrīde-ḥālūñ yok
Kerem ḳıl eyleme ol bülbul-i nālāna istignā

[43]

(32b-33a) 'ULVĪ

-183-

Fā'ilātün/ Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün/Fa'lün

- 1 Ey gönül ḡayrıya meyl eyleme cānān bir olur
Bir yeñi derd derūnuñda biter cānān bir olur
- 2 Ḥüsn-i Yūsuf görüp aldanma ruḥ-ı sādeler
Ḥüsn-i Yūsuf çok olur Yūsuf-ı Ken'ān bir olur
- 3 Dāḡ-ı mihri yeter ol lā[le] ruḥuñ sīneñde
Āsmāna naḡar it mihr-i dıraḥşān bir olur
- 4 Görmedim ḡonce-i la'lūñ gibi rengīn yāḳūt
Mihr yüz biñ bulunur dehr-i Süleymān bir olur

- 5 'Ulviyā şî'rüne beñzer xanı bir nazm-ı laţîf
Çeşminüñ gāyet[i] yok çeşme-i hayvān bir olur

(33a) 'ULVĪ

-184-

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Vefāsız yārūñ el çek 'arızından kākülünden hem
Ferāğat kıl cihānuñ lālesinden sünbülünden hem
- 2 Nesīm-āsā gezüp bŷy-ı vefādan yok eşer gördüm
Gözüm nergis gibi yumdum bu gülşenden gülünden hem
- 3 Baña hemdem yeter dāğ-ı muḥabbet hem nefes nālem
Fenā gül-zārınuñ geçdüm gülünden bülbülünden hem
- 4 Dehān-ı gerdenüñ pūs eyleyen sākī olur fāriğ
Şafā-yı devr-i sāğardan şürāḫi kulculundan hem
- 5 Ḥazān olur bahārından ḫumār olur şarābında[n]
Geçilmez 'Ulviyā dehrüñ gülünden hem mülünden hem

[43]

(33a) 'ULVĪ

-185-

Mef'ülü Mefā'ülü Mefā'ülü Fe'ülün

- 1 Bitmez yüregüm yāreleri işler oñulmaz
Şabr eyleyelüm çāre nedür bitmez iş olmaz
- 2 Günden güne artarsa n'ola ḫüsn-i dilārā
Gül-zār-ı cinānuñ gül-i ra'nāları şolmaz
- 3 Peymāne gibi ḫasret-i la'lüñle dem-ā-dem
Bir dem mi olur dāderüm kanla tölmez
- 4 Bir gāmzesi fettānı bulup sevmiş o ḫünī
Şanmañ ki kişi kişiyeye itdüğünü bulmaz
- 5 'Ulvi kuluñı ḫışm ile redd eyledi dirler
Ol şāh-ı keremden bu cefā hiç umulmaz<lar>

(33a) 'ULVĪ

-186-

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

- 1 Fikr-i femüñ ile dil-i nālān öleyazdı
Yok yire 'adem şehrine mihmān olayazdı
- 2 Dil būselerüñ cānına cān kıлмақ umardı
Bī-çāre ecel derdine dermān olayazdı
- 3 Birkaç gün idi haste idi zaḥmet-i tenden
Gül-ruḥlaruñ ey serv-i ḥırāmān şulayazdı
- 4 Kan ağladı mānend-i şafaқ dīdelerüñde
Ol kan ile bu kāse-i devrān tolayazdı
- 5 'Ulvi kulumuñ deftere yaz āhını didüm
Biñ nāz ile ol serv-i ḥırāmān güleyazdı

[43-44]

(33a-33b) 'ULVĪ

-187-

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

- 1 Yād-ı leb-i la'lüñle bugün kan olayazdı
Dil cür'a-şıfat ḥāk ile yeksān olayazdı
- [44] 33b 2 'Uşşākı biribirine düşürdi o ğab-ğab
Üftādelerüñ hep yeri zindān olayazdı
- 3 Dün gice irmiş idi zevk-i vişāle⁴⁶⁵
Bī-çāre düşünde yine sulṭān olayazdı
- 4 Bir būsüsüñ alınca o yārüñ öleyazdum
Zirā duyup aġyār peşimān olayazdı
- 5 'Ulvi gice āh [ile] añup leyle-i zülfüñ
Mecnün [gibi] 'ālemlere destān olayazdı

⁴⁶⁵ Eksik hecelerden dolayı vezinde aksama olmuştur.

(33b) 'ĀLĪ

-188-

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Binā-yı ğam gibi aḥvāl-i 'ālem ber-ķarar olsa
Sa'ādet ķalsa bākī 'izz ü devlet pāy-dār olsa
- 2 Vücūdum zevraķın girdāb-ı firāķında ḥalāş itse
İrişdürse diyār-ı vuşlata bir rüzgār olsa
- 3 Güzer ķılsam nesīm-i āh ile gül-zār-ı 'ālemde
Fenā bulsa ķarīk-i ğamda cismi ḥāk-sār olsa
- 4 İrer elbette āsīb-i ecel bād-ı ḥazān-āsā
Murāduñ naḥl-ı bāğ-ı dehr içinde mīve-dār olsa
- 5 Olurdum 'Āliyā erbāb-ı nażmuñ beyt-i ma'mūrı
'İmāret ķılsa göñlüm şehrini bir şehr-yār olsa

Temmet

[44]

(33b) RİNDĪ

-189-

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Ben ol sultān-ı 'işķum dūd-ı āhumdan 'alem çekdüm
Melā[met] ṭablını çaldum sipāh-ı derd-i ğam çekdüm
- 2 Ḥabāb- āsā göründi çeşmüme bünyādı devrānuñ
Muḥabbet meclisinde kerem olur bir cām-ı Cem çekdüm
- 3 Yaluñ yüzlü güzeldür gerçi şemşirüñ ne āfetdür
Çekince sīneme anı nice dürlü elem çekdüm
- 4 Ben ol deryā-yı 'işķ içre neheng [ü] ejdehā[...]
Muḥīṭ-i a'zāmı nüş eyledim bir kerre dem çekdüm
- 5 Çü gördüm bezm-i devrānuñ beķası yok bir el
Ayak ayak 'adem ıķlīmine **Rindī** ķadem çekdüm

[44]

(33b-34a) CİNĀNĪ⁴⁶⁶

-190-

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Ğam-ı hālūñle dil ol zülf-i 'anber-fāma düşmüşdür
Harīş-i dāne olmağ ile miskīn dāma düşmüşdür
- 2 Şalın bu şīve-i reftār[i]le gey yaraşur cānā
Ķabā-yı 'izz ü nāz ol serv-i sīm-endāma düşmüşdür
- 3 Ğam-ı şeftālūyi la'l ü dehānuñ çeşmūñ eyle dil
Mey-i engūr [u] Ķaranfil beste vü badama düşmüşdür
- 4 Zehī 'üñvān bu kim dībāce-i hūsn-i cemālūñde
İki ebrūlaruñ bir maṭla'-ı ser-nāme düşmüşdür
- 5 **Cinānī** mezra'-ı ṭab'olmasa ser-sebz-i ter düşme
Ki toḥm-ı ma'rīfet bir ḥuşk-i sāl emāme düşmüşdür

[44]

(34a) NEDĪM⁴⁶⁷

-191-

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Biribiriyle müjgān şafları ğavġaya girmiştir
Nigāh-ı ğamze ğūyā şulḥ için araya girmiştir
- 2 İştüm dür şadef pīrāhenin çāk eyleyüp çıkmış
Meger ol dilber-i sīmin-beden deryāya girmiştir
- 3 Dediler şehir-i nāz-ābād içinde 'ışk-ı şevķinden⁴⁶⁸
O tācir-beççe bir dükkān-i istiġnāya girmiştir
- 4 Temāşā eyleyüp āyīne içre 'aks-i ruḥsāruñ
Ķıyas itdüm perīdür sihr ile mīnāya girmiştir

⁴⁶⁶ -CD⁴⁶⁷ Nd.D, 276 G 23'de 6 beyittir.

"Fūrūġu kūhsār-ı āheni āb eylemek mümkin

Ol āteş kim ḥayālinle dil-i şeydāya girmiştir" beyiti mecmuada mevcut değildir.

⁴⁶⁸ 'ışk-ı şevķinden: işve sūkunda; Nd.D; 276 G23/3

- 5 Bu gün pek ser-ferâz-ı şâdmân gördüm **Nedîmâ**'nı
Meger kim meclis-i maḥzûm-ı bî-hemtâya girmişdür

(34a) ESİRİ

-192-

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün/ Fa'lün

- 1 O şivelerle tebessüm o nâzlarla 'itâb
O hândelerle tekellüm o 'işvelerle cevâb
- 2 O meh-cebîn-i münevver o kec-rev ebrûlar
O ca'd-ı zülf-i mu'anber o kâkül-i pür-tâb
- 3 O cilveler o revişler meded o cünbüşler
O ğamzeler o naķışlar o nergis-i pür-ḥ' âb
- 4 O hâl-i müşk-feşân o ḥaṭ-ı 'abîr-efşân
O la'l-i lebler o dendân o gevher-i nâ-yâb
- 5 Kirişmelerle nigâh idicek o şeh-r-âşûb
Ḳalur mı **Esîrî** dil k'olmaya ḥarâb u yebâb

[44]

(34a) ŞEYDÂYİ

-193-

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Göñül bağlandı zülf-i târına bir şâh-ı ḥübânuñ
Nazîri yok cihân bâğında ol serv-i ḥurâmânuñ
- 2 Melâḥat taḥtına geçmiş olup ḥüsn eyleye sultân
Ḳulı olmuş cihân ḥalkı Muhammed Şâh-ı devrânuñ
- 3 Şehâb içinde gizlenmiş meh-i enver durur gūyâ
Raḥı üzre dökülse kâkül-i müşkîni cânânuñ
- 4 Ḳapuñda çâker olmuşdur nice meh-veşler ey meh-rû
Güzellikde ser-âmed serv-i ḳaddisin cevânânuñ
- 5 Faḳîrûñ derd-mendüñdür dil-i **Şeydâyi** sultânım
Ne var bir gūşe-i çeşm ile görse ol da iḥsânuñ

[44-45]

(34a-34b) YAḤYĀ

-194-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Hālüme rahm eyleyen derdüme dermān kılmason
Yārdan ğayrı gözüm yaşını kimse silmesün

2 'Ār ider ben mübtelāsından ey derd ü ğam
Şöyle bīmār it beni gördükçe cānān bilmesün

[45] 34b

3 Cāniñuz var ise ey üftādeler başum gibi
Ol perī-sīmāya karşı 'aqlunuz dağılmasun

4 Yalıñuz seyr eylesün gün gibi ol māh-ı münir
Sāye-veş yanınca yüzi karalar tağılmasun

5 Öldüğünden soñra **Yaḥyā**'ya қо sögsün ol nigār
Geçmiş imān ehline niçün du'ālar kılmason

[45]

(34b) ÇĀKER 'ĀLĪ

-195-

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

1 Dil<i> [ü] cāna ziyā sulṭān 'Alīden ğayrı n'em vardur
Murādum ḥaşılı 'ummān 'Alīden ğayrı n'em vardur

2 Be hey mü'min bize şāhum gibi olmaz büyük devlet
Virici hem kemāl iḥsān 'Alīden ğayrı n'em vardur

3 Murādum vāşıl-ı Ḥaḫḫa tecellī var ise en'am
Mey-i kevşer bize efşān 'Alīden ğayrı n'em vardur

4 Cihānı eyledi iḥyā gerek ana kul olmağdur
Ki dest-gir hem iḥsān 'Alīden ğayrı n'em vardur

5 Aman şāhum günāh [u] cürümü sizden niyāzumdur
Hisāba rü'yet-i pinhān 'Alīden ğayrı n'em vardur

6 Seḫā vü kenz-i ma'densin nihāyetsiz mürüvvetsin
Benim ḳalbümde hem imān 'Alīden ğayrı n'em vardur

- 7 'Alī Çāker kapısuñda gerek dünyā gerek 'uqbā
Virüpdür kısmeti raḥmān 'Alīden ğayrı n'em vardur

[45-46]

(34b-35b) RŪḤĪ [Muhammes]⁴⁶⁹

-196-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1

Sākiyā mey şun bize Bārī Hudānuñ 'ışkına
Sürelim bir dem Muḥammed Muştafānuñ 'ışkına
İdelüm 'izzet 'Aliyyü'l-Murtaẓānuñ 'ışkına
Nüş idelüm şāh Ḥasan ḥulḳ-ı Rızānuñ 'ışkına
Cüş idelüm Şāh Ḥüseyn-i Kerbelā'nuñ 'ışkına

2

Bu cihānda her zamān bir 'āşıkuñ devrānidur
Rehberimüz ḫāliyā iki cihānuñ cānidur
Pīrimüz mürşīdimüz luḫf-ı 'ināyet kānidur
Bāde-yi cām-ı muḫabbet mü'minüñ imānidur
Sākiyā mey ṭoldur 'Alī Zeyn'ü'l-'Abānuñ 'ışkına

3

Çünkü aşlımuz şorarsañ evvel [ü] āḫir biziz
İbtidā vü intihāyuz bātın [u] zāhir biziz
Her yana bakşañ cemāl-i ḫazret-i nazır biziz
Bir ḳadeḫ sür sākiyā zürriyyet-i Bākır biziz
Şāh Muḥammed Bākırī kān-ı vefānuñ 'ışkına

4

[45] 35a

Ol biziz kim varlıgımızla ṭolu kevn ü mekān
Kāh zāhir oluruz kāh iderüz sırrı nihān
Vaşlımıza 'ārīz<ı> ider cümle eşyā-yı cihān⁴⁷⁰
Bāde-yi gülgünü ṭoldur sākiyā hem tāze cān
Şāh Ca'fer ma'den-i şıdḳ [u] şafānuñ 'ışkına

5

Nüh felek çārī 'anāşırdur bizüm ḫuddāmımız
Cümle eşyā gice gündüz yād iderler nāmımız
Cum'amızdır Cum'amızdır hem bizim bayrāmımız
Sākiyā mey şun içelüm şubḫ olunca şāmımız
Şāh-ı imām Mūsī-i Kāzım 'Aṭānuñ 'ışkına

⁴⁶⁹ -RD

⁴⁷⁰ Vezin hatalıdır.

6

Maḥrem-i esrār-ı ḥaḳḳız bizdedür sırr-ı ḳadīm
 Maẓhār-ı zāt-<ı> [u] şıfātız hem emīr-<ı> [ü] hem ‘aẓīm
 Şāhid-i dīdār-ı yārız bizdedür vech-i kerīm
 Pādişāh-ı dü cihān olur bize olan nedīm
 Bāde şun sākī ‘Alī Mūsī Rızānun ‘ışḳına

7

Mazhar-ı ‘ilm-i Ḥudāyuz bizdedür ‘ilm-i ezel
 Oñ sekiz biñ ‘āleme irer uzatsaḳ bizde el
 ‘Ālem-i ‘ālem bizüz kim bizdedür ‘ilm-i ‘amel
 Sākıyā şun mey bizüz cümle ḥaḳīḳāte emel
 Şāh Muḥammed Bedrū’d-dücānuñ ‘ışḳına⁴⁷¹

8

Kenz-i Kur’ānız bi-küllī sırr-ı ‘irfān bizdedür
 Çeşme-i ḥayvān bizüz her derde dermān bizdedür
 Baḥr-<ı> [u] ‘ummān-ı ḳamu la’l ile mercān bizdedür
 Sākıyā mey şun bize kim şimdi devrān bizdedür
 Şāh Naḳī vü şemsü’d-duḥānuñ ‘ışḳına

9

Ehl-i ĩmān bizdedür hem biz mü‘minüñ cānıyız
 Müñkirüñ inkāriyuz hem kāfirüñ tuḡyānıyız
 Cümle cismüñ cānıyuz cānlaruñ cānānıyız
 Sākıyā mey şun bize kim ‘ālemüñ sulṭānıyız
 Şāh Ḥasan’ül-‘Askerī tāc-ı livānuñ ‘ışḳına

10

Nüh felek ‘arż [u] semā her ṭaraf seyrān biziz
 Evvel-<ı> [ü] āḫir hem ‘ālem nāmı ile şān biziz
 Cümleye bu kā’ināt ḥükmi ile fermān biziz
 Sākıyā mey şun bu dem kim dem biziz devrān biziz
 Şāh Muḥammed Mehdi-yi şāḫib-zamānuñ ‘ışḳına

11

Bizdedür miftāḥ-ı cennet bizden olur fetḫ-i bāb
 Dem-be-dem kesb-i zıyāyı bizden alur āftāb
 Ḳılmışuz vech-i naẓar hem bizdedür ümmü’l-kitāb
 Mest-i ‘ışḳuz bir getirür itmesün cām-ı şarāb
 Sākıyā mey şun bize hem Zü’l-Celālüñ ‘ışḳına

12

[46] 35b **Rūḫiyā** her nesnenüñ aşlı biziz sett-i cihāt
 Tā ezelden hem biziz olduḳ zerrāta zevāt
 A’zam-ı esmā biziz bizden görünür nūr-ı zāt

⁴⁷¹ Vezin hatalıdır.

Ol ḥabībūñ mu'cizātıyla kılmışuz
Cānımız olsun fedā Āl-i 'Abānuñ 'ışkına

[46]

(35b) SEHER ĀBDĀL [Müseddes]

-197-

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün**1**

Yine seyyāh olalı destime aldum teberi
Yine 'azm-i diyār itmege kıldum seferi
Dün [ü] gün āh iderek yārimi buldum seheri
Münkirüñ taşına gerçi ki virdüm siperi

Tövbeler bir daḥı men kimseye itmem kederi
Yüri hey zülf-i siyāh noḡtadan aldum ḥaberi

2

Aluben ehl-i ḥicāb kimseye ḥālüm diyemem
Her ne olursa çekerim künhe şālüm diyemem
Vā'izüñ pendüñi men diñleyüben añlayamam
Yārī idrāk idüp fark-ı 'adū eyleyemem

Tövbeler bir daḥı men kimseye itmem kederi
Yüri hey zülf-i siyāh noḡtadan aldum ḥaberi

3

İderüz şükr Ḥudā'ya faḥr ile bulduḡ bu demi
Ṭaraf-ı ḥaḡdan olup baḡınca eyler keremi
Giderek artura Bārī Ḥudā mertebemi
Varalum farkına eyleyelüm 'ayn-ı cem'i

Tövbeler bir daḥı men kimseye itmem kederi
Yüri hey zülf-i siyāh noḡtadan aldum ḥaberi

4

Varalım Ka'be-i 'uṣṣāḡı ṭavāf eyleyelüm
Dem idüp menzīl alup gāḡ güzāf eyleyelüm
Silelüm āyīnemiz şu gibi şāf eyleyelüm
Oturup yārān ile şoḡbeti cān eyleyelüm

Tövbeler bir daḥı men kimseye itmem kederi
Yüri hey zülf-i siyāh noḡtadan aldum ḥaberi

5

Her ne bulduksa göñül cümlesi âdemde imiş
 Şeş cihet añlamayana cümlesi mâtemde imiş
Seher Âbdâl yâ Hâk deyüp hem-demde imiş
 Derd ile miḥnet ile yâr ile pāzârda imiş

Tövbeler bir dahı men kimseye itmem kederi
 Yüri hey zülf-i siyâh noḡtadan aldum ḥaberi

[46] (35b)

BEYİT

-1-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Hāşılı şāh-ı velāyetden gelür şefkat bize
 Açılır bāb-ı 'Alī'den Ka'be-yi ḥācet bize

Temmet

[46] (36a)

'İZARĪ

-2-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Açdı ḳapuyı görüp ben nā-tüvānı nāzdan
 Yapdı dīvār eyledi şan görmedi açmazdan

AGEHĪ

-3-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Gāh açıldı ḡonce ki döndi yüzünü nāzdan
 'Arz-ı dīdār itdi ya'ni bülbüle açmazdan

LEVHĪ

-4-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Geh çıkarır geh giyer destārın ol meh nāzdan
 Kākülün seyretdürür 'uşşāḳına açmazdan

BĀĶĪ⁴⁷²

-5-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Ellerin dilber yüzine tıtdı şanman nāzdan
 'Aşıka bu vech [i]le yüz gösterir açmazdan

ŞAFĀYĪ

-6-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Hokka-yı la'lin tebessüm itdi şanmañ nāzdan
 Dürr-i dendānuñ baña seyr itdürür açmazdan

[46] (36a)

[REFĪ]

-7-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Dügmeler şanma beni gördükçe göğsin nāzdan
 Sīnesini gösterür baña o meh açmazdan

MİŞĀLĪ

-8-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Güşe-i ebrüsını zīr-i niķāb-ı nāzdan
 Gösterüp ol meh vefālar eyledi açmazdan

VELEHU

-9-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Ġusl iderken seyrider 'azāsın ol meh nāzdan
 Gül-gonce-i sīmīni seyretdürür açmazdan

⁴⁷² -BD

VELEHU

-10-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Şem'-i fānūs[a] girüp gizlendi şanma nāzdan
Sen meh-i tābānı seyritmek diler açmazdan

SELMĀN

-11-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Yüzine burқа' urundı şanma 'izz ü nāzdan
Yār[1] seyritmek diler 'aşıkların açmazdan

[46] (36a)

HÜSREV

-12-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Haste çeşmin bağlamışdur şanman ol meh nāzdan
Uğrın uğrın seyr ider 'uşşâkını açmazdan

RAHMĪ

-13-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Serv-ğaddın gösterir şalar miyānuñ nāzdan
Şanmañuz rahm ider ānı sihr ider açmazdan

DĀNĪ

-14-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Çeşm-i hun-rīzin göreñ hançer tağınmuş nāzdan
Çatl-i 'uşşâk itmek için ol perī açmazdan

NECĀTĪ

-15-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Herkesin üzre çeküp taraf-ı külāhsın nāzdan
Güşe-i çeşm ile baqdı hālime açmazdan

VELEHŪ⁴⁷³

-16-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Key saqın manşube-i eflāke lu'bet-bāzdan
Māt ider bir gün seni ruḥ gösterir açmazdan

[46] (36a)

REVĀNĪ⁴⁷⁴

-17-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Ḳılca göstermez belin 'uşşāka ol meh nāzdan
Cāme üstünden қоçar anı kemer açmazdan

RE'YĪ

-18-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Dersin oқursın қаpar gāhı kitābın nāzdan
Ezber eyler şive-bazuñ var ise açmazdan

“ ”

RE'YĪ

-19-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Geh çözer geh bend ider şalvariñ ol meh nāzdan
Gülçe-i sīmī[ni] ni seyretdürür açmazdan

⁴⁷³ -Nec.D⁴⁷⁴ -Rev.D

MÜFRED

-20-

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

Cihān bāğında söylerler meşeldir bu sözi gerçek
Ne yār ile şafālar sür ne şonuñda elemler çek

MÜFRED

-21-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Her mazarrat kim gelür 'ālemde cāhilden gelür
Her mürüvvet kim gelür 'ālemde kıbilden gelür

[46] (36a)

MÜFRED

-22-

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün/Fa'lün

Mihnet-i ğam şive ile za'if itdi teni
Yek kıluñ ardına siñsem göremez kimse beni

MÜFRED

-23-

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

Tenimi miñnet-i ğam şöyle za'if eyledi kim
Bir sinek kınadını eynüme ton diksem olur

MÜFRED

-24-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Sākiyā tıldur kıdeh ol mehlikānuñ 'ışkına
Zehr ise de nüş idelüm ol bī-vefānuñ 'ışkına

MÜFRED

-25-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Bilürüm haddüm degüldür hem-nişin olmak saña
Göz ucu ile kıyılüz merhabāya dōst um⁴⁷⁵[saña]

MÜFRED

-26-

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

Ölürse cānı tenden dil-i yek cānāne iñcinmez
Muhabbet ehli degme derd ile yārāne iñcinmez

[46] (36a)

MÜFRED

-27-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Cānımı cānān eger isterse minnet cānıma
Cān nedür kim anı kırbān itmeyim cānānıma

MÜFRED

-28-

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

'Abeşdür intiḥāb-ı cāy-ı būs-ı rüy-ı dilberden
Dilā şaḥn-ı ḥarīm-i Ka'bede miḥrābı neylersin

[47] (36b)

MÜFRED**ZĀTĪ**⁴⁷⁶

-29-

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fa'lün

Ahumuñ meskeni yok saḳf-ı semādan ğayrı
Yaşumuñ menzili yok taḥt-ı şerādan ğayrı

⁴⁷⁵ Hece eksikliğinden dolayı vezin hatalıdır.

⁴⁷⁶ ZD; s 463, G 1732

ZĀTĪ⁴⁷⁷

-30-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Çāmetüñ ey bōstān-ı lā-mekān pīrāyesi
Nürdan bir servidür düşmez zemīne sāyesi

ZĀTĪ

-31-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Bulsavuz dipdiri yirdük ol şehüñ kurbanı
Bizden evvel aña kurbān itdügiçün cānını

[47] (36b)

ZĀTĪ

-32-

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

Raķīb-i zāğ elinden bir tezerv-i şiveķār aldım
Daħı ben şāh-bāz-ı 'ışk elinden bir şikār aldım

ZĀTĪ

-33-

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

Hurūs-ı 'arş<un> efğānum huzūrını uçurmuşdur
Kevākib leşkerden āh-ı seher-gāhım geçürmişdür

ZĀTĪ⁴⁷⁸

-34-

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

Düşdüm nişān-ı pāy-ı seg-i dilber üstüne
Ol gönce gördi didi yüzün güller üstüne

⁴⁷⁷ ZD, s. 399, G 1627

⁴⁷⁸ ZD, s. 195, G 1310

ḤALĪLĪ

-35-

Mefā'ılün Mefā'ılün Fe'ülün

Çamu 'aşıklarun sensin Resüli
Yazup hurrem idersin her melüli

Temmet

DÜRRĪ

-36-

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

Ne bilsün lezzet-i fakr u fenâyı māl [u] cāh ehli
Bu zevki gel kanā'at gūşesinde merd-i Ḥağ'dan şor

[47] (36b)

ḤAYĀLĪ⁴⁷⁹

-37-

Mefā'ılün Fe'ilātün Mefā'ılün Fe'ülün/ Fa'lün

Harāb olupdur ol ābād gördüğün gönlüm
Çamuñla toptoludur şād gördüğün gönlüm

ḤAYĀLĪ⁴⁸⁰

-38-

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

Ben ol bāz-ı hü mā-şaydım ki ālem şayd-gāhında
Nice 'Ankā gibi yavrı uçardım āşiyānımdan

DERŪNĪ

-39-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Çut idinmişdür bizi mūr-ı ecel erzāk gibi
Kim taşır zır <ü>-i zemīne dane-i ḥarmān gibi

⁴⁷⁹ -HD⁴⁸⁰ -HD

ḤUSREV

-40-

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

MıŖ ḥüsnüñde ki güm kıldı göñül cān u seri
Şām-ı zülfüñde imiş aldı lebüñden ḥaberi

NEYLĪ

-41-

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

Pertevinden yüzüñe kimse nigāḥ eyleyemez
Naẓara ol eŖer-i mihr ile māḥ eyleyemez

[47] (36b)

NEYLĪ

-42-

Fe'îlâtün/ Fā'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

Ruḥlaruñ reŖki gülüñ yirini ḥār eylediler
Külehin gıncelerüñ başına ṭar eylediler

Temmet

ḤAYRETĪ⁴⁸¹

-43-

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün/ Fa'lün

Dil-i āŖüfte benüm zülf-i girih-gīr senüñ
Ya'ni dīvāne benüm bend[i]le⁴⁸² zencīr senüñ

⁴⁸¹ Hr.D; G. 219, pdf. 189⁴⁸² Hece eksikliği nedeniyle vezin hatalıdır.

HAYRETİ⁴⁸³

-44-

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün/ Fa'lün

Vaşl-ı cān olmak isterseñ bedenden geç gönül
Gel şehid 'ışk-ı cānān ol kefenden geç gönül

BEZMİ 'AYYAŞ

-45-

Mef'ülü Mefā'ülü Mefā'ülü Fe'ülün

Çısmet olıcağ 'ārif-i rind-i mey ü şāhid
Tesbîh ile seccāde virilmiş saña zāhid

[47] (36b)

NAZİFİ

-46-

Fā'îlâtün Fā'îlâtün Fā'îlâtün Fā'îlün

Tırüñi cāndan n'ola ister söz[i] ey gamze-gār
Döñme gez dünyāda zīrā kim bulunmaz toğrı yār

NIĞABİ

-47-

Fā'îlâtün Fā'îlâtün Fā'îlâtün Fā'îlün

Büseñ<l>e dil kani' olmaz vaşlıñun şeydāsıdur⁴⁸⁴
Döstum ma'zūr tut dünyā tama' dünyāsıdur

ŞÜKRİ

-48-

Fā'îlâtün Fā'îlâtün Fā'îlâtün Fā'îlün

Ağlamakdan gözlerüm yaşını pür-ḥün eyledüñ
Birini 'ayn-ı Aras birini Ceyḥün eyledüñ

⁴⁸³ Hr.D; G. 257, pdf. 207

⁴⁸⁴ Bu gazel Figān'nin bir gazelidir. Fahir İz, *Eski Türk Edebiyatında Nazım 1*, Akçağ Yayınları, s.229, a gazelinde bulunmaktadır.

ŞEMSİ

-49-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Var[i]ken gülzār-ı hüsnüñ gülsitāna baķmazam
Mihr-i ruhsāruñ urur [ben] āsmāna baķmazam

[47] (37a)

SĀMĪ⁴⁸⁵

-1-

Fe'ilātün/Fā'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün/Fa'lün

Meclis-i dehr içinde surh u sefid
Devr iden cāmı şanma şems ü kamer
Rind-i 'ıřkuñ iki piyālesidür
Birin aħşām ier birini seher

VELEHÜ

-2-

Fe'ilātün/Fā'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün/Fa'lün

Keşti-yi baħr-ı nīlgün ire
Bildüñüz mi nedür bu şems ü kamer
İki zerrīn bād-bamıdur
Birin aħşām ier birini seher

IT'A

-3-

Fe'ilātün/Fā'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün/Fa'lün

arazı belli arhı bildüñ mi
Aşmadan dü erāğ şems ü kamer
Türbe-i Muştafāyı ta'zimen
Birin aħşām yaar birini seher

⁴⁸⁵ Mecmua nüshasının bu bölümünde "Rubaiyyât-ı Nâbî Efendi" kısmına kadar metinler iki mısra olarak kaydedilmiştir.

VELEHŪ

-4-

Fe'ilātün/Fā'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün/Fa'lün

Hok̄ka-ı lāciverd-i çarḥ içre
 Bildüñiz mi nedür bu şems ü kamer
 Pîr-i dehrüñ iki gıdāsıdur
 Birin aḥşām yudar birini seḥer

[47] (37a)

FUZŪLİ⁴⁸⁶

-5-

Fe'ilātün/Fā'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün/Fa'lün

Tekye-i lāciverd-i çarḥ içre
 Bildüñiz mi nedür bu şems ü kamer
 İki zerrîn çerāğıdur dehrüñ
 Birin aḥşām yaḫar birini seḥer

VELEHŪ⁴⁸⁷

-6-

Fe'ilātün/Fā'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün/Fa'lün

Hacle-gāh-ı kebūd-ı çarḥ içre
 Bildüñiz mi nedür bu şems ü kamer
 Pîr-i dehrüñ iki 'arūsıdur
 Birin aḥşām çoçar birini seḥer

BĀLĪ EFENDİ

-7-

Fe'ilātün/Fā'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün/Fa'lün

Püster-i lāciverd-i çarḥ içre
 Bildüñiz mi nedür bu şems ü kamer
 Pîr-i dehrüñ iki cevānıdur
 Birin aḥşām çoçar birini seḥer

⁴⁸⁶ -FD
⁴⁸⁷ -FD

YAḤYĀ EFENDĪ

-8-

Fe' ilātün/Fā' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün/Fa' lün

Zāl-i dehrüñ burüc-ı eflāka
 Dizdigi t̄öpıdur bu şems ü kamer
 Bozmağ için niẓām-ı dünyāyı
 Birin aḥşām iter birini seher

[47] (37a)

ẒAHİRĪ

-9-

Fe' ilātün/Fā' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün/Fa' lün

Şanma bezm-i sipihrine t̄ıbkı
 Devr iden rüz [u] şebde şems ü kamer
 Sākī-yi dehrüñ iki cāmıdur
 Birin aḥşām şunar birini seher

VELEHŪ

-10-

Fe' ilātün/Fā' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün/Fa' lün

Süfre-i lāciverd-i çarḥ içre
 Bildüñiz mi nedür şems ü kamer
 Rind-i dehrüñ iki piyālesidür
 Birin aḥşām çeker birini seher

VELEHŪ

-11-

Fe' ilātün/Fā' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün/Fa' lün

Meclis-i lāciverd-i çarḥ içre
 Bildüñiz mi nedür şems ü kamer
 İki kāse şarābıdur dehrüñ
 Birin aḥşām içer birini seher

LUTFĪ

-12-

Fe'ilatün/Fā'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün/Fa'lün

Şiṣegāh-ı kebūd-ı çarḥ içre
 Bildüñiz mi nedür şems ü kamer
 İki mirātıdur zen-i dehrüñ
 Birin aḥşām baqar birini seher

[47] (37a)

FEHMĪ

-13-

Fe'ilatün/Fā'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün/Fa'lün

Ṭavīle-i satıl[ı] çerḥ içre
 Bildüñiz mi nedür şems ü kamer
 Tös dehrüñ iki satılıdur
 Birin aḥşām içer birini seher

REMZĪ

-14-

Fe'ilatün/Fā'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün/Fa'lün

Taḥt-gāh[ı] bilinür çerḥ üzre
 Bildüñiz mi nedür şems ü kamer
 İki zer tācıdur şeh-i dehrüñ
 Birin aḥşām giyer birini seher

Temmet

ELĪFĪ

-15-

Fe'ilatün/Fā'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün/Fa'lün

Şiṣe-i ser-bülend-i çerḥ içre
 Bildüñiz mi nedür şems ü kamer
 Defter-i 'ömrüñ iki misbāḥıdur
 Birini aḥşām yaqar birini seher

ELİFİ

-16-

Fe' ilātün/Fā' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün/Fa' lün

Āşiyān-ı 'adem-i çerh üzre Fāhimā
 Bildüñ[iz] mi ne[dür] şems ü kamer
 Zen-i dehrüñ çeşm-i firengisidür
 Birini aḥşām baḳar birini seḫer

[47] (37a)

FĀHİM

-17-

Fe' ilātün/Fā' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün/Fa' lün

Tekye-i dehr Felāṭün içre bildüñ
 Elifî ne imiş şems ü kamer
 Zāl-i dehrüñ iki güşvāresidür
 Birin aḥşām taḳar birini seḫer

“ ”

[48] (37b)

RUBĀ'İYĀT-I NĀBĪ EFENDĪ

-1-

Mef' ulü Mefā' ilün Mefā' ilü Fe' ul
Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fa'
Mef' ulü Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ul
Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ul

Remmāl-i ḳazā sipihre döñdükçe nüḳaṭ
 Zinhār dime ḫükmine bu kec bu ḡalaṭ⁴⁸⁸
 Var ise sebebi çeşm-i ḡalaṭ bīnūñdür
 Yoḫsa ne revā nüḫḫa-ı ḫikmetde ḡalaṭ

⁴⁸⁸ ḡalat: şaḳat; ND, C II, s 730

NĀBĪ⁴⁸⁹

-2-

*Mef'ülü Mefā'ilün Mefā'ilü Fe'ül**Mef'ülü Mefā'ilün Mefā'ilü Fe'ül**Mef'ülü Mefā'ilün Mefā'ilün Fā'*

Çeş<mī>me görünür raķībün eṭvārı ğalīz

Reftārı ğalīz [ü] ḫarf ü güftārı ğalīz

Terkīb-i vücūdı ser-te-ser ğılzetdür

Çeşm ü leb ü gūş [ü] ser ü destārı ğalīz

[48] (37b)

NĀBĪ⁴⁹⁰

-3-

*Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ül**Mef'ülü Mefā'ilün Mefā'ilü Fe'ül**Mef'ülü Mefā'ilün Mefā'ilün Fā'*

Ben eylemeden dā'ıye-i vaşla şürü'

Fī'l-ḫāl bulur pīş-i raķībānda şüyü'

Mey çıķduđı dem ķapandı bāb-ı tevbe

Çün ğarb-ı çemende⁴⁹¹ aftāb itdi ṭulü'NĀBĪ⁴⁹²

-4-

*Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ül**Mef'ülü Mefā'ilün Mefā'ilü Fe'ül**Mef'ülü Mefā'ilün Mef'ülün Fā'*

Olsa ne ķadar ehl-i dil efsürde-dimāğ

Dilden alamaz cemāle destür-ı ferāğ

Bir-çın-i cebine bīñ cefādan soñra

Yokdur kütüb-i şer'-i maḫabbetde mesāğ

Temmet

⁴⁸⁹ ND, s. 733⁴⁹⁰ ND,s. 735⁴⁹¹ çemende: humında; ND735⁴⁹² ND, s. 741

NĀBĪ

-5-

*Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ül**Mef'ülü Mefā'ilün Mefā'ilü Fe'ül**Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilün Fā'*

Her kim ki bulur fazl [u] ma'arifle şeref
 Eyler anı çerh-i tîr endüha hedef
 Eyler sitem-i erre girîbânını çāk
 Rüşen-dil [ü] dūr-perver iken şab'-ı şadağ⁴⁹³

[48] (37b)

NĀBĪ⁴⁹⁴

-6-

Mef'ülü Mefā'ilün Mefā'ilü Fe'ül

Girmez ele kām nā-ümîd olmayıcağ
 Esbāb-ı ümîd nā-bedîd olmayıcağ
 Gelmez gibi nev-'arūs-ı kām āğūşa
 Ben çeşm-sefîd o mû-sefîd olmayıcağ

NĀBĪ⁴⁹⁵

-7-

*Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ül**Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ül**Mef'ülü Mefā'ilün Mefā'ilün Fā'*

Ey nüşā-i hüşn sırr-ı cāndur sühanuñ
 Terkîb-i cevāhir-i cināndur bedenüñ
 Dü fetħa-i sürħden dü leb-i tenvîndür
 Tenvîndeki nuñ-ı niħāndur dehenüñ

⁴⁹³ şadağ: şadef; ND, s. 743

⁴⁹⁴ ND,s. 745

⁴⁹⁵ ND, s. 1203

NĀBĪ⁴⁹⁶

-8-

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ül
Mef'ülü Mefā'ilün Mef'ülün Fā'
Mef'ülü Mefā'ilün Mefā'ilü Fe'ül
Mef'ülü Mefā'ilün Mef'ülün Fe'ül

'İşkuñla idüp sīneyi pür-şerha ezel
 Dībāce-i ārzūya çekdüm cedvel
 Zülfünde iken ilişdi dil kāküline
 Ser -menzile çıkdı rismān-bāz-ı emel

[48] 38a

NĀBĪ⁴⁹⁷

-9-

Mef'ülü Mefā'ilün Mefā'ilün Fa'
Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilün Fa'
Mef'ülü Mefā'ilün Mef'ülü Fe'ül
Mef'ülü Mefā'ilün Mef'ülün Fā'

Ol kim ruḥ-ı yāre çeşm ü ebrū virmiş
 Dest-i nażar-ı 'ışka terāzū virmiş
 Bir cānibi nev-bahār <u> bir semti ḥazān
 Bu bağçe-i şun'a 'aceb şu virmiş

NĀBĪ⁴⁹⁸

-10-

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilün Fā'
Mef'ülü Mefā'ilün Mefā'ilü Fe'ül

Geh dīdelerim<her> hecr ile ḥūn eylersin
 Geh sāğar-ı ümmīdi nigūn eylersin
 Her cāylığa koydı ol āfet-i ketebe
 Sen Nābī dahı meşk-i cünūn eylersin

⁴⁹⁶ ND, s. 821

⁴⁹⁷ ND,s. 708

⁴⁹⁸ -ND

NĀBĪ⁴⁹⁹

-11-

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilün Fā'

Ḥurşīd ziyā-cū dīl-i pür-tābumdan
 Hem⁵⁰⁰ ḥimmet umar cām-ı mey-i nābımdan
 Ol baḥr-ı belāyum ki ider istiğfār
 Hızır itse güzer gūşe-i girdābumdan

[48] 38a

NĀBĪ

-12-

*Mef'ülü Mefā'ilün Mefā'ilün Fā'**Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilün Fā'*

Eylerse de 'āşık āb-ı rü ile vüzü
 Alınmaz imiş naḳd-i icābından bû
 Oldı hele rütbe-i maḥabbet ma'lüm
 Bu⁵⁰¹ tecrībe-i sâz⁵⁰² ile mûy-be-mû

NĀBĪ⁵⁰³

-13-

*Mef'ülü Mefā'ilün Mef'ülün Fā'**Mef'ülü Mefā'ilün Mefā'ilü Fe'ül*

İtdi beni dehr ol ḳadar fersüde
 Kim nevk-i hilāli eyledüm āsüde
 Pır oldum o deñlü kim girih elde ḳalur
 Nek-şüde olan nāḥün ile nek-şüde

⁴⁹⁹ ND, s. 869

⁵⁰⁰ hem:cem; ND, s. 869

⁵⁰¹ Bu: bir; ND, s. 952

⁵⁰² saz: niyāz; ND, s. 952

⁵⁰³ ND, s.955

NĀBĪ⁵⁰⁴

-14-

Mef'ülü Mefā'ilün Mefā'ilün Fā'

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilün Fā'

Mef'ülü Mefā'ilün Mefā'ilü Fe'ül

Olduḡsa[da] n'ola pest mişāl-i sāye
Şad şükr ki hürşidleyüz hem-sāye
İllā gibi ḡarf-i sīne-çāküz ammā
Bel bağlamazuz meger ki müsteşnāya

[48] 38a

TARİḢ VEFĀT-I NĀBĪ MERḢŪM

Hātif-i Ġaybī vefātında didi tārīḡ
Eyledi Nābī Efendī ḡaşr-ı Firdevsī mekān(1164)

NĀBĪ

Fe'ilātün / Fā'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün/Fa'lün

'Āşīḡ efnāyı vücūd eylemeden derdi budur
İstemez kimseye yār olduḡını tābutuñ

Tarīḡ

Fe'ilātün / Fā'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

Şād olup ehl-i ḡıred didi anuñ tarīḡiñi
Çıkd[ı] sīmūnuñ elinden ḡa'l'a-i gevher-nigīn (995)

Tarīḡ

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

Ziyāde bir güzel tārīḡ-i taḡrīr eyle ey **Vehbī**
Şoyın buldı Çubuḡlı devr-i İbrāhim Pāşāda (1134)

⁵⁰⁴ ND, s. 1223

Tarīḥ-i Şāhidī: (961)⁵⁰⁵

Tarīḥ-i İslāmbol: BeldetünTayyibetün (857)

AḤİRŪN

[49] (39a)

ḲİṬ'Ā

-1-

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

Açılsa bāb-ı Kerem zāhir olsa taḥḳīkāt
Müyesser olsa saña cümleñ müşāhedesi
Felekde fā'ide kılmaz sa'adet-i kevkeb
Senüñ ki ṭālī'üñüñ olmaya müsā'adesi

[49] (39a)

ḲİṬ'Ā

-2-

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

Nedür ol bāğı kim anda dehensüz meyveler yerler
Ne yerlerdür ol yerler kim aña 'āşıkdur dirler
Bu yerlerden güzer eyle o yerlerde qarār eyle
O yerlerde tavaṭṭun itmez illā merd olan erler

ḲİṬ'Ā-İ ZŪḤDĪ

-3-

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

Cihānda güft [ü] güyü şî'r-i nazmımdan murād ancak
Ḳalup mecmū'alarda bā'ıs-i ḥayrı du'ā olsun
Cemāl-i Zühdīyi dār-ı fenāda görmeyen 'ārif
Bağup bu kıṭ'a-i pāke ğıyāben āşınā olsun

⁵⁰⁵ Derkenar olarak yazılmıştır.

VĀSIK⁵⁰⁶

-4-

Fe' ilātün/Fā' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün/Fa' lün

Habbezā cāy-ı neşāt efzā maḳām-ı dil-güşā
 ẖıṭ'a-i cennet dinürse aña layıḳdur şehā
 Mesken itse **Vāsıḳ'**a her kim bu cāy-ı cürmi
 Ğamdan āzād olmadur kārı anuñ şubḥ u mesā

RUBĀ'Ī ESĀMĪ-YĪ BURUÇ***Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün***

Hamel(1) ü sevr (2) ile cevzā(3)de irişür tāze bahār
 Seretān(4) u esed (5) ü sünbüle(6)dür yāya medār
 ẖıṭdı güz faşlımı mīzān(7) ile 'akreb (8) daḫı ḳavs(9)
 Cedy(10) ü delv (11) ile ḫüt (12)oldı begüm ḳışa ḳarār

[49] (39a)

ŞUHŪR-I RŪMMİYYE

Āzer (1) u Nisān(2) ayār(3)da irişür hoş bahār
 Oldı Ḥazīrān (4) Temmüz (5) ile (? Ağustos) yāya medār
 Fasl-ı güz Eylöl ile belki dü teşrīndür
 Daḫı dü kārūn (10-11) Şubāt (12)eyledi ḳışda ḳarār

ḲİṬ'A

-5-

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

Beden mihrīn semā' ehli niçün taḫrīk ider gāhı
 Meger tende o cān ṭıflı añup aḫlardı Allāhı
 O ṭıflı çeşm-i mazāḡu'l-basar sulṭānı emzirse
 ẖanup ol feyz-i akdesden diġer v'allāhı b'illāhı

⁵⁰⁶ -VD

KİT'Â

FAZLÎ

-6-

Fe'ilâtün/ Fâ'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

Fazlî Rabbî Zü'l-Celâl oldu bize

Mû hastî hû hastî kemâl oldu bize⁵⁰⁷

Âtamız şâhib-kemâl oldu bize

Anamız sevdi helâl oldu bize

“ ۴ ۴ ۴ ”
۴ ۴

[50] (39b)

FUZÛLÎ

-198-

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Niçün ol şem'-i kâfûr üzre gül-gîn müşk-bâr itmez
Yazup bir ruķ'a bîn luṭfa bizi ümmîd-vâr itmez
- 2 Benümle dōst luṭfun az bilüp çok ṭa'n ider düşmân
Niçün luṭf eyleyüp düşmenleri bir şerm-sâr itmez
- 3 Gel ey göz yâr ḥaṭṭın nâmede görmek heves kılma
Ki ḥaṭṭ-ı nâme def'-i derd-i hicr-i ḥaṭṭ-ı yâr itmez
- 4 Kebüterden umardum nâmesin gör za'f-ı ṭâli' kim
Görüp âhum odun benden yaña ol hem güzâr itmez
- 5 **Fuzûlî** nâme-i dil-dâre bir ta'vîzdür güyâ
Kim insîn⁵⁰⁸ ḥaste-diller ḥaṭırını bir dem karar itmez

⁵⁰⁷ Vezin hatalıdır.⁵⁰⁸ insîn: ansız; LM, 280

[50]

(39b) FUZŪLĪ

-199-

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Ne dilber kim dem-ā-dem 'āşıka 'arz-ı cemāl itmez
K̄alur nāķış bulup feyz-i naẓar kesb-i kemāl itmez
- 2 Degül cezb itmeyen 'uşşākı ma'sūķ olmağa kabīl
Ne haşl[1] hüsn-i şüretten ki cezb⁵⁰⁹-i ehl-i hāl itmez
- 3 Gerek ruhsāre-i ma'sūķ-ı maḥfī ğayr-i 'ārifden
Ki 'ārif olmayan idrāk-i şun'-ı zü'l-celāl itmez
- 4 Hevā-yı vāslur kim hūblar vuşlata⁵¹⁰ t̄ālibdür
Ve ger ne 'işķ-ı kāmīl fārķ-ı hicrān [ü] vişāl itmez
- 5 Olan naķd-i ḥayātın 'āşıkuñ ma'sūķa şarf eyler
Bu zūlmü āh [eger] ma'sūķuna 'āşıķ helāl itmez
- 6 Mecāz ehline hūblar cilve-i nāz eylesünler kim
Özin ehl-i ḥaķıķat mübtelā-yı zūlf-i hāl itmez
- 7 **Fuzūlī** 'ālem-i şuretden ser-gerdān geze[r] zāhid
Zihī ğāfīl bu sevdānuñ ser-encāmuñ ḥayāl itmez

[50]

(39b) FUZŪLĪ⁵¹¹

-200-

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Bu 'ālem kim ğoñül kayduñ çekersin miḥnet [ü] ğamdur
Fenāsız menzīlin seyr eyle kim bir ḥoşca 'ālemdür
- 2 Añup tenhālīgi kabır içre nefret kılan ölmekdür⁵¹²
T̄arīķ-i üns tut kim her avuķ toprāğı bir ādemdür

⁵⁰⁹ cezb: cezh; LM, 336⁵¹⁰ vuşlat: vaşl; LM, 326⁵¹¹ LM,341'de bulunmaktadır.⁵¹² kılan ölmekdür: eyleme zinhār; LM, 341

- 3 Degül muhkem cihān mülkinde her binā kim albũñ⁵¹³
Fenā⁵¹⁴ mülkinde tut menzīl kim ol bünyād muhkemdür
- 4 Ecel ālāyiş-i havf u haadādan urtarur anğı⁵¹⁵
Bu cevher<i> kīmiyā-yı <geh> devlete iksīr-i a'zamdur⁵¹⁶
- 5 Kemāl-i 'iş-ı insān mevt [i]lendür rāh-ı hikmetde
Belī mecrā ılan ekmek⁵¹⁷ miřālin naş-ı hatemdür
- 6 Esīr-i nefsdür ehl-i cihān bilmez fenā adrin
Fuzūlī terk ü tevfiı⁵¹⁸ saña anca müsellemdür

Temmet

[50]

(40a) FUZŪLİ⁵¹⁹

-201-

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

- 1 Öyle ser-mestim ki idrāk itmezem dünyā nedür
Ben kimem sāı olan kimdür mey [ü] řahbā nedür
- 2 Geri cānāndan dil-i řeydā iün kām ister[em]
řoñra cānān bilmezem kām-ı dil-i řeydā nedür
- 3 Vaşldan ün 'āř[ı] müstağnī eyler bu viřāl
'Āřa ma'řūdan her dem bu istignā nedür
- 4 Hikmet-i dünyā ve mā-fihā bilen 'ārif degül
'Ārif oldur bilmeye dünyā ve mā-fihā nedür
- 5 Āh feryādun **Fuzūlī** iñcidüpdür 'ālemi
Ger belā-yı 'iř ile hoşnüd iseñ ğavġā nedür

⁵¹³ binā kim albũñ: bünyād kim ılsın; LM, 341

⁵¹⁴ fenā: beā; LM, 341

⁵¹⁵ anğı: nefsi; LM,341

⁵¹⁶ geh devlete: kimiyāyı nefse bir; LM, 341

⁵¹⁷ ekilmek: hükmün; LM, 341

⁵¹⁸ Tefii: tecrīdi; LM, 341

⁵¹⁹ LM; 312

[50]

(40a) FUZŪLĪ

-202-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Ey kılan şeydā beni benden bu istignā nedür
Nıce şormazsın ki aḥvāli [dil-i] şeydā nedür
- 2 Ger bañā ḥalk içre pervā kılmaduñ ma'zürsun
Buña⁵²⁰ tenhālıkda kılmaz[sın] baña pervā nedür
- 3 Sehdür ger bilmeyip ḥālim terāḥḥum kılmasan⁵²¹
Ḥālimi bilmek teğāfül⁵²² eylemek 'amdā nedür
- 4 Gül temennāsından dirler bülbülün ğavgaların
Çün gülü gördükde kılmaz meyli bu⁵²³ ğavgā nedür
- 5 Ol perī muṭlāk beni rüsvāya kılmaz iltifāt
Ey **Fuzūlī** bilmezem cürm ü ben[i] rüsvā nedür

(40a) FUZŪLĪ

-203-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Biz cihān ma'mūresin ma'nīde virān bilmişüz
'Āḳıbet gencin bu virān içre pinhān bilmişüz
- 2 Ger özün dānā bilür taḳlīd ile şuret-perest
'Ālem-i taḥḳıḳda biz anı nā-dān bilmişüz
- 3 Bī-ḥaberler şerbet-i rāḥat bilürler bādeyi
Biz ḥakīm-i vaḳtüz anı tökmişü[z] ḳan bilmişüz
- 4 Bilmişüz kim 'ālemi kimseye kılmaz bu fenā⁵²⁴
Ol zamāndan kim anı mülk-i Süleymān bilmişüz

⁵²⁰ buñā: böyle; LM, 316⁵²¹ kılmason: kılmamak; LM, 316⁵²² teğāfül: terāḥḥum; LM, 316⁵²³ kılmaz meyli bu: gülmez bilmezem; LM, 316⁵²⁴ 'ālemi kimseye kılmaz bu fenā: mülk-i ālem kimseye kılmaz vefā; LM, 331

- 5 Ayrulmuşsun⁵²⁵ **Fuzûlî** mescîdi mey-ḥāneden
Sehv imiş ol kim seni biz ehl-i 'irfān bilmişüz

[50-51]

(40a-40b) FUZŪLĪ

-204-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Āh kim bir dem felek re'yümce devrān itmedi
Vaşl-ı dermānıyla def-i derd-i hicrān itmedi
- 2 Yārdan biñ derd<ü>-i dil çekdüm bu hem bir derd kim
Bildi bīn derd-i dilim bir derde dermān itmedi
- 3 Vā'dī-yi ğurbetde cān virdüm beni ol şāh-ı ḥüsn
Bir gice ḥ^vān-ı vişāl[i] üzre mihmān itmedi
- [51] 40b 4 Dōstlar çāk-ı giribānum görüp 'ayb eylemeñ
O[l]⁵²⁶ güli kim gördi kim çāk-ı girībān itmedi
- 5 Faqr mülküñ tut ger iste sen [kemāl-i]⁵²⁷ salṭanat
Kim bu mülküñ fethini fağfür<ı> [u] ḥākān itmedi
- 6 Tīğ-i bī-dād ile her dem ḳanımı dōkmek nedür
Ey felek her kim dem urdı 'ışḳdan ḳan itmedi
- 7 'Ahd<ı> [ü] peymān itdi yārim kim saña yārüm deyü⁵²⁸
Yārlığı vāḳti şanursın⁵²⁹ 'ahd-ı peymān itmedi
- 8 'Aḳl meydānını zindān-ı belā bilmez henüz
Kim ki bir müddet cünūn mülküñi seyrān itmedi
- 9 Sırrı 'ışḳın itmedi ancak **Fuzûlî** āşikār
Bu mübārek işi her kim itdi pinhān itmedi

⁵²⁵ ayrulmuşsun: ayru bilmişsin; LM, 331

⁵²⁶ ol: k'ol; LM, 305

⁵²⁷ LM, 305'de kemāl-i salṭanat olarak geçmektedir.

⁵²⁸ yārim deyü: yārim velī; LM, 305

⁵²⁹ yārlığı vāḳti şanursın: yarlıg vāḳti vefā-yı; LM, 305

[51]

(40b) FUZŪLĪ

-205-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Açmadı gönlüm felek tā bağrumı k̄ān itmedi
Kılmadı hürrem beni tā zār [ü] giryān itmedi
- 2 Kılmadın bī-dād ile yüz pāre pür-hūn gönlümü
Bir çemende gül gibi⁵³⁰ bir laḫza ḫandān itmedi
- 3 Şükr kim verdi felek kāmum beni nevmīd idüp
Şīve-i mihr ü maḫabbetden peşīmān itmedi
- 4 Derd yokdur kimsede yok[sa] ṭabīb-i feyz-i 'ışk
Kimde gördi derd kim ol derde dermān itmedi
- 5 Şabr yokdur merdüm-i 'ālemde yoksa⁵³¹ rüzgār
Ḥansı müşkildür ki tadrīc ile āsān itmedi
- 6 Tutdı seyl-i āb-ı çeşm yeryüzün ammā ki hoş⁵³²
Kim binasın şabrımuñ ol seylde virān itmedi
- 7 'Işk sevdāsında sūd itdüm metā'-ı vaşla dost⁵³³
Ey **Fuzūlī** cān viren cānāne noḫşān itmedi

[51]

(40b-41a) FUZŪLĪ

-206

Fā'ilātün /Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün/ Fa'lün

- 1 Yār raḫm itdi meger nāle vü efgānumuza
Ki ḫadem başdı bugün külbe-i aḫzānumuza
- 2 Eşk bārān[ı] meger kıldı eşer kim nāgāh
Baḫdı bu⁵³⁴ şāḫ-ı gül-i tāze gülistānumuza

⁵³⁰ gül gibi: gönlümü; LM, 309⁵³¹ yoksa: ver ne; LM, 309⁵³² ki hoş: hoşām; LM, 309⁵³³ vaşla dost: vaşldan; LM, 309⁵³⁴ baktı bu: dökdü bir; LM, 200

- 3 Bizde āh āteşinüñ yandığı andan bilinür
Ki çerāğ eyledi rüşen şeb-i hicrānumuza
- 4 Bu vişāle yuhū aḥvāli dimek mümkin idi
Eger olsaydı yuhū dīde-i giryānumuza
- 5 Bir ḥayāl ola meger gördüğümüz yoksa nigār
Muṭlakā ḥaṭıra gelmez ki gele yār yanumuza
- [51] 41a 6 Yār mihmānumuz oldı gelin ey cān u göñül
Kılalum şarf n'emüz var ise <bugün> mihmānumuza
- 7 Dilberüñ cān[a] imiş [kāsı] **Fuzūlī** gel kim
Cān virüp dilber[e] minnet kılalum cānumuza

(41a) FUZŪLİ

-207-

Fā'ilātün /Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün/Fa'lün

- 1 Küfr-i zülfüñ şalalı raḥneler imānumuza
Kāfir ağlar bizim aḥvāl-i perīşānumuza
- 2 Seni görmek nūr⁵³⁵ görünür böyle ki eşk
Saña baḫduḫda dolar dīde-i giryānumuza
- 3 Cevri çok eyleme ki olmaya kim⁵³⁶ tükene
Az idüp cevri-cefālar idesün⁵³⁷ cānumuza
- 4 Eksük olmaz ḡamumuz bunca ki bizden ḡam alup
Her gelen ḡamlu gider şād gelüp yānumuza
- 5 Var her ḫalkā-i zencīrimüzüñ bir ağzı
Muttaşıl kılmaḡa⁵³⁸ ifşā ḡam-ı pinhānumuza
- 6 Ḡam-ı eyyām **Fuzūlī** bize bī-dād itdi
Gelmişüz 'aciz ile dād itmeḡe sulṭānumuza

⁵³⁵ nūr: müte'azzir: LM, 204⁵³⁶ kim: nāgeh; LM, 204⁵³⁷ idesün: kılban: LM, 204⁵³⁸ kılmaḡa: vermeḡe; LM, 204

[51]

(41a) FUZŪLĪ

-208-

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

- 1 Cān virme ğam-ı 'ışka ki 'ışk āfet-i cāndur
'ışk āfet-i cān olduĝı meşhūr-ı cihāndur
- 2 Sūd isteme sevdā-yı ğam-ı 'ışkda hergiz
Kim haşıl-ı sevdā-yı ğam-ı 'ışk ziyāndur
- 3 Her ebrū-yı ham katline bir hañçer-i hūn-rīz
Her zūlf-i siyeh kaşduña bir ef'i yılāndur
- 4 Yaşşı görünür şūreti meh-veşlerüñ ammā
Yaşşı nazār itdükde ser-encāmı yamāndur
- 5 'ışk içre 'azāb olduĝın andan bilürem kim
Her kimse ki 'aşıkdur işi āh ile figāndur
- 6 Yād itme kan gözlülerüñ her dem çeşmin⁵³⁹
Her dem deyüp aldanma ki içdükleri kandur
- 7 Ger dirse **Fuzūlī** ki güzellerde vefā var
Aldanma kim şā'ir sözi elbette yalāndur

[51-52]

(41a-41b) FUZŪLĪ

-209-

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Yā Rab kemāl-i mertebe-i Muştāfā haķı
Şıdķ u şafā-yı silsile-i enbiyā haķı
- 2 Senden yeter velīlere te'yīd-i iķtidā
Sen muķtedā-yı 'ālem iden evliyā⁵⁴⁰ haķı
- 3 Düşmez harīm-i ķurbuña bī-gāneler yolu
Ol bār-gāha maħrem olan āşınā haķı

⁵³⁹ her dem çeşmün: merdüm-i çeşmin; LM, 126⁵⁴⁰ evliyā: reh-nümā; LM, 274

- [52] 41b 4 ahruñdaki siyāset [ü] āsīb-i havf için
Lufuñdaki leāfet-i feyz [ü] recā aı
- 5 ‘Uāa yār kılduı cev-r-i cefā için
Ma‘ūa ‘āı itdüi mihr ü vefā aı
- 6 Leylī’de zāhīr eyledigüñ feyz-i üsn için
Mecnūn’a virdigüñ gam u derd ü belā aı
- 7 Faqr u fenā sa‘ādeti virdüñ⁵⁴¹ **Fuzūlī**
Anda olan sa‘ādet-i faqr u fenā aı

[52] 41b **Leylī Fuzūlī dildendür**
-210-
Mef‘ūlü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 Yā Rab kemāl-i bār-geh-i kibriyā aı
Ya‘ni fūrū-ı nūr-ı ru-ı Mutafaaı
- 2 ıl arka bar-ı ‘ıa vüçüdüm sefīnesin
Fermān-ı ızrā Mūsā iden itidā aı
- 3 ub-ı viāle eyle bedel ām-ı hecrü[mi]
ubuñ demindeki nefes-i dil-üā aı
- 4 Derd ü belā mı rāh-ı maabbetde ılma kem
Rāh-ı maabbetdeki derd ü belā aı
- 5 Ehl-i dalāletim bana göster hidāyetüñ
İhdā-yı rāh-ı rāst kılan reh-nümā aı
- 6 Endūh u derde gönlümi [sāhib]-taammül⁵⁴² it
Derde taammül eyleyen ehl-i rızā aı
- 7 İhlāum it du‘āya **Fuzūlī** gibi dürüst
Der-āhda icābete lāyık du‘ā aı

⁵⁴¹ virdüñ: lutf et; LM, 274

⁵⁴² LM, 297’ de; sāhib- taammül olarak geçmektedir.

- [52] 41b **Ġazel-i Fuzūlī Leylī dilindendür**
 -211-
Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün / Fa'lün
- 1 Felek ayırdı beni cevr ile cānānumdan
 Hazer itmez mi 'aceb nāle vü efgānumdan
- 2 Oda yandırmasa⁵⁴³ bir şu'le ile nüh-felegi
 Ne biter āteş-i āhı [dil-i] sūzānumdan
- 3 Ġam-ı pinhān beni öldürdi bu hem bir ğam kim
 Gül-ruḥum olmadı añā geh⁵⁴⁴pinhānumdan
- 4 Āh idi hem nefesim āh ki ol [hem] āḥīr
 Çıkdı ikrāh kılup külbe-i aḥzānumdan
- 5 Ben ne ḥācet ki kılam dāğ-ı nihānum şerḥin
 'Ākıbet zāhīr olur çāk-ı girībānumdan
- 6 Hāk bilür yār degül cān u dilimden ğāyet⁵⁴⁵
 N'ola ger ğā'ib ise dīde-i giryānumdan
- 7 Cān eger çıksa tenümden eşer-i mihri ile
 Eşer-i mihri şanmañ ki çıkar cānumdan
- [52] 42a 8 Luṭf idüpsün meger ey bād bu günden böyle
 Viresün bir ḥaber ol serv-i ḥırāmānumdan
- 9 Ey **Fuzūlī** ğam-ı hecr ile perīşāndur ḥāl
 Kimse āğāh degül ḥāl-i perīşānumdan

[52] **(42a) FUZŪLĪ**
 -212-
Mef'ülü Fā'îlätü Mefā'îlü Fā'îlün

- 1 Yā Rab belā-yı 'ışk ile kıl āşinā beni
 Bir dem belā-yı 'ışkdan cüdā itme beni

⁵⁴³ yandırmasa: yandırsam; LM, 98

⁵⁴⁴ añā geh pinhānımdan: āgeh gam-ı pinhānımdan; LM, 98

⁵⁴⁵ ğāyet: ğā'ib; LM, 98

- 2 Az eyleme 'ināyetini ehl-i derdden
Ya'ni ki çok belālara kıl mübtelā beni
- 3 Oldukça ben götür[me] belādan irādetüm
Ben isterem belā-yı çü ister belā beni
- 4 Temkīnümü belā-yı maḥabbetde kılma süst
Tā dōst ṭ'an idüp demeye bī-vefā beni
- 5 Gitdükçe ḥüsn eyle zīyāde nigārumuñ
Geldükçe derdine beter it mübtelā beni
- 6 Ben kıandan vü mülāzemet-i 'itibār [u] cāh
Kıl kâbil-i sa'adet-i faqr [u] fenā beni
- 7 Eyle za'if [kıl] tenümi firqat[ün]de kim
Vaşlına mümkün ola yitürmek ziyā⁵⁴⁶ beni
- 8 Naḥvet kılup naşīb-i **Fuzūlī** gibi baña
Yā Rabb muḳayyed eyleme muṭlaḳ baña beni

[52]

(42a) FUZŪLİ

-213-

*Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün***Bu ğazel-i 'āşık-ı billāh Mecnūn dilündendür**

- 1 Vefā her kimseden kim istedüm andan cefā gördüm
Kimi kim bī-vefā dünyāda gördüm bī-vefā gördüm
- 2 Kime kim derdimi izhār kıldum isteyüp dermān
Özümden hem beter bir derde anı mübtelā gördüm
- 3 Mükedder ḥāṭırumdan kılmadı bir kimse ğam def'ın-<i>
Şafādan dem uran hem-demleri ehl-i riyā gördüm
- 4 Eger su dāmenin tutdum revān döndürdi yüzünden
Ve ger gözgüden umdum şıdḳ-ı 'aks-i müdde'ā gördüm

⁵⁴⁶ Ziyā: şabā; LM, 143

- 5 Ayak başdum rāh-ı āmīde⁵⁴⁷ ser-gerdānlık el virdi
Ehl-i⁵⁴⁸ ser-riştesin tutdum elümde ejdehā gördüm
- 6 Baña gösterdi gerdün tīre<-i> bahtım göz güsin⁵⁴⁹ yüz kez
Men-i bed-baht aña her-gāh kim bahtım kara gördüm
- 7 Hū dahı devr içre qalmış mübtelā var iste
Gezer evlā adlı tırılmaz cemel üzre nihā gördüm
- 8 **Fuzūlī** ‘ayb kıhma yüz çevirsem ehl-i ‘ālemden
Neden kim her kime yüz tutdum andan yüz belā gördüm

Temmet

⁵⁴⁷ rāh-ı āmīd: der-i ümmīd; LM, 183

⁵⁴⁸ ehl-i ser-rişte: hüner ser-rişte; LM, 183

⁵⁴⁹ göz güsin: kevkebin; LM, 183

SONUÇ

Tez çalışmasının konusu Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Mahmud Efendi Koleksiyonu 5214 Numaralı şiir mecmûası olarak belirlenmiştir. Mecmûa toplamda 53 varaktan oluşmaktadır. İncelenen kısım ise asıl şiirlerin başladığı ikinci kısımdır. Mecmûanın ilk sahifesinde “Meşâyih-ı Mevleviyye Beyân ve Diğer Mecmua” kaydına bakılarak müstensih'in tasavvufî görüşleri hakkında fikir sahibi olunabilmektedir. Mecmûa kütüphaneye Galata Mevlevîhanesi'nden getirilmiştir. Sayfaların ilk kısımlarında Mevlevî şeyh ve dervişlerinin isimleri bulunmaktadır, daha sonra şiirler başlamaktadır. Müstensih Mevlevî dervişlere saygısından dolayı ilk varaklara İstanbul'daki Mevlevihanelerde görev yapmış olan şeyhlerin isimlerini ve görev yıllarını belirten bir tablo hazırlamış olabilir.

Metin incelenirken öncelikle içindeki şairler tespit edilip ardından şiir muhteva tavsifi hazırlanmıştır. Buradaki amaç hem mecmûa içeriğini belirlemek hem de mecmûanın kaçınıcı yüzyılda derlenmiş olduğu konusunda fikir edinebilmektir. Klasik şiirleri derleyen hakkında bilgi verilmemiş olduğu için mecmûanın kaçınıcı yüzyılda derlendiği kesin olarak bilinmemektedir. Müstensih'in imlasına ve mecmûanın dilbilgisi kuralları ve yazımına bakılarak müstensih'in 19. yüzyılda yaşadığı kanısına varılabilmektedir.

Mecmûaya alınan şairler tablosuna bakılarak karışık dönem mecmûası olduğu söylenilebilir. 16. yüzyıl, 17. yüzyıl ve 18. yüzyıla ait şiirler bulunmaktadır. Kimi şairlerin kimlikleri kesin olarak tespit edilemediği için nazirelerden yola çıkılarak bazı şairlerin 19. yüzyılda yaşadığı da söylenilebilir.

Mecmuada toplam 85 şaire ait 303 şiir bulunmaktadır. Bu şiirler metin tavsifi kısmında tablo halinde son beyitleriyle verilmiştir. Şiirler tavsif edilirken nazire olanlar da nazım şekillerine göre bir tablo halinde gruplanmıştır. Şiirleri nazım şekillerine göre tablo halinde belirtmek incelemeyi kolaylaştırmaktadır. Bununla beraber gazellerin ağırlıklı olduğu bir nazire mecmûası beyitler ve redifler ile daha somut hâle getirilmiştir. Tablolar incelendiğinde müstensih'in niçin gazel ve nazire ağırlıklı bir mecmûa derlediği ile ilgili fikirler ileri sürülmüştür. Metin incelenirken karşılaştırmalı yöntem çalışması yapılmış, mecmûadaki şiirler neşredilen eserlerle mukayese edilmiştir. Mecmûada yer alan tüm şairlerin neşredilmiş eserlerine ulaşılamamış, elde edilebilen şairlerin neşredilmiş dîvânları ile karşılaştırma yapılabilmektedir.

Mecmûa incelenirken birkaç durumla karşılaşmıştır. İncelenen mecmûada nazirelerin bulunduğu şiirler de vardır. Mecmûada da yer alan bazı nazire gazellerinde şairlerin, mahlasların yer aldığı beyitlerde ya da bir önceki beyitte nazire yazdığı şairle atıştıkları görülmektedir. Şairlerin dönemleri tespit edilirken kimi şiirlerde mahlası geçen şairin doğruluğundan emin olunamamıştır. Bu gibi

durumlarda nazire olarak yazılan şiirlerdeki atışmalardan yola çıkılarak şairlerin dönemleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Tablolardan yola çıkılarak mecmûada en çok gazeli bulunan şairin Nâbî olduğu tespit edilmiştir. Şairin 51 gazeli bulunmaktadır. Nâbî mahlasına ait 14 ruba'î ve 3 tarih bulunmaktadır. Nâbî Divanı ile karşılaştırılınca gazeller neşredilen *Dîvân*'da bulunmuş, 2 gazelin olmadığı tespit edilmiş, 2 tarih ve 1 ruba'îsi bulunamamıştır. Nâbî'den sonra 34 gazeli ile Bâkî mecmûada en çok gazeli olan şairler arasında ikinci sıradadır. Bu 34 gazelden 1 gazel neşredilen *Dîvân*'da bulunamamıştır. Bâkî'den sonra Fuzûlî 24 gazeli ile üçüncü sırada yer almaktadır. Fuzûlî'nin ise 18 gazeli "*Leyla Vü Mecnûn Mesnevîsi*"nden alınmıştır. Fuzûlî mahlasına ait 2 kıt'a bulunmaktadır. Bu kıt'alar nazire kıt'alarıdır. Neşredilen eserlerle karşılaştırma yapılıncı varlığı tespit edilememiştir. Fuzûlî'den sonra 20 gazeli bulunan Seyyid Vehbî'nin şiirleri yayımlanan *Dîvân* ile karşılaştırılınca 5 gazelin neşredilen eserde olmadığı tespit edilmiştir. Bu bulunamayan gazellerin Sümbülzade Vehbî'ye ait olabileceği kanısına varılarak Sümbülzâde'nin *Dîvân*'ı ile karşılaştırma yapılmış orada da bu gazeller bulunamamıştır. Mecmûada en çok gazeli olan şairler arasında 8 gazeli ile Gubârî, 6 gazeli ile Ulvî, 6 gazeli ile Nefî, 4 gazeli ile Sırrî, 3 tane gazeli ile Esrar Dede, Murâdî ve Behiştî yerini almaktadır. Diğer şairlere ait ise 1 gazel ve çeşitli musammatlarla yazılmış şiirler bulunmaktadır. Metin transkribinde elde edilebilen eserlerle karşılaştırma sonucu;

Usûlî'ye ait, 1 müseddes, Nâbî'ye ait, 2 gazel, 2 tarih, 1 rubâ'î, Seyyid Vehbî'ye ait, 5 gazel, 1 tarih, Bâkî'ye ait, 1 gazel, 1 beyit, III. Murad'a ait, 2 gazel, Cînânî'ye ait, 1 gazel, Rûhî'ye ait, 1 muhammes, Fuzûlî'ye ait, 2 kıt'a, Hayâlî'ye ait, 2 beyit, Necâtî'ye ait, 1 beyit, Revânî'ye ait, 1 beyit, Vusûlî'ye ait 1 kıt'a neşredilen eserlerde bulunamamıştır.

Tablo 9: Karşılaştırma Sonucu Neşredilen Eserlerde Bulunamayan Şiirler

VARAK NU	MAHLAS	İLK BEYİT	NAZİM ŞEKLİ
2b	Usûlî	Baňa hicrân belâsı hep bu çarh-ı bî-vefânuñdur Şefâ'at merhâmet şefkat Resûl-i kibriyânuñdur	Müseddes
13b	Nâbî	Kıyâs itme gönül küyına bî-rehber gider cânâ Önüñce cüy- bâr eşk-i çeşm-i terk ider cânâ	Gazel
15a	Nâbî	Eyyâm-ı zemistânda beni gerdiş-i devrân Bir hâne-i virân-şude de eyledi mihmân	Gazel
21b	Seyyid Vehbî	Dil Yüsufını câh-ı zenaḥdâna düşürdüm Ol tıfl-ı 'azîzî yine zindâna düşürdüm	Gazel
21b	Seyyid Vehbî	Görüp sükunumu zann itme râḥatumdandır Ġam ile 'arbedeye za'f-ı tākātümdendür	Gazel

22a	Seyyid Vehbî	Maḥabbet ehl-i maḥzûn olsa da mesrûr olur elbet Sarây- şâh kıalamaz mûnhedim ma'mûr olur elbet	Gazel
22a	Seyyid Vehbî	Virdüm ger şem-i şûḥuñ cānâ ne var ne yok Cân tende sînede dil-i şeydâ ne var ne yok	Gazel
23a	Seyyid Vehbî	Ėarķ-âlûde ruḥ-ı dilber-i mey-gûn ḥamı gör Gülşen-i ḥüsnde gül-gonce-i pür-şebnemi gör	Gazel
25a	Bâkî	Şehâ gördüm cemâlinde senüñ bu dört şehr'iyân Biri Ay'dur biri Gün'dür biri Zühre biri Rıḫvân	Gazel
31b	Sultan Murad	Âh ile şerḥa çekdüm sînemde yara düşmüş Ḥ'ûb içre yarı bulmuş tâ ki uyara düşmüş	Gazel
32a	Vusûlî	Ṭokunsa günde biñ kez tîr-i Ėamzeñ cāna incinmez Hezârân zaḥm urursa bu ten-i 'uryāna incinmez	Gazel
32a	Murâdî	Ne deñlü tîr-i cevruñ atlırsa cāna incinmez Ėaşı yayım saña ṭoĖrı varan ḫurbāna incinmez	Gazel
33b-34a	Cinânî	Ėam-ı ḥâlûñle dilol zülf-i 'anber-fāma düşmüşdür Ḥariş-i dāne olmağ ile miskîn dāma düşmüşdür	Gazel
34b-35b	Rûḥî	Sâkiyâ mey şun bize Bârî Ḥudānuñ 'ışkına Sürelim bir dem Muḥammed Muşṭafānuñ 'ışkına	Muhammes
36a	Bâkî	Ellerin dilber yüzine ṭıtdı şanman nâzdan 'Âşıķa bu vech[i]le yüz gösterir açmazdan	Beyit
36a	Necâtî	Key saķın manşube-i eflâke lu'bet-bâzdan Mât ider bir gün seni ruḥ gösterir açmazdan	Beyit
36a	Revânî	Ėılca göstermez bilen 'uşşâķa ol meh nâzdan Cāme üstünden ḫoçar anı kemer açmazdan	Beyit
36b	Hayâlî	Ḥarâb olupdur ol âbâd gördüĖüñ göñlüm Ėamuñla ṭoṭoludur şâd gördüĖüñ göñlüm	Beyit
36b	Hayâlî	Ben ol bâz-ı hüma-şaydım ki âlem şayd-gāhında Nice 'Anķā gibi yavrı uçardım aşyānımdan	Beyit
37a	Fuzûlî	Tekye-i lâciverd-i çarḫ içre Bildüñiz mi nedür bu şems ü ķamer	Kıt'a
37a	Fuzûlî	Ḥacle-gāh-ı kebûd-ı çarḫ içre Bildüñiz mi nedür bu şems ü ķamer	Kıt'a
38a	Nâbî	Geh dîdelerim<her> hecr ile ḥûn eylersin Geh sāĖar-ı ümmîdi nigûn eylersin	Ruba'î
38a	Nâbî	Hâtif-i Ėaybî vefâtında didi târiḫ Eyledi Nâbî Efendî ķaşr-ı Firdevsî mekân	Tarih
38a	Nâbî	'Âşıķ efnâyî vücûd eylemeden derdi budur İstemez kimseye yâr olduğımı tâbutuñ	Tarih
38a	Vehbî	Ziyâde bir güzel târiḫ-i taḫrîr eyle ey Vehbî Şoyın buldı Ėubuķlı devr-i İbrâhim Pâşada	Tarih
39a	Vâsık	Ḥabbezâ cāy-ı neşâṭ eفزâ maķâm dil-güşâ Ėıt'a-i cennet dinürse aña layıķdur şehâ	Kıt'a

Mecmûaların Türk edebiyatında yeri ve önemi büyüktür. Mecmûaların içeriğinde her alana dair bilgiler bulunduğu için, araştırmacıların önemli kaynakları arasındadır. Karşılaştırma yöntemi ile incelenen bu mecmûada daha önceden varlıkları tespit edilmemiş bazı şiirler ortaya çıkarılarak Klasik Türk Edebiyatının kaynaklarına katkı sağlamak istenmektedir.

KAYNAKÇA

- Ak, Coşkun (2001), *Bağdatlı Rûhî Divânı*, 2. Cilt, Uludağ Üniversitesi Yay. Bursa.
- Akkuş, Metin (1993), *Nefî Divanı*, Ankara, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Aksoyak, İsmail Hakkı, “İzârî”, (TEİS), Madde No: 25922.
- Aksoyak, İsmail Hakkı, “Selim Sırrî Paşa” (TEİS) Madde No: 13048.
- Aksoyak, İsmail, Hakkı “Lütfî” (TEİS), Madde No:10272
- Akün, Ömer Faruk (2014) *Divan Edebiyatı*, İsam Yay. Ankara.
- Akyüz, Kenan, Beken, Süheyl, Yüksel, Sedit, Cumbur Müjgan (2000), *Fuzûlî Divanı*, Akçağ Yay. Ankara.
- Arslanoğlu, İbrahim (1992), *Şah İsmail Hatayî ve Anadolu Hatayileri*, Der Yayınları, İstanbul.
- Aslan, Mehmet, Ahmed Lütfî Efendi, (TEİS), Madde No: 6265
- Atik, Gürbüz, İncinur (2011), *Vasık İlahizâde Mehmed Emin Divanı*, Grafiker Yayınları, Ankara.
- Avşar, Ziya (2017), *Revânî Divanı*, Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Aydemir Yaşar “*Metin Neşrinde Mecmuaların Rolü ve Karşılaşılan Problemler*”, Turkish Studies/ Türkoloji Araştırmaları Volume 2/3 Summer 7
- Aydemir, Yaşar (2016), *Remzî ve Dîvânı*, Türkiyat Mecmûsı, C. 26/2
- Aydemir, Yaşar (2000), *Behiştî Dîvânı*, MEB, Ankara.
- Bayraktar, Zülfikâr, “Bâlî Efendi, Sofyalı, (TEİS) Madde No:14921
- Bilkan, Ali Fuat (2011), *Nâbî Divanı*, C I-II, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Çavuşoğlu, Mehmet, Tanyeri, M.Ali (1981), *Hayretî Dîvânı*, Tenkidli Basım, İstanbul.
- Çetin, İsmail (1993), *Derzi-zâde Ulvî (Hayatı, Edebî Şahsiyeti ve Divanının Tenkidli Metni)*, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.

Devellioğlu, Ferit (2010), *Osmanlıca- Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitabevi, 26. Baskı.

Dikmen, Hamit (1991), *Seyyid Vehbi ve Divanının Karşılaştırılmalı Metni Doktora Tezi*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Tez Yöneteni Hasibe Mazıoğlu, Ankara.

Dilçin, Cem (2011)*Divan Şiiri ve Şairleri Üzerine İncelemeler*, Kabalcı Yay. İstanbul.

Donuk, Suat, “Ref’î”,(TEİS), Madde NO: 22777

Ekinci, Ramazani Donuk, Suat (2011), *Hayrabolulu Hasîb Dîvânı*, Serüven Kitabevi, Ordu.

Gıynaş, Kamil, Ali; “Şiir Mecmûaları Hakkında Yapılan Çalışmalar Bibliyografyası”, Selçuk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Dergisi, S. 25

Gölpınarlı, Abdülbaki (1951), *Nedîm Divanı*, İnkılâp Kitabevi, İstanbul.

Gölpınarlı, Abdülbaki(2016), *Fuzûlî Dîvânı*, İnkılâp Yayınları, İstanbul.

Gönel, Hüseyin “Nazîfî, Nazîfî Çelebi”,(TEİS), Madde No: 11230

Gürbüz Mehmet “Şiir Mecmûaları Üzerine Bir Tasnif Denemesi” Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı: Haz. Hatice Aynur ve öte. Turkuaz Yay. İstanbul.

Gürbüz, Atik, İncinur “Husrev”, (TEİS), Madde No:9361

Horata, Osman (1998), *Esrar Dede Hayatı Eserleri Şiir Dünyası ve Divanı*, Kültür Bakanlığı Yay. Ankara.

İpekten Haluk, İsen Mustafa, Toparlı Recep, Okçu Naci, Karabey Turgut (1988), *Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü*,(DEİS), Kaynak Eserler Dizisi:12, Kültür Ve Turizm Bakanlığı, Ankara.

İsen, Mustafa (1990), *Usûlî Divanı*, Akçağ Yay. İstanbul.

İsen, Mustafa, Macit, Muhsin, Okuyucu Cihan, Öztoprak Nihat, Aksoyak H. İsmail, *XVI.Yüzyıl Türk Edebiyatı*, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2375 Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 1372 s. 17

Karavelioğlu, Murat Ali, *On Altıncı Yüzyıl Şairlerinden Prizrenli Şem’înin Divanı’nın Edisyon Kritiği ve İncelenmesi*, Kültür Ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler Ve Yayınlar Genel Müdürlüğü, Kültür Eserleri 421.

Kazan, Şevkiye (2003), *Üsküdarlı Sırrî Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği Divan'ı(Tenkitli Metin İnceleme ve Şerhu Medhi'n- Nebî) Doktora Tezi*, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili Ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Danışman: Prof. Dr. Abdülkerim Abdulkadiroğlu, Ankara.

Kemikli, Bilal (2000), *Sun'ullâh-ı Ğaybî Divânı (İnceleme-Metin)*, MEB. Yay. İstanbul.

Kemikli, Bilal (2009), "Sun'ullah Gaybî", *Türk İslam Ansiklopedisi*,(DİA), C. 37

Kesik, Beyhan "Emîn, Bakkal İsmâîl Paşazâde Emîn Bey",(TEİS), Madde No: 765

Kesik, Beyhan "Çakerî Seyyid Alî Efendi",(TEİS), Madde No: 7328

Kesik, Beyhan "Terzi-zâde Mustafa Re'yi Efendi", (TEİS), Madde No: 12167

Kesik, Beyhan, "Nâbî, Halil Nâbî Çelebi" (TEİS), Madde No: 11018

Kipay, Ebru, "Nâbî Çörekçizâde Mehmed Nâbî", (TEİS), Madde No: 24301

Kılıç, Atabey (1994), *Ahmed Neylî Divanı*, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Danışman: Prof. Dr. Tunca Kortantamer, İzmir.

Kılıç, İhsan (2010) *Gümülcineli Dürri Divanı*, Yüksek Lisans, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili Ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Danışman: Prof. Dr.Muhsin Macit, Tezi, Van.

Kırkkılıç, H. Ahmet,(2015), *Murâdî Divanı Sultan III. Murad*, Yay. TYEK.

Köksal Mehmet Fatih,(2012), *Edirneli Nazmi, Mecma'u'n-Nezâ'ir (İnceleme-Tenkitli Metin)*, TC, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Kültür Eserleri.

Köksal, Mehmet Fatih"Şiir Mecmûalarının Önemi ve Mecmûaların Sistemik Tasnifi Projesi(MESTAP)" Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmûa, Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı. Haz. Hatice Aynur ve öte. İstanbul: Turkuaz Yay.

Köksal, Mehmet Fatih, "Vechî",(TEİS), Madde No: 26011.

Köksal, Mehmet, Fatih, "Remzî",(TEİS), Madde No: 23066.

Köksal, Mehmet, Fatih, "Reşîd, Ahmed Reşîd Efendi",(TEİS), Madde No: 12142.

Kut, Günay "Mecmûalar", *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, C.6, Dergâh Yayınları, İstanbul.

Kutlar, Fatma Sabiha, (1996) *Arpaemîni-zâde Sâmî: Tenkitli Metin-İnceleme-Özel Adlar Dizini I-II Doktora Tezi*, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Küçük, Sabahattin (1994), *Bâki Dîvânı*, TDK Yay. Ankara.

Levend, Agah Sırrı, (2014), *Türk Edebiyatı Tarihi*, Dergâh Yayınları, İstanbul.

Mehmet, “Abdî”, (TEİS), Madde No: 22776.

Mehmet, Ünal “İbrahim Efendi, Oğlanlar Şeyhi”,(TEİS), Madde No: 9414.

Okuyucu, Cihan (1994), *Cinânî, Hayatı Eserleri Dîvânının Tenkitli Metni*, TDK Yay. Ankara.

Ördek, Şerife “Rindî, Mehmet Rindî Efendi,(TEİS), Madde No: 12277

Özyıldırım, Ali Emre,(2012), “Sâbit’in Türk Edebiyatındaki Yeri Üzerine Bazı Sorular”, *Türkbilig*, C. 23.

Özyıldırım, Ali Emre, “Sâbit, Alâaddin Ali”,(TEİS), Madde No: 12419

Söylemez, İdris (2013), *Seyfullâh Nizâmoğlu Dîvânı,(İnceleme- Tenkitli Metin)*, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili Ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Malatya.

Sucu, Nurgül “Sâlim, Mehmed Sâlim Efendî”,(TEİS), Madde No: 12735.

Şahin, Esmâ “Ulvî, Terzi-zâde Mehmet Ulvî Çelebi”, (TEİS), Madde No: 14001.

Tan, Bünyamin“Seher Abdal”,(TEİS), Madde No: 16739.

Tanyıldız, Ahmet “Şiir Mecmûalarının Neşri Hakkında”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C. 5, S. 21, S 224.

Tarlan, Ali Nihad, (2009), *Fuzûlî Divanı Şerhi*, 6.Baskı, Akçağ Yay, İstanbul.

Taş, Hakan (2010), “Vusûlî Dîvânı (İnceleme-Metin- Çeviri-Açıklamalar-Dizin)” TDK Yay. Ankara.

Uluocak, Mustafa (1998), *Çeşmî-zâde Reşîd Dîvânı İnceleme ve Tenkitli Metin*, Uludağ üniversitesi, Sosyal bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. Coşkun Ak, Bursa

Uzun, Mustafa “Mecmua” *Türkiye Diyânet Vakfı İslâm Ansiklopedisi (DİA)*, C. 28, S. 265-268.

Yananlı, Rahmi (2008), “Hazret-i Dil-i Dâna Oğlan Şeyh İbrahim Efendi Külliyyatı”, *Kitabevi Yayınları*, İstanbul.

Yazar, İlyas (2010),*Kânî Dîvânı, Tenkitli Metin Ve Tahlil*, Libra Kitapçılık ve Yayıncılık, İstanbul.

Zülfe, Ömer (2011) “*Biyografik Bilgiler Açısından İki Nazire Mecmuası*”, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yaz Dönemi, C. 4, S. 18.

EKLER TABLOSU

Mecmûa içeriğinin daha net bir şekilde anlaşılabilmesi için tablo ve grafikte verilen bilgiler ekler tablosuyla pekiştirilmiştir. Mecmûada adı geçen şairlerin nazım şekillerine göre yazmış oldukları şiirleri bununla birlikte nazireleri ve şiirlerin matla' beyitleri verilerek genel bir muhteva içeriği oluşturulmaya çalışılmıştır. Grafikler ile de mecmûanın dönem bilgileri ve kullanılan nazım şekilleri listesi belirgin hale getirilmiştir. Mecmûanın kendi düzenindeki şiirleri göstermek amaçlı ekler tablosu oluşturulmuştur. Bu tablo ve grafik verilerinden hareketle şekillerin içerikleri alfabetik sıraya göre dizilip bir düzene konulacaktır. Ekler tablosuyla karşılaştırılmalı metin çalışmasının özet verilerine daha rahat ulaşarak metin okunduktan sonra mecmûanın özel olmasını sağlayan içerik bilgilerinin bir tablo halinde toplanması, okuyucunun mecmûa hakkında fikir sahibi olmasını kolaylaştıracaktır.

Tablo-1: Mecmûada Yer Alan Şairler ve Nazım Şekilleri

ABDÎ	1 gazel
AGEHÎ	1 beyit
ALÎ (Çakerî)	2 gazel
ÂZİZÎ	1 gazel
BÂKÎ	34 gazel, 1 beyit
BÂLÎ EFENDÎ	2 kıt'a
BEHÎŞTÎ	3 gazel, 2 muhammes(5 bend)
BEZMÎ	1 gazel
BEZMÎ AYYAŞ	1 müfred
CİNÂNÎ	1 gazel
DÂNÎ	1 beyit
DERÛNÎ	1 müfred
DÛRRÎ	1 müfred
ELÎFÎ	2 kıt'a
EMÎN	2 gazel
ESRÂR	3 gazel
FÂHİM	1 kıt'a
FASÎH	1 gazel
FEHMÎ	1 kıt'a
FUZÛLÎ	24 gazel, 2 kıt'a
GAYBÎ	1 gazel
GUBÂRÎ	8 gazel, 2 beyit
HÂLİLÎ	1 müfred
HASÎB	1 gazel
HATÂYÎ	1 murabba (6 bend)
HAYÂLÎ	2 gazel, 2 müfred
HAYRETÎ	2 gazel, 2 müfred

HUSREV-RÛMÎ	1 müfred, 1 beyit
İBRAHİM	1 gazel
İZÂRÎ	1 beyit
KÂNÎ	1 gazel
LÂTİFÎ	1 muhammes (5 bend)
LEVHÎ	1 beyit
LUTFÎ	1 kit'a
MAKÂLÎ	1 gazel
MEYLÎ	1 gazel
MÎSÂLÎ	3 beyit
MUHYÎ	2 gazel
NÂBÎ	51 gazel, 14 rubaî, 3 tarih
NAZÎFÎ	1 müfred
NECÂTÎ	2 beyit
NEDİM	1 gazel
NEF'Î	6 gazel
NEYLÎ	1 müfred
NİKÂBÎ	1 müfred
NÛRÎ	1 gazel
RAHMÎ	1 beyit
REF'Î	1 beyit
REMZÎ	1 gazel, 1 kit'a
REŞİD	1 gazel
REVÂNÎ	1 beyit
RE'YÎ	2 beyit
RİNDÎ	1 gazel
RÛHÎ	3 gazel, 1 muhammes (5 bend)
SÂBİT	1 gazel
SABRÎ	1 gazel
SAFÂYÎ	1 beyit
SÂLİM EFENDÎ	2 gazel
SÂMÎ	2 müfred
SEHER ÂBDÂL	1 müseddes (5 bend)
SELMÂN	1 beyit
SEYFULLÂH	1 murabba (15 bend)
SIRRI	4 gazel
SULTÂN MURÂD	3 gazel
ŞEM'Î	1 gazel
ŞEMSÎ	1 müfred
ŞEYDÂ	1 gazel
ŞÜKRÎ	1 müfred
TİGÎ	1 gazel
ULVÎ	6 gazel
USÛLÎ	1 gazel, 1 müseddes (5 bend)
VÂSİK EFENDÎ	1 gazel, 1 kit'a
(SEYYİD)VEHBÎ	20 gazel, 1 tarih
YAHYÂ	1 gazel, 1 kit'a
ZAHİRÎ	3 kit'a
ZÂTÎ	6 müfred

ZİHNÎ	1 gazel
ZÜHDÎ	1 kıt'a

4 şairin mahlası belli değildir. Bu 4 şaire ait 1 gazel, 1 beyit, 9 müfred, 6 kıt'a mevcuttur. Ayrıca mecmûada 1 tane ruba'î (*Esâmî Buruç*) ve 1 tane de kıt'a (*Şuhur-ı Rumîyye*) başlıklıdır.

Tablo-2: Mecmuadaki Şiirlerin Muhteva Tablosu

MAHLAS	MATLA'/VEZİN	NŞ/BR
?	..-/.---/..- Ġaraz-ı bir çarlı bildün mi aşmadañ dü] çerâġ şems ü kamer Türbe-i Muştafâyı ta'zimen birin aġşâm yaġar birini seher	Kıt'a
?	.---/.---/.---/.--- Cihân baġında söylerler meşeldir bu sözi gerçek Ne yâr ile şafâlar sür ne sonuñda elemler çek	Müfred
?	-.---/-.---/-.---/-.--- Her mazarrat kim gelür 'âlemde câhilden gelür Her mürüvvet kim gelür 'âlemde kâbilden gelür	Müfred
?	..-/.---/..-/.--- Miġnet-i ġam şive ile za'îf itdi teni Yek ġuluñ ardına siñsem göremez kimse beni	Müfred
?	..-/.---/..-/.--- Tenimi miġnet-i ġam söyle za'îf eyledi kim Bir sinek ġanadını eynüme ÷on diksem olur	Müfred
?	-.---/-.---/-.---/-.--- Sâkiyâ toldur kadeġ ol mehlikânuñ 'ışkına Zehr ise de nüş idelüm ol bî-vefânuñ 'ışkına	Müfred
?	-.---/-.---/-.---/-.--- Bilürüm ġaddüm degüldür hem-nişin olmaġ saña Göz ucuyla ġâyilüz merġabâya dostum [saña]	Müfred
?	.---/.---/.---/.--- Ölürse cânı tenden dil-i yek cânâne iñcinmez Muġabbet ehli degme derd ile yârâne iñcinmez	Müfred
?	-.---/-.---/-.---/-.--- Cânımı cânân eger isterse minnet cânıma Cân nedür kim âni ġurbân itmeyim cânânıma	Müfred
?	.---/.---/.---/.--- 'Abeşdür intiġâb-ı cây-ı būs-ı rüy-ı dilberden Dilâ şaġn-ı ġarîm-i Ka'bede miġrâbı neylersin	Müfred

?	..-/.---/..- Hokka-ı lāciverd-i çarḫ içre bildüñiz mi nedür bu şems ü kamer Pîr-i dehrüñ iki ğudāsıdur birin aḫşām yudar birini seher	Kıt'a
?	-.--/-.--/-.--/-.-- Hāşılı şāh-ı velāyetden gelür şefkat bize Açılır bāb-ı 'Alî'den Ka'be-yi hācet bize	Beyit
?	..-/.---/..- Şād olup ehl-i ħired dedi anuñ tarīḫiñi Çıkd[1] sımüñ elinde қа'le-i gevherinin	Tarih 995
?	.-./..-/.-./..- Açılsa bāb-ı Kerem zāhir olsa taḫkīkāt Müyesser olsa saña cümleñ müşāhedesi	Kıt'a
?	.---/.---/.---/.--- Nedür ol bāğı kim anda dehensüz meyveler yerler Ne yerlerdür ol yerler kim aña 'aşıkdur dirler	Kıt'a
?	..-/.---/..- Hamel ü sevr ile cevzā (3)de irişür tāze bahār Sereṭān(4)u esed(5)ü sünbüle (6)dür yāya medār Tutdı güz faşlını mīzān (7) ile 'akreb(8) daḫı kav(9) Cedy (10) ü delv (11) ile ḫüt (12) oldı begüm kışa qarār	Rübâ'î Esâmî Burûç
?	.---/.---/.---/.--- Beden mihrin semā' ehl-i niçün taḫrīk ider gāhı Meger tende o cān-ı tıflı añup aḫlardı Allāhı	Kıt'a
Abdî	.---/.---/.---/.--- N'ola itsem bugün ol yār-ı [bî] pervāya istiğnā Gedā gāhî ider şāh-ı cihān-ārāya istiğnā	Gazel 5 beyit
Agehî	-.--/-.--/-.--/-.-- Gāh açıldı ğonce ki döndi yüzüni nāzdan 'Arz-ı dīdar itdi ya'ni bülbüle açmazdan	Beyit
'İzârî	-.--/-.--/-.--/-.-- Açdı kapuyı görüp ben nā-tüvāmı nāzdan Yapdı dīvār eyledi şan görmedi açmazdan	Beyit
Âlî	.---/.---/.---/.--- Binā-yı ğam gibi aḫvāl-i 'ālem ber-қarar olsa Sa'adet қalsa bākî 'izz ü devlet pāy-dār olsa	Gazel 5 beyit
Azîzî	.---/.---/.---/.--- Yüzüm sürsem n'ola pāyına dildāruñ rikāb-āsā Beni pā-māl idüpdür dā'imā ol meh türāb-āsā	Gazel 5 beyit
Bakî	.---/.---/.---/.--- Riyāz-ı ḫüsnde olmuş o lā l-i nāb lezîz Cinān içinde bilürsin olur şarāb lezîz	Gazel 5 beyit

Bâkî	.---/.---/.---/.--- İrişdüm bahre cūy-āsā basīṭ-i ḥākden geçdüm Bisāṭ-ı ḳurbe irdüm çenber-i eflākdan geçdüm	Gazel 6 beyit
Bâkî	-.--/-.--/-.--/-.-- Şāh-ı gülde jāle düşmüş gonce-i ra'nā midur Şāh elinden yā muraşşa'sāgar-ı şahbā midur	Gazel 5 beyit
Bâkî	--./--./--./-- Çak oldı yakam cevr-i firāvānuñ elinden Şad-pāre iken dāmen-i dil ānuñ elinden	Gazel 7 beyit
Bâkî	--./--./--./-- Mıhr-i ruḥuñla dilde kimüñ tāze dāğı var Tāb-ı çerāğ-ı şems ü ḳamerden ferāğı var	Gazel 6 beyit
Bâkî	.---/.---/.---/.--- Şehā gördüm cemālünde senüñ bu dört şehr'iyān Biri Aydur biri Gündür biri Zühre biri Rıḳvān	Gazel 5 beyit
Bâkî	--./--./--./-- Hoş geldi baña mey-gedenüñ āb u hevāsı Va'llāhi güzel yirde yapılmış yıķılası	Gazel 7 beyit
Bâkî	..--/..--/..--/..-- --./-- Sıneye çekmege bir serv-i dil-ārām olsa Ser-keş olmasa igen 'āşıkına rām olsa	Gazel 5 beyit
Bâkî	.---/.---/.---/.--- Gel ey sākī bulunmaz böyle 'ālī dil-güşā meclis Getür cām-ı muşaffāyı ki olsun pür-ziyā meclis	Gazel 5 beyit
Bâkî	..--/..--/..--/..-- --./-- Yārdan cevr[ü] cefā luṭf u kerem gibi gelür Ġayrdan mihr ü vefā derd [ü] elem gibi gelür	Gazel 5 beyit
Bâkî	.---/.---/.---/.--- Gönül dāğ-ı ğamuñla sinede bir şem' uyandurmış Çerāğ-ı 'ışķ[a] bir ğarrā kızıl altını yandurmış	Gazel 5 beyit
Bâkî	.---/.---/.---/.--- Açıl bāguñ gül-i nesrīnī ol ruḥsārı görsünler Şalın serv-i şanevber şive ü reftārı görsünler	Gazel 5 beyit
Bâkî	..--/..--/..--/..-- --./-- 'İşķınuñ zaḫmeti ḥod cānuma raḫmetler idi Dostum cevr ü cefālarda ne zaḫmetler idi	Gazel 5 beyit
Bâkî	--./--./--./-- Gönder efendī sīneme tīr-i belālaruñ Olsun siper belālaruña mübtelālaruñ	Gazel 6 beyit
Bâkî	-.--/-.--/-.--/-.-- Müşkil imiş ki dil-rübā ṭıfl ola dil-sitān ola 'Āşık-ı zār [u] mübtelā pīr ola nā-tüvān ola	Gazel 5 beyit

Bâkî	--./-./-./-./- Cevr ü cefâña kı̄âl olurdu velî şehâ Mağşûs olaydı ol da cihânda hemân baña	Gazel 5 beyit
Bâkî	-./-./-./-./- Hâdden efzûn mihrûm ol nâ-mihrban bilmezlenür Hep bilür çok sevdiğim ammâ hemân bilmezlenür	Gazel 5 beyit
Bâkî	.-./-./-./-./- Tesellî virmez ey dil derdüñ ol cānâne söylersin Açılmaz saña güyâ gonce-i hāndāne söylersin	Gazel 5 beyit
Bâkî	--./-./-./-./- Cānâne şafâ kılsa n'ola cāna şafādur Ağyar elemin çekdüğümüz ya ne belādur	Gazel 6 beyit
Bâkî	.-./-./-./-./- Gönül bir rind-i 'ālem-süz şūh-ı şeh-levend ister Ki 'ışk odına yakmağa dil ü cānın sipend ister	Gazel 5 beyit
Bâkî	-./-./-./-./- Yār olup ağyāra ādemler begenmez ol perî Kendüye hem-rāz idindi ya'ni bizden yegleri	Gazel 5 beyit
Bâkî	.-./-./-./-./- N'ola gelse dil-i mecrūha derd-i dil-rübādan hāz İder hāste ne deñlü nâ-ümîd olsa devādan hāz	Gazel 6 beyit
Bâkî	..-./-./-./-./- Sâkiyâ kalmaz imiş çünki bu şöhet bâkî Mey-i gülgün içelüm var ola elbet bâkî	Gazel 5 beyit
Bâkî	-./-./-./-./- Her cefâ kim eyledüñ geldi vefâlar bilmiş ol Rūha rāhâtdur gamuñ cāna şafâlar bilmiş ol	Gazel 5 beyit
Bâkî	-./-./-./-./- Gül gibi olmağ dilersen şād u hürrem ey gönül Lāle-veş elden düşürme cāmı bir dem ey gönül	Gazel 5 beyit
Bâkî	..-./-./-./-./- Müje haylin dizer ol gamze-i fettān şaf şaf Güiyâ cenge tırur nīze-güzārān şaf şaf	Gazel 5 beyit
Bâkî	-./-./-./-./- Çehresinden görünen sanmañ o hūnīnūñ dehān 'Aşkuñ feryād iderken şıçramış bir kıatre kıan	Gazel 5 beyit
Bâkî	--./-./-./-./- Şabr eyle dilā derdini cānâne tıyurma Cān içinde tenhâ eyle dil [ü] cāna tıyurma	Gazel 6 beyit

Bâkî	--/---/---/--- İrdüm figân u zâr ile ol âsitâne ben Çıkıdum figân-ı nâle ile âsumâne ben	Gazel 6 beyit
Bâkî	---/---/---/--- Dil çeker târ-ı müy-ı 'anberînün minnetin İstemez 'âlemde zülf-i hürî 'mün minnetin	Gazel 6 beyit
Bâkî	---/---/---/--- Bir haber vir ey şabâ n'oldı gülistânım benüm Kimler ile seyr ider serv-i hürâmânım benüm	Gazel 5 beyit
Bâkî	---/---/---/--- N'ola dehr içre nişânım yoğ ise 'Ankayem Ne 'aceb sel gibi çağlamasam deryâyem	Gazel 4 beyit
Bâkî	--/---/---/--- Pâkize-dil safâda[n] ruhsâr-ı yâre düşmüş Bir kaatre şebnem olmuş bir lâlezâre düşmüş	Gazel 7 beyit
Bâkî	---/---/---/--- Geh çıkarır geh giyer destârın ol meh-i nâzdan Kâkülün seyretdürür 'uşşâkına açmazdan	Beyit
Bâlî Efendi	---/---/--- Püster-i lâciverd-i çarh içre bildünüz mi nedür bu şems ü kamer Pîr-i dehrün iki cevânıdur birin aştâm çoçar birini seher	Kıt'a
Behiştî	---/---/---/--- Şalınup nâz ile seyr itmege serv ü semeni Kâdemün itse n'ola müşerref şah-ı çemeni	Muhammes 5 bend
Behiştî	---/---/---/--- Niçün böyle karar üzre degüldür hâlün ey deryâ Senün hâletlerün her dem ider 'aşıkları şeydâ	Gazel 5 beyit
Behiştî	---/---/---/--- Cihândan fâriğ olmışdum dil [ü] cândân dağı geçdüm Vücüdüm fikri kalmışdı bugün andan dağı geçdüm	Gazel 5 beyit
Behiştî	---/---/---/--- Yaşum deryâsı mevc urdukça baır-ı bî-gerân inler Figânım 'âlemi tutdukça her küh-ı girân inler	Muhammes 5 bend
Behiştî	---/---/---/--- Mübtelâ-yı derd-i gam bulsam melâlüm söylerem Ehl-i hâle râst gelsem hasb-ı hâlüm söylerem	Gazel 5 beyit
Bezmî	--/---/---/--- Cân kaçdın idüp kaşlarını yâym o kurdı Virmedi amân gamze-yi cellâdı oğ urdı	Gazel 5 beyit

Bezmî Ayyaş	--./---/---/--- Kısmet olıcağ 'arîf-i rind-i mey ü şâhid Tesbîh ile seccâde virilmiş saña zâhid	Müfred
Cinânî	---/---/---/--- Gam-ı hâlûñle dil ol zülf-i 'anber-fâma düşmüşdür Harîş-i dâne olmağ ile miskîn dâma düşmüşdür	Gazel 5 beyit
Çâker Âlî	---/---/---/--- Dil [ü] câna ziyâ sultân 'Alîden gayrı n'em vardur Murâdum hâşılı 'ummân 'Alîden gayrı n'em vardur	Gazel 7 beyit
Derûnî	---/---/---/--- Kut idinmişdür bizi mür-ı ecel erzâk gibi Kim taşır zîr-i zemîne dâne-i hârmân gibi	Müfred
Dürrî	---/---/---/--- Ne bilsün lezzet-i fakr u fenâyı mâl [u] câh ehli Bu zevki gel kanâ'at güşesinde merd-i Hâk'dan şor	Müfred
Elifî	..-./---/..- Şîşe-i ser-bülend-i çarh içre bildüñiz mi nedür şems ü kamer Defter-i 'ömrüñ iki misbâhıdur birini aştâm yaçar birini seher	Kıt'a
Elifî	..-./---/..- Aşiyân-ı 'adem-i çarh üzre fâhimâ bildüñ[iz] mi ne[dür] şems ü kamer Zen-i dehrüñ çeşm-i firengisidür birin aştâm baçar birini seher	Kıt'a
Emîn	..-./---/---/--- Şimdi ben bir kâmet-i bâlâdan ayrıldum meded Cevri az bir dilber-i ra'nâdan ayrıldum meded	Gazel 5 beyit
Emîn	..-./---/---/--- Niçe demdür ol cevânumdan cüdâ düşdüm meded Kâmet-i serv-i revânumdan cüdâ düşdüm meded	Gazel 5 beyit
Esîrî	---/..-./---/..- O şivelerle tebessüm o nâzlarla 'itâb O hândelerle tekellüm o 'işvellerle cevâb	Gazel 5 beyit
Esrâr	..-./..-./..-/..- Yâr 'aceb şubha degin ağladığım bilmez mi Nâr-ı hasretle ciger dağladığım bilmez mi	Gazel 5 beyit
Esrâr	--./---/---/--- Mest iken o şühuñ leb-i handânımı öpdüm Bağdım haberi olmadı her yanını öpdüm	Gazel 5 beyit
Esrâr	--./---/---/--- Kâküller yine ol mehüñ ey şâne toğunma Zencîri kırar bu dil-i dîvâne toğunma	Gazel 5 beyit

Fahm	..-/.-./..- Tekye-i dehr Felâṭūn içre bildüñ Elifî ne imiş şems ü kamer Zâl-i dehrüñ iki güşvâresidür birin aḥşâm taḥar birini seḥer	Kıt'a
Fasîh	.-./.-./.-./.- Ne bâḡuñ verdisin bÿy âşinâ-yı ülfetüñ kimdür Ne bezmüñ şem'isin sÿz-âzmâ-yı şoḥbetüñ kimdür	Gazel 5 beyit
Fazlî	Fazlı Rabbî Zÿ'l-Celâl oldı bize Mû ḥastî ḥû ḥastî Kemâl oldı bize	Kıt'â
Fehmî	..-/.-./..- Ṭavîle-i satıl[ı] çarḥ içre bildüñiz mi nedür şems ü kamer Tös dehrüñ iki satılıdur birin aḥşâm içer birini seḥer	Kıt'a
Fuzûlî	-.-/-.-/-.-/-. Ey mezâḳ-ı cānâ cevriñ şehd [ü] şekkerden lezîz Dem-be-dem zehr-i gamuñ ḳand-ı mükerrerden lezîz	Gazel 7 beyit
Fuzûlî	..-/.-./..- Pembe-i merhem-i dâḡ içre nihāndur bedenüm Diri olduḡça libāsum budur ölseḡ kefenüm	Gazel 4 beyit
Fuzûlî	-.-/-.-/-.-/-. Her kitāba kim leb-i la'lüñ ḥadîsüñ yazalar Rište-i cānâ birle 'ışḳ ehli anı şirāzeler	Gazel 5 beyit
Fuzûlî	-.-/-.-/-.-/-. Zülfî gibi ayāḡın ḳoymaz öpem nigārum Yokdur anuñ yanında bir ḳılca i'tibārum	Gazel 6 beyit
Fuzûlî	-.-/-.-/-.-/-. 'İşḳ derd-i ey muā'lic ḳābil-i dermān degül Cevherinden eylemek cismi cüdā āsān degül	Gazel 5 beyit
Fuzûlî	.-./.-./.-./.- Niçün ol şem'-i kāfûr üzre gül-gīn müşk-bār itmez Yazup bir ruḳ'a bīn luṭfa bizi ümmīd-vār itmez	Gazel 5 beyit
Fuzûlî	-.-/-.-/-.-/-. Öyle ser-mestem ki idrāk itmezem dünyā nedür Ben kimem sāḳī olan kimdür mey[ü] şahbā nedür	Gazel 5 beyit
Fuzûlî	..-/.-./..- Cānumuñ cevher[i] ol la'l-i güher-bāra fidā 'Ömrümüñ ḥāşılı ol şive-i reftāra fidā	Gazel 7 beyit

Fuzûlî	..--/..--/..--/..-- Hayâliyle tesellîdür gönül meyl-i vişâl itmez Gönülden taşra bir yâr olduğın 'âşık hayâl itmez	Gazel 7 beyit
Fuzûlî	..--/..--/..--/..-- --./.- Yâr rahm itdi meger nâle vü efgânumuza Ki kâdem başdı bugün külbe-i aḥzânumuza	Gazel 7 beyit
Fuzûlî	--./.-./.-./.- Cân virme gam-ı 'ışka kim 'ışk-ı âfet cândur 'ışk âfet-i cân olduğu meşhûr-ı cihândur	Gazel 7 beyit
Fuzûlî	--./.-./.-./.- Yâ Rab kemâl-i bârgeh-i kibriyâ ḥaḳı Ya'ni fûrûğ-ı nûr-ı ruḥ-ı Muştâfâ ḥaḳı	Gazel 7 beyit
Fuzûlî	--./.-./.-./.- Âh kim bir dem felek re'yümce devrân itmedi Vaşl-ı dermâniyla def'-i derd-i hicrân itmedi	Gazel 9 beyit
Fuzûlî	--./.-./.-./.- Açmadı gönülüm felek tâ bağrumı kân itmedi Kılmadı ḥürrem beni tâ zâr [u] giryân itmedi	Gazel 7 beyit
Fuzûlî	..--/..--/..--/..-- --./.- Küfr-i zülfûñ şalalı raḥneler îmânumuza Kâfir ağlar bizim aḥvâl-i perişânumuza	Gazel 6 beyit
Fuzûlî	--./.-./.-./.- Yâ Rab kemâl-i mertebe-i Muştâfâ ḥaḳı Şıdk u şafâ-yı silsile-i enbiyâ ḥaḳı	Gazel 7 beyit
Fuzûlî	..--/..--/..--/..-- Felek ayırdı beni cevri ile cânânumdan Ḥazer itmez mi 'aceb nâle vü efgânumdan	Gazel 9 beyit
Fuzûlî	--./.-./.-./.- Yâ Rab belâ-yı 'ışk ile kıl âşinâ beni Bir dem belâ-yı 'ışkdan cüdâ itme beni	Gazel 8 beyit
Fuzûlî	.---/---/---/--- Vefâ her kimseden kim istedüm andan cefâ gördüm Kimi kim bî-vefâ dünyâda gördüm bî-vefâ gördüm	Gazel 8 beyit
Gaybî	.---/---/---/--- Gönül tıflı dem-â-dem ders okursa sırr-ı vaḥdetden Olur lâ-büddeh müstâḥrec bu esrâr-ı hüviyyetden	Gazel 16 beyit
Gubârî	.---/---/---/--- Nihâl-i hoş-ḥurâmun seyr idenler şaḥn-ı gülşende Didilir serde cânuñ varise reftâra gel sen de	Gazel 5 beyit
Gubârî	.---/---/---/--- Muşâhibdür benümle künc-i firkatde gamum vardur Beni bigâne şanma pād-şâhum hem-demüm vardur	Gazel 5 beyit

Gubârî	-.--/-.--/-.--/-.-- Rûz [u] şeb ebrûñ ile ruḥsârûñ eylerler murâd Anuñ için mihr [ü] meh bir yerde itmez ittihâd	Gazel 5 beyit
Gubârî	--./--./--./-- Pervâne degülmişse ruḥuñ şem'ine cānum Çağ böyle yanar mıydı benüm rûḥ-ı revānum	Gazel 5 beyit
Gubârî	..--/..--/..-- -.-./.- Ey melâḥatde Yūsuf-ı Ken'ân Mısr-ı ḥüsn içre yok saña akrân	Gazel 5 beyit
Gubârî	.---/.---/.---/.--- Nazar yok 'aşık-ı bî-dillere dil-dâr incinmiş Dirîgâ kullarıma ḥazret-i ḥünkâr incinmiş	Gazel 5 beyit
Gubârî	-.--/-.--/-.--/-.-- Ağlamazdum 'andelîb-âsâ figân [u] zârdan N'eyleyim ol ḡonce-i ra'nâ kesilmez ḥârdan	Gazel 5 beyit
Gubârî	.---/.---/.---/.--- Açıldı bâğ-ı ḥüsnünde gül-i ruḥsârı Maḥmuduñ Çemende ḡonceyi lâl eyledi ḡuftârı Maḥmuduñ	Gazel 5 beyit
Gubârî	.---/.---/.---/.--- Döne döne yanar hecr âteşine dil kebâb-âsâ Dem- â-dem iki çeşmümden aḡar yaşım şarâb-âsâ	Gazel 7 beyit
Halîfî	.---/.---/.-- Kamu 'aşıklarûñ sensin Resûli Yazup ḡurrem idersin her melûli	Müfred
Hasîb	--./--./--./-- Ruḥşârûm üzre dîdelerüm kaḡre pâş olur Zâr-ı dilim o vech ile dil-dâre fâş olur	Gazel 5 beyit
Hatâyî	-.--/-.--/-.--/-.-- Bendeyim ben cān u dilden pād-şāhumdur 'Ali Gözlerim nûrı cihānda bedri māhumdur 'Ali	Murabba 6 bend
Hayâlî	-.--/-.--/-.--/-.-- Her kaçan vaḡşî ḡazālum ḡeşt ide şahrâ yüzün Hây [ü] hüyum āh kim ol dem ḡutar dünyâ yüzün	Gazel 5 beyit
Hayâlî	--./--./--./-- Başum diyâr-ı ḡamda belâ kühsâridur İki gözüm bi-'aynîhî anuñ bunâridur	Gazel 5 beyit
Hayâlî	.---/..--/..--/..-- Ḥarâb olupdur ol âbâd ḡördüḡüñ ḡönlüm Ḡamuñla ḡoḡtoludur şâd ḡördüḡüñ ḡönlüm	Müfred

Hayâlî	.---/.---/.---/.--- Ben ol bâz-ı hü mâ-şaydım ki âlem şayd-gâhında Nice 'Ankâ gibi yavru uçardım aşyanımdan	Müfred
Hayretî	.---/.---/.---/.--- Lebüñden büse almadı kimesne câmdan gayrı Şoyup koynuña koymadı seni hâmmâmdan gayrı	Gazel 5 beyit
Hayretî	..--/..--/..--/..-- Nev-bahâr oldı gönül sev yine bir bî- bedeli Eger uşlu isen 'âlemde deli ol be deli	Gazel 5 beyit
Hayretî	..--/..--/..--/..-- Vaşl-ı cân olmağ isterseñ bedenden geç gönül Gel şehîd 'ışk-ı cânân ol kefenden geç gönül	Müfred
Husrev	..--/..--/..--/..-- Mısr hüsnuñde ki güm kıldı gönül cân u seri Şâm-ı zülfuñde imiş aldı lebüñden haberi	Müfred
İbrâhim	.---/.---/.---/.--- Dü 'âlem zâhiri bâtın hâkîkat bir işaretdür Dil-i âdemde dum dum çalınan şabl-ı beşaretdür	Gazel 13 beyit
Kânî	--./--./--./-- Nüş it mey-i gül-gün-ı leb-i câma tıyurma Büs-ı leb-i yâr it fem-i gül-fâma tıyurma	Gazel 5 beyit
Latîfî	.---/.---/.---/.--- Münevver kıldı âfâkı yüzüñ ey meh ziyâlıkdan Yaraşur Sidre kıddüne dem urşa müntehâlıkdan	Muhammes 5 bend
Levhi	-.--/-.--/-.--/-.-- Geh çıkarır geh giyer destârın ol meh-nâzdan Kâkülün seyretdürür 'uşşâkına açmazdan	Beyit
Lutfî	.---/.---/.---/.--- Şalın gül-zâra ey serv-i revânım gül zamânıdır Mişâl-i gönca ey taze cevânım gül zamânıdır	Gazel 6 beyit
Lutfî	..--/..--/..-- Şîşegâh-ı kebüd-ı çarğ içre bildüñiz mi nedür şems ü kamer İki mirâtidür zen dehrüñ birin aştâm baçar birini seher	Kıt'a
Makalî	.---/.---/.---/.--- Gidersün işveyi güller o gül-ruhsârı görsünler Kosun feryâdı bülbüller bu âh u zârı görsünler	Gazel 5 beyit
Meylî	.---/.---/.---/.--- Gönül her şeb belâ vü guşsa-i cânâna incinmez Esîr-i şoşbet-i yârân olan mihmâna incinmez	Gazel 7 beyit

Misâlî	-.--/-.--/-.--/-.-- Şem'-i fânûs [a] girüp gizlendi şanma nâzdan Sen meh-i tâbâni seyritmek diler açmazdan	Beyit
Misâlî	-.--/-.--/-.--/-.-- Güşe-i ebrûsını zîr-i niķâb-ı nâzdan Gösterüp ol meh vefâlar eyledi açmazdan	Beyit
Misâlî	-.--/-.--/-.--/-.-- Ėsul iderken seyrider 'azâsın ol meh nâzdan Gül-ğonce-i simîni seyretdürür açmazdan	Beyit
Muhyî	.---/.---/.---/.--- 'Aceb olmaz idersem sen şeh-i hûbâna istiğnâ Cihânda vaķt olur eyler gedâ sultâna istiğnâ	Gazel 5 beyit
Muhyî	.---/.---/.---/.--- Semâ' u devre Mevlânâyı zâhid gör ki sâ'idür Murâdi döne döne hâķkuñ andan intifâ'idür	Gazel 6 beyit
Murâdî	.---/.---/.---/.--- Ne deñlü tîr-i cevruñ atılursa câna incinmez Ėaşu yayum saña toğrı varan ķurbâna incinmez	Gazel 5 beyit
Nâbî	--./--./--./-- Olmış esîr-i 'ıřķ o perî nev-cevân iken Yanmış firâķ âteş-i şad-hân mân iken	Gazel 11 beyit
Nâbî	--./--./--./-- Hûbân-ı sitemķâr cefâdan mütelezziż 'Uřřâķ-ı dil-figâr rızadan mütelezziż	Gazel 5 beyit
Nâbî	-.--/-.--/-.--/-.-- Gerçi biz rind-i ķalenderlikle şöhret virmışüz Ėalķa der-güşuz 'ubüdiyyetle hüccecet virmışüz	Gazel 9 beyit
Nâbî	.---/.---/.---/.--- Der mengüş ķalender rüy-ı bed-fercâma uydurmuş Şarâbı şüfî engürîden almış câma uydurmuş	Gazel 5 beyit
Nâbî	.---/.---/.---/.--- Ėemende cüy-veş bu cüst-cûlar hep senüñçündür Miyân-ı bülbülânda Ėüft-Ėûlar hep senüñçündür	Gazel 7 beyit
Nâbî	-.--/-.--/-.--/-.-- Girmedi âğüş-ı vaşla dil-rübâlardan biri Düşmedi dil-haste-i 'ıřķa devâlardan biri	Gazel 6 beyit
Nâbî	..--/..--/..--/..-- Ėıřşeme ķande ki bir dilber-i meh-pâre çıkar Ėâlî'ümdür ya sitemķâre ya âvâre çıkar	Gazel 5 beyit

Nâbî	.---/..--/---/..- Egerçi bî -şek olur zevk-ı vaşl-ı yâr lezîz Velik baña gelür andan intizâr lezîz	Gazel 5 beyit
Nâbî	..--/..--/..--/..- Kim düşer dâmenüme kaçre-i hûndan gayrı Kim öper pâyımı zencîr-i cünûndan gayrı	Gazel 5 beyit
Nâbî	---/---/---/--- Nâme yazsam yâre destümde kalem nâ-büd olur Harf âteş hâme hâkister mürekkeb düd olur	Gazel 8 beyit
Nâbî	--/---/---/..- Nağş-ı zühür şanma ki bî-ihtilâf olur Cüy-ı vücûd geh bulanur gâh şâf olur	Gazel 6 beyit
Nâbî	---/---/---/..- Gerçi hayr u şer miyânında muhayyer gelmişüz Lîk ma'nen hükmi-i taqdîre musahhar gelmişüz	Gazel 7 beyit
Nâbî	..-/..-/..-/..- Haç-ı lebinde hurûf-ı mülâyemet yokdur O şâh-beyitde ma'nâ-yı merhamet yokdur	Gazel 5 beyit
Nâbî	.---/---/---/--- Ne dem bir şûhı ağuş-ı hayâlimde mekîn buldum Hayâlüm benden evvel leblerinden büse-çîn buldum	Gazel 5 beyit
Nâbî	..--/..--/..--/..- Lâ'übâlilik ile gerçi ki meşhûr biziz Çalana terk-i riyâ itmege me'mûr biziz	Gazel 5 beyit
Nâbî	..--/..--/..--/..- İstemem sâğarı zîb-i kefi-yâr olmayıcağ Kim bakar âyîneye âyîne-dâr olmayıcağ	Gazel 5 beyit
Nâbî	--/---/---/..- Sîmîn kemer zîver-i müy-ı miyânıdır Çengelli belde şanki gümüş kârbânıdır	Gazel 10 beyit
Nâbî	..-/..-/..-/..- /- Zebân-ı ma'nâ-yı maşşûddur işâretümüz Teḥallûf itdüğü yokdur bizüm [be]şâretimiz	Gazel 5 beyit
Nâbî	.---/---/---/--- Şafâ-yâbem ne deñlü gamzesi pür-çeşm-i çîn olsa Dem-i serdüm nesim-i mevce-i çîn-i cebîn olsa	Gazel 7 beyit
Nâbî	.---/---/---/--- Esâs urduğca bünyâd-ı murâdâya ta'ablarla Gelür virân ider seylâb-ı istiğnâ gâzâblarla	Gazel 5 beyit

Nâbî	---/---/---/--- Noktayı idrâk ider hârf üzere tahmîl itdüğün Kâtib-i şun'ın bilen icmâli tafsîl itdüğün	Gazel 6 beyit
Nâbî	--/---/---/--- İnkâr iderse gâmezisi düzdândan olduğun Ebrûları işâret ider andan olduğun	Gazel 5 beyit
Nâbî	--/---/---/--- Her bâğ-ı dil-güşâda ki nâ-yâb ola gâmuñ Firdevs olursa başına teng olur 'âdemüñ	Gazel 5 beyit
Nâbî	---/---/---/--- N'ola âhumla çeksem tāk-ı 'arşa 'anberîn perde Beni leb-rîz-i sevdâ itdi bir şüh-ı siyeh-çerde	Gazel 5 beyit
Nâbî	---/---/---/--- Hilâl-i ebrû kılmış bir gevher-bâruñ altında Mişâl-i güş-ı meh-rübân [ham-ı]destâruñ altında	Gazel 7 beyit
Nâbî	---/---/---/--- Râz-dârın olsa râzın söylemez cânânenüñ Çıkmadı kendi dehânından haber pervânenüñ	Gazel 7 beyit
Nâbî	---/---/---/--- Bu hasret böyle kılmazdı dil-i endühgînümde Dimâğ olsa eger hârf-i niyâz nâzenînümde	Gazel 7 beyit
Nâbî	---/---/---/--- Pây-ı yâre düşmege âgyârdan nevbet mi var Sâyesinde naḥl-i ümmîdüñ meger râḥat mı var	Gazel 5 beyit
Nâbî	---/---/---/--- Dâğsız bir sîne var mı şem'-i rüyuñdan senüñ Dil-perişân olmadık kim kıaldı müyuñdan senüñ	Gazel 6 beyit
Nâbî	---/---/---/--- Kıyâs itme gönül küyına bî-rehber gider cânâ Önüñce cüybâr-ı eşk-i çeşm-i terk ider cânâ	Gazel 5 beyit
Nâbî	---/---/---/--- Nedür ey şüh [bu] bîhüde gâzab n'oldı saña Meşrebüñ düşmene nâz itdi 'aceb n'oldı saña	Gazel 5 beyit
Nâbî	--/---/---/--- Engüş-ti nüvâziş ki leb-i yâre yapışmış Miqrâzdur ol şem'-i ziyâ-dâre yapışmış	Gazel 5 beyit
Nâbî	---/---/---/--- Bir zamân ḥüsn ile ol âfet-i meh-rü ne imiş Nâz u şîve ne imiş kâmet-i dil-cü ne imiş	Gazel 5 beyit
Nâbî	---/---/---/--- Hişşe-yâb oldı[n] ise zâ'ıka-i ma'nâdan Secde-i dâ'imenüñ lezzetiñ al Tübâdan	Gazel 8 beyit

Nâbî	.---/.---/.---/.--- Yine sūz-ı dilüñ ol şem'-i bî-pervā ne söylersin Ṭabīb-i cān derdüñ söylemez de yā ne söylersin	Gazel 7 beyit
Nâbî	--./--./--./-- Şarf eyler idim vaşfına cām-ı mihr-bānuñ Ḥaşıyyetin inkāra mecāl olsa şarābuñ	Gazel 5 beyit
Nâbî	..-/.-/.-/.-/.- Düşmeden şî'ri ğaraz dā'ire-i techīde Ma'nî-yi vaḥşîyi bend eylemedür zencīre	Gazel 9 beyit
Nâbî	.---/.---/.---/.--- Urulmuş ḥançer-i ser-tîz çeşm-i yāre besbelli Dil-i mecrūḥ açılmaz bana ammā yāre besbelli	Gazel 5 beyit
Nâbî	--./--./--./-- Eyyām-ı zemistānda beni gerdiş-i devrān Bir ḥāne-yi virān-şüdede eyledi mihmān	Gazel 8 beyit
Nâbî	..-/.-/.-/.-/.- Bir zamān toḥmı kazā pā-zede-i ḥāk eyler Bir zamān zīb-i serā perde-i eflāk eyler	Gazel 7 beyit
Nâbî	--./--./--./-- Zann itme zer-i kalbümü meskūk degüldür Ṭuġrā-zededür sikkesi meşkūk degüldür	Gazel 5 beyit
Nâbî	..-/.-/.-/.-/.- Şanma āsāyîş-i dil zār u ḥazīn olmadadır 'Ākıbet künc-i tevekkülde metīn olmadadır	Gazel 5 beyit
Nâbî	.---/.---/.---/.--- Ḥayālünden gelür ğam ḥaṭıra cānāneden gelmez Sitem hep āşinālardan gelür bîġānelerden gelmez	Gazel 5 beyit
Nâbî	--./--./--./-- Evşāf-ı maḥabbet dehen-i ḥāmeye şıġmaz Ta'bīr-i merāyā-yı nihān-ı nāmeye şıġmaz	Gazel 5 beyit
Nâbî	..-/.-/.-/.-/.- Gāh nev bāfte-i ḥüsñ mezād olmadadır Gāh zer-kerde-i engüşt kesād olmadadır	Gazel 5 beyit
Nâbî	.-./-/.-/.-/.- Nikāt-ı nüshā-yı ḥüsne o kes ki vākıf olur Edeble buse-zen-i dāmen-i meşāḥif olur	Gazel 7 beyit

Nâbî Efendî	<p>--./--./--./- --./--./--./- Remmâl-i kazâ sipihre döndükçe nuqat Zinhâr dime hükmine bu kec bu ğalaṭ Var ise sebab-i çeşm-i ğalaṭ bînüdüür Yoḥsa ne revâ nüṣṣa-ı hikmette ğalaṭ</p>	Rubâî
Nâbî Efendî	<p>--./--./--./- --./--./--./- --./--./--./- Çeş<mi>me görünür rakîbüñ etvârî ğalîz Reftârî ğalîz[ü] ḥarf ü güftârî ğalîz Terkîb-i vücûdî ser-te-ser ğilzetdür Çeşm ü leb ü gûş[u] serv ü destârî ğalîz</p>	Rubâî
Nâbî Efendî	<p>--./--./--./- --./--./--./- --./--./--./- Ben eylemeden dâ'ıye-i vaşla şürü' Fî'l-ḥâl bulur pîş-i rakîbânda şüyü' Mey çıķduđı dem kapandı bâb-ı tevbe Çün ğarb-ı çemende aftâb itdi ṭulü'</p>	Rubâî
Nâbî Efendî	<p>--./--./--./- --./--./--./- --./--./--./- Olsa ne kadar ehl-i dil efsürde-dimâğ Dilden alamaz cemâle destür-i ferâğ Pür-çîn cebine bîñ cefâdan soñra Yoķdur kütüb-i şer'-i maḥabbetde mesâğ</p>	Rubâî
Nâbî Efendî	<p>--./--./--./- --./--./--./- --./--./--./- Her kim ki bulur fazl[u] ma'ârifle şeref Eyler anı çerḥ tîr-i endüha hedef Eyler sitem erre girîbânımı çāk Rüşen- dil-i dür-perver iken ṭab'-ı şadaķ</p>	Rubâî
Nâbî Efendî	<p>--./--./--./- --./--./--./- --./--./--./- Ey nüṣṣa-i ḥüsn ser-i cāndur süḥanuñ Terkîb-i cevâhir-i cihāndur bedenüñ Dü fetḥe-i serḥden dü leb tenvîndür Tenvîndeki nuñ-ı niḥān[ı]dur dehenüñ</p>	Rubâî
Nâbî Efendî	<p>--./--./--./- --./--./--./- --./--./--./- 'İşkuñla idüp sîneyi pür şerha ezel Dîbâce-i arzûya çekdüm cedvel Zülfünde iken itilmişdi dil kākülüne Ser- menzile çıķdı rismân-bâz-ı emel</p>	Rubâî

Nâbî Efendî	--./.-./.-./- --./.-./.-./- --./.-./.-./- --./.-./.-./- Ol kim rûh-ı yâre çeşm ü ebrû virmiş Dest-i nazar-ı 'ışka terâzû virmiş Bir cânibi nev-bahâr u bir semti hâzân Bu bağçe-i şun'a 'aceb şu virmiş	Rubâî
Nâbî Efendî	--./.-./.-./- --./.-./.-./- Geh dîdelerim<her> hecr ile hûn eylersin Geh sâgar-ı ümmid-i nigûn eylersin Her cāylığa koydı ol âfet-i ketebe Sen Nâbî dahı meşk-i cünûn eylersin	Rubâî
Nâbî Efendî	--./.-./.-./- Hürşid-i ziyâ cû dil-i pür tâbumdan Hem himmet umar cām-ı mey-i nâbumdan Ol bahr-ı belâyum ki ider istigfâr Hızr itse güzer gûşe-i girdâbumdan	Rubâî
Nâbî Efendî	--./.-./.-./- --./.-./.-./- --./.-./.-./- Eylerse de 'âşik âb-ı rû ile vüzû['] Alınmaz imiş nakd-ı icâbından bu Oldı hele rütbe-i muhabbet ma'lûm Bu tecrübe-i sâz ile müy be-mû	Rubâî
Nâbî Efendî	--./.-./.-./- --./.-./.-./- --./.-./.-./- İtdi beni dehr ol kadar fersûde Kim nevk-i hilâli eyledim âsûde Pîr oldum o deñlü kim girih elde çalır Nek-şûde olan nâhûn ile nek-şûde	Rubâî
Nâbî Efendî	--./.-./.-./- --./.-./.-./- --./.-./.-./- Olduksa[da] n'ola pest mişâl-i sâye Şad şükür ki hürşid ileyüz hem-sâye İllâ gibi harf-i sine-i çâküz ammâ Bel bağlamazız meger ki müsteşnâye	Rubâî
Nazîfî	--./.-./.-./- Tîrûni cāndan n'ola ister söz[i] ey gamze-gâr Dönme gez dünyâda zîrâ kim bulunmaz toğrı yâr	Müfred
Rahmî	--./.-./.-./- Serv-қaddin gösterir şalar miyānuñ nāzdan Şanmañuz raħm ider anı siħr ider açmazdan	Beyit
Refî	--./.-./.-./- Dügmeler şanma beni gördükçe göğsin nāzdan Sînesini gösterür baña o meh açmazdan	Beyit

Remzî	.---/.---/.---/.--- Cemâlûñ pertevîn 'arz it güneş-ruĥsârı görşünler Şalın serv ü şanevber-veş bugün reftârı görşünler	Gazel 5 beyit
Remzî	..-/.---/..- Taĥt-gâh[1] bilinür çerĥ üzre bildüñiz mi nedür şems ü kamer İki zer tâcıdur şeh-i dehrüñ birin aĥşâm giyer birini seĥer	Kıt'a
Reşîd	.---/.---/.---/.--- Açıl gül-zâra ey şîrîn-zebânım gül zamânıdır Hemân ĥandân ol ey ĥonce-deĥânım gül zamânıdır	Gazel 5 beyit
Revânî	..-/.---/..- Kılca göstermez bilen 'uşşâka ol meh nâzdan Câme üstünden çoçar anı kemer açmazdan	Beyit
Rey'î	..-/.---/..- Dersin oĥursın ĥapar gâhı kitâbın nâzdan Ezber eyler şîve- bazuñ var ise açmazdan	Beyit
Rey'î	..-/.---/..- Geh çözer geh bend ider şalvaruñ ol meh nâzdan Gülçe-i sîmî[ni] ni seyretdürür açmazdan	Beyit
Rindî	.---/.---/.---/.--- Ben ol sultân-ı 'ışkam düd-ı âhumdan 'alem çekdüm Melâ[met]tablını çaldum sipâh-ı derd-i ĥam çekdüm	Gazel 5 beyit
Rûhî	..-/.---/..- Şanma ey ĥ'âce ki senden zer ü sîm isterler "Yevme lâ-yenfe'u" da ĥalb-i selim isterler	Gazel 10 beyit
Rûhî	..-/.---/..- Zâhidâ dirseñ nedür mecnûn-ı ĥarrâdan ĥaraz Şun'-ı Ĥaĥ seyr itmendür her ĥüsn-i zîbâdan ĥaraz	Gazel 5 beyit
Rûhî	..-/.---/..- Eski yâr-ı ĥam-güsâr-ı bezm-i rindândur ĥadeĥ Maĥrem-i râz-ı derûn-ı bâde- nüşândur ĥadeĥ	Gazel 6 beyit
Rûhî	..-/.---/..- Sâkiyâ mey şun bize Bârî Ĥudânuñ 'ışķına Sürelim bir dem Muĥammed Muştâfânuñ 'ışķına	Muĥammed 12 bend
Sabrî	.---/.---/.---/.--- Ne bezmüñ şem'isin pervâne-yi bî-ĥâkatüñ kimdür Ne burcuñ mâhısın pertev-perest-i ĥal'atuñ kimdür	Gazel 5 beyit
Sabit	..-/.---/..- Çekdüm yaĥasun gerden-i aĥyâre yapışdum Ĥavĥâ büyüdü dâmen-i inkâre yapışdum	Gazel 6 beyit

Safâyî	--/--/--/--/-- Ellerin dilber yüzine tıtdı şanman nâzdan 'Âşık'a bu vech[i]le yüz gösterir açmazdan	Beyit
Sâlim	--/--/--/--/-- Hem-dem-i dîrîne-i erbâb-ı 'irfândur kadeh Belki dürd âşâm olanlar cismine cândur kadeh	Gazel 6 beyit
Sâlîm Efendi	---/---/---/--- Gül-i gülzâre gel ey murğ-ı cânım gül zamânıdır Açıl ey gönçe-fem tâze cevânım gül zamânıdır	Gazel 6 beyit
Sâmî	--/--/--/-- Meclis-i dehr içinde surh u sefid devr iden câmı şanma şems ü kamer Rind-i 'ışkuñ iki piyâlesidür birin aḥşâm içer birini seḥer	Kıt'a
Sâmî	--/--/--/-- Keşti-yi baḥr-ı nîlgün içre bildüñüz mi nedür bu şems ü kamer İki zerrîn bād-banıdır birin aḥşâm içer birini seḥer	Kıt'a
Seher Abdâl	--/--/--/-- Yine seyyâh olalı destime aldum teberi Yine 'azm-i diyâr itmege kıldum seferi	Müseddes 5 bend
Selmân	--/--/--/--/-- Yüzine burka' urundi şanma 'izz ü nâzdan Yâr[ı] seyritmek diler 'âşıkların açmazdan	Beyit
Seyfullâh	--/--/--/--/-- Ol zamân kim 'âleme kıldı nazâr perverd-gâr Nür-ı Aḥmet'den 'Alî nûrı olupdur âşikâr	Murabba 15 bend
Seyyid Vehbî	--/--/--/-- Düşmiş muḥabbete daḥı nev-res cevân iken Olmış esîr-i pâdşah-ı ḥüsn ü ân iken	Gazel 9 beyit
(Seyyid)Vehbî	--/--/--/-- Dil Yüsufını çâh-ı zenaḥdâna düşürdüm Ol tıfl-ı 'azîzî yine zindâna düşürdüm	Gazel 7 beyit
(Seyyid)Vehbî	---/---/---/--- Görüp sükûnumı zann itme râḥatümdendür Ġam ile 'arbedeye za'f-ı tākātümdendür	Gazel 5 beyit
(Seyyid)Vehbî	---/---/---/--- Maḥabbet ehli maḥzûn olsa da mesrûr olur elbet Sarây-ı şâh kalmaz münhedüm ma'mûr olur elbet	Gazel 7 beyit
(Seyyid)Vehbî	--/--/--/-- Virdüm kirişim-i şūḥuña cânâ ne var ne yok Cân tende sînede dil-i şeydâ ne var ne yok	Gazel 7 beyit

(Seyyid)Vehbî	-.--/-.--/-.--/-.-- Sâkiyâ şun bâde<-i> gül-fâm olsa da mâni' degül Aña la'lün nuql yarım olsa da mâni' degül	Gazel 5 beyit
(Seyyid)Vehbî	.---/.---/.---/.--- Yine şemşîr-i âhı ol büt-i ğaddâra göstersek O şüh[ı] ya'ni taḥvîf eyleyüp ğaddâra göstersek	Gazel 6 beyit
(Seyyid)Vehbî	--./-./-./-./- La'lün ki dil-rübâ leb-i cām-ı şarâba qor Bir neşüküfte gonceyi gūyâ ki âba qor	Gazel 7 beyit
(Seyyid)Vehbî	--./-./-./-./- Yūsuf da görse ṭal'atı[mı] bî-nevâlanur Erbâb-ı 'ışk [o] şâh da olsa gedâlanur	Gazel 6 beyit
(Seyyid)Vehbî	.---/.---/.---/.--- Nigâh-ı mesti bezm-i 'ışvede çün bâde-nüş olmuş Ḥum-ı mey-veş dil-i pür-ḥün-ı 'aşık pür-ḥurûş olmuş	Gazel 5 beyit
(Seyyid)Vehbî	.---/.---/.---/.--- Gönül kim naqd-ı cāmı bir büt-i nâ-râm için şaqlar Şadefler gevherin ğavvâs-ı her şâm için şaqlar	Gazel 11 beyit
(Seyyid)Vehbî	.---/.---/.---/.--- Nihâl-i nâzımuñ neşv<e>[ü] nümâsı artar eksilmez Dükenmez genc imiş naqd-ı cefâsı artar eksilmez	Gazel 9 beyit
(Seyyid)Vehbî	..--/..--/..--/..-- Seni ey nâme der-i dilbere irsâl ideyüm Ya'nî ber-beste-i dâĝ-ı dil-i meyyâl ideyüm	Gazel 9 beyit
(Seyyid)Vehbî	.---/.---/.---/.--- Perişândur tecävüz itmek ile ḥadd [ü] ğisûlar Nizâm-ı şaneye ḥacet degül müjĝân[u] ebrûlar	Gazel 5 beyit
(Seyyid)Vehbî	..--/..--/..--/..-- Çeşm-i merdüm-küşü mey-ḥâre degüldür de nedür Mest-i ḥün-ı dil-i bi-çâre degüldür de nedür	Gazel 5 beyit
(Seyyid)Vehbî	-.--/-.--/-.--/-.-- Ḥaṭṭ-ı püşt-i leb nigîn-i la'lüne pervâzedür Târ-ı ĝisû Muşḥâf-ı ruḥsârûñâ şîrâzedür	Gazel 5 beyit
(Seyyid)Vehbî	..--/..--/..--/..-- Ebr-veş mihr-i ruḥ-ı dil-dârı pinhân itdi ḥaṭ Rüz-ı 'uşşâkı şeb-i târike yeksân itdi ḥaṭ	Gazel 5 beyit
Ulvi	--./-./-./-./- Yâd-ı leb-i la'lünle bugün qan olayazdı Dil cür'a-şifat ḥâk ile yeksân olayazdı	Gazel 5 beyit

Usûlî	.---/.---/.---/.--- Baña hicrân belâyı hep bu çarh-ı bî-vefânuñdur Şefâ'at merhâmet şefkat Resûl-i kibrîyânuñdur	Müseddes 5 bend
Vasık	..-/.-..-/.-..-/.- Hâbbezâ cāy-ı neşât efzâ maķâm dil-güşâ Kıt'a-i cennet dinürse aña layıķdur şehâ	Kıt'a
Vâsık Efendi	.---/.---/.---/.--- Yine erbâb-ı 'işret geldiler meclis muheyyâdur Getür sâķı mey-i gülgünü kim bir başķa sevdâdur	Gazel 5 beyit
Vechî	.---/.---/.---/.--- Çemende bülbüli lâl eyleyen güftârı Maħmüduñ Nihâl-i servi ayakda koyan reftârı Maħmüduñ	Gazel 5 beyit
Vehbî	.---/.---/.---/.--- Ziyâde bir güzel târîh-i tahrîr eyle ey Vehbî Şoyın buldı Çubuķlı devr-i İbrâhim Pâşâda	Tarih 1134
Vusûlî	.---/.---/.---/.--- Toķunsa günde biñ kez tîr-i ğamzeñ câna incinmez Hezârân zaħm urarsasa bu ten-i 'uryâna incinmez	Gazel 5 beyit
Yahyâ	..-/.-..-/.-..-/.- Hâlüme raħm eyleyen derdüme dermân kılmasun Yârdan ğayrı gözüm yaşını kimse silmesün	Gazel 5 beyit
Yahyâ Efendi	..-/.-..-/.- Zâl-i dehrüñ burüc-ı eflâka dizdiĝi töpıdur bu şems ü kamer Bozmaķ için niżâm-ı dünyâyı birin aħşâm iter birini seħer	Kıt'a
Zâhîrî	..-/.-..-/.- Şanma bezm-i sipihrine tıbķı devr iden rüz[u] şebde şems ü kamer Sâķı-yi dehrüñ iki câmıdur birin aħşâm şunar birini seħer	Kıt'a
Zâhîrî	..-/.-..-/.- Sufre-i lâciverd-i çarħ içre bildüñiz mi nedür şems ü kamer Rind-i dehrüñ iki piyâlesidür birin aħşâm çeker birini seħer	Kıt'a
Zâhîrî	..-/.-..-/.- Meclis-i lâciverd-i çarħ içre bildüñiz mi nedür şems ü kamer İki kâse şarâbidür dehrüñ birin aħşâm içer birini seħer	Kıt'a
Zâtî	..-/.-..-/.-..-/.- Ahumuñ meskeni yok saķf-ı semâdan ğayrı Yaşumuñ menzili yok taħt-ı şerâdan ğayrı	Müfred
Zâtî	..-/.-..-/.-..-/.- Kâmetüñ ey böstân-ı lâ-mekân pîrâyesi Nürdan bir servidür düşmez zemîne sâyesi	Müfred
Zâtî	.---/.---/.---/.--- Raķîb-i zâĝ elinden bir tezerv-i şiveķâr aldım Daħı ben şâh-bâz-ı 'ışk elinden bir şikâr aldım	Müfred

Zâtî	---/---/---/--- Hürüs-1' arşun efgânum huzurımı uçurmuşdur Kevâkib leşkerden ah-1 seher-gâhım geçürmüşdür	Müfred
Zâtî	---/---/---/--- Bulsavuz dipdiri yirdük ol şehiün kurbânımı Bizden evvel aña kurbân itdügüçün cânını	Müfred
Zâtî	---/---/---/--- Düşdüm nişân-1 pây-1 seg-i dilber üstüne Ol gönce gördi didi yüzün güller üstüne	Müfred
Zihnî	---/---/---/--- Ne deñlü kim cefâ taşın urursuñ câna incinmez Elüñden her ne gelse 'âşik-1 divâne incinmez	Gazel 5 beyit
Zühdî	---/---/---/--- Cihânda güft [ü] güyü şî'r-i nazımdan murâd ancak Çalup mecmû'alarda bâ'is-i hayrı du'â olsun	Kıt'â

Tablo-3: Gazel Nazireleri Matla' Düzenine Göre Şiirlerin Dizilişi

MAHLAS	KAFİYE-REDİF	MATLA'	NAZİM ŞEKLİ
Sırrı	...âş olur	---/---/---/--- Añduqça la'l-i yârı gözüm kañlu yaş olur Düşdükçe şekli hâtırâ bağrumda yaş olur	Gazel 5 beyit
Sırrı	...dan ayrıldım meded	---/---/---/--- Bir perî-peyker melek-sîmâdan ayrıldım meded Hûblara server-i şeh-vâlâdan ayrıldım meded	Gazel 5 beyit
Emîn	...ânımdan cüdâ düşdüm meded	---/---/---/--- Niçe demdür ol cevânumdan cüdâ düşdüm meded Çâmeti serv-i revânumdan cüdâ düşdüm meded	Gazel 5 beyit
Sâlîm Efendî	...ândur kadeh	---/---/---/--- Hem-dem dîrine-i erbâb-1 'irfândur kadeh Belki dürd -âşâm olanlar cismine cândur kadeh	Gazel 6 beyit
Rûhî	...ândur kadeh	---/---/---/--- Eski yâr-1 ğam-güsâr-1 bezm-i rindândur kadeh Maħrem-i râz-1 derûn-1 bâde nüşândur kadeh	Gazel 6 beyit
Nâbî	...ân iken	---/---/---/--- Olmuş esîr-i 'işğ o perî nev-cevân iken Yanmış firâk âteş-i şad-hân mân iken	Gazel 11 beyit

Seyyid Vehbî	...ân iken	--./-./-./-./- Düşmüş muhabbete dahı nev-res cevân iken Olmış esîr-i pādşeh-ı hüsni ü ân iken	Gazel 9 beyit
Gubârî	...ârı Maḥmuduñ	.---/.---/.---/.--- Açıldı bağ-ı hüsniinde gül-i ruḥsârı Maḥmuduñ Çemende gonceyi lâl eyledi güftârı Maḥmuduñ	Gazel 5 beyit
Murâdî	...âna incinmez	.---/.---/.---/.--- Ne deñlü tîr-i cevruñ atılursa câna incinmez Kaşı yayum saña toğrı varan kurbâna incinmez	Gazel 5 beyit
Abdî	...âya istiğnâ	.---/.---/.---/.--- N'ola itsem bugün ol yâr-ı [bî] pervâya istiğnâ Gedâ-gâhı ider şâhı cihân-ârâya istiğnâ	Gazel 5 beyit
Azîzî	...âb-âsâ	.---/.---/.---/.--- Yüzüm sürsem n'ola pâyına dildârıñ rikâb-âsâ Beni pâ-mâl idüpdür dâ' imâ ol meh türâb- âsâ	Gazel 5 beyit
Bâkî	...âr-ı görsünler	.---/.---/.---/.--- Açıl bağıñ gül-i nesrîni ol ruḥsârı görsünler Şalm serv-i şanevber şive ü reftârı görsünler	Gazel 5 beyit
Bâkî	...âb lezîz	.---/.---/.---/.--- Riyâz-ı hüsniinde olmuş o l'al-i nâb lezîz Cihân içinde bilürsin olur şarâb lezîz	Gazel 5 beyit
Bâkî	...âra düşmüş	--./-./-./-./- Pâkize-dil safâda[n] ruḥsâr-ı yâre düşmüş Bir kaṭre şebnem olmuş bir lâlezâre düşmüş	Gazel 7 beyit
Bezmî	oḡurdı	--./-./-./-./- Cân kaşdın idüp kaşlarınıñ yâyn o kurdı Virmedi amân gamze-i cellâdı oḡ urdı	Gazel 5beyit
Emîn	...âdan ayrıldım meded	-.--/-.--/-.--/-.-- Şimdi ben bir kâmet-i bâlâdan ayrıldım meded Cevr-i az bir dilber-i ra'nâdan ayrıldım meded	Gazel 5 beyit

Faṣīḥ	...üñ kimdür	.---/.---/.---/.--- Ne bāguñ verdisin bŷy āşınā-yı ŷlfetüñ kimdür Ne bezmüñ ŷem'isin sŷz-āzmā-yı ŷoḫbetüñ kimdür	Gazel 5 beyit
Gubârî	...āb-āsā	.---/.---/.---/.--- Döne döne yanar hecr āteşine dil kebāb-āsā Dem- ā-dem iki çeşmünden aḫar yaşım ŷarāb-āsā	Gazel 7 beyit
Hasîb	...āş olur	--/-./-./-./-.- Ruḫşarum ŷzre dīdelerüm ḫatre -pāş olur Rāz-1 dilim o vech ile dildāre fāş olur	Gazel 5 beyit
Lutfî	...ānım gül Zamanıdır	.---/.---/.---/.--- Şalın gül-zāre ey serv-i revānım gül zamānıdır Mişālî gonce ey tāze cevānım gül zamānıdır	Gazel 6 beyit
Makalî	...ār-1 görsünler	.---/.---/.---/.--- Gidersün işveyi güller o gül-ruḫsārı görsünler Ḳosun feryādı bülbüller bu āḫ u zarıgörsünler	Gazel 5 beyit
Meylî	...āna incinmez	.---/.---/.---/.--- Gönül her ŷeb belā vü guşşā-i cānāna incinmez Esîr-i ŷoḫbet-i yārān olan mihmāna incinmez	Gazel 7 beyit
Muhyî	...āya istiğnā	.---/.---/.---/.--- 'Aceb olmaz idersem sen ŷeh-i ḫŷbāna istiğnā Cihānda vaḫt olur eyler gedā sultāna istiğnā	Gazel 5 beyit
Nābî	...āb lezîz	.---/.---/.---/.--- Egerçi bî -şek olur zevḫ-1 vaşl-1 yār lezîz Velik baña gelür andan intizār lezîz	Gazel 5 beyit
Remzî	...ār-1 görsünler	.---/.---/.---/.--- Cemālŷn pertevn 'arz it güneş ruḫsārı görsünler Şalın serv ü şanevber-veş bugün reftārı görsünler	Gazel 5 beyit
Reşîd	...ānım gül zamanıdır	.---/.---/.---/.--- Açıl gül-zāre ey şîrîn-zebānım gül zamānıdır Hemān ḫandān ol ey gonce-deḫānım gül zamānıdır	Gazel 5 beyit
Sabrî	...üñ kimdür	.---/.---/.---/.--- Ne bezmüñ ŷem'isin pervāne-i bî-ḫāḫatüñ kimdür Ne burcuñ māḫısın pertev perest-i ḫal'atuñ kimdür	Gazel 5 beyit
Sâlim Efendi	...ānım gül zamanıdır	.---/.---/.---/.--- Gül-i gül-zāre gel ey murğ-1 cānım gül zamānıdır Açıl ey gonce-fem tāze cevānım gül zamānıdır	Gazel 6 beyit
Sırrı	...ānım gül zamanıdır	.---/.---/.---/.--- Çıḫup bāga şafā ḫıl mihrbānım gül zamānıdır Ḳıram it nāz ile serv-i revānım gül zamānıdır	Gazel 7 beyit

Sırrı	...ānumdan cüdā düşdüm meded	-.--/-.--/-.--/-.-- Hayf ol rūḥ-ı revānumdan cüdā düşdüm meded Dil-nevāzum mihrbānumdan cüdā düşdüm meded	Gazel 5 beyit
Sultân Murâd	...âb-âsâ	-.--/-.--/-.--/-.-- Fırâkuñdan ciger yandı âyâ dilber kebâb-âsâ İki gözden akar yaşum benüm cānum şarâb-âsâ	Gazel 7 beyit
Sultân Murâd	...âra düşmüş	-.--/-.--/-.--/-.-- Âh ile şerḥa çekdüm sīnemde yara düşmüş Ḥ ^v üb içre yârı bulmuş tâ ki uyara düşmüş	Gazel 5 beyit
Tîgî	oğurdu	-.--/-.--/-.--/-.-- Kâşuñ ki dil ü cānıma ğamzeñle oğ urdu ‘Alemdede bugün mihr ü vefâ yāyın o ğurdu	Gazel 5 beyit
Ulvî	...âr-ı görsünler	-.--/-.--/-.--/-.-- Elünde sāgar-ı gülgün ile dildârı görsünler Cīnân bâğında açılmış gül-i bî-ḥârı görsünler	Gazel 5 beyit
Vechî	...ârı Maḥmuduñ	-.--/-.--/-.--/-.-- Çemende bülbülü lâl eyleyen güftârı Maḥmuduñ Nihâl-i serv-i ayağda koyan reftârı Maḥmuduñ	Gazel 5 beyit
Vusûlî	...āna incinmez	-.--/-.--/-.--/-.-- Töğunsa günde biñ kez tîr-i ğamzeñ cāna incinmez Hezārân zaḥm urarsasa bu ten-i ‘uryāna incinmez	Gazel 5 beyit
Zihnî	...āna incinmez	-.--/-.--/-.--/-.-- Ne deñlü kim cefâ taşın urursuñ cāna incinmez Elüñden her ne gelse ‘aşık-ı divāne incinmez	Gazel 5 beyit

Tablo -4: Beyit Nazireleri Düzenine Göre Şiirlerin Dizilişi

Agehî	...nâzdan ...açmazdan	-.--/-.--/-.--/-.-- Gâh açıldı gönce ki derdi yüzünü nâzdan ‘Arz-ı didâr itdi ya’ni bülbüle açmazdan
Bâkî	...nâzdan ...açmazdan	-.--/-.--/-.--/-.-- Ellerin dilber yüzine tıtdı şanman nâzdan ‘Aşıka bu vech[i]le yüz gösterir açmazdan
Dânî	...nâzdan ...açmazdan	-.--/-.--/-.--/-.-- Çeşm-i hun-rizin göreñ hançer taşınmış nâzdan Katl-i ‘uşşâk itmek için ol perî açmazdan
Hüsrev	...nâzdan ...açmazdan	-.--/-.--/-.--/-.-- Haste çeşmin bağlamışdur şanman ol meh nâzdan Uğrın uğrın seyrider ‘uşşâkını açmazdan

Levhî	...nâzdan ...açmazdan	-.--/-.--/-.--/-.-- Geh çıkarır geh giyer destârın ol meh nâzdan Kâkülün seyretdürür 'uşşâkına açmazdan
Misâlî	...nâzdan ...açmazdan	-.--/-.--/-.--/-.-- Güşe-i ebrüsını zîr-i niķâb nâzdan Gösterüp ol meh vefâlar eyledi açmazdan
Misâlî	...nâzdan ...açmazdan	-.--/-.--/-.--/-.-- Ėusl iderken seyri der 'azâsın ol nâzdan Gül-ğonce-i sîmîni seyretdürür açmazdan
Misâlî	...nâzdan ...açmazdan	-.--/-.--/-.--/-.-- Şem'-i fânüs girüp gizlendi şanma nâzdan Sen meh-i tâbânı seyritmek diler açmazdan
Necâtî	...nâzdan ...açmazdan	-.--/-.--/-.--/-.-- Key saķın manşube-i eflâke lu'bet-nâzdan Mât ider bir gün seni ruķ göster açmazdan
Necâtî	...nâzdan ...açmazdan	-.--/-.--/-.--/-.-- Herkesin üzre çeküp taraf-ı külâhsın nâzdan Güşe-i çeşm ile baķdı hâlîme açmazdan
Rahmî	...nâzdan ...açmazdan	-.--/-.--/-.--/-.-- Serv-ķaddin gösterir şalar miyânuñ nâzdan Şanmañuz rahm ider anı seher ider açmazdan
Refî	...nâzdan ...açmazdan	-.--/-.--/-.--/-.-- Dügmeler şanma beni gördükçe gögsîn nâzdan Sînesini gösterür baña o meh açmazdan
Revânî	...nâzdan ...açmazdan	-.--/-.--/-.--/-.-- Kılca göstermez bilen 'uşşâķa ol meh nâzdan Câme üstünden ķoçar ânı kemer açmazdan
Re'yî	...nâzdan ...açmazdan	-.--/-.--/-.--/-.-- Dersin okursın ķapar gâhı kitâbın nâzdan Ezber eyler şîve-bazuñ varsa açmazdan
Re'yî	...nâzdan ...açmazdan	-.--/-.--/-.--/-.-- Geh çözer geh bend ider şalvarıñ ol meh nâzdan Gülçe-i sîmîni seyritdürür açmazdan
Safâyî	...nâzdan ...açmazdan	-.--/-.--/-.--/-.-- Hokķa-ı la'lin tebessüm itdi şanmañ nâzdan Dürr-i dendânuñ baña seyr itdürür açmazdan
Selmân	...nâzdan ...açmazdan	-.--/-.--/-.--/-.-- Yüzine burķa' urundı şanma 'izz ü nâzdan Yâr seyritmek diler 'aşıķların açmazdan

Tablo-5: Kıt'a Nazireleri Düzenine Göre Şiirlerin Dizilişi

Bâlî Efendî	...kamer ...seher	-.--/.---/..- ..--/.- Püster-i lâciverd-i çarh içre Bildüñiz mi nedür bu şems ü kamer Pîr-i dehrüñ iki cevânıdur Birin ahşâm çoçar birini seher
Elifî	...kamer ...seher	-.--/.---/..- ..--/.- Şîşe-i ser-bülend-i çarh içre Bildüñiz mi nedür şems ü kamer Defter-i 'ömrüñ iki misbâhıdur Birini ahşâm yaçar birini seher
Elifî	...kamer ...seher	-.--/.---/..- ..--/.- Âşyâne 'adem-i çarh üzre fâhimâ Bildüñ[iz] mi ne[dür] şems ü kamer Zen-i dehrüñ çeşm-i frengisidür Birin ahşâm baçar birini seher
Fahîm	...kamer ...seher	-.--/.---/..- ..--/.- Tekye-i dehr Felâţün içre bildüñ Elif ne imiş şems ü kamer Zâl-i dehrüñ iki güşvâresidür Birin ahşâm taçar birini seher
Fehmî	...kamer ...seher	-.--/.---/..- ..--/.- Tavile-i satıl çarh içre Bildüñiz mi nedür şems ü kamer Tös dehrüñ iki satılıdır Birin ahşâm içer birini seher
Fuzûlî	...kamer ...seher	-.--/.---/..- ..--/.- Heclegâh-ı kebûd-ı çarh içre Bildüñiz mi nedür bu şems ü kamer Pîr-i dehrüñ iki 'arûsıdur Birin ahşâm içer birini seher
Fuzûlî	...kamer ...seher	-.--/.---/..- ..--/.- Tekye-i lâciverd-i çarh içre Bildüñiz mi nedür bu şems ü kamer İki zerrîn çerâğıdur dehrüñ Birin ahşâm yaçar birini seher
Lutfî	...kamer ...seher	-.--/.---/..- ..--/.- Şîşegâh-ı kebûd-ı çarh içre Bildüñiz mi nedür şems ü kamer İki mirâtıdur zen-i dehrüñ Birin ahşâm baçar birini seher
Remzî	...kamer ...seher	-.--/.---/..- ..--/.- Taht-gâh bilinür çarh üzre Bildüñiz mi nedür şems ü kamer İki zer tâcıdur şeh-i dehrüñ Birin ahşâm giyer birini seher

Sâmî	...kamer ...seher	-.--/.---/..- ..--/.- Meclis-i dehr içinde surh u sefid Devr iden cāmı şamma şems ü kamer Rind-i 'ışkuñ iki piyālesidür Birin aḥşām iḥer birini seher
Sâmî	...kamer ...seher	-.--/.---/..- ..--/.- Keştî-yi baḥr-ı neyleyigün iḥre bildüñüz mi nedür bu şems ü kamer İki zerin bād-banidur Birin aḥşām iḥer birini seher
Yahyâ Efendî	...kamer ...seher	-.--/.---/..- ..--/.- Zāl-i dehrüñ burüc-ı eflāk Dizdigi tōpidur bu şems ü kamer Bozmaḥ iḥün nizām-ı dünyāyı Birin aḥşām iter birini seher
Zahîrî	...kamer ...seher	-.--/.---/..- ..--/.- Sufre-i lāciverd-i çarḥ iḥre Bildüñiz mi nedür şems ü kamer Rind-i dehrüñ iki piyālesidür Birin aḥşām çeker birini seher
Zahîrî	...kamer ...seher	-.--/.---/..- ..--/.- Şamma bezm-i sipihrine tıbkı Devr iden rüz [u] şebde şems ü kamer Sākî-yi dehrüñ iki cāmıdur Birin aḥşām şunar birini seher
Zahîrî	...kamer ...seher	-.--/.---/..- ..--/.- Meclis-i lāciverd-i çarḥ iḥre Bildüñiz mi nedür şems ü kamer İki kāse şarābidur dehrüñ Birin aḥşām iḥer birini seher
?	...kamer ...seher	-.--/.---/..- ..--/.- Ġaraz-ı belli çarḥı bildüñ mi Aşmadan dü çerāğ şems ü kamer Türbe-i Muştafāyı ta'zimen Birin aḥşām yaḫar birini seher
?	...kamer ...seher	-.--/.---/..- ..--/.- Ḥokḫa-ı lāciverd-i çarḥ iḥre Bildüñiz mi nedür bu şems ü kamer Pîr-i dehrüñ iki ğidāsıdur Birin aḥşām yudar birini seher

Görüntü-6:

نالی اندکی
نفس طهر صاعقه بی خنذرق اولور
جوی رمود که بود نورگاه صافی اولور
چشم نه بود لایم ایلک ذوقن ایتمکه ه
اجرای عالم ایچ هر آن مصافی اولور
هد عقده در اسیر عباد ایلین شی
بر عقده صراطی انکسافی اولور
دلتمه راست سولید عتاقه ایلدن
پوسن ایلر دهانی بیکم خلاف اولور
مانند هون واسطه اعتراف اولور
نالی نیش طهری اولور موت جمال
آفرینار کاسه بی موشکاف اولور

نالی اندکی
فطالینده مروف ملوحت بوقدر
اوشاه تیبک معنای مرحت بوقدر
بلندوست بلاد مودی دو نیم
دیار عشق قیر جای عاقبت بوقدر
ایرردی صوره یک فیض ایلر بی ارشاد
ولیلک بلرغانه فرآخت بوقدر
بوکون بصر کناه ایل فالرله الوه
اگده عیف که صابوق هفت بوقدر
جوهر سخیلک در من جمه ای نالی
بوجاشده هر بر معرفت بوقدر
عت

نالی اندکی
کرم هر بر شویر ممانتک کلشن
لیک معنای کرم نفیر معن کلشن
سپلوش نزه کروت فاکدر کلشن
سوقی بالردن بوکام نامکدر کلشن
میغ قورس کشتان قوت پرواز ایچکلشن
اشیان حاله بی بال بی بر کلشن

Görüntü- 5:

نالی اندکی
استم ساغری زب کف بار اولیچق
کم نقر آینه وار اولیچق ه
کجورک خانه دللاری طوشهفت بول
فط کلوب آمین ایشیه خارا اولیچق
عیش محاکمی بوخت کده عالم
قوج باره کبی الک مدار اولیچق
زیب کروی کشت ایلرک دوچار اولیچق
اوق طلعن ایلر بولرک نالی
استر صتی زلزلن کشتن نالی
جلوه کشتی ایلر صصار اولیچق

نالی اندکی
کم نورد آینه نطق خونین غیری
کم اویر باغی زنجیر مندن غیری
بب تکابین نور اقاگ بنه نغمه
کیمین وار دوزخه جمع ککون غیری
صفا اوچجا کسنته دلک حالدم
اولیچجا که بوخت زبونن غیری
نیم نغم ایلر جم جمه باره
کویلی غیری بوق کسنتن غیری

نالی اندکی
نامه یاریم باره دستم فلم نابو اولور
حرف آشن کاه خاکسار کت دور اولور
ایسلم داغ درون شمه حنه وضع فلم
سینه صفا زوره داغ نطق هو اولور
کارگاه طشتمک آتیش کولای کام
بره چشم حجاب شاهره بقصو اولور
اولسید برون بکدر سنجق رشاد
نخل نادان مواجهه تعلیمگاه مو اولور
شمن نفورک اوله سطون ترسناک
بش ویر اناس مرفوت مرود اولور
رنگ حالک ویریک کتیت دل سوز آغمه
محبتش همه کافی دوستم عود اولور
اعتمادیم و فای باره عهد ایلرسن
الزام وضع نامعه یون اکن معهود اولور
ساعه ایشیه دروف نصاب ویر هشت
هر کیم خاطر من نالییا موجود اولور
عت

Görüntü-7:

و در
 روز شب ابرو خطه رخسار رخ ابله بر آرد
 آنچنین مهره بر برده احمد اتحاد
 سینه تکرار اینچنین سر مکالمه سینه
 اکلوت تو کله بر سرش دیریم رسته یاد
 کون بی افلاک بیقینه اولور قورم نیم
 اول حسن موهن بن یون ایلر یاد
 زارلقین نورین لطفکله اباد ایلدین
 یوسف کون کله قون ایلسک لوله کشاد
 مستند در عاری بند نه ایلدین
 ای سر بر ملک مستکشاه مطام مران

غباری
 پروانه دلکشه خلق شمعنه ماتم
 جوی بویدلر بنیریدی نیم روح روانم
 فریاد دلدنک ایلدوب ناله لیری
 عالمه فاش اندی نیم راز نهانم
 بر دره صانندیم که باری تعالی
 کافر ره و مستحق ای شاه جهانم
 زار اندی بی عشق ایاغی غنا
 بیلر کی آرسه نوله آه فغانم

و در
 انگریجه کندز غم عشقکله عیارک
 دم اینت اگا ای پیرا وستی نازه حوالم
 غباری
 ای بلاضنه یوسف کنعان
 مصر من اجدید یوقن کافران
 غنچه یوسفکده درد هنک
 دیلدر رویکه کل خندان
 می یافت فای نوش انحر
 باده لعل ناله اورجان
 سرودوی سرور آرزوسون
 باغ عالمک من طلق بر دان
 اندی عشقکله عیاری بیمار
 قل دروا ای طیب حنه دلان
 غبارک

نظر یوقن خلقی دلره دلدار انجمن
 درینا نوله ریه صفت هنکار انجمن
 کچه کونین فریاد فغان اندکلم دوشن
 بکون نفر یوزونه اکلنن یوزار انجمن

Görüntü-8:

و در
 اهلان کتک تانسه سن ای غنچه رخا
 کون خار یله اهدن کله عذیب زار انجمن
 صدر قارود اهدن کله عذیب زار انجمن
 بقلش طاری بر خلق ویدار انجمن
 عیار نیک ره کونین مستار کله جانان
 اشغین با بویک بورسودکن ای انجمن
 غبارک

اغلام عذیب آسا فغان زار دن
 نیلیم اول غنچه رخا کلن زار دن
 پاره پاره اولدی مستقیم هی بار دن
 جاله جاله اولدی دیرم طغنه اچار دن
 واقف اولسه جاله جسدی شیرین دور دن
 آلی ورسید رادم اول بارشکر کفار دن
 ندرسه البسقه جسدی دلدار دن
 دوستلر کسم ایسک منجی دلدار دن
 دوز دوز سولور اربان غنی دکلیم
 ای عیاری هب شکایت مرغی ناهم وار دن
 خیالی
 هون و حنی غم کشت ایلر یوزون
 های هوم اتم اولوم طور دیا یوزون

خیالی
 انشم دیا غم بلا کوه سارید
 ای کونم هینه آنک بکارید
 دیوار بکدی عطی طوبی اولدی
 رخسار اینتر موهن جصاصید
 محقق الای اینتر مرغ اشنای
 دیوار نیک ولایتک اجدید
 زار عشقی بلکه نیم بغلاری نیک
 دیر جهانک بر منقله یاد کارید
 بینی و ماغنه صدقون جمله سارک
 ما ناخالی نیک غزل آبدارید

م

Görüntü-14:

اولكم خباره چشم و ابرو و روشن
 دست نظمشه نزار و روشن
 برمانی نو سار و برستی مزان
 بواجبه صغله بجنبه صو و روشن
نای نای نای نای نای نای نای
 که در بر هر چه بزمه نای نای نای
 که سار نای نای نای نای نای نای
 هر چه بایغه نای نای نای نای نای
 سن نای نای نای نای نای نای نای
نای نای نای نای نای نای نای
 فوشه ضیا عدول بر نای نای
 هم همت او رام می نای نای
 اول که بزمه نای نای نای نای
 صغر انیس که گوشه کر نای نای
نای نای نای نای نای نای نای
 ابرسه علق آب رو اید وضو
 انزاعش نقد اجابت بد
 اولی هله ربه محبت معلوم
 بوجیه ساز ابره سوی محو
ع

اولی نای نای نای نای نای نای
 که در بر هر چه بزمه نای نای
 که سار نای نای نای نای نای
 هر چه بایغه نای نای نای نای
 سن نای نای نای نای نای نای
نای نای نای نای نای نای نای
 فوشه ضیا عدول بر نای نای
 هم همت او رام می نای نای
 اول که بزمه نای نای نای نای
 صغر انیس که گوشه کر نای نای
نای نای نای نای نای نای نای
 ابرسه علق آب رو اید وضو
 انزاعش نقد اجابت بد
 اولی هله ربه محبت معلوم
 بوجیه ساز ابره سوی محو
ع

اولی نای نای نای نای نای نای
 که در بر هر چه بزمه نای نای
 که سار نای نای نای نای نای
 هر چه بایغه نای نای نای نای
 سن نای نای نای نای نای نای
نای نای نای نای نای نای نای
 فوشه ضیا عدول بر نای نای
 هم همت او رام می نای نای
 اول که بزمه نای نای نای نای
 صغر انیس که گوشه کر نای نای
نای نای نای نای نای نای نای
 ابرسه علق آب رو اید وضو
 انزاعش نقد اجابت بد
 اولی هله ربه محبت معلوم
 بوجیه ساز ابره سوی محو
ع

Görüntü-13:

رابعیات نای نای نای
 ز نای نای نای نای نای نای
 وارسته چشم غلط بنگار
 بوجه نای نای نای نای نای
نای نای نای نای نای نای
 جنبه که نور زینک اطوری غلط
 ز نای غلط موف و نای غلط
 ترکیب و مودی سر سر غلط
 چشم و لب و کون سر و سر غلط
نای نای نای نای نای نای
 بن الملایین داعیه و صله شروع
 فی المال بولورین و فی اناح شروع
 می جقد بی م نای نای نای نای
 چون غرت جنده انا نای نای نای
نای نای نای نای نای نای نای
 اولسه نقره اهل لادن افسره و نای
 دلک الزمه مال دستو نای نای
 بر جان صبه بیل جفاز صکر
 بوقد کتب شیخ محقق مساع
ع

رابعیات نای نای نای
 ز نای نای نای نای نای نای
 وارسته چشم غلط بنگار
 بوجه نای نای نای نای نای
نای نای نای نای نای نای
 جنبه که نور زینک اطوری غلط
 ز نای غلط موف و نای غلط
 ترکیب و مودی سر سر غلط
 چشم و لب و کون سر و سر غلط
نای نای نای نای نای نای
 بن الملایین داعیه و صله شروع
 فی المال بولورین و فی اناح شروع
 می جقد بی م نای نای نای نای
 چون غرت جنده انا نای نای نای
نای نای نای نای نای نای نای
 اولسه نقره اهل لادن افسره و نای
 دلک الزمه مال دستو نای نای
 بر جان صبه بیل جفاز صکر
 بوقد کتب شیخ محقق مساع
ع

رابعیات نای نای نای
 ز نای نای نای نای نای نای
 وارسته چشم غلط بنگار
 بوجه نای نای نای نای نای
نای نای نای نای نای نای
 جنبه که نور زینک اطوری غلط
 ز نای غلط موف و نای غلط
 ترکیب و مودی سر سر غلط
 چشم و لب و کون سر و سر غلط
نای نای نای نای نای نای
 بن الملایین داعیه و صله شروع
 فی المال بولورین و فی اناح شروع
 می جقد بی م نای نای نای نای
 چون غرت جنده انا نای نای نای
نای نای نای نای نای نای نای
 اولسه نقره اهل لادن افسره و نای
 دلک الزمه مال دستو نای نای
 بر جان صبه بیل جفاز صکر
 بوقد کتب شیخ محقق مساع
ع

Görüntü- 15:

۲۹

قطعه
 اجلسه باب کرم ظاهر اولسه تحفظان
 ملبسه اولسه سکا جملان سنه اهلان کی
 فلکده فائز فائز سعادت کرم ۵
 سنک در طالعکله اولیده مساعده کی

قطعه
 نذر اوله باغیکم ازده هفت دیوه لر بر لر
 نه بر لر در او بر کیم اگا کله قدر بر لر
 بو بر لر کیم کدر ایلر او بر لر در فر ایلر
 او بر لر ره نون انحر اولمه اوله لر

قطعه رهاری
 مهران کت کوی فرط صدمه مراد انجیق
 فالون مجسمه غلره باعث حوی عاوسقا
 جهان زهدی داری فاده کورس عارف
 باقوب بو قطعه پاک غیابا انشا اولسه

و اتقی
 حبله ای نشاط افرا مقام دککنیا
 قطعه جنت دیوبه اکر لایقده شها
 مسکله شه آسقا هر کیم بو جای هر می
 عمل ازاد اولدر کاری انک صبر و سا

قطعه
 رای آسای برع
 مهر نور ایا جور آره ایشور ناز بهار
 سلطان اولدی سلمه در بایه ملار
 طوندی نور فصلی بیز آن ایلر عفت توین
 جری و دیو ایلر حوت اولدی کیم فینسه قرار
 انشور رومیه

قطعه
 آرزو نسان ایا بده ایشور حوت بهار
 اولدی هر کیم غمور ایلر بایه ملار
 فصل کور ایلر ایلر ایلر ملک دوشمه ندم
 ذمه و کانون نسا اط ایلر ایشور قرار
 بیز مهربان سماع اهلان مجتوب ایلر کالی
 مکر نده او ماء طفلی اکیو باغاری الهی
 او طفلی چشم مازع البصه سلطان افرسه
 قانون اوله فیض افسک دیکر و الهی الهی

قطعه
 فضلیرق ذوالجلال اولدی بیز
 مونی حنی کمال اولدی بیز
 آتیز صاحب کمال اولدی بیز
 آتیز سعوی هلال اولدی بیز

۴۴

TIPKIBASIM